

KRAJOWA RADA SĄDOWNICTWA

**INFORMACJA
O DZIAŁALNOŚCI
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
w 2017 roku**

SPIS TREŚCI

1. Ustrój, zadania i kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa	5
1.1. Zarys historyczny Krajowej Rady Sądownictwa	7
1.2. Zmiany normatywne dotyczące Krajowej Rady Sądownictwa wprowadzone w 2017 r.	11
1.3. Kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa	14
2. Skład i struktura wewnętrzna Krajowej Rady Sądownictwa	17
2.1. Wprowadzenie	19
2.2. Członkowie Rady w 2017 r.	21
2.3. Prezydium Rady	23
2.4. Komisje stałe	23
2.5. Komisje problemowe	25
2.6. Rzecznik prasowy	27
2.7. Udział członków Rady w pracach organów zewnętrznych	27
3. Podstawowe informacje statystyczne o działalności Rady w 2017 r.	31
4. Rozpatrywanie i ocena kandydatur na stanowiska sędziów wszystkich rodzajów sądów i asesorów sądowych w sądach administracyjnych	45
4.1. Wprowadzenie	47
4.2. Zgłoszenia na wolne stanowiska sędziowskie i asesorskie	49
4.3. Odwołania od uchwał Rady w sprawach nominacyjnych	52
5. Wyrażanie sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego	59
5.1. Wprowadzenie	61
5.2. Przebieg postępowania	62
5.3. Rozstrzygnięcia Rady	64
5.4. Odwołanie od uchwał Rady w sprawach asesorów	67
6. Sprawy dotyczące przeniesienia sędziego w stan spoczynku	69
6.1. Wprowadzenie	71
6.2. Dane statystyczne	73
6.3. Odwołania od uchwał Rady w sprawach przeniesienia w stan spoczynku	74

7. Opinie w przedmiocie aktów normatywnych dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych	77
7.1. Wprowadzenie	79
7.2. Wybrane najważniejsze opinie Rady w sprawach ustrojowych	82
7.3. Zestawienie wszystkich opinii Rady o projektach aktów normatywnych	149
8. Stanowiska w sprawach dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych	165
8.1. Wprowadzenie	167
8.2. Stanowiska Rady w 2017 r.	167
9. Planowanie dochodów i wydatków sądów powszechnych i sądów wojskowych	197
10. Wnioski Krajowej Rady Sądownictwa do Trybunału Konstytucyjnego	201
11. Uhonorowania	205
12. Konferencje, zebrania, seminaria i spotkania	209
12.1. Wydarzenia organizowane przez Radę	211
12.2. Inne wydarzenia z udziałem członków Rady	215
13. Współpraca międzynarodowa Rady	217
14. Skargi, wnioski i petycje. Wizytacje i lustracje sądów.	225
14.1. Rozpatrywanie korespondencji skargowej	227
14.2. Komisja do spraw skarg, wniosków i petycji	228
14.3. Komisja do spraw wizytacji i lustracji	228
15. Sprawy z zakresu etyki zawodowej i odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów	231
15.1. Komisja do spraw etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych	233
15.2. Komisja do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych	235
16. Biuro Krajowej Rady Sądownictwa	239

I

Ustrój, zadania i kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa

1.1. Zarys historyczny Krajowej Rady Sądownictwa

Krajowa Rada Sądownictwa jest organem państwa stojącym na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Pozycja ustrojowa Krajowej Rady Sądownictwa wynika z art. 186 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W systemie ustrojowym państwa przed 1989 r. brakowało instytucji i mechanizmów prawnych, które gwarantowałyby realizację zasady niezawisłości sędziowskiej i samorządności sędziów, deklarowanej w Konstytucji z 1952 r. Konstytucja oraz obowiązujące wówczas ustawy ukierunkowały działalność sądów na ochronę ówczesnego ustroju państwa. Osiągnięciu niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów nie sprzyjały także uregulowania prawne przewidujące powoływanie i odwoływanie sędziów przez Radę Państwa na wniosek Ministra Sprawiedliwości, albowiem to od tych wyłącznie organów (władzy wykonawczej) zależało kształtowanie polityki kadrowej w sądownictwie.

Przemiany ustrojowe, do których doszło w 1989 r., zrodziły zupełnie nową koncepcję rozumienia roli i pozycji wymiaru sprawiedliwości w demokratycznym państwie prawa. Niezawisłość sędziowska stała się niezbędna do legitymizacji sądownictwa, będącego gwarantem praw i wolności obywatelskich. Niezależność sądownictwa z kolei wykracza poza sferę polityczną oraz wpływa na stabilność państwa, służy ochronie praw obywateli, chroni relacje gospodarcze przed wpływami politycznymi, a także realizuje inne ważne cele społeczne. Niezależność sądów i niezawisłość sędziów nie są więc celami samymi w sobie, lecz służą osiągnięciu ważnych celów społecznych na zasadzie sprawiedliwości. Argumenty te legły u podstaw powołania Krajowej Rady Sądownictwa.

Postulat powołania Krajowej Rady Sądownictwa powstał w wyniku porozumienia politycznego, zawartego podczas obrad „Okrągłego stołu” i zakładał utworzenie organu konstytucyjnego, składającego się z przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Głównym zadaniem tego organu miało być współdecydowanie o sprawach kadrowych sędziów, to jest nominacjach, awansach i przenoszeniu w stan spoczynku. Poza tym ów organ miał też zajmować się innymi kwestiami związanymi z sądownictwem i praworządnością. Koncepcja ustrojowa Krajowej Rady Sądownictwa była wzorowana na doświadczeniach państw europejskich, w szczególności włoskich i francuskich.

Na skutek nowelizacji art. 60 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, wprowadzonej ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej

Rzeczypospolitej Ludowej, powoływanie sędziów stało się prerogatywą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.

Krajowa Rada Sądownictwa została utworzona z dniem 29 grudnia 1989 r., na mocy ustawy z dnia 20 grudnia 1989 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 73, poz. 435). W art. 1 ust. 2 ustawy wskazano, że Rada jest strażnikiem niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów. Ponadto do kompetencji Rady przekazano rozpatrywanie kandydatur na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych i sądów wojskowych oraz przedstawianie Prezydentowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wniosków o ich powołanie, rozpatrywanie i rozstrzyganie wniosków o przeniesienie sędziego na inne miejsce służbowe ze względu na powagę stanowiska sędziego, wypowiedanie się w sprawie zasad etyki zawodowej sędziów, wyrażanie stanowiska co do propozycji zmian ustroju sądów, zapoznawanie się z projektami aktów normatywnych dotyczących sądownictwa, wyrażanie opinii w sprawach dotyczących sędziów i sądów, wniesionych pod obrady Rady przez Prezydenta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, inne organy państwowe, a także przez zgromadzenia ogólne sędziów. Rada wysłuchiwała także informacji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego i przewodniczącego Wyższego Sądu Dyscyplinarnego o działalności sądów oraz wypowiadała się o stanie kadry sędziowskiej. W skład Rady, zgodnie z art. 4 ustawy, wchodził: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Wojskowej Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, dwóch sędziów Sądu Najwyższego, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, dziewięciu sędziów sądów powszechnych, sędzia sądu wojskowego, czterech posłów, dwóch senatorów, osoba wskazana przez Prezydenta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz Minister Sprawiedliwości. Rada wybierała ze swego grona przewodniczącego i wiceprzewodniczącego, którzy kierowali jej pracami. Obsługę administracyjną Krajowej Rady Sądownictwa zapewniała Kancelaria Prezydenta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Status Rady został utrwalony po wejściu w życie ustawy konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym, powszechnie zwanej „Małą Konstytucją”. Wzmocnienie ustrojowej pozycji Krajowej Rady Sądownictwa nastąpiło z kolei w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. Funkcja rady jako

strażnika niezależności sądów i niezawisłości sędziów została podniesiona do rangi zasady konstytucyjnej, wyrażonej w art. 186 ust. 1 Konstytucji.

Dążąc do wzmocnienia pozycji Krajowej Rady Sądownictwa, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił w dniu 27 lipca 2001 r. ustawę o Krajowej Radzie Sądownictwa. Poszerzony został zakres kompetencji Rady, m.in. w zakresie współdecydowania o budżecie wymiaru sprawiedliwości. Do kompetencji Rady przekazano także uchwalanie zbioru zasad etyki zawodowej sędziów. Zgodnie z ustawą, Krajowa Rada Sądownictwa rozpoczęła składanie Ministrowi Sprawiedliwości wniosków o opracowanie projektu planu dochodów i wydatków sądów powszechnych, co zaowocowało systematycznym wzrostem nakładów na sądownictwo powszechne. W dniu 19 lutego 2003 r. Krajowa Rada Sądownictwa uchwaliła zbiór zasad etyki zawodowej sędziów. Obecnie czuwa nad przestrzeganiem tych zasad.

Naturalną konsekwencją ustrojowego wyodrębnienia Krajowej Rady Sądownictwa w ramach trójpodziału władzy było wydzielenie jej budżetu jako odrębnej części budżetu państwa. Z dniem 1 stycznia 2007 r. Krajowa Rada Sądownictwa, po 17 latach działalności, stała się organem niezależnym finansowo, organizacyjnie i administracyjnie. Zapewnia to Radzie większą niezależność oraz ułatwia wywiązywanie się z nałożonych obowiązków konstytucyjnych i ustawowych.

Charakter ustrojowy Krajowej Rady Sądownictwa od początku istnienia tego organu budził pewne wątpliwości co do jednoznacznego zakwalifikowania w systemie organów państwa. W doktrynie pojawiły się poglądy, że Rada, jako konstytucyjny organ państwa jest publiczno-samorządowym reprezentantem środowiska sędziowskiego. Niektórzy autorzy w dalszym ciągu uważają Radę za organ o charakterze mieszanym, skupiającym zarówno kompetencje organu administracji publicznej, jak i organu samorządu zawodowego. Pojawiają się także twierdzenia klasyfikujące Radę jako organ zbliżony do władzy sądowniczej. Nie ulega wątpliwości, że, z punktu widzenia konstytucyjnego, Rada jest strażnikiem niezależności sądów i niezawisłości sędziów (art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). W tym celu Radzie zostało przyznane wyłączne uprawnienie do rozpatrywania i oceny kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych oraz Sądzie Najwyższym, a także w sądach administracyjnych i wojskowych. Rada jest także jedynym organem państwa uprawnionym do przedstawiania

Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków o powołanie na urząd sędziego na wszystkich stanowiskach sędziowskich.

Trybunał Konstytucyjny w motywach wyroku z dnia 15 grudnia 1999 r. w sprawie o sygnaturze akt P 6/99 stwierdził, że *Krajowa Rada Sądownictwa jest swoistym, samodzielnym, centralnym organem państwowym, którego funkcje powiązane są z władzą sądowniczą*. Z kolei w motywach wyroku z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie o sygnaturze akt K 40/07 Trybunał Konstytucyjny określił status Krajowej Rady Sądownictwa *jako konstytucyjnego, kolegiального organu państwa, usytuowanego w bliskości władzy sądowniczej, stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów*.

Krajowa Rada Sądownictwa wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Rady. Powołanie Biura miało na celu stworzenie urzędu państwowego, służącego pomocą Krajowej Radzie Sądownictwa przy wykonywaniu jej zadań w zakresie prawnym, organizacyjnym, finansowym i administracyjnym. Biurem Rady kieruje szef, którego powołuje i odwołuje Przewodniczący Rady po zasięgnięciu opinii Prezydium Rady.

Ustrój, zakres działania i tryb pracy Krajowej Rady Sądownictwa oraz sposób wyboru jej członków określa ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976, ze zm.; dalej: „ustawa o KRS”). Ustawą tą uchylono poprzednio obowiązującą ustawę z 27 stycznia 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa. Założeniem, które legło u podstaw uchwalenia nowej ustawy o KRS, było przede wszystkim dostosowanie organizacji i funkcjonowania tego organu do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Wprowadzono zatem liczne przepisy normujące tryb działania Rady i postępowanie przed Radą, regulowane uprzednio w aktach pozaustawowych (regulamin uchwalany przez Radę, rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej). W ustawie ograniczono się do wskazania najważniejszych kompetencji Rady wiążących się z ustrojową pozycją tego organu i zadaniami powierzonymi na mocy art. 186 ust. 1 Konstytucji. Kompetencje te były tożsame z zadaniami przewidzianymi w uchylonej ustawie. Ich szczegółowe rozwinięcie znajduje się w dalszej części niniejszego opracowania. Dostosowane zostały także do wymagań konstytucyjnych regulacje dotyczące członkostwa w Radzie, odnoszące się do wygaśnięcia mandatu wybieranych członków, w tym zwłaszcza posłów i senatorów oraz odstąpiono od rozwiązania dopuszczającego delegowanie zastępcy na posiedzenia plenarne Rady przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego i Ministra Sprawiedliwości.

1.2. Zmiany normatywne dotyczące Krajowej Rady Sądownictwa wprowadzone w 2017 r.

W 2017 r., podobnie jak w roku poprzednim, Krajowa Rada Sądownictwa szczególną uwagę koncentrowała na kwestiach ustrojowych, wchodzących w zakres przyznanych jej kompetencji konstytucyjnych i ustawowych. Rada w swoich stanowiskach i opiniach kontynuowała występowanie z apelami do organów władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej o poszanowanie zasady trójpodziału władzy, wyrażonej w art. 10 i art. 173 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zasady niezawisłości sędziowskiej, przewidzianej w art. 178 Konstytucji, której podstawowym celem jest ochrona obywateli, oraz sformułowanej w art. 173 Konstytucji zasady niezależności i odrębności sądów. Zasady te stanowią fundament demokratycznego państwa prawnego i gwarancję, przewidzianego w art. 45 ust. 1 Konstytucji, prawa do sądu, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z uwagi na liczne inicjatywy legislacyjne dotyczące zasadniczych dla ustroju państwa zmian, zgłaszane i poddawane procesowi legislacyjnemu w 2017 r., Rada wykazywała wzmożoną aktywność w zakresie wystąpień mających na celu ochronę niezależności władzy sądowniczej, niezawisłości sędziowskiej, a także ochronę swojej niezależności i pozycji ustrojowej.

W 2017 r. ustawa o KRS była kilkakrotnie częściowo zmieniona. Zdaniem Rady niektóre, istotne dla funkcjonowania Rady zmiany, są sprzeczne z Konstytucją. Rada dawała temu wyraz w formułowanych opiniach i stanowiskach, z których znacząca większość została zignorowana. W ocenie Rady, niektóre z wprowadzonych rozwiązań godzą w zasadę trójpodziału władzy (art. 10 i art. 173 Konstytucji), zasadę niezawisłości sędziowskiej (art. 178 Konstytucji) oraz zasadę niezależności i odrębności sądów (art. 173 Konstytucji).

Ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r., poz. 1139) pozbawiono Radę kompetencji do oceny kwalifikacji osób ubiegających się o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku asesora sądowego w sądach powszechnych a rolę Rady sprowadzono wyłącznie do możliwości wyrażenia sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów obowiązków sędziego (art. 3 ust. 1 pkt 2a ustawy o KRS). Niewyrażenie sprzeciwu przez Radę w określonym w ustawie terminie skutkuje niejako

„automatycznie” powierzeniem asesorowi obowiązków sędziego. Rozwiązanie to stanowi istotny wyłom w konstytucyjnym modelu powierzania władzy sędziowskiej i nie gwarantuje zapewnienia asesorom realnie rozumianej niezawisłości. Taki model mianowania asesorów i powierzania im czynności sędziowskich w sposób niczym nieuzasadniony różnicuje model obejmowania stanowiska asesora sądowego w sądach powszechnych i w sądach administracyjnych (por. art. 3 ust. 1 pkt 1-2a ustawy o KRS). Asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych powołuje bowiem Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.

Ustawą z dnia 11 maja 2017 r. zredukowano ponadto liczbę członków wskazywanych przez Krajową Radę Sądownictwa do Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury z trzech do jednego (art. 3 ust. 2 pkt 7 ustawy o KRS), przez co znacząco ograniczono możliwość realnego wpływu Rady na proces kształcenia i doskonalenia obecnych oraz przyszłych kadr sądów powszechnych, przy jednoczesnym poddaniu Szkoły władztwu Ministra Sprawiedliwości. W omawianej ustawie poszerzono jednocześnie opiniodawcze uprawnienia Rady w przypadku odwołania Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (art. 3 ust. 2 pkt 8 ustawy o KRS). Dotychczas Rada była uprawniona jedynie do wyrażenia opinii w sprawie powołania do pełnienia tej funkcji. Znowelizowano także zasady postępowania przed Radą, z uwzględnieniem zastosowania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, o którym mowa w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, ze zm.; dalej: „p.u.s.p.”), tj. art. 22, 30 ust. 2a, art. 32 ust. 1a, art. 33 ust. 3 ustawy o KRS.

Dalsze zmiany w ustawie o KRS zostały wprowadzone z dniem 21 czerwca 2017 r. na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 czerwca 2017 r., sygn. akt K 5/17 (Dz. U. poz. 1183). Trybunał, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, uznał za niekonstytucyjne obowiązujące dotychczas przepisy o zasadach wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa (art. 11 ust. 2-4 ustawy o KRS) oraz rozumienie kadencji członków Rady wybranych spośród sędziów w ten sposób, że ma ona charakter indywidualny (art. 13 ust. 3 ustawy o KRS). Trybunał Konstytucyjny uznał, że kadencja wszystkich członków Rady sędziów pochodzących z wyboru powinna mieć charakter wspólny.

Na posiedzeniu 12 lipca 2017 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, przygotowaną w Ministerstwie

Sprawiedliwości. Ustawa została przyjęta przez Senat bez poprawek. Jej brzmienie przewidywało przyznanie Sejmowi prawa wyboru 15 sędziów w skład Rady, przy jednoczesnym pozbawieniu tego prawa organów samorządu sędziowskiego. Ustawa zakładała również, że sprawy dotyczące nominacji sędziowskich będą rozpoznawane nie przez Radę na posiedzeniach plenarnych, ale – odrębnie – przez dwa Zgromadzenia Rady, składające się z określonych w ustawie dwóch odrębnych grup członków Rady z przyznaniem im różnej wagi i znaczenia głosów. Przepisy tej ustawy przewidywały ponadto rozwiązanie stosunków pracy z pracownikami Biura KRS z mocy samego prawa. Prezydent RP uznał ustawę za niezgodną z Konstytucją i odmówił jej podpisania kierując ją do Sejmu z umotywowanym wnioskiem o ponowne rozpatrzenie. Do dnia sporządzenia tej informacji Sejm nie wznowił prac nad opisywaną ustawą i nie rozpoznał *veta* Prezydenta.

Ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r., poz. 1452) wprowadzono rozwiązania, które doprowadziły do wyeliminowania Krajowej Rady Sądownictwa z procedury powoływania i odwoływania prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych oraz sądów wojskowych (art. 3 ust. 2 pkt 5 ustawy o KRS). Dyskrecjonalną kompetencję w tym zakresie uzyskał Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. Rada zdecydowanie negatywnie opiniowała przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości – Prokuratorowi Generalnemu nieograniczonej władzy do arbitralnego odwoływania prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych bez konieczności podawania przyczyn w przypadku odwołania. Rada uznała, że wprowadzenie takiego rozwiązania będzie naruszeniem konstytucyjnych standardów uznających odrębność władzy sądowniczej od innych władz. Przepisy ustawy z 12 lipca 2017 r. nałożyły także na Radę obowiązek informacyjny względem Ministra Sprawiedliwości w sytuacji złożenia wniosku o powrót na poprzednio zajmowane stanowisko sędziego (art. 39 ust. 2 ustawy o KRS).

Uchwałą nr 256/2017 z dnia 12 września 2017 r. w sprawie Regulaminu Krajowej Rady Sądownictwa, Krajowa Rada Sądownictwa przyjęła regulamin, w którym określiła szczegółowy tryb działania Krajowej Rady Sądownictwa, z uwzględnieniem zastosowania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, o którym mowa w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Z dniem wejścia w życie tej uchwały (12 września 2017 r.) utraciła moc uchwała nr 125/2015 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 lutego

2015 r. w sprawie szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa (M.P. poz. 304 oraz z 2016 r. poz. 51 i 771). Uchwała ta została przekazana do Rządowego Centrum Legislacji w celu jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Prezydent RP we wrześniu 2017 r. korzystając z inicjatywy ustawodawczej wniósł pod obrady Sejmu projekt nowelizacji ustawy o KRS. Na posiedzeniu 8 grudnia 2017 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw z poprawkami. Ustawa została przyjęta przez Senat bez poprawek i podpisana przez Prezydenta RP. Wchodzące w życie w styczniu 2018 r. przepisy odbierają organom samorządu sędziowskiego prawo wyboru 15 członków Rady spośród sędziów, przekazując tę kompetencję Sejmowi. Ustawa ta wprowadza możliwość przyjmowania przez Radę uchwał w trybie obiegowym, przewiduje obowiązek transmitowania posiedzeń Rady za pośrednictwem internetu oraz zobowiązuje Radę do zasięgania opinii Ministra Sprawiedliwości w każdej sprawie indywidualnej. W drodze tej ustawy może dojść również do przerwania konstytucyjnie określonej, czteroletniej kadencji członków Rady wybranych spośród sędziów. Z kolei sędziowie wybrani przez Sejm na podstawie znowelizowanych przepisów będą sprawowali swoje mandaty przez wspólną, czteroletnią kadencję.

1.3. Kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa

Podstawowe kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa zostały określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z art. 179 Konstytucji Krajowa Rada Sądownictwa posiada wyłączną kompetencję do przedstawiania Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków w sprawie powołania sędziów. Z kolei art. 186 ust. 2 Konstytucji stanowi podstawę do występowania przez Krajową Radę Sądownictwa do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Zgodnie z ustawą o KRS do kompetencji Rady należy:

- rozpatrywanie i ocena kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz na stanowiskach asesorów sądowych

w sądach administracyjnych;

- przedstawianie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków o powołanie sędziów w Sądzie Najwyższym, sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz o powołanie asesorów sądowych w sądach administracyjnych, co stanowi uzupełnienie kompetencji przyznanej Radzie w Konstytucji,
- wyrażanie sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego;
- uchwalanie zbioru zasad etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem,
- wypowiadanie się o stanie kadry sędziowskiej i asesorskiej;
- wyrażanie stanowiska w sprawach dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych, wniesionych pod jej obrady przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, inne organy władzy publicznej lub organy samorządu sędziowskiego;
- opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych, a także przedstawianie wniosków w tym zakresie;
- opiniowanie programów szkolenia w ramach aplikacji sędziowskiej, zakresu i sposobu przeprowadzania konkursów na aplikację sędziowską oraz egzaminów sędziowskich;
- opiniowanie rocznych harmonogramów działalności szkoleniowej w zakresie dotyczącym szkolenia i doskonalenia zawodowego sędziów i pracowników sądów;
- podejmowanie uchwał w sprawach wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów, co stanowi uzupełnienie kompetencji przyznanej Radzie w Konstytucji;
- rozpatrywanie wniosków o przeniesienie sędziego w stan spoczynku;
- rozpatrywanie wystąpień sędziów w stanie spoczynku o powrót na stanowisko sędziowskie;
- dokonywanie wyboru rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych i asesorów sądowych oraz rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów wojskowych;
- wyrażanie opinii w sprawie odwołania prezesa albo wiceprezesa sądu powszechnego oraz prezesa albo zastępcy prezesa sądu wojskowego (do 11 sierpnia 2017 r.);
- prawo wskazywania jednego członka Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury (od 21 czerwca 2017 r.);

- prawo do wyrażania opinii w sprawie powołania i odwołania Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1139) dokonano zmian w Radzie Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w zakresie jej kompetencji, pozycji tego organu w strukturze organizacyjnej Szkoły, składu, liczby członków. Rola Krajowej Rady Sądownictwa w Radzie Programowej została znacząco zredukowana. Od 21 czerwca 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa wskazuje zaledwie jednego przedstawiciela do Rady Programowej Szkoły. Z tym samym dniem poszerzono natomiast uprawnienia opiniodawcze Rady w sytuacji zamiaru odwołania Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury przez Ministra Sprawiedliwości.

Ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r., poz. 1452) Rada została wyeliminowana z dnia 12 sierpnia 2017 r. z procedury wyłaniania prezesów sądów powszechnych oraz sądów wojskowych (Radzie odebrano prawo do wyrażenia wiążącej dla Ministra Sprawiedliwości opinii w sprawie powołania do sprawowania tych funkcji w sytuacji negatywnej dla kandydata opinii wyrażonej przez organ samorządu sędziowskiego). Radę pozbawiono także kompetencji do wyrażenia opinii co do zamiaru odwołania prezesa sądu powszechnego i wojskowego w okresie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy (tj. do 12 lutego 2018 r.). Po upływie tego terminu, negatywna opinia Krajowej Rady Sądownictwa dotycząca odwołania prezesa sądu będzie dla Ministra Sprawiedliwości wiążąca wyłącznie, jeżeli uchwała w tej sprawie zostanie podjęta większością 2/3 głosów (dotychczas wystarczyła zwykła większość głosów).

II

Skład i struktura wewnętrzna Krajowej Rady Sądownictwa

2.1. Wprowadzenie

Krajowa Rada Sądownictwa jest organem kolegialnym, składającym się z dwudziestu pięciu członków – przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Tak jak w większości krajów europejskich, skład Krajowej Rady Sądownictwa jest mieszany, przy czym sędziowie stanowią większość i – według stanu prawnego z 2017 r. – są wyłaniani przez środowisko sędziowskie. Taki skład Rady i sposób wyłaniania jej członków pozwala uznać, że troska o niezależność sądów i niezawisłość sędziów jest zadaniem wszystkich gałęzi władzy, a jednocześnie zapewnia odpowiedni zakres niezależności organu, mającego kompetencje o charakterze fundamentalnym dla prawidłowego funkcjonowania państwa prawa.

Zgodnie z art. 187 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowa Rada Sądownictwa składa się z:

- Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,
- Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- Ministra Sprawiedliwości,
- piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych;
- osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Minister Sprawiedliwości oraz Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego zasiadają w Radzie przez okres pełnienia tej funkcji. Kadencja członków pochodzących z wyboru trwa cztery lata, z tym że członkowie wybrani przez Sejm i Senat pełnią swoje funkcje do czasu wyboru ich następców. Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej pełni funkcję w Radzie bez oznaczenia okresu kadencji, w związku z tym może zostać w każdym czasie odwołany. Jego mandat wygasa najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po zakończeniu kadencji Prezydenta albo opróżnieniu urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Sędzia może pełnić funkcję wybieranego członka Rady tylko przez dwie kadencje. Sposób wyłaniania sędziów zasiadających w Radzie został określony w ustawie o KRS, i tak:

- Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wybiera spośród sędziów tego Sądu

dwóch członków Rady;

- Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego wspólnie z przedstawicielami zgromadzeń ogólnych wojewódzkich sądów administracyjnych wybiera spośród sędziów sądów administracyjnych dwóch członków Rady;
- zebranie przedstawicieli zebrań sędziów sądów apelacyjnych wybiera spośród swego grona dwóch członków Rady;
- zebranie przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów wybiera spośród swego grona ośmiu członków Rady;
- Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych wybiera spośród swego grona jednego członka Rady.

Organami Krajowej Rady Sądownictwa są Przewodniczący, Wiceprzewodniczący i Prezydium Rady, wybierani przez Radę spośród jej członków na czteroletnią kadencję. W skład Prezydium wchodzi Przewodniczący Rady, dwóch wiceprzewodniczących i trzech wybieranych członków. Członkowie Prezydium mogą sprawować swoje funkcje maksymalnie przez dwie kadencje. Przewodniczący reprezentuje Radę oraz organizuje jej pracę, a w szczególności zwołuje posiedzenia Rady, przewodniczy obradom i czuwa nad ich przebiegiem, podpisuje uchwały Rady, przedstawia Radzie wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz wykonuje czynności zlecone przez Radę. Prezydium kieruje pracami Rady oraz zapewnia właściwe funkcjonowanie Rady między posiedzeniami plenarnymi. W nagłych przypadkach, wymagających podjęcia działań między posiedzeniami plenarnymi, Prezydium może w imieniu Rady podejmować czynności należące do jej kompetencji, z wyjątkiem załatwiania spraw indywidualnych.

Działając na podstawie art. 19 ust. 1 i 2 ustawy o KRS, Krajowa Rada Sądownictwa powołuje ze swego składu stałe komisje: do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych, budżetową, do spraw wizytacji i lustracji oraz do spraw etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych, a także inne komisje problemowe (w 2017 r. były to komisje: ogólna i szkoleń, do spraw kontaktów międzynarodowych, do spraw skarg, wniosków i petycji, do spraw środków społecznego przekazu oraz do spraw związanych z powstaniem domu sędziego seniora).

2.2. Członkowie Rady w 2017 r. (w porządku alfabetycznym):

Andrzej Adamczuk – sędzia Sądu Okręgowego w Poznaniu, członek Rady od 21 marca 2014 r., wybrany przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (pierwsza kadencja);

Rafał Ambrozik – senator, członek Rady od 18 grudnia 2015 r., wybrany przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej;

Borys Budka – poseł, członek Rady wybrany przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 25 listopada 2015 r.;

Janusz Drachal – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, Wiceprezes Naczelnego Sądu Administracyjnego (Prezes Izby Gospodarczej NSA), członek Rady od 16 maja 2014 r., wybrany przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego wspólnie z przedstawicielami zgromadzeń ogólnych wojewódzkich sądów administracyjnych (pierwsza kadencja);

Małgorzata Gersdorf – Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, członek Rady z urzędu od 30 kwietnia 2014 r.

Stanisław Gogacz – senator, członek Rady od 18 grudnia 2015 r., wybrany przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej;

Katarzyna Gonera – sędzia Sądu Najwyższego, członek Rady od 23 marca 2010 r., wybrana przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego (od 24 marca 2014 r. druga kadencja);

Jan Grzęda – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, członek Rady od 12 lutego 2016 r., wybrany przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego wspólnie z przedstawicielami zgromadzeń ogólnych wojewódzkich sądów administracyjnych;

Wiesław Johann – członek Rady od 30 września 2015 r., powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku;

Jan Kremer – sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie, członek Rady od 28 czerwca 2010 r., wybrany przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Apelacji (od 29 czerwca 2014 r. druga kadencja);

Maria Motylska-Kucharczyk – sędzia Sądu Okręgowego w Łodzi, członek Rady od 20 marca 2010 r., wybrana przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (od 21 marca 2014 r. druga kadencja);

Andrzej Niedużak – sędzia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, członek Rady od 22 marca 2014 r., wybrany przez Zebranie Przedstawicieli Zebrań Sędziów Sądów Apelacyjnych (pierwsza kadencja);

Gabriela Ott – sędzia Sądu Okręgowego w Katowicach, członek Rady od 20 marca 2010 r., wybrana przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (od 21 marca 2014 r. druga kadencja);

Sławomir Pałka – sędzia Sądu Rejonowego w Oławie, członek Rady od 21 marca 2014 r., wybrany przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (pierwsza kadencja);

Krystyna Pawłowicz – poseł, członek Rady wybrany przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 25 listopada 2015 r.;

Stanisław Piotrowicz – poseł, członek Rady wybrany przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 25 listopada 2015 r.;

Ewa Preneta-Ambicka – sędzia Sądu Okręgowego w Rzeszowie, członek Rady od 20 marca 2010 r., wybrana przez Zgromadzenie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (od 21 marca 2014 r. druga kadencja) – członek Rady do 15 listopada 2017 r. w związku z powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie.

Piotr Raczkowski – sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie, członek Rady od 26 stycznia 2010 r. (od 27 stycznia 2014 r. druga kadencja);

Tomasz Rzymkowski – poseł, członek Rady wybrany przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 25 listopada 2015 r.;

Krzysztof Wojtaszek – sędzia Sądu Okręgowego w Lublinie, członek Rady od 19 marca 2012 r., wybrany przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (od 20 marca 2016 r. druga kadencja);

Dariusz Zawistowski – sędzia Sądu Najwyższego, Prezes Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, członek Rady od 24 marca 2014 r., wybrany przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego (pierwsza kadencja);

Janusz Zimny – sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku, członek Rady od 20 marca 2010 r., wybrany przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (od 21 marca 2014 r. druga kadencja);

Zbigniew Ziobro – Minister Sprawiedliwości, członek Rady z urzędu od 16 listopada 2015 r.;

Marek Zirk-Sadowski – Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, członek Rady z urzędu od 17 lutego 2016 r.;

Waldemar Żurek – sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie, członek Rady od 20 marca 2010 r. wybrany przez Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów (od 21 marca 2014 r. druga kadencja);

Pomimo wygaśnięcia mandatu sędzi Ewy Prenety-Ambickiej, Minister Sprawiedliwości nie zwołał *Zebrania przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów* w celu wyboru członka Rady na wakujące stanowisko, zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami. W związku z tym od 15 listopada 2017 r. na 25 mandatów członków Rady obsadzone były 24.

2.3. Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa

Dariusz Zawistowski – Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa;

Piotr Raczkowski – Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa;

Krzysztof Wojtaszek – Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa;

Andrzej Adamczuk – członek Prezydium;

Gabriela Ott – członek Prezydium;

Ewa Preneta-Ambicka – członek Prezydium (do 15 listopada 2017 r.);

Sławomir Pałka – członek Prezydium (od 27 listopada 2017 r.).

2.4. Komisje stałe

2.4.1. Komisja do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych:

Krzysztof Wojtaszek – Przewodniczący Komisji;

Andrzej Adamczuk
Wiesław Johann
Maria Motylska-Kucharczyk
Gabriela Ott
Sławomir Pałka
Ewa Preneta-Ambicka (do 15 listopada 2017 r.)
Piotr Raczkowski
Janusz Zimny
Waldemar Żurek

2.4.1. Komisja budżetowa:

Piotr Raczkowski – Przewodniczący Komisji (od 5 grudnia 2017 r.);
Ewa Preneta-Ambicka – Przewodnicząca Komisji (do 15 listopada 2017 r.);
Andrzej Adamczuk
Jan Grzęda
Jan Kremer
Maria Motylska-Kucharczyk
Andrzej Niedużak
Gabriela Ott
Sławomir Pałka
Krzysztof Wojtaszek
Dariusz Zawistowski
Janusz Zimny
Waldemar Żurek

2.4.2. Komisja do spraw wizytacji i lustracji:

Gabriela Ott – Przewodnicząca Komisji;
Andrzej Adamczuk
Jan Kremer
Maria Motylska-Kucharczyk
Ewa Preneta-Ambicka (do 15 listopada 2017 r.)
Piotr Raczkowski

Janusz Zimny
Waldemar Żurek

2.4.4 Komisja do spraw etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych:

Katarzyna Gonera – Przewodnicząca Komisji;
Wiesław Johann
Jan Kremer
Maria Motylska-Kucharczyk
Andrzej Niedużak
Gabriela Ott
Sławomir Pałka
Krystyna Pawłowicz
Ewa Preneta-Ambicka (do 15 listopada 2017 r.)
Krzysztof Wojtaszek
Dariusz Zawistowski
Janusz Zimny
Waldemar Żurek

2.5. Komisje problemowe

2.5.1. Komisja ogólna i szkoleń:

Jan Kremer – Przewodniczący Komisji
Andrzej Adamczuk
Janusz Drachal
Katarzyna Gonera
Jan Grzęda
Andrzej Niedużak
Gabriela Ott
Piotr Raczkowski
Dariusz Zawistowski
Janusz Zimny
Waldemar Żurek

2.5.2. Komisja do spraw kontaktów międzynarodowych:

Katarzyna Gonera – Przewodnicząca Komisji;

Andrzej Adamczuk

Andrzej Niedużak

Gabriela Ott

Sławomir Pałka

Ewa Preneta-Ambicka (do 15 listopada 2017 r.)

Piotr Raczkowski

Janusz Zimny

Waldemar Żurek

2.5.3. Komisja do spraw skarg, wniosków i petycji:

Ewa Preneta-Ambicka – Przewodnicząca Komisji (do 15 listopada 2017 r.)

Jan Kremer – Przewodniczący Komisji (od 5 grudnia 2017 r.)

Andrzej Adamczuk

Janusz Drachal

Maria Motylska-Kucharczyk

Andrzej Niedużak

Gabriela Ott

Sławomir Pałka

Piotr Raczkowski

Krzysztof Wojtaszek

Janusz Zimny

Waldemar Żurek

2.5.4. Komisja do spraw środków społecznego przekazu:

Waldemar Żurek – Przewodniczący Komisji;

Janusz Drachal

Wiesław Johann

Jan Kremer

Andrzej Niedużak

Sławomir Pałka

Ewa Preneta-Ambicka (do 15 listopada 2017 r.)

Piotr Raczkowski

Janusz Zimny

2.5.5. Komisja do spraw związanych z powstaniem domu sędziego seniora:

Sławomir Pałka - Przewodniczący Komisji;

Ewa Preneta-Ambicka (do 15 listopada 2017 r.)

Piotr Raczkowski

Krzysztof Wojtaszek

Janusz Zimny

Waldemar Żurek

2.6. Rzecznik prasowy

W 2017 r. funkcję Rzecznika Prasowego Krajowej Rady Sądownictwa pełnił sędzia **Waldemar Żurek**, natomiast funkcję Zastępcy Rzecznika Prasowego Krajowej Rady Sądownictwa sędzia **Sławomir Pałka**.

2.7. Udział członków Rady w pracach organów zewnętrznych

2.7.1. Rada Programowa Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury:

Krajowa Rada Sądownictwa ma swoich przedstawicieli w Radzie Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Do kwietnia 2017 r. w składzie Rady Programowej zasiadali wskazani przez Krajową Radę Sądownictwa: SSN Katarzyna Gonera, SSA Jan Kremer i SSA Ewa Stryczyńska (powołani w skład Rady Programowej na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o KSSiP (Dz. U. z 2012 r., poz. 1230) zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 r. - na drugą kadencję).

Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 maja 2017 r., na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o KSSiP (Dz. U. z 2017 r., poz. 146), powołano Radę Programową

trzeciej kadencji, w skład której weszły osoby wskazane przez Krajową Radę Sądownictwa: SSN Dariusz Zawistowski, SNSA Janusz Drachal i SSO Krzysztof Wojtaszek.

Na skutek nowelizacji ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury skład Rady Programowej i jej liczebność uległa zmianie. Od 22 grudnia 2017 r., na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2017 r., poz. 146 ze zm.), w skład Rady wchodzi Dyrektor Krajowej Szkoły i nie więcej niż 12 członków powołanych przez Ministra Sprawiedliwości, w tym jeden członek wskazany przez Krajową Radę Sądownictwa. Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 grudnia 2017 r. powołano na członka Rady Programowej SSN Dariusza Zawistowskiego, wskazanego przez Krajową Radę Sądownictwa

7.2.2. Komisja konkursowa do przeprowadzania konkursu na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską w 2017 r.

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy o KSSiP, zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 czerwca 2017 r. powołano w skład Komisji przedstawiciela Krajowej Rady Sądownictwa – SSO Krzysztofa Wojtaszka.

Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania naboru dla kandydatów na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorską oraz trybu powoływania i działania zespołu konkursowego i komisji konkursowej (Dz. U. z 2016 r., poz. 20), Krajowa Rada Sądownictwa wskazuje Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury przedstawiciela, o którym mowa w art. 20 ust. 2 pkt 6 ustawy o KSSiP.

7.2.3. Komisja do przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego, powołana przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury:

Na podstawie art. 32 ust. 8 ustawy o KSSiP zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 czerwca 2017 r. w sprawie powołania komisji egzaminacyjnej do przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego w 2017 r. powołano w skład komisji przedstawiciela Krajowej Rady Sądownictwa – SSO Ewę Prenetę-Ambicką.

Ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r., poz. 1139) dodano ust. 9b w art. 32 ustawy o KSSiP, który stanowi,

że w pracach komisji egzaminacyjnej może uczestniczyć przedstawiciel Krajowej Rady Sądownictwa w charakterze obserwatora. Uchylony został natomiast zapis mówiący o tym, że komisja składa się m.in. z przedstawiciela Krajowej Rady Sądownictwa. Przedstawiciel Krajowej Rady Sądownictwa utracił status egzaminatora i wchodzi w skład komisji jedynie w charakterze obserwatora.

7.2.4. Wspólna Komisja Orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Organ powołany na podstawie art. 52 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1311 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem w skład komisji są powoływani kandydaci zgłoszeni m.in. przez Krajową Radę Sądownictwa. Uchwałą nr 268/2017 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 września 2017 r. Rada wybrała na swojego przedstawiciela w tej komisji SSA Jana Kremera. W poprzedniej kadencji komisji, przedstawicielem Krajowej Rady Sądownictwa był SSO Krzysztof Wojtaszek (uchwała nr 412/2013 z 19 lipca 2013 r.).

7.2.5. Losowanie kolejności miejsc na liście klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego, którzy na egzaminie sędziowskim uzyskali równą liczbę punktów.

Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury 14 czerwca 2017 r. wydał zarządzenie (nr 108/2017) w sprawie przeprowadzania losowań kolejności miejsc na liście klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego, którzy na egzaminie sędziowskim uzyskali równą liczbę punktów. Zgodnie z § 2 ust. 6 o terminie i miejscu przeprowadzania losowań zawiadamia się m.in. Krajową Radę Sądownictwa, której przedstawiciele mogą wziąć udział w losowaniu. Natomiast zgodnie z § 2 ust. 7 tego zarządzenia udział przedstawicieli Rady jest fakultatywny, a ich niestawiennictwo nie stanowi przeszkody do przeprowadzenia losowań. W dniu 24 czerwca 2017 r. podczas losowania kolejności miejsc na liście klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego, którzy na egzaminie sędziowskim uzyskali równą liczbę punktów, Krajową Radę Sądownictwa reprezentowali SSA Jan Kremer i SSO Waldemar Żurek.

III

**Podstawowe informacje statystyczne
o działalności Rady w 2017 r.**

1. Krajowa Rada Sądownictwa odbyła 18 posiedzeń plenarnych, które trwały łącznie 57 dni.
2. Rada rozpoznała 404 zgłoszeń do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, administracyjnych i wojskowych oraz w Sądzie Najwyższym i Naczelnym Sądzie Administracyjnym, które pochodziły od 383 osób, celem przedstawienia wyłonionych kandydatów Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie.
3. Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła Prezydentowi RP wnioski o powołanie 99 osób, co oznacza, że o jedno stanowisko sędziowskie ubiegały się przeciętnie ponad trzy osoby i złożono na nie średnio blisko 4 zgłoszenia. Prawo o ustroju sądów powszechnych pozwala kandydatowi ubiegać się tylko o jedno stanowisko sędziowskie do czasu zakończenia procedury wynikającej z jego zgłoszenia w konkursie.
4. Przewodniczący Rady powołał zespoły członków KRS przygotowujące do rozpatrzenia przez Radę sprawy dotyczące:
 - 370 zgłoszeń osób kandydujących na wolne stanowiska sędziowskie,
 - 1 sprawę dotyczącą zastrzeżenia kandydata na stanowiska sędziowskie co do pozostawienia jego zgłoszenia bez rozpatrzenia,
 - 48 wniosków o przeniesienie sędziego w stan spoczynku
 - 3 wniosków o powrót sędziego na poprzednio zajmowane stanowisko
 - 33 wnioski o umorzenie postępowania.

W pracach zespołów uczestniczyli przedstawiciele organów reprezentujących zawody prawnicze wykonywane przez kandydatów (w trybie art. 36 ust. 2 ustawy o KRS);
5. Zespoły odbyły 86 posiedzeń w celu przygotowania spraw indywidualnych na posiedzenia plenarne Rady dla szczegółowego omówienia każdej ze zgłoszonych kandydatur i opracowania listy osób rekomendowanych Radzie.
6. Członkowie zespołów Krajowej Rady Sądownictwa przeprowadzili rozmowy z 87 kandydatami, 12 prezesami sądów, 6 przewodniczącymi wydziałów oraz 5 sędziami wizytatorami (w siedzibie Rady albo w formie wideokonferencji).

Tabela nr 1							
Data posiedzenia KRS	Liczba uchwał podjętych przez KRS w 2017 r. w sprawach						
	Osobowych	Problenowych	Odmowy przeprowadzenia lustracji	Uchonorowania sędziów	Odmowy uchonorowania sędziów	Złożenia przez KRS odwołania od wyroku SA SD	Niezłożenia przez KRS odwołania od wyroku SA SD
Łączna liczba dni posiedzeń plenarnych KRS 57							
10-13 stycznia	14		4				5
30 stycznia							1
7-10 lutego	16		9		1		3
7-10 marca	14		10	5	6		6
4-7 kwietnia	17		5	12	6		1
9-12 maja	2		1	8	3		3
22-26 maja	10		5	6			4
6-9 czerwca	5		6	1	1		
6-7 lipca	7		2	5		1	3
18 lipca							2
25-28 lipca	12		6	6	2	1	1
12-15 września	11		2	2			1
3-6 października	11		6				1
30-31 października	267						3
14-17 listopada	523						4
27 listopada	7						1
5-8 grudnia	11		13	23	2	1	3
20 grudnia	5		0	1			4
Liczba ogólna	932	0	69	69	21	3	46

Tabela nr 2

Liczba kandydatów i zgłoszeń o powołanie na stanowisko sędziego i asesora WSA rozpatrzonych przez Krajową Radę Sądownictwa na posiedzeniach w 2017 r.						
Lp.	Zajmowane stanowisko	Liczba kandydatów	Z wnioskiem o powołanie	Bez wniosku o powołanie	Umorzenie postępowania	Liczba zgłoszeń
1.	sędzia WSA	15	5	10	2	17
2.	sędzia SA	4	4			4
3.	sędzia SO	57	32	22	4	58
4.	sędzia SR	83	21	59	4	84
5.	sędzia WSO	1	1	1		2
6.	sędzia WSG	1		1		1
7.	starszy asystent sędziego NSA	11		9	5	14
8.	starszy asystent sędziego WSA	30	5	26	1	32
9.	starszy asystent sędziego SA	3	1	2		3
10.	starszy asystent sędziego SO	2	1	1		2
11.	asystent sędziego WSA	3		3		3
12.	asystent sędziego SA	1		1		1
13.	asystent sędziego SO	3		3		3
14.	asystent sędziego SR	2		2		2
15.	starszy referendarz	1	1			1
16.	starszy referendarz WSA	11	5	6		11
17.	referendarz WSA	6	2	3	1	6
18.	referendarz SR	15	5	10		15
19.	adwokat	22	1	21	2	24
20.	notariusz	1		1		1
21.	prokurator	8	2	3	3	8
22.	radca prawny	67	5	62	6	73
23.	były sędzia*	3	3			3
24.	inne**	33	5	26	5	36
	Liczba ogólna	383	99	272	33	404
	<i>w tym kobiet</i>	204	59	139	18	216
	<i>w tym mężczyzn</i>	176	40	133	15	188
* powrót na poprzednio zajmowane stanowisko						
** pracownicy naukowcy, doradcy podatkowi, pracownicy urzędów państwowych, członkowie SKO						

Tabela nr 3

**Liczba kandydatów rozpatrzonych pozytywnie
przez Krajową Radę Sądownictwa w drodze awansu na wyższe stanowisko sędziowskie
oraz powołanych po raz pierwszy na stanowisko sędziowskie w 2017 r.**

Lp.	Zajmowane stanowisko	Z wnioskiem o powołanie	Powołanie na wolne stanowisko sędziowskie w drodze awansu							Powołanie na wolne stanowisko sędziowskie po raz pierwszy								
			SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG
1.	sędzia WSA	5		5														
2.	sędzia SA	4								4								
3.	sędzia SO	32				30						2						
4.	sędzia SR	21					19					1				1		
5.	sędzia WSO	1												1				
6.	sędzia WSG																	
7.	starszy asystent sędziego NSA																	
8.	starszy asystent sędziego WSA	5										5						
9.	starszy asystent sędziego SA	1													1			
10.	starszy asystent sędziego SO	1													1			
11.	asystent sędziego WSA																	
12.	asystent sędziego SA																	
13.	asystent sędziego SO																	
14.	asystent sędziego SR																	
15.	starszy referendarz	1													1			
16.	starszy referendarz WSA	5										5						
17.	referendarz WSA	2										2						
18.	referendarz SR	5													5			
19.	adwokat	1										1						
20.	notariusz																	
21.	prokurator	2															2	
22.	radca prawny	5										5						
23.	były sędzia*	3								1					2			
24.	inne**	5								2		3						
	Liczba ogólna	99		5		30	19				7		24		1	10	1	2
	w tym kobiet	59		4		20	11				2		17		4			1
	w tym mężczyzn	40		1		10	8				5		7		1	6	1	1

* powrót na poprzednio zajmowane stanowisko

** pracownicy naukowcy, doradcy podatkowi, pracownicy urzędów państwowych, członkowie SKO

Tabela nr 4

Liczba kandydatów przedstawionych przez Krajową Radę Sądownictwa Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu sędziego									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia	1		2	4	9	3			19
30 stycznia									0
7-10 lutego			2	7	1				10
7-10 marca				6	3		1	1	11
4-7 kwietnia					4	5		1	10
9-12 maja									0
22-26 maja	3	1	1	13	2				20
6-9 czerwca			3			1			4
6-7 lipca			4						4
18 lipca									0
25-28 lipca		3	1		1				5
12-15 września			3						3
3-6 października		1	4			1			6
30-31 października	1								1
14-17 listopada									0
27 listopada	2		2						4
5-8 grudnia									0
20 grudnia			2						2
Liczba ogólna	7	5	24	30	20	10	1	2	99

Tabela nr 5

Liczba kandydatów (osób), co do których Krajowa Rada Sądownictwa podjęła uchwały o nieprzedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia			6	2	10	10			28
30 stycznia									0
7-10 lutego			8	4	7	1			20
7-10 marca				6	6		1	1	14
4-7 kwietnia					11	22			33
9-12 maja									0
22-26 maja	1	3	5	6	12				27
6-9 czerwca			23						23
6-7 lipca			31						31
18 lipca									0
25-28 lipca		8	6						14
12-15 września			23						23
3-6 października			18						18
30-31 października									0
14-17 listopada									0
27 listopada			13						13
5-8 grudnia	1								1
20 grudnia			27						27
Liczba ogólna	2	11	160	18	46	33	1	1	272

Tabela nr 6

Liczba kandydatów, co do których Krajowa Rada Sądownictwa podjęła uchwały o umorzeniu postępowania z uwagi na cofnięcie zgłoszenia									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia				1					1
30 stycznia									0
7-10 lutego			1		2				3
7-10 marca				1	1		1	3	6
4-7 kwietnia									0
9-12 maja									0
22-26 maja		1							1
6-9 czerwca									0
6-7 lipca			2						2
18 lipca									0
25-28 lipca		1	5						6
12-15 września			1						1
3-6 października			3						3
30-31 października			1						1
14-17 listopada			5						5
27 listopada									0
5-8 grudnia			1	1	1				3
20 grudnia			1						1
Liczba ogólna	0	2	20	3	4	0	1	3	33

Tabela nr 7									
Odroczenia rozpoznania spraw dotyczących zgłoszeń kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie i asesorskie WSA (w celu uzupełnienia materiałów) liczby odnoszą się do postępowań									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia						1			1
30 stycznia									0
7-10 lutego					1				1
7-10 marca									0
4-7 kwietnia				1	1				2
9-12 maja	2		1	1	1				5
22-26 maja									0
6-9 czerwca									0
6-7 lipca			2						2
18 lipca									0
25-28 lipca			2						2
12-15 września			2			1			3
3-6 października									0
30-31 października									0
14-17 listopada									0
27 listopada									0
5-8 grudnia						1			1
20 grudnia									0
Liczba ogólna	2	0	7	2	3	3	0	0	17

Tabela nr 8									
Liczba uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie nieuwzględnienia zastrzeżeń co do pozostawienia bez rozpatrzenia przez Prezesa Sądu zgłoszenia kandydatów na wolne stanowisko sędziowskie									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
5-8 grudnia			1						1
Liczba ogólna			1						1

Tabela nr 9									
Uchonorowania przez Krajową Radę Sądownictwa na wniosek prezesów sądów medalem „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości - Bene Merentibus Iustitiae”									
Data uchwały	SN	NSA	WSA	SA	SW/SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia									
30 stycznia									
7-10 lutego									
7-10 marca					3	2			5
4-7 kwietnia				6	4	2			12
9-12 maja				4	4				8
22-26 maja		6							6
6-9 czerwca					1				1
6-7 lipca		4			1				5
18 lipca									
25-28 lipca					3	3			6
12-15 września					2				2
3-6 października									
30-31 października									
14-17 listopada									
27 listopada									
5-8 grudnia		1	1	1	9	11			23
20 grudnia				1					1
Liczba ogólna		11	1	12	27	18			69

Tabela nr 10									
Odmowa uhonorowania przez Krajową Radę Sądownictwa (na wniosek prezesów sądów) medalem „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości - Bene Merentibus Iustitiae”									
Data uchwały	SN	NSA	WSA	SA	SW/SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
7-10 lutego					1				1
7-10 marca					5	1			6
4-7 kwietnia					5	1			6
9-12 maja				1	2				3
6-9 czerwca		1							1
25-28 lipca					1	1			2
5-8 grudnia					1	1			2
Liczba ogólna		1		1	15	4			21

Tabela nr 11

Liczba złożonych przez Krajową Radę Sądownictwa odwołań od wyroków sądów dyscyplinarnych I instancji (z uwzględnieniem stanowisk sędziowskich)									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia									
30 stycznia									
7-10 lutego									
7-10 marca									
4-7 kwietnia									
9-12 maja									
22-26 maja									
6-9 czerwca									
6-7 lipca					1				1
18 lipca						1			1
25-28 lipca									
12-15 września									
3-6 października									
30-31 października									
14-17 listopada									
27 listopada									
5-8 grudnia						1			1
20 grudnia									
Liczba ogólna					1	2			3

Tabela nr 12

Liczba niezłożenia przez Krajową Radę Sądownictwa odwołań od wyroków sądów dyscyplinarnych I instancji (z uwzględnieniem stanowisk sędziowskich)									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia						5			5
30 stycznia					1				1
7-10 lutego					1	2 ¹			3
7-10 marca						6 ²			6
4-7 kwietnia				2 ³	1				3
9-12 maja					1 ⁴	2			3
22-26 maja						4			4
6-9 czerwca									
6-7 lipca						3			3
18 lipca						2 ⁵			2
25-28 lipca						1 ⁶			1
12-15 września						1			1
3-6 października						1			1
30-31 października						3			3
14-17 listopada						4			4
27 listopada						1			1
5-8 grudnia						3			3
20 grudnia					2 ⁷	2			4
Liczba ogólna				2	6	40			48

¹ w tym w sprawie SSR w stanie spoczynku

² w tym w sprawie SSR w stanie spoczynku

³ w tym w sprawie SSA w stanie spoczynku

⁴ w tym w sprawie SSO w stanie spoczynku

⁵ w tym w sprawie SSR w stanie spoczynku

⁶ w sprawie SSR w stanie spoczynku

⁷ w tym w sprawie SSO w stanie spoczynku

Zestawienie liczby opinii Krajowej Rady Sądownictwa, wydanych na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o KRS, stanowisk zajętych przez Radę w trybie art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o KRS oraz opinii i stanowisk podjętych przez Prezydium Rady na podstawie art. 16 ust. 6 ustawy o KRS:

Tabela nr 13			
Posiedzenia KRS w 2017 r.	Liczba opinii i stanowisk wydanych do projektów aktów normatywnych	Liczba stanowisk zajętych w sprawach dot. sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych	Liczba opinii lub stanowisk podjętych przez Prezydium KRS
Styczeń	17 (w tym 1 stanowisko)	1	-
Luty	15	3	-
Marzec	6	1	1 opinia (w przedmiocie projektu aktu normatywnego)
Kwiecień	5	-	-
Maj	10	4	-
Czerwiec	4	1	-
Lipiec	26	1	-
Sierpień	-	-	-
Wrzesień	12	4	-
Październik	5	-	1 stanowisko (dot. asesorów sądowych)
Listopad	12	-	-
Grudzień	26	2	-
RAZEM:	138	17	2

IV

Rozpatrywanie i ocena kandydatur na stanowiska sędziów wszystkich rodzajów sądów i asesorów sądowych w sądach administracyjnych

4.1. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 179 Konstytucji RP, Prezydent RP powołuje sędziów na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Dlatego też zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KRS, Rada rozpatruje zgłoszenia kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie i asesorskie (wyłącznie w sądach administracyjnych).

W sprawach indywidualnych Rada, po wszechstronnym rozważeniu sprawy, podejmuje uchwały – na podstawie udostępnionej, złożonej w toku trwania postępowania dokumentacji, jak również dokumentacji uzupełnionej w czasie trwania postępowania przed Rada oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób (art. 33 ust. 1 ustawy o KRS), w przypadku wydania przez Radę w tej sprawie stosownej uchwały. W celu przygotowania sprawy indywidualnej do rozpatrzenia na posiedzeniu Rady Przewodniczący Rady wyznacza zespół. Zespół złożony jest z członków Rady i dokonuje kompleksowego przeglądu dotychczasowej działalności każdego kandydata, analizuje przebieg drogi zawodowej, ocenia poziom kwalifikacji i inne przewidziane w ustawie kryteria.

W skład zespołu wchodzi od trzech do pięciu członków Rady, przy czym członkami zespołu nie mogą być sędziowie sądu, z którego działalnością związana jest dana sprawa, oraz sądu działającego w tym samym okręgu sądowym. Posiedzenia zespołów są protokołowane, a ich stanowiska zawierają uzasadnienia. Rada informuje uczestników postępowań o terminach planowanych posiedzeń, na których są rozpatrywane ich zgłoszenia oraz umożliwia im składanie pisemnych wyjaśnień czy uzupełnianie dokumentów. W wypadku ubiegania się o wolne stanowisko sędziowskie lub asesorskie przez osoby wykonujące inne zawody prawnicze (adwokatów, radców prawnych, notariuszy) lub zajmujące stanowisko prokuratora, radcy, starszego radcy lub wiceprezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o terminach posiedzeń zespołów Rada zawiadamia właściwe centralne organy danego samorządu: Krajową Radę Radców Prawnych, Krajową Radę Adwokacką, Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, czy Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Przedstawiciele tych gremiów mają prawo wziąć udział w posiedzeniach zespołów z głosem doradczym. Ich opinia jest brana pod uwagę zarówno w trakcie posiedzeń zespołów, jak i później, na etapie dyskusji na posiedzeniu plenarnym Rady. Członkowie zespołów rekomendują kandydatów w głosowaniu jawnym, co zapewnia pełną przejrzystość, także na tym etapie postępowania konkursowego.

Przygotowując do rozpatrzenia i oceny na posiedzeniu Rady kandydatury osób ubiegających się o powołanie na stanowiska sędziowskie lub asesorskie, zespół przyjmuje stanowisko bezwzględną większością głosów w obecności wszystkich swoich członków. Głosowanie jest jawne, chyba że zespół większością głosów zadecyduje o głosowaniu tajnym.

Zgodnie z art. 18 ust. 3 Regulaminu Krajowej Rady Sądownictwa, zespół może wystąpić do Rady o wezwanie uczestnika postępowania do osobistego stawiennictwa na posiedzeniu zespołu, może poprosić uczestnika postępowania o złożenie wyjaśnień za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jak również może wysłuchać uczestników postępowania oraz inne osoby w formie wideokonferencji. Przedstawiona powyżej regulacja w istotny sposób usprawniła funkcjonowanie postępowań toczących się przed Radą, przy jednoczesnym obniżeniu związanych z nimi kosztów.

W sytuacji, gdy na stanowisko sędziowskie lub asesorskie zgłosił się więcej niż jeden kandydat, zespół członków Rady (wyznaczony w trybie przewidzianym w art. 31 ustawy o KRS) opracowuje listę rekomendowanych kandydatów, kierując się przy ustalaniu ich kolejności na liście przede wszystkim oceną kwalifikacji, a ponadto uwzględniając: doświadczenie zawodowe, dorobek naukowy, opinie przełożonych, rekomendacje, publikacje i inne dokumenty dołączone przez kandydatów do karty zgłoszenia, a także opinię kolegium właściwego sądu oraz ocenę właściwego zgromadzenia ogólnego sędziów (art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o KRS). Rada rozpatruje i ocenia wszystkie zgłoszone kandydatury łącznie i podejmuje uchwałę obejmującą rozstrzygnięcia w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego w stosunku do wszystkich kandydatów na jednym posiedzeniu (art. 37 ust. 1 ustawy o KRS), co oznacza, że może przedstawić Prezydentowi RP kandydata z wnioskiem o powołanie, ale może także odmówić wystąpienia z takim wnioskiem. Odmowa może być podyktowana różnymi względami, wynikającymi ze stanu faktycznego konkretnej sprawy. W każdym jednak przypadku uchwała swoim zakresem podmiotowym obejmuje wszystkich kandydatów, którzy zgłosili się w danym postępowaniu tzn. na konkretnie określone stanowisko w danym sądzie.

Każda uchwała Rady podjęta w sprawie indywidualnej, bez względu na to czy dla zgłaszającego się kandydata jest pozytywna czy negatywna, wymaga uzasadnienia (art. 42 ust. 1 ustawy o KRS). Przepis ten nie określa jednak wymaganej treści uzasadnienia. Z punktu widzenia prawnej ochrony interesów poszczególnych kandydatów wystarczające jest dokładne przedstawienie kandydatów wybranych przez Radę.

Wprowadzona ustawą z 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 512) nowelizacja ograniczyła możliwość ponownego zgłoszenia kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie lub asesorskie. W obecnym stanie prawnym kolejne zgłoszenie może nastąpić nie wcześniej niż po dniu prawomocnego zakończenia poprzednio rozpoczętego postępowania w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim lub asesorskim. Przepis ten ma zastosowanie do postępowań w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziowskich lub asesorskich, o których obwieszczono po dniu 1 października 2014 r. (art.57aa § 4), natomiast w przypadku wolnych stanowisk sędziowskich, o których obwieszczono przed 1 października 2014 r., ten sam kandydat mógł brać równocześnie udział w różnych postępowaniach konkursowych, które były względem siebie niezależne.

4.2. Zgłoszenia na wolne stanowiska sędziowskie i asesorskie

Krajowa Rada Sądownictwa nie ma wpływu na liczbę wolnych stanowisk sędziowskich objętych postępowaniami konkursowymi w danym roku. Postępowania te inicjują: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego – w odniesieniu do wolnych stanowisk sędziów Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego – w odniesieniu do wolnych stanowisk sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz sędziów i asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych oraz Minister Sprawiedliwości – w odniesieniu do wolnych stanowisk sędziowskich w sądach powszechnych i wojskowych.

W 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa prowadziła 55 nowych postępowań konkursowych, w ramach których do obsadzenia przeznaczono 92 wolne stanowiska sędziowskie we wszystkich rodzajach sądów. W tym samym czasie Rada prowadziła 5 postępowań (dotyczących 5 wolnych stanowisk sędziowskich) na skutek uchylecia uchwały Rady przez Sąd Najwyższy.

Tabela nr 14		
Postępowania nominacyjne na stanowiska sędziów wszystkich rodzajów sądów i asesorów sądowych w sądach administracyjnych w 2017 r.		
Rodzaj sądu	Liczba postępowań	Liczba wolnych stanowisk
SN	5	7
NSA	4	6
WSA	11 (sędziowie) 8 (asesorzy)	14 (sędziowie) 9 (asesorzy)
SA	8	30
SO	13 (+1 po wyroku SN)	18 (+1 po wyroku SN)
SR	3 (+4 po wyroku SN)	5 (+4 po wyroku SN)
WSO	1	1
WSG	2	2

W 2017 roku Krajowa Rada Sądownictwa rozpatrzyła kandydatury 383 osób, które złożyły łącznie 404 zgłoszenia na wolne stanowiska sędziowskie.

Pośród 383 kandydatów KRS przedstawiła Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowiska sędziowskie w sądach powszechnych i w Sądzie Najwyższym oraz na stanowiska sędziowskie i asesorskie w sądach administracyjnych łącznie 99 osób. Nie przedstawiono Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu 272 kandydatur, a w 33 przypadkach umorzono postępowanie nominacyjne.

Przedstawione powyżej dane obejmują zarówno pierwsze powołanie na stanowisku sędziowskim, jak również awanse na wyższe stanowiska sędziowskie.

Spadek liczby postępowań, wolnych stanowisk sędziowskich i uczestników postępowania wynika z okoliczności, na które Rada nie ma wpływu. Przede wszystkim wynika to z zaniechania obwieszczeń o wolnych stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych przez Ministra Sprawiedliwości.

Tabela nr 15

Liczba kandydatów przedstawionych Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie na stanowisko sędziego		
	Kandydaci przekazani do KPRP	Uchwały przekazane do KPRP
Liczba ogółem	163	119
w tym:		
Sąd Najwyższy	7	5
Naczelny Sąd Administracyjny	8	6
Wojewódzkie Sądy Administracyjne	22	19
Wojewódzkie Sądy Administracyjne - asesory	15	12
Sądy powszechne	108	74
w tym:		
Sądy apelacyjne	36	14
Sądy okręgowe	44	34
Sądy rejonowe	28	26
Wojskowe Sądy Okręgowe	1	1
Wojskowe Sądy Garnizonowe	2	2

Tabela nr 16

Liczba kandydatów ubiegających się o powrót na poprzednio zajmowane stanowisko				
	Liczba wniosków nieuwzględnionych	Liczba wniosków uwzględnionych	Liczba wniosków umorzonych	Razem
Liczba wniosków	0	3	0	3

4.3. Odwołania od uchwał Rady w sprawach nominacyjnych

Uczestnik postępowania ma prawo wnieść odwołanie do Sądu Najwyższego od uchwały podjętej przez Radę w sprawie indywidualnej, na zasadach określonych w art. 44 ustawy o KRS. Wolą ustawodawcy kognicja Sądu Najwyższego w zakresie rozpoznawania odwołań została ograniczona do zbadania zgodności zaskarżonej uchwały z prawem, przy odpowiednim stosowaniu przepisów postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej. Do każdego odwołania wniesionego w 2017 r. Rada ustosunkowała się w sporządzonej pisemnej odpowiedzi, zawierającej szczegółowe odniesienie się do stawianych w odwołaniu zarzutów. Przedmiotem badania ze strony Sądu Najwyższego pozostaje procedura podejmowania uchwał przez Krajową Radę Sądownictwa, a nie przesłanki, które zadecydowały o jej treści.

Z utrwalonego stanowiska, wynikającego z bogatego dorobku Sądu Najwyższego w omawianych sprawach wynika, że Sąd Najwyższy, rozpatrując odwołanie, w żadnym razie nie zastępuje Rady w jej ustawowo wyznaczonym zadaniu, polegającym na rozpatrzeniu i ocenie kandydatów do pełnienia urzędu sędziego, wobec czego nie przeprowadza powtórnego badania kwalifikacji zawodowych kandydata, w tym etycznych, do pełnienia urzędu sędziego.

Sąd Najwyższy, jak wielokrotnie stwierdził w motywach swoich orzeczeń, nie ma kompetencji do merytorycznego rozpatrywania kwalifikacji kandydata na urząd sędziego, nie weryfikuje dokonanego przez Radę wyboru według reguł zasadności, a jedynie rozstrzyga o zgodności zaskarżonej uchwały z prawem, będąc przy tym związanym ustaleniami faktycznymi stanowiącymi jej podstawę. Kandydat na stanowisko sędziowskie nie ma roszczenia o nabór do służby a przepisy o ustroju sądów powszechnych wyznaczają tylko minimalne, konieczne wymagania, jakie powinien spełnić każdy kandydat, ubiegający się o objęcie urzędu sędziego. Spełnienie zatem przesłanek, wynikających z ustawy, to warunek konieczny, zapewniający jedynie uczestniczenie w konkursie, a nie jego pozytywne zakończenie.

W 2017 r. Sąd Najwyższy wydał 35 wyroków w sprawie odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa, w przedmiocie przedstawienia (bądź nieprzedstawienia) Prezydentowi RP wniosków Rady o powołanie do pełnienia urzędu na wolne stanowiska sędziowskie oraz w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku. Odwołania dotyczyły 32 uchwał Krajowej Rady Sądownictwa: 28 uchwał w przedmiocie przedstawienia (bądź

nieprzedstawienia) Prezydentowi RP wniosków Rady o powołanie do pełnienia urzędu na wolne stanowisko sędziowskie (w trzech przypadkach odwołania różnych uczestników postępowań dotyczyły tych samych uchwał, co skutkuje różnicą pomiędzy liczbą złożonych odwołań – 35 – a liczbą uchwał, których dotyczyły) oraz 4 uchwał w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku (omówionych w rozdziale VI).

Wśród 35 rozstrzygnięć Sąd Najwyższy wydał 23 wyroki oddalające bądź odrzucające odwołanie (w tym trzy wyroki w części odrzucające odwołanie i w części oddalające odwołanie), 11 wyroków uchylających uchwały Krajowej Rady Sądownictwa do ponownego rozpoznania dotyczących 11 uchwał (w tym jeden wyrok uchylający uchwałę w części i w części oddalający odwołanie), w jednym przypadku Sąd Najwyższy umorzył postępowanie.

Powyższe oznacza, że Sąd Najwyższy oddalił 65,7% odwołań od uchwał Rady, a w 31,4% przypadków uchylił uchwały Rady, uznając (w całości lub w części) odwołania za zasadne – w 2,9% spraw postępowanie umorzono. Dane te pozwalają na stwierdzenie, że stabilność uchwał Krajowej Rady Sądownictwa osiągnęła poziom ponad 65%.

Sąd Najwyższy wydał wyroki w następujących sprawach dotyczących wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego bądź na stanowisku asesora sądowego w sądach administracyjnych (w kolejności porządkowej sygnatur nadanych sprawom przez Sąd Najwyższy):

1. III KRS 34/16 – wyrokiem z 10 stycznia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 623/2016 z 14 września 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w Sanoku (M.P. z 2016 poz. 113) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
2. III KRS 35/16 – wyrokiem z 26 stycznia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 474/2016 z dnia 21 czerwca 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Kaliszu (M.P. z 2015 r., poz. 1283) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę w części, w której Rada postanowiła przedstawić Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie kandydaturę uczestnika postępowania oraz nie przedstawiać kandydatury odwołującej się i w tym zakresie przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;

3. III KRS 36/16 – wyrokiem z 26 stycznia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 524/2016 z 26 lipca 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Lublinie (M.P. z 2016 r., poz. 248) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
4. III KRS 37/16 – wyrokiem z 26 stycznia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 525/2016 z 26 lipca 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego okręgowego w Sądzie Okręgowym w Radomiu (M.P. z 2016 r., poz. 248) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
5. III KRS 38/16 – wyrokiem z 26 stycznia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 622/2016 z 13 września 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w Chrzanowie (M.P. z 2016 r., poz. 216) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę w części, w której Rada postanowiła przedstawić Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie kandydaturę uczestnika postępowania oraz nie przedstawiać kandydatury odwołującej się i w tym zakresie przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;
6. III KRS 1/17 – wyrokiem z 22 lutego 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 629/2016 z 15 września 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w Jastrzębiu-Zdroju (M.P. z 2016 r., poz. 113) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;
7. III KRS 2/17 – wyrokiem z 22 lutego 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 632/2016 z 15 września 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na dwa stanowiska asesorskie w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Warszawie (M.P. z 2016 r., poz. 213) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
8. III KRS 3/17 – wyrokiem z 7 marca 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 535/2016 z 27 lipca 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego

- w Sądzie Okręgowym w Jeleniej Górze (M.P. z 2014 r., poz. 786) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
9. III KRS 4/17 – wyrokiem z 22 marca 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 750/2016 z 15 listopada 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Ostrołęce (M.P. z 2016 r., poz. 294) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 10. III KRS 5/17 – wyrokiem z 4 kwietnia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 678/2016 z 11 października 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na dwa stanowiska sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Słupsku (M.P. z 2016 r., poz. 473) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 11. III KRS 6/17 – wyrokiem z 5 kwietnia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 676/2016 z 11 października 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w Nidzicy (M.P. z 2016 r., poz. 252) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 12. III KRS 7/17 – wyrokiem z 20 kwietnia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 748/2016 z 15 listopada 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Poznaniu (M.P. z 2016 r., poz. 292) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 13. III KRS 8/17 – wyrokiem z 17 maja 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 24/2017 z 12 stycznia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie (M.P. z 2016 r., poz. 444) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 14. III KRS 9/17 – wyrokiem z 23 maja 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 763/2016 z 16 listopada 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie (M.P. z 2016 r., poz. 444) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;

15. III KRS 10/17 – wyrokiem z 23 maja 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 751/2016 z 15 listopada 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie (M.P. z 2016 r., poz. 296) Sąd Najwyższy odrzucił odwołanie w części dotyczącej uczestników postępowania a w pozostałej części odwołanie oddalił;
16. III KRS 11/17 – wyrokiem z 25 maja 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 6/2017 z 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie (M.P. z 2016 r., poz. 802) Sąd Najwyższy odrzucił odwołanie w części dotyczącej uczestniczki postępowania a w pozostałej części odwołanie oddalił;
17. III KRS 12/17 – wyrokiem z 25 maja 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 6/2017 z 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie (M.P. z 2016 r., poz. 802) Sąd Najwyższy odrzucił odwołanie w części dotyczącej uczestnika postępowania a w pozostałej części odwołanie oddalił;
18. III KRS 13/17 – wyrokiem z 31 maja 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 20/2017 z 12 stycznia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na cztery stanowiska sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie (M.P. z 2016 r., poz. 248) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
19. III KRS 15/17 – wyrokiem z 13 lipca 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 822/2016 z 15 grudnia 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na pięć stanowisk sędziego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Warszawie (M.P. z 2016 r., poz. 214) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę w części, w której Rada postanowiła przedstawić Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie kandydaturę uczestnika postępowania oraz nie przedstawiać kandydatury odwołującej się, i w tym zakresie przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;
20. III KRS 16/17 – wyrokiem z 13 lipca 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały

- Krajowej Rady Sądownictwa Nr 822/2016 z 15 grudnia 2016 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na pięć stanowisk sędziego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Warszawie (M.P. z 2016 r., poz. 214) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
21. III KRS 17/17 – wyrokiem z 13 lipca 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 47/2017 z 8 lutego 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w Będzinie (M.P. z 2015 r., poz. 1254) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;
 22. III KRS 18/17 – wyrokiem z 7 września 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 76/2017 z 8 marca 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na dwa stanowiska sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Gdańsku (M.P. z 2016 r., poz. 802) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 23. III KRS 19/17 – wyrokiem z 31 sierpnia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 122/2017 z 6 kwietnia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w Chrzanowie (M.P. z 2016 r., poz. 216) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 24. III KRS 20/17 – wyrokiem z 26 września 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 143/2017 z 7 kwietnia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Kaliszu (M.P. z 2015 r., poz. 1283) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 25. III KRS 21/17 – wyrokiem z 26 września 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 143/2017 z 7 kwietnia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Kaliszu (M.P. z 2015 r., poz. 1283) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 26. III KRS 22/17 – wyrokiem z 14 września 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 124/2017 z 6 kwietnia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na trzy stanowiska sędziego

- sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie (M.P. z 2016 r., poz. 802) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
27. III KRS 24/17 – wyrokiem z 4 października 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 188/2017 z 25 maja 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na trzynaście stanowisk sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie (M.P. z 2016 r., poz. 986) Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
 28. III KRS 26/17 – wyrokiem z 4 października 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 130/2017 z 6 kwietnia 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w Jastrzębiu-Zdroju (M.P. z 2016 r., poz. 113) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;
 29. III KRS 27/17 – wyrokiem z 11 października 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 195/2017 z 26 maja 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na jedno wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Wojskowej (M.P. z 2016 r., poz. 1179) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;
 30. III KRS 28/17 – wyrokiem z 4 października 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 198/2017 z 7 czerwca 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku asesorskim w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Olsztynie (M.P. z 2017 r., poz. 179) Sąd Najwyższy umorzył postępowanie;
 31. III KRS 30/17 – wyrokiem z 13 grudnia 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 216/2017 z 6 lipca 2017 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na dwa stanowiska sędziego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Warszawie (M. P. z 2017 r., poz. 182) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę w części, w której Rada postanowiła przedstawić Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie kandydaturę uczestnika postępowania oraz nie przedstawiać kandydatury odwołującego się, i w tym zakresie przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

V

Wyrażanie sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego

5.1. Wprowadzenie

W 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa utraciła kompetencję do oceny i rozpatrywania kandydatur na stanowiska asesorów sądowych w sądach powszechnych oraz przedstawiania Prezydentowi RP wniosków o powołanie asesorów sądowych w tych sądach.

Ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1139), istotnie zmodyfikowano tryb powoływania asesorów sądowych. Od wejścia w życie tej ustawy (21 czerwca 2017 r.), to Minister Sprawiedliwości jest organem mianującym asesorów sądowych na podstawie listy przygotowanej przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, a asesorami sądowymi mogą zostać wyłącznie absolwenci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, Krajowa Rada Sądownictwa nie bierze w ogóle udziału w procedurze mianowania asesora sądowego. Jej kompetencje aktualizują się dopiero po objęciu przez asesora sądowego swojego stanowiska w sądzie. Zgodnie z art. 106h § 7 p.u.s.p., *„Minister Sprawiedliwości przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa wykaz mianowanych asesorów sądowych wraz z przekazanymi przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury informacjami, o których mowa w art. 32a ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, oraz wnioskiem o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego”*. Krajowa Rada Sądownictwa nie ma jednak swobody w sposobie rozpoznania takiego wniosku. Ustawa bowiem przewiduje wprost, że *„jeżeli Krajowa Rada Sądownictwa w terminie miesiąca od dnia przedstawienia wykazu i wniosku, o których mowa w § 7, nie zgłosi sprzeciwu, asesor sądowy pełni obowiązki sędziego przez okres 4 lat od dnia upływu miesięcznego terminu, a w przypadku zgłoszenia sprzeciwu, od dnia uchylecia uchwały wyrażającej sprzeciw”* (art. 106h § 8 p.u.s.p.).

Obowiązujące przepisy nie precyzują kryteriów, jakimi Rada powinna się kierować podejmując decyzję w przedmiocie sprzeciwu wobec pełnienia przez asesora sądowego obowiązków sędziego. Nie ma jednak wątpliwości, że rozpatrując taką sprawę Rada ma obowiązek jej wszechstronnego rozpatrzenia w oparciu o całokształt okoliczności.

Zasadnicze etapy tego postępowania są dokonywane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie konkursowe w sprawach powołania na stanowisko sędziego, dotyczy to w szczególności przekazania wykazu mianowanych

asesorów sądowych i dokumentów, o których mowa w art. 106h § 7 p.u.s.p. oraz doręczenia uchwały wyrażającej sprzeciw.

5.2. Przebieg postępowania dotyczącego asesorów sądowych objętych wykazem Ministra Sprawiedliwości nr 1/2017 z 12 października 2017 r.

W 2017 r. przeprowadzono jedną zbiorczą procedurę dotyczącą powierzenia asesorom sądowym pełnienia obowiązków sędziego w sądzie powszechnym, obejmującą 265 indywidualnych spraw osób mianowanych asesorami sądowymi z dniem 21 września 2017 r. Czynności podejmowane w ramach tego zbiorczego postępowania przedstawia poniższy harmonogram.

13 października 2017 r. do Biura Rady wpłynęło (w formie papierowej) pismo Ministra Sprawiedliwości zawierające zbiorczy wniosek o powierzenie asesorom sądowym pełnienia obowiązków sędziego wraz z imienną listą asesorów sądowych mianowanych 21 września 2017 r. W systemie teleinformatycznym pojawiła się informacja o wprowadzeniu przez Ministerstwo Sprawiedliwości wykazu mianowanych asesorów sądowych.

13 października 2017 r. Przewodniczący Rady wystosował pismo do Ministra Sprawiedliwości z informacją o braku dostępu do indywidualnych zadań dotyczących asesorów sądowych w procesie w systemie teleinformatycznym.

18 października 2017 r. Prezydium KRS stwierdziło, że do czasu uzyskania dostępu do pełnej dokumentacji w systemie teleinformatycznym, nie rozpoczyna się bieg terminu na wyrażenie przez Radę sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów sądowych obowiązków sędziego.

19 października 2017 r. do Biura Rady wpłynęły akta asesorów sądowych prowadzone przez Ministerstwo Sprawiedliwości, obejmujące przede wszystkim akty mianowania oraz podpisaną rotę ślubowania.

20 października 2017 r. Przewodniczący Rady zwrócił się do Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury o przesłanie akt asesorów sądowych z okresu odbywanych przez nich aplikacji w KSSiP oraz informacji o wynikach egzaminu sędziowskiego, jak również do prezesów sądów w których asesorzy sądowi pełnią służbę – o nadesłanie akt osobowych.

23 października 2017 r. Biuro Rady uzyskało dostęp do dokumentów, o których mowa w art. 106i § 7 p.u.s.p. w systemie teleinformatycznym.

27 października 2017 r. do Biura KRS wpłynęły akta z Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, dotyczące większości asesorów sądowych. W tych dniach sukcesywnie wpływały również akta osobowe asesorów sądowych, nadsyłane przez prezesów sądów.

30 października 2017 r. w godzinach porannych odbyły się posiedzenia zespołów członków KRS (do których powołano zarówno sędziów, jak i parlamentarzystów zasiadających w Radzie) w celu przygotowania do rozpoznania na posiedzeniu Rady spraw indywidualnych asesorów sądowych. Każdemu z zespołów przydzielono po ok. 60-70 spraw indywidualnych. Podczas posiedzenia, członkowie zespołów zapoznali się ze zgromadzoną dokumentacją oraz postanowili pozostawić rozstrzygnięcie do decyzji Rady.

30 października 2017 r. w godzinach popołudniowych odbyło się posiedzenie plenarne Krajowej Rady Sądownictwa. Podczas posiedzenia przedstawiono rezultaty porannych posiedzeń zespołów i przeprowadzono dyskusję. Do Rady wpłynęły w tym czasie dodatkowe dokumenty, m.in. skan stanowiska Ministerstwa Sprawiedliwości dotyczącego preferowanej przez ten resort wykładni przepisów mających zastosowanie w tym postępowaniu. Rada w głosowaniu tajnym podjęła 265 uchwał wyrażających sprzeciw wobec pełnienia przez asesorów sądowych obowiązków sędziego w sądach powszechnych.

W ciągu pierwszych 2 tygodni listopada 2017 r. do Biura Krajowej Rady Sądownictwa zgłaszali się asesorzy sądowi – uczestnicy postępowań, przekazując Radzie (również za pośrednictwem poczty i poczty elektronicznej) szereg dokumentów, w tym najczęściej zaświadczenia lekarskie i zaświadczenia psychologiczne sporządzone według zasad obowiązujących w postępowaniu nominacyjnym na stanowiska sędziów, a ponadto odpisy dyplomów ukończenia wyższych studiów prawniczych, dyplomów ukończenia aplikacji sędziowskiej i złożenia egzaminu sędziowskiego, dokumenty związane ze zmianą nazwiska (i stanu cywilnego) oraz oświadczenia potwierdzające posiadanie obywatelstwa polskiego i pełni praw publicznych, a także dokumenty potwierdzające udzielenie pełnomocnictwa.

14 listopada 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa zdecydowała o powołaniu zespołów w dotychczasowym składzie w celu przeanalizowania dokumentacji przekazanej Radzie po 30 października 2017 r. Decyzja ta nie dotyczyła spraw 5 asesorów sądowych, którzy nie przekazali Radzie dodatkowych dokumentów.

15 listopada 2017 r. odbyły się posiedzenia zespołów. Ich członkowie zapoznali się z nadesłanymi dokumentami i postanowili pozostawić rozstrzygnięcie do decyzji Rady.

16 listopada 2017 r. Rada postanowiła ponownie rozpatrzyć sprawy asesorów sądowych. Decyzja Rady nie objęła 5 asesorów sądowych spośród 260, którzy przekazali Radzie dokumenty po 30 października 2017 r.

17 listopada 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa po ponownym rozpatrzeniu spraw uchyliła sprzeciw w 252 sprawach indywidualnych i utrzymała w mocy sprzeciw w 3 sprawach.

23 listopada 2017 r. w związku z uchyleniem sprzeciwów w 252 sprawach indywidualnych, w systemie teleinformatycznym wprowadzono zawiadomienia o sprzeciwach w 13 sprawach indywidualnych.

30 listopada 2017 r. wprowadzono do systemu teleinformatycznego odpisy uchwał wyrażających sprzeciw w 13 sprawach indywidualnych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, *„uchwałę (...) wyrażającą sprzeciw doręcza się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 57 § 2, prezesowi sądu, w którym wyznaczono miejsce służbowe asesora sądowego, i za pośrednictwem tego prezesa asesorowi sądowemu”*.

W grudniu 2017 r. do Biura Krajowej Rady Sądownictwa wpłynęły odwołania w 10 sprawach indywidualnych od uchwał wyrażających sprzeciw. Do końca grudnia 2017 r. podjęto czynności mające na celu sporządzenie odpowiedzi na odwołania.

5.3. Rozstrzygnięcia KRS w sprawach asesorów sądowych w sądach powszechnych

Wszystkie uchwały w sprawach asesorów sądowych zapadały w głosowaniu tajnym. Zgodnie z art. 21 ust. 2 zdanie 2 ustawy o KRS, głosowanie jest tajne na żądanie członka Rady. Z uwagi na względy ekonomiki procesowej, karty do głosowania obejmowały wszystkie sprawy asesorskie, które były przedmiotem głosowania.

5.3.1. Uchwały z 30 października 2017 r.

Na posiedzeniu plenarnym 30 października 2017 r., Krajowa Rada Sądownictwa – bezwzględną większością głosów – wyraziła sprzeciw wobec pełnienia obowiązków sędziego przez wszystkich asesorów sądowych objętych wykazem Ministra Sprawiedliwości nr 1/2017.

W największej liczbie spraw, zasadniczym motywem sprzeciwu było nieprzeprowadzenie przez organ mianujący (Ministra Sprawiedliwości) weryfikacji zdolności asesorów sądowych do pełnienia obowiązków sędziego ze względu na stan zdrowia. Z dokumentacji nadesłanej przez Ministra Sprawiedliwości i Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nie wynikało bowiem, by asesorzy sądowi zostali poddani badaniom przewidzianym w obowiązujących przepisach dla osób, które ubiegają się o wykonywanie obowiązków sędziego. Zgodnie zaś z art. 106h pkt 1 w związku z art. 61 § 1 pkt 4 p.u.s.p., uprzednie stwierdzenie zdolności do pełnienia obowiązków sędziego ze względu na stan zdrowia, jest niezbędne do mianowania asesora sądowego.

W odniesieniu do znacznej grupy asesorów sądowych nie wykazano, aby – przed dniem mianowania – złożyli oni z wynikiem pozytywnym egzamin sędziowski. W aktach, które dotyczyły tych osób brakowało odpowiedniego dyplomu lub innego dokumentu (np. zaświadczenia), który potwierdza fakt złożenia takiego egzaminu przed wystawieniem dyplomu.

W kolejnej grupie spraw, podstawą wyrażenia sprzeciwu był pogląd prawny Rady, zgodnie z którym na stanowisko asesora sądowego można powołać wyłącznie te osoby, które spełniają kryteria wynikające z art. 106h pkt 2 p.u.s.p. Osoby, których dotyczył ten problem nie ukończyły uprzednio żadnej aplikacji organizowanej przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, tj. aplikacji ogólnej, sędziowskiej ani prokuratorskiej.

Ostatnia, najmniejsza grupa spraw to sprzeciwy, których podstawą były zasadnicze zastrzeżenia Rady co do spełniania przez asesorów sądowych kryterium nieskazitelności charakteru. W tych sprawach istniały wątpliwości co do rozumienia przez asesorów sądowych znaczenia prawa jako regulatora stosunków społecznych. Jedna ze spraw tego rodzaju dotyczyła sytuacji, w której asesor sądowy – już po rozpoczęciu kształcenia w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury – wielokrotnie naruszył przepisy ruchu drogowego, co zostało odnotowane w jego kartotece policyjnej.

5.3.2. Uchwały z 16 listopada 2017 r.

Jak podano powyżej, w listopadzie 2017 r. asesorzy sądowi objęci sprzeciwami z 30 października 2017 r. składali w Biurze Rady dokumenty, z których – ich zdaniem – wynikały nowe okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy powierzenia pełnienia obowiązków sędziego. Uchwałami z 16 listopada 2017 r. Krajowa Rada

Sądownictwa postanowiła o ponownym rozpatrzeniu spraw tych asesorów sądowych w 255 sprawach indywidualnych, uznając, że z nadesłanych dokumentów wynikają nowe okoliczności.

5.3.3. Uchwały z 17 listopada 2017 r.

Po ponownym rozpatrzeniu spraw, Krajowa Rada Sądownictwa postanowiła uchylić swoje uchwały wyrażające sprzeciw wobec pełnienia przez asesorów sądowych obowiązków sędziego w 252 sprawach indywidualnych.

Rada uznała, że z dokumentów dostarczonych przez asesorów sądowych wynikają nowe okoliczności, uzasadniające uchylenie uchwał z 30 października 2017 r. Dotyczy to w szczególności zaświadczeń lekarskich i psychologicznych, z których wynikało, że asesorzy sądowi są zdolni do pełnienia obowiązków sędziego, ze względu na stan zdrowia. Rada uznaje, że weryfikacja predyspozycji zdrowotnych asesora sądowego powinna nastąpić przed aktem mianowania. Niemniej jednak, mając na uwadze fakt, że asesorzy sądowi nie przystąpili dotąd do wykonywania obowiązków sędziego, Krajowa Rada Sądownictwa – kierując się dobrem wymiaru sprawiedliwości – uznała, że również zaświadczenia wystawione po dacie mianowania będą przez nią honorowane w tym postępowaniu.

W trzech sprawach Rada utrzymała w mocy uchwały z 30 października 2017 r. W tych przypadkach z nadesłanych dokumentów nie wynikały okoliczności modyfikujące rzeczywistą podstawę wyrażonego sprzeciwu (np. nieusuwalny brak ukończenia aplikacji w KSSiP).

5.3.4. Doręczenie uchwał Rady

Zgodnie z art. 106i § 9 p.u.s.p., uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa wyrażającą sprzeciw doręcza się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 57 § 2, prezesowi sądu, w którym wyznaczono miejsce służbowe asesora sądowego, i za pośrednictwem tego prezesa asesorowi sądowemu.

Z uwagi na uchylenie większości uchwał o sprzeciwie, doręczenie uchwał za pośrednictwem systemu teleinformatycznego dotyczyło wyłącznie tych spraw, w których Rada nie uchyliła uchwał z 30 października 2017 r. Przyjęcie innego sposobu postępowania prowadziłoby do zablokowania możliwości pełnienia obowiązków sędziego przez tych asesorów sądowych, w stosunku do których uchylono sprzeciwu.

Pozostałe uchwały były doręczane asesorum sądowym za pośrednictwem operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy – Prawo pocztowe.

5.4. Odwołania

W okresie od 11 do 28 grudnia 2017 r. w 10 sprawach indywidualnych wniesiono odwołania od uchwał z 30 października 2017 r. wyrażających sprzeciw wobec pełnienia przez asesora sądowego obowiązków sędziego. Postępowania odwoławcze w tych sprawach nie zostały zakończone do końca 2017 r.

VI

Sprawy dotyczące przeniesienia sędziego w stan spoczynku

6.1. Wprowadzenie

Sytuacje i przyczyny, z powodu których sędzia przechodzi w stan spoczynku lub zostaje przeniesiony w stan spoczynku, zostały ściśle określone w ustawie zasadniczej. Są nimi granica wieku, po osiągnięciu której sędziowie przechodzą w stan spoczynku (art. 180 ust. 4 Konstytucji), przeniesienie sędziego w stan spoczynku na skutek uniemożliwiających mu sprawowanie urzędu choroby lub utraty sił (art. 180 ust. 3 Konstytucji) oraz regulacja, zgodnie z którą, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych, wolno sędziego przenieść do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia (art. 180 ust. 5 Konstytucji). Rozwinięciem regulacji z art. 180 ust. 5 Konstytucji RP na gruncie ustawodawstwa zwykłego jest, odnoszący się do tych samych sytuacji, art. 71 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.), zgodnie z którym sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych, jeżeli nie został przeniesiony do innego sądu. Wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości przysługuje uprawnienie do wystąpienia do Krajowej Rady Sądownictwa z wnioskiem o przeniesienie sędziego w stan spoczynku, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych (art. 71 § 1 w związku z art. 73 § 1 p.u.s.p.).

Szczegółowe regulacje dotyczące przeniesienia sędziego w stan spoczynku na skutek uniemożliwiających mu sprawowanie urzędu choroby lub utraty sił, o którym stanowi art. 180 ust. 3 Konstytucji, określa art. 70 p.u.s.p. Zgodnie z art. 70 § 1 p.u.s.p. sędziego przenosi się w stan spoczynku na jego wniosek lub na wniosek właściwego kolegium sądu, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił został uznany przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego.

Wniosek o przeniesienie sędziego w stan spoczynku powinien zawierać uzasadnienie, a nadto powinny być do niego dołączone dokumenty stwierdzające okoliczności stanowiące podstawę przeniesienia sędziego w stan spoczynku, do których to dokumentów ustawodawca zalicza – obok szczegółowego zestawienia okresów niepełnienia służby ze względu na chorobę lub urlop dla poratowania zdrowia oraz zaświadczeń lekarskich i orzeczeń dotyczących stanu zdrowia sędziego – właśnie orzeczenia lekarza orzecznika i komisji lekarskiej ZUS. W świetle art. 70 § 1 p.u.s.p. okolicznością stanowiącą podstawę

przeniesienia w stan spoczynku jest trwała niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego, spowodowana chorobą lub utratą sił. Natomiast orzeczenia lekarzy orzeczników i komisji lekarskich ZUS są dokumentami, czyli środkami dowodowymi służącymi ustaleniu tej, istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy, okoliczności. Trwała niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego może więc zostać ustalona także za pomocą innych środków dowodowych, jak chociażby opinii biegłych, powołanych przez Radę na podstawie art. 38 ust. 3 ustawy o KRS, w myśl którego jeżeli rozważenie sprawy wymaga wiadomości specjalnych Rada może zwrócić się do biegłego sądowego lub kilku biegłych albo odpowiedniego instytutu naukowego lub naukowo-badawczego o wydanie opinii. Przesłanki określone w art. 70 § 1 p.u.s.p. mają charakter wiążący, ponieważ stwierdzona zgodnie z jego wymaganiami trwała niezdolność do pełnienia służby, nie pozostawia Krajowej Radzie Sądownictwa swobody odnośnie do decyzji o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku. W takim przypadku przeniesienie to ma charakter obligatoryjny.

Mocą ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r., poz. 1452) z dniem 12 sierpnia 2017 r. z porządku prawnego została wyeliminowana możliwość przeniesienia sędziego w stan spoczynku, jeżeli z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nie pełnił służby przez okres roku (uchylony art. 71 § 1 p.u.s.p.). Decyzja w kwestii przeniesienia sędziego w stan spoczynku w takiej sytuacji pozostawała do uznania Rady, uprawnionej do samodzielnego ustalania kryteriów, które brała pod uwagę przy podejmowaniu uchwały na podstawie powołanego przepisu. Fakultatywne przeniesienie sędziego w stan spoczynku – poza sytuacją związaną ze zmianą ustroju sądów lub zmianą granic okręgów sądowych (art. 70 § 3 p.u.s.p.) – jest aktualnie możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy sędzia bez uzasadnionej przyczyny nie poddał się badaniu mającemu na celu wydanie opinii co do niezdolności do pełnienia przez niego obowiązków, jeżeli z żądaniem badania wystąpiło kolegium sądu albo Minister Sprawiedliwości (art. 71 § 2 p.u.s.p.).

Zgodnie z art. 73 § 1 p.u.s.p. w sprawach przeniesienia sędziego w stan spoczynku, o których mowa w art. 70 i art. 71 p.u.s.p., decyzję podejmuje Krajowa Rada Sądownictwa, na wniosek sędziego, kolegium właściwego sądu albo Ministra Sprawiedliwości. W myśl § 3 powyższego artykułu odwołanie w tych sprawach przysługuje sędziemu i prezesowi właściwego sądu, a w sprawach, w których wniosek został złożony przez kolegium sądu albo przez Ministra Sprawiedliwości – także temu kolegium albo Ministrowi Sprawiedliwości.

Stosownie do treści art. 73 § 2 p.u.s.p. oraz art. 44 ust. 1 ustawy o KRS od decyzji Rady w sprawie przeniesienia sędziego w stan spoczynku lub odmowy przeniesienia sędziego w stan spoczynku przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

6.2. Dane statystyczne

Tabela nr 17									
Liczba sędziów przeniesionych w stan spoczynku									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia				1					1
30 stycznia									0
7-10 lutego			1		2				3
7-10 marca				1	1		1	3	6
4-7 kwietnia									0
9-12 maja									0
22-26 maja		1							1
6-9 czerwca									0
6-7 lipca			2						2
18 lipca									0
25-28 lipca		1	5						6
12-15 września			1						1
3-6 października			3						3
30-31 października			1						1
14-17 listopada			5						5
27 listopada									0
5-8 grudnia			1	1	1				3
20 grudnia			1						1
Liczba ogólna	0	2	20	3	4	0	1	3	33

Tabela nr 18									
Liczba sędziów, co do których zapadły uchwały Krajowej Rady Sądownictwa o odmowie przeniesienia w stan spoczynku									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
4-7 kwietnia					1	2			3
6-7 lipca						1			1
12-15 września						2			2
14-17 listopada						1			1
27 listopada					1	1			2
RAZEM					2	7			9

Tabela nr 19

Liczba odroczonego postępowania co do których Krajowa Rada Sądownictwa podjęła uchwały o uzupełnieniu materiałów postępowania lub o zasięgnięciu opinii biegłych									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
10-13 stycznia									
30 stycznia									
7-10 lutego						2			2
7-10 marca									
4-7 kwietnia						1			1
9-12 maja					1				1
22-26 maja									
6-9 czerwca						1			1
6-7 lipca						1			1
18 lipca									
25-28 lipca						3			3
12-15 września						1			1
3-6 października						1			1
30-31 października									
14-17 listopada						2			2
27 listopada									
5-8 grudnia						1			1
20 grudnia									
RAZEM					1	13			14

6.3. Odwołania od uchwał Rady w sprawach przeniesienia sędziego w stan spoczynku

Stosownie do art. 73 § 2 p.u.s.p. oraz art. 44 ust. 1 ustawy o KRS od decyzji Rady w sprawie przeniesienia sędziego w stan spoczynku lub odmowy przeniesienia sędziego w stan spoczynku przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

W 2017 r. Sąd Najwyższy rozpoznał 4 odwołania od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku lub odmowy przeniesienia sędziego w stan spoczynku. Odwołania dotyczyły 4 uchwał Krajowej Rady Sądownictwa.

Wśród czterech rozstrzygnięć Sąd Najwyższy wydał 1 wyrok oddalający odwołanie oraz 3 wyroki uchylające uchwały Krajowej Rady Sądownictwa (w tym dwa przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania) dotyczące 4 uchwał.

Sąd Najwyższy wydał wyroki w następujących sprawach dotyczących przeniesienia sędziego w stan spoczynku(w kolejności porządkowej sygnatur nadanych sprawom przez Sąd Najwyższy):

1. III KRS 14/17 – wyrokiem z 13 czerwca 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 13/2017 z 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę w zakresie daty przeniesienia w stan spoczynku i przekazał sprawę Radzie do ponownego rozpoznania;
2. III KRS 23/17 – wyrokiem z 14 września 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 141/2017 z 6 kwietnia 2017 r. w przedmiocie przeniesienia sędziego w stan spoczynku Sąd Najwyższy uchylił uchwałę odmawiającą zmiany daty przeniesienia w stan spoczynku;
3. III KRS 25/17 – wyrokiem z 4 października 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 114/2017 z 5 kwietnia 2017 r. w przedmiocie odmowy przeniesienia sędziego w stan spoczynku Sąd Najwyższy oddalił odwołanie;
4. III KRS 29/17 – wyrokiem z 8 listopada 2017 r. w sprawie z odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr 128/2017 z 6 kwietnia 2017 r. o odmowie przeniesienia sędziego w stan spoczynku Sąd Najwyższy uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał Radzie sprawę do ponownego rozpoznania.

VII

Opinie o projektach aktów normatywnych dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych

7.1. Wprowadzenie

Opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych oraz przedstawianie wniosków w tym zakresie to ustawowy obowiązek Krajowej Rady Sądownictwa, powierzony Radzie, jako organowi stojącemu na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, legitymowanemu do wszczynania w tym zakresie postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym. Uprawnienie to spełnia istotną funkcję gwarancyjną. Pominięcie zasięgnięcia opinii w wymienionym zakresie powoduje proceduralną niekonstytucyjność ustawy (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 czerwca 1998 r. sygn. akt K 3/98). Prawo do opiniowania przez Radę projektowanych rozwiązań istotnych dla władzy sądowniczej dotyczy całego procesu legislacyjnego: od założeń do projektów ustaw, poprzez projekty rozwiązań ustawowych w trakcie prac rządowych nad projektem, do projektu, który inicjuje postępowanie w Sejmie, co potwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 9 grudnia 2015 r. (sygn. akt K 35/15). Z jego uzasadnienia wynika, że Krajowa Rada Sądownictwa posiada kompetencje do „inicjowania kontroli konstytucyjności aktów normatywnych w takim zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Skoro niezależność Trybunału Konstytucyjnego i niezawisłość jego sędziów mają przełożenie na niezależność sądów i niezawisłość sędziów, to KRS na mocy art. 186 ust. 2 Konstytucji może inicjować kontrolę konstytucyjności zarówno aktów normatywnych dotyczących tej pierwszej, jak i drugiej materii”. Odnosząc się natomiast do kompetencji opiniodawczych Rady, Trybunał stwierdził, że „kompetencja Krajowej Rady Sądownictwa do opiniowania aktów normatywnych nie została (...) *expressis verbis* wyrażona w Konstytucji, lecz w art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy o KRS. W zakresie, w jakim odnosi się do aktów normatywnych dotyczących niezależności sądów w rozumieniu art. 175 ust.1 Konstytucji, tj. Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych oraz niezawisłości sędziów tych sądów, ma swoje umocowanie konstytucyjne w postaci art. 186 ust. 1 Konstytucji. W zakresie, w jakim ta sama kompetencja odnosi się jednak do aktów normatywnych dotyczących niezawisłości sędziów Trybunału, jedyną jej podstawą prawną jest ustawa. Gwarantuje ona Krajowej Radzie Sądownictwa prawo opiniowania aktów normatywnych dotyczących wszystkich sędziów, a zatem także

sędziów Trybunału Konstytucyjnego, a to z uwagi na związek tej materii z niezależnością sądów i niezawisłością sędziów”⁸.

Opiniując przedstawiane projekty aktów prawnych, Rada podtrzymywała swoje dotychczasowe stanowiska, wyrażane w latach ubiegłych, że częste zmiany przepisów kodeksowych podważają konstytucyjną zasadę zaufania obywatela do państwa oraz stanowionego prawa. Wskazywała również, że projektodawcy, powołując się na wadliwość obowiązujących przepisów, nie przedstawiają stosownych badań lub analiz, które wskazywałyby na konieczność wprowadzenia projektowanych zmian, ani argumentów, z których wynikałoby, że obowiązujące przepisy wywołują trudności orzecznicze.

Rada często zwracała również uwagę na lakoniczność uzasadnień opiniowanych projektów przypominając, że, zgodnie z art. 34 ust. 2 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M. P. z 2012 r., poz. 32 ze zm.) i § 12 pkt 1 „Zasad techniki prawodawczej”, stanowiących załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 283), uzasadnienie projektu ustawy powinno wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy, przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana, wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym. Istotnym elementem każdego uzasadnienia jest wykazanie, z jakich względów uważa się, że dotąd obowiązujące normy są niewłaściwym środkiem oddziaływania społecznego i że należy je zastąpić nowymi. (...) Należy ponadto wykazać, na jakich podstawach opiera się przypuszczenie, że projektowane normy będą zadawalająco skutecznymi, ekonomicznymi i trwałymi środkami oddziaływania, albo dlaczego wydanie projektowanego aktu jest konieczne, mimo że warunki te mogą nie zostać spełnione. (...) Uzasadnienie powinno zawierać również zwięzłą informację o przebiegu prac nad projektem przekładanego aktu normatywnego, a zwłaszcza: a) jakie rozważano rozwiązania alternatywne i z jakich powodów z nich zrezygnowano; b) jakie były wyniki wstępnej kontroli aktu, czy je uwzględniono, czy odrzucono – i z jakich powodów⁹.

⁸ Stanowisko Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa z 23 grudnia 2015 r. w sprawie publicznych wypowiedzi niektórych posłów VIII kadencji na Sejm RP dotyczących kompetencji Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. poz. 1064 ze zm.).

⁹ S. Wronkowska, Komentarz do § 12 Zasad techniki prawodawczej, [w:] S. Wronkowska, M. Zieliński, Komentarz do zasad techniki prawodawczej z dnia 20 czerwca 2002 r., Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2012, ss. 52-54.

W 2017 r. do Krajowej Rady Sądownictwa wpłynęło 189 projektów aktów normatywnych, w tym: 125 projektów ustaw¹⁰, 1 projekt aktu normatywnego Unii Europejskiej, 4 inne projekty, 57 projektów rozporządzeń¹¹ i 2 projekty tekstów jednolitych ustaw. Krajowa Rada Sądownictwa wydała 138 opinii o projektach aktów normatywnych, które dotyczyły sądów, sędziów lub asesorów sądowych. Dokumenty te są udostępnione na stronie internetowej Rady. W przypadkach, w których przedstawiony Radzie do zaopiniowania akt normatywny nie dotyczył spraw sądownictwa, Przewodniczący Rady informował o tym właściwy organ. Rada wydała również 2 stanowiska w sprawie projektów aktów normatywnych: projektu ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw, projektu ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Krajowa Rada Sądownictwa w 2017 r. łącznie zaopiniowała 29 projektów ustaw dotyczących zmian kodeksów:

- 1 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi;
- 2 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia;
- 7 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny;
- 8 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego;
- 2 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego;
- 4 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń;
- 2 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny;
- 1 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych;
- 1 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy;
- 1 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Rada negatywnie oceniała stosowaną od wielu lat praktykę wybiórczych i powierzchownych zmian w kodeksach, których skutkiem jest często zachwianie ważnych instytucji prawa materialnego i procesowego, co wywołuje zasadnicze problemy w praktyce stosowania prawa – ze szkodą dla obywateli i innych adresatów przepisów prawnych.

¹⁰ 54 projekty rządowe, 50 projektów poselskich, 12 projektów senackich i 9 projektów prezydenckich (łącznie 125 projektów ustaw).

¹¹ 49 projektów Ministerstwa Sprawiedliwości, 2 projekty Rady Ministrów, 1 projekt Prezydenta RP i 5 projektów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (łącznie 57 projektów rozporządzeń).

W związku z prowadzonymi pracami legislacyjnymi dotyczącymi zmian w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa, 24 lipca 2017 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda przyjął Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa Dariusza Zawistowskiego.

7.2. Wybrane najważniejsze opinie i stanowiska Krajowej Rady Sądownictwa z 2017 r. w sprawach ustrojowych:

7.2.1. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie zaopiniowała rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Rada zwróciła uwagę, że przeprowadzanie tak szerokiej reformy ustroju konstytucyjnego organu państwa w sposób prezentowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości nie zostało poprzedzone jakimikolwiek konsultacjami ze środowiskiem sędziowskim. Krajowa Rada Sądownictwa przypomniała, że jest konstytucyjnym organem państwa, który stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Do konstytucyjnych kompetencji Rady należy przedstawianie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków o powołanie sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych, a ponadto występowanie do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów (art. 186 Konstytucji). Rada zwróciła uwagę, że jest organem, który stoi na straży niezależności i odrębności władzy sądowniczej w interesie i na rzecz obywateli, którzy mają prawo do niezawisłego wymiaru sprawiedliwości. Niezależność sądów i niezawisłość sędziów nie są celem samym w sobie, lecz stanowią gwarancję prawa do sądu, przysługującego każdemu obywatelowi z mocy art. 45 Konstytucji. W państwie demokratycznym, władza sądownicza jest władzą odrębną i niezależną od innych władz (art. 10 i art. 173 Konstytucji) oraz nie podlega władzy wykonawczej ani władzy ustawodawczej.

Rada stwierdziła, że projekt ustawy w rażący sposób narusza normy Konstytucji

Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności:

- 1) powierzenie Sejmowi kompetencji do wyboru członków Rady spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych, przez odebranie tym członkom Rady przymiotu reprezentantów samorządu sędziowskiego i upolitycznienie sędziów - narusza art. 10 ust. 1, art. 17 ust. 1 i art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji,
- 2) odebranie Krajowej Radzie Sądownictwa konstytucyjnej kompetencji do formułowania wniosków o powołanie do pełnienia urzędu sędziego i przekazanie jej organom nieznanym Konstytucji: Pierwszemu i Drugiemu Zgromadzeniu Rady - narusza art. 179, art. 186 i art. 187 Konstytucji,
- 3) przyznanie Prezydentowi RP nieznanej Konstytucji kompetencji do wyboru sędziego spośród kandydatów przedstawionych mu przez Pierwsze i Drugie Zgromadzenie Rady w miejsce powołania sędziów na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa - narusza art. 10 ust. 1, art. 179 i art. 173 Konstytucji,
- 4) likwidacja równości materialnej głosów członków Rady poprzez przyznanie głosom członków Pierwszego Zgromadzenia Rady (mającego się składać w 70% z polityków) większej wagi niż głosom członków Drugiego Zgromadzenia Rady (mającego się składać z sędziów wybieranych przez większość parlamentarną) - narusza art. 10 ust. 1 i art. 187 ust. 1 Konstytucji,
- 5) ustalenie trybu postępowania przed Radą w taki sposób, że organ stanie się niezdolny do działania, wobec uzależnienia możliwości wykonywania kompetencji przez ten konstytucyjny organ państwa od jednogłośnych stanowisk poszczególnych Zgromadzeń Rady - narusza art. 10 ust. 1, art. 186 i art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji,
- 6) skrócenie kadencji obecnych członków Rady wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych na konstytucyjnie gwarantowaną czteroletnią kadencję - narusza art. 187 ust. 3 Konstytucji,
- 7) odebranie Krajowej Radzie Sądownictwa konstytucyjnej kompetencji do wyboru wiceprzewodniczących Rady i przekazanie jej organom nieznanym Konstytucji: Pierwszemu i Drugiemu Zgromadzeniu Rady - narusza art. 187 ust. 2 Konstytucji.

Rada stwierdziła w opinii, że przedstawiony projekt zmierza do wprowadzenia do systemu prawnego rozwiązań, które stanowią realne zagrożenie dla ochrony

praworządności oraz praw i wolności człowieka i obywatela.

Rada wskazała również, że 30 stycznia 2017 r. opinię na temat projektowanej ustawy wydała Rada Wykonawcza Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ), stwierdzając, że zaproponowane przez Ministra Sprawiedliwości rozwiązania mogą zaszkodzić niezależności sądownictwa w Polsce. W opinii wskazano, że proponowana nowelizacja nie spełnia międzynarodowych standardów ENCJ. Rada Wykonawcza Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa stwierdziła m.in., że:

- wyznaczenie krótszego niż tydzień terminu na zaopiniowanie przez Radę projektu głębokiej reformy Krajowej Rady Sądownictwa nie spełnia standardu rzetelnej konsultacji w zakresie reform wymiaru sprawiedliwości,
- skrócenie kadencji sędziów-członków Krajowej Rady Sądownictwa zagraża ciągłości funkcjonowania tego organu oraz uzasadnia podejrzenie o chęć przejęcia przez większość rządową kontroli nad Radą,
- pozbawienie sędziów prawa wyboru ich przedstawicieli do KRS oraz przyznanie parlamentowi wyłącznego prawa wyboru sędziów do KRS narusza standardy państwa demokratycznego, ukształtowane przez Komitet Ministrów Rady Europy (zalecenie nr 12 z 2010 r.), Komisję Wenecką (opinia z 2015 r. na temat Bułgarii) oraz przez Radę Konsultacyjną Sędziów Europejskich przy Radzie Europy (opinia nr 10), z których wynika, że członków rad sądownictwa powoływanych spośród sędziów powinni wybierać sami sędziowie.

W opinii podkreślono, że standardy ENCJ „nie zostały opracowane, aby służyć interesom wymiaru sprawiedliwości, ale odzwierciedlają jedynie wspólne zasady i wartości państw członkowskich Unii Europejskiej, które gwarantują prawidłowe funkcjonowanie demokratycznych systemów opartych na praworządności”.

Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła ponadto, że Ministerstwo Sprawiedliwości w tym samym dniu przedstawiło Radzie do zaopiniowania dwa projekty ustaw nowelizujących ustawę o KRS (opiniowany projekt oraz projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw). Projekty te są ze sobą niekoherentne, a w części mają na celu zmianę tych samych przepisów w inny sposób (co dotyczy zmian w art. 22, art. 32 ust. 1a, art. 34, art. 35, art. 36 oraz art. 37 ustawy o KRS). Rada wyraziła zaniepokojenie, że w tym samym Ministerstwie, jednego dnia, powstają projekty ustaw

regulujących te same kwestie w odmienny sposób.

Rada stwierdziła na zakończenie, że Minister Sprawiedliwości w uzasadnieniu opiniowanego projektu wielokrotnie posługuje się przykładami regulacji obowiązujących w innych państwach (np. w Hiszpanii i w Niemczech). Krajowa Rada Sądownictwa przypominała, że zgodnie z art. 8 ust. 1 Konstytucji, najwyższym prawem w Rzeczypospolitej Polskiej jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, a nie Konstytucja Hiszpanii z 31 października 1978 r., czy Ustawa Zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec z 23 maja 1949 r. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, uwzględnienie tej okoliczności w pracach legislacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości, doprowadziłoby do porzucenia prac nad opiniowanym projektem, gdyż proponowane rozwiązania pozostają w oczywistej i rażącej sprzeczności z polską Konstytucją.

W pełnej wersji opinii zawarta została wyczerpująca argumentacja, uzasadniająca trafność zgłoszonych zastrzeżeń i uwag.

7.2.2. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw

Projekt ustawy (nr DL-VI-465-27/16), przesłany Radzie w styczniu 2017 r. przez Ministra Sprawiedliwości, w ocenie Rady pozostaje w sprzeczności z zasadą trójpodziału władz wyrażoną w art.10 i art. 173 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie w jakim przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości - organowi władzy wykonawczej podejmowanie decyzji w przedmiocie: mianowania asesorów sądowych, wyznaczania asesorom sądowym miejsca służbowego, faktycznego powierzania asesorom sądowym pełnienia obowiązków sędziego, odbierania od asesorów sądowych ślubowania, które jest ściśle związane z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości. Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie zaopiniowała projekt, zwracając szczególną uwagę na:

- 1) Uzależnienie asesora sądowego od Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego, przy zachowaniu jedynie pozoru jego nieodwołalności, co jest niezgodne z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 24 października 2007 r. w sprawie o sygn. SK 7/06 (OTK -A 2007/9/108; Dz.U. z 2007 r., Nr 204, poz. 1482) oraz wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 30 listopada 2010 r. w sprawie Henryk Urban i Ryszard

Urban przeciwko Polsce (skarga nr 23614/08) i godzi w prawo obywatela do niezawisłego, bezstronnego i niezależnego sądu, wyrażone w art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2; Dz.U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284 ze zm.);

- 2) Brak swobodnego dostępu do służby publicznej przy obejmowaniu stanowiska asesora sądowego, a następnie urzędu sędziego przez asesora sądowego oraz przeznaczenie tych stanowisk wyłącznie dla absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nadzorowanej przez Ministra Sprawiedliwości z pominięciem osób spełniających wymagania ustawowe powołania na urząd sędziego;
- 3) Wprowadzenie gwarancji zatrudnienia dla absolwentów aplikacji sędziowskiej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury na stanowiskach asesorskich, przy jednoczesnym znacznym obniżeniu wymagań stawianych tym osobom podczas egzaminu sędziowskiego, braku wystarczającego doświadczenia zawodowego oraz jednoczesnym wykluczeniu osób wykonujących inne zawody prawnicze np. adwokatów i radców prawnych;
- 4) Wyłączenie Krajowej Rady Sądownictwa z procesu obsadzania stanowisk asesorów sądowych oraz sprowadzenie roli Rady jedynie do możliwości zgłoszenia sprzeciwu, przy jednoczesnym braku odpowiednich gwarancji proceduralnych pozwalających ocenić kwalifikacje tych osób przez co Krajowa Rada Sądownictwa zostanie pozbawiona pozytywnej kompetencji powierzania asesorom sądowym pełnienia obowiązków sędziego, pomimo że jest to związane z wymierzaniem sprawiedliwości;
- 5) Nieuzasadnione zróżnicowanie trybu obejmowania stanowiska asesorskiego w sądach powszechnych i wojewódzkich sądach administracyjnych, polegające na tym, że w sądach administracyjnych w obecnym stanie prawnym obowiązuje transparentny konkurs oparty na zasadach równego dostępu do służby a wyłonieni w tym konkursie kandydaci na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa są powoływani do orzekania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) Sprzeczność pomiędzy dwoma - jednocześnie procedowanymi - projektami zmian w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, co godzi w zasadę racjonalności ustawodawcy.

Rada wskazała, że opiniowany projekt został przedstawiony przez Ministra Sprawiedliwości po ogłoszeniu „reformy wymiaru sprawiedliwości”. W swoich wystąpieniach publicznych, autor projektu przekonywał, że celem proponowanych zmian jest doprowadzenie do skrócenia postępowań sądowych i zapewnienie sprawnego funkcjonowania sądownictwa. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, projekt w żaden sposób nie realizuje tych postulatów, a zaproponowane rozwiązania nie służą umocnieniu gwarancji prawa do sądu, a jedynie rozszerzeniu uprawnień Ministra Sprawiedliwości w do sądów powszechnych.

Rada podniosła, że opiniowany projekt narusza konstytucyjną zasadę odrębności i niezależności władzy sądowniczej od innych władz - także od władzy wykonawczej, której jednym z piastunów jest Minister Sprawiedliwości. Zdaniem Rady, zaproponowane rozwiązania naruszają podstawowe zasady funkcjonowania państwa prawnego, w którym sądownictwo powinno być wolne od wpływów politycznych.

Rada zwróciła uwagę, że w opiniowanym projekcie, Minister Sprawiedliwości pełniący jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego umacnia swoją pozycję i wpływ na kształcenie kadr sądownictwa powszechnego, rozszerzając swoje kompetencje w odniesieniu do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, przy jednoczesnym marginalizowaniu wpływu Krajowej Rady Sądownictwa i samorządu sędziowskiego na kształcenie przyszłych sędziów.

Rada przedstawiła uwagi dotyczące niezgodności projektu z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, w tym z zasadą trójpodziału władzy wyrażoną w art. 10 i art. 173 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie w jakim przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości - organowi władzy wykonawczej, podejmowanie decyzji w przedmiocie mianowania asesorów sądowych, wyznaczania im miejsca służbowego oraz faktycznego powierzania im pełnienia obowiązków sędziego, a także odbierania od asesorów ślubowania, które jest ściśle związane z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości.

W omawianej opinii Rada wskazała, że władza sądownicza zajmuje w rozdziale władz szczególną pozycję, ponieważ - zgodnie z art. 173 Konstytucji - jest władzą odrębną i niezależną od innych władz. Ustrojodawca, dostrzegając znaczenie odrębności władzy sądowniczej, z czym bezpośrednio związana jest niezależność sądów i niezawisłość sędziów, wyposażył Krajową Radę Sądownictwa w wyłączną kompetencję do oceny kwalifikacji i przydatności kandydatów na sędziów oraz ich przedstawiania Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu (art. 179 Konstytucji). Oznacza to, że

bez wniosku Krajowej Rady Sądownictwa nikt nie powinien sprawować w Rzeczypospolitej Polskiej wymiaru sprawiedliwości, niezależnie od tego, czy będzie to czynił zajmując stanowisko sędziego, czy asesora sądowego wykonującego obowiązki sędziego.

Formułując te tezę Rada powołała się na motywy przedstawione przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 24 października 2007r. w sprawie o sygn. SK 7/06 (OTK-A2007/9/108), stwierdzając, że ustawodawca, chcąc dopuścić do orzekania osoby inne niż sędziowie w znaczeniu konstytucyjnym, powinien poszukiwać takich rozwiązań, które doprowadzą do zagwarantowania rzeczywistego oddzielenia trzeciej władzy od innych władz (art. 10 Konstytucji), rozluźnią więź między asesorami i ministrem sprawiedliwości, zapewnią wpływ Krajowej Rady Sądownictwa na karierę zawodową sędziego *in spe*. W ocenie Rady powierzenie Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji mianowania asesorów sądowych jest sprzeczne z przytoczonym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Wprawdzie projektodawca przewidział udział Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze powierzania asesorom obowiązków sędziego, to jednak projektowane rozwiązania sprowadzają się jedynie do możliwości zgłoszenia przez Radę sprzeciwu. Niepodjęcie przez Radę uchwały w przedmiocie sprzeciwu w określonym terminie ma stanowić zgodę na powierzenie asesorowi pełnienia obowiązków sędziego, wyrażoną w dorozumiany sposób przez milczenie. Rada uznała takie rozwiązanie za niedopuszczalne i podniosła, że Krajowa Rada Sądownictwa nie została wyposażona w uprawnienie pozytywne do podejmowania uchwały w przedmiocie powierzenia asesorowi sądowemu pełnienia obowiązków sędziego, mimo że czynność ta ma ogromną doniosłość, jest istotą pełnienia urzędu, stanowiąc wymóg konieczny sprawowania przez asesora wymiaru sprawiedliwości.

Rada zwróciła nadto uwagę, że projektowany sposób ustrojowego ukształtowania instytucji asesora sądowego znacząco odbiega od poglądów Trybunału Konstytucyjnego wyrażonych w uzasadnieniu wyżej wymienionego wyroku (SK 7/06), zgodnie z którymi:

- 1) Konstytucja wprawdzie nie wyklucza całkowicie możliwości powierzenia sprawowania wymiaru sprawiedliwości osobom, których status prawny nawiązuje tylko do konstytucyjnej pozycji sędziego, jednakże odstępstwo takie jest możliwe wówczas, gdy zostaną spełnione łącznie dwa warunki, to jest: po pierwsze musi to być uzasadnione konstytucyjnie legitymowanym celem i mieścić się w granicach realizacji tego celu - służyć powinno przede wszystkim lepszej realizacji prawa dostępu do sądu, a po drugie muszą być spełnione wszystkie istotne (materialne) warunki, od których uzależniona jest

bezstronność, niezawisłość i niezależność sądu (status asesora sądowego musi odpowiadać wzorowi niezawisłości wynikającemu z konstytucyjnych przepisów dotyczących statusu sędziego);

- 2) eliminacja pozytywnego udziału Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze powierzania asesorowi sądowemu czynności sędziowskich stanowi istotny wyłom w konstytucyjnym modelu powierzania władzy sędziowskiej i świadczy o braku gwarancji niezbędnych dla osiągnięcia przez asesorów realnie rozumianej niezawisłości;
- 3) ważną kwestią jest zagadnienie „niezależności politycznej” asesora sądowego. Art. 178 ust. 3 Konstytucji wskazuje, że podstawową gwarancją zasady apolityczności sędziów jest zakaz ich przynależności do partii politycznych, a także związków zawodowych oraz prowadzenia takiej działalności publicznej, która jest oceniana jako niezgodna z zasadami niezależności i niezawisłości, a więc generalny zakaz prowadzenia jakiejkolwiek działalności politycznej. W ocenie Trybunału konstrukcja ustawowego odesłania do regulacji konstytucyjnej budzi zasadnicze wątpliwości z punktu widzenia hierarchii źródeł prawa, ponieważ o zakresie zastosowania norm konstytucyjnych nie mogą decydować normy niższego rzędu. Podważałoby to zasadę bezpośredniego stosowania Konstytucji oraz jej nadrzędną pozycję w systemie źródeł prawa. W tej sytuacji asesorów nie obowiązuje zakaz przynależności do partii politycznych, który jest związany z zasadą niezawisłości sędziowskiej.

Niezależnie od powyższych uwag Rada wskazała na problem braku odpowiedniego doświadczenia zawodowego absolwentów KSSiP, co dostrzega sam projektodawca, wskazując w uzasadnieniu projektu, że „obdarzenie absolwentów Krajowej Szkoły, którzy najczęściej nie mają innego doświadczenia zawodowego, władzą sądowniczą niesie pewne ryzyko”. Rada zwróciła też uwagę, że w modelu kształcenia i dochodzenia do stanowiska asesorskiego, wynikającym z projektu, dla absolwenta KSSiP nie wprowadzono wymagania żadnego doświadczenia zawodowego przed aktem mianowania. Dopuszczenie do orzekania osób nie mających żadnego doświadczenia zawodowego bądź bardzo skromny dorobek zawodowy przy ubogim co do zasady doświadczeniu życiowym, może godzić w konstytucyjne prawo do sądu, a w konsekwencji może rodzić negatywne skutki społeczne, przekładając się na spadek zaufania obywateli do sądów.

W ocenie Rady, projektowane regulacje prawne dają Ministrowi Sprawiedliwości – politykowi i przedstawicielowi władzy wykonawczej - atrybut decydującego wpływu

na karierę i awans zawodowy asesora sądowego. Projekt może zatem stanowić asumpt do wysuwania przez uczestników i strony postępowań, toczących się z udziałem asesorów sądowych, zarzutów naruszenia, zagwarantowanego w art. 45 Konstytucji, prawa do niezależnego i niezawisłego sądu. Konstytucyjna gwarancja niezależności sądu i niezawisłości sędziego jest prawem obywatela, a proponowany model w znacznie większym stopniu uzależni asesora sądowego od Ministra Sprawiedliwości niż miało to miejsce w stanie prawnym zakwestionowanym w powołanym wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła również uwagę, że poważną wadą proponowanego modelu obejmowania stanowiska asesora sądowego jest diametralna, niczym nieuzasadniona różnica pomiędzy obejmowaniem tego stanowiska w sądach powszechnych i w sądach administracyjnych, a w uzasadnieniu projektu brak wskazania jakichkolwiek motywów wprowadzenia tak znaczących różnic.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła także uwagę, że w pierwotnych założeniach, które legły u podstaw utworzenia Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, najważniejszym zadaniem Szkoły było ustawiczne kształcenie i doskonalenie kadr sądów powszechnych i prokuratury. Zgodnie ze zmianami wprowadzanymi projektowaną ustawą, priorytetowym zadaniem Szkoły staje się prowadzenie aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej, których celem jest uzyskanie przez aplikantów niezbędnej wiedzy i praktycznego przygotowania do zajmowania stanowisk sędziego i asesora sądowego, prokuratora i asesora prokuratury, a zatem kształcenie i przygotowywanie w ramach aplikacji przyszłych sędziów i prokuratorów do wypełniania ustawowych obowiązków sędziowskich oraz prokuratorskich. Przez zmianę parytetu zadań przypisanych Szkole następuje zatem niejako odwrócenie roli, jaką instytucja ta powinna spełniać w procesie edukacji kadr sądów powszechnych i prokuratury, co ma znaczenie także w kontekście dbałości o środki publiczne przeznaczane na funkcjonowanie Szkoły z budżetu państwa.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa podstawowym i najważniejszym zadaniem Szkoły powinno być w dalszym ciągu kształcenie ustawiczne sędziów i prokuratorów, co ma bezpośrednie przełożenie na sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i ich postrzeganie społeczne. Tylko sędziowie o najwyższych i systematycznie podnoszonych kwalifikacjach zawodowych mogą zagwarantować obywatelom należyłą realizację konstytucyjnego prawa do sądu, w szczególności w dobie braku stabilizacji i nieustannych zmian w prawie.

Projektowane zmiany w jeszcze większym niż dotychczasowy stopniu i zakresie uzależniają i podporządkowują Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury Ministrowi Sprawiedliwości, który poszerza swoje uprawnienia i zyskuje nowe kompetencje związane z jej funkcjonowaniem, co w ocenie Rady stanowi naruszenie art.10 Konstytucji RP, z którego wynika, że ustroj Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej.

W omawianej opinii Rada sformułowała także uwagi do tej części projektu, którego celem były zmiany w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Rada krytycznie odniosła się do sposobu określenia kompetencji asesorów sądowych w art. 2 p.u.s.p., wykazując w uzasadnieniu, że dobór spraw objętych wyłączeniem został dokonany wadliwie, przy zastosowaniu niejasnych kryteriów.

Rada negatywnie oceniła także wynikające z art. 20a § 2 p.u.s.p. przesłanki przydzielania lub znoszenia stanowisk asesorskich w sądach powszechnych i wskazała, że nadrzędnym kryterium uzasadniającym tworzenie stanowisk orzeczniczych w sądach powinno być dobro wymiaru sprawiedliwości, tymczasem proponowana zmiana w sposób nieuzasadniony jako cel równorzędny stawia interes osób, które zdały egzamin sędziowski w KSSiP. Kryterium zapewnienia wolnych stanowisk dla asesorów nie powinno być, w ocenie Rady, celem samym w sobie, a mogłoby być jedynie uwzględniane w dalszej kolejności, jeżeli dałoby się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości.

Rada negatywnie oceniła przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości - Prokuratorowi Generalnemu, zasadniczych kompetencji władczych nad funkcjonowaniem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz istotnego wpływu na proces naboru aplikantów, ich kształcenie i egzaminowanie, co w konsekwencji przekłada się na obsadzanie stanowisk asesorskich oraz sędziowskich.

Krajowa Rada Sądownictwa odniosła się jednocześnie negatywnie do zamiaru istotnego ograniczenia kompetencji Rady Programowej, która z organu decyzyjnego i niezależnego od Dyrektora Szkoły, zostanie podporządkowana Dyrektorowi Szkoły i stanie się jego organem doradczo-opiniującym.

Rada zwróciła uwagę, że projektowany sposób dojścia do zawodu asesora a następnie urzędu sędziego budzi uzasadnione wątpliwości natury konstytucyjnej. W sytuacji, gdy decyzje Ministra Sprawiedliwości mogą choćby pośrednio decydować o byciu zawodowym przyszłych asesorów sądowych, asesorzy mogą pozostawać pod presją wywołującą

zachowania konformistyczne. Może to mieć miejsce chociażby w postaci dostosowywania swoich działań do poglądów wyrażanych publicznie przez Ministra Sprawiedliwości jako organu władzy wykonawczej, czy niezajmowania stanowiska przeciwnego.

Poza powyższym Minister Sprawiedliwości pełni także funkcję Prokuratora Generalnego, który zgodnie z art. 1 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177 ze zm.) jest naczelnym organem prokuratury. Pełniąc tę funkcję ma istotny i bezpośredni wpływ na stanowisko procesowe oraz może występować przed sądami powszechnymi w charakterze strony (oskarżyciela) w sprawach rozpoznawanych przez asesorów sądowych, których mianuje. W ocenie Rady tego rodzaju przenikanie władzy wykonawczej we władzę sądowniczą jest niedopuszczalne i zagraża niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła także wątpliwość co do projektowanego art. 45 § 3 p.u.s.p., wskazując na ryzyko jakie może wywołać powierzenie przez sędziego aplikantowi Szkoły, po 24 miesiącach aplikacji, prowadzenia poszczególnych czynności w trakcie posiedzenia jawnego bądź rozprawy, w tym zadawanie pytań świadkom, biegłym i stronom oraz innym osobom wysłuchiwanym przez sąd. Rada zwróciła uwagę, że zastosowane przez projektodawcę określenie „poszczególnych czynności” jest niedopuszczalne, ponieważ nie wyklucza czynności wchodzących bezpośrednio w zastrzeżoną dla sędziego sferę orzeczniczą, a przez to rozwiązanie takie budzi zastrzeżenia natury konstytucyjnej, bowiem w Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwości sprawują sądy i trybunały, zaś aplikant sądowy nie jest nawet pracownikiem sądu. Projektowana regulacja jest również niedostosowana do przepisów kodeksowych, które nie dopuszczają możliwości zastąpienia czynności sądu czynnościami innych osób, w tym aplikantów KSSiP.

Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie oceniła także pozbawienie, po upływie pięcioletnich okresów przejściowych, uprawnienia do ubiegania się o stanowisko sędziego osób, które aktualnie, spełniając również inne wymagania ustawowe, uprawnienie to wywodzą z odpowiednio długiego stażu pracy na stanowisku asesora prokuratorskiego, referendarza sądowego lub asystenta sędziego. Rada podkreśliła, że projektodawca zamierza pozbawić wymienione osoby uprawnień nabytych przed wejściem opiniowanej ustawy w życie, czym narusza wywodzoną z art. 2 Konstytucji zasadę niedziałania prawa wstecz. Nie przedstawiono przy tym racjonalnego uzasadnienia, które pozwalałoby zakładać,

że kwalifikacje tych osób są niższe w porównaniu z kwalifikacjami absolwentów aplikacji sędziowskiej KSSiP. Projektodawca nie uwzględnił, że bardzo często osoby te swoją dotychczasową drogę zawodową podporządkowały dojściu do zawodu sędziego. Rada zdecydowanie negatywnie zaopiniowała propozycję różnicowania osób, które złożyły egzamin sędziowski w Szkole i osób, które taki egzamin złożyły przed powstaniem Szkoły.

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa niezgodny z normami konstytucyjnymi jest także projektowany art. 77 § 4 p.u.s.p., w zakresie w jakim nie definiuje reguł określających zasady odwoływania sędziego z delegacji, w tym nie precyzuje przesłanek podejmowania przez Ministra Sprawiedliwości tego rodzaju decyzji oraz nie przewiduje obowiązku jej uzasadnienia. Oznacza to, że Minister Sprawiedliwości może podejmować tego rodzaju decyzje w sposób arbitralny, stwarzając niczym nieuzasadnione wątpliwości dotyczące osoby sędziego odwoływanego z delegacji. Rada wskazała ponadto na niczym nieuzasadnioną nierówność pomiędzy sędziami delegowanymi do Ministerstwa Sprawiedliwości i jednostek jemu podległych, a sędziami delegowanymi do innych sądów czy jednostek nie podlegających Ministrowi Sprawiedliwości, polegającą na zapewnieniu okresu uprzedzenia przy odwołaniu z delegacji pierwszej grupy, przy braku takiego okresu w drugiej z wymienionych grup i możliwości odwołania w każdym czasie.

Odnosząc się do przewidzianych w projekcie zmian w ustawie o KRS, Rada wskazała, że nowelizując art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KRS, projektodawca znosi podstawę prawną udziału Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze naboru na stanowiska asesorów sądowych w sądach administracyjnych. Tymczasem zgodnie z art. 5 § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów administracyjnych asesorów sądowych do pełnienia urzędu na stanowisku asesora sądowego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Rada ze zdumieniem odnotowała, że projektodawca przemilczał ten fakt w uzasadnieniu opiniowanej ustawy, co sugeruje, że proponowane brzmienie art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KRS zostało skonstruowane bez uwzględnienia kompetencji Rady wobec innych segmentów władzy sądowniczej niż sądownictwo powszechne. Rada podkreśliła, że nabór na stanowiska asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych jest prowadzony od początku 2016r., a niektóre postępowania konkursowe w tym przedmiocie zostały zakończone prawomocnymi uchwałami Rady zawierającymi wnioski o powołanie, przekazane Prezydentowi RP. Proponowane brzmienie art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KRS doprowadzi do powstania luki prawnej, w zakresie trybu realizacji przez Radę kompetencji

wynikającej z art. 5 § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów administracyjnych. Dlatego Rada zgłosiła postulat, aby utrzymać dotychczasowe brzmienie obowiązujących przepisów.

Rada negatywnie zaopiniowała zmianę polegającą na zmniejszeniu liczby członków wskazywanych przez Krajową Radę Sądownictwa do Rady Programowej Szkoły. Dotychczas Rada wskazywała trzech członków a po zmianie będzie to tylko jedna osoba, w szczególności, że Minister Sprawiedliwości, Prokurator Krajowy oraz Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym wskazują łącznie pięciu członków Rady Programowej. Proponowane rozwiązanie prowadzi, w ocenie Rady, do nieuzasadnionego wzmocnienia pozycji Ministra Sprawiedliwości w tym organie, pomimo że nie jest on jego członkiem.

W ramach innych uwag, Krajowa Rada Sądownictwa podniosła, że Ministerstwo Sprawiedliwości w tym samym dniu przedstawiło Radzie do zaopiniowania dwa projekty ustaw nowelizujących ustawę o KRS, które nie tylko są ze sobą niekoherentne, ale – w części – mają na celu zmianę tych samych przepisów w inny sposób (co dotyczy zmian w art. 22, art. 32 ust. 1a, art. 34, art. 35, art. 36 oraz art. 37 ustawy o KRS)”. Z uwagi na jednoczesne rozpatrywanie tych dwóch projektów ustaw, nie jest jasne, jakich zmian w zakresie postępowania nominacyjnego należy się ostatecznie spodziewać.

W związku z obszerną nowelizacją Prawa o ustroju sądów powszechnych, także w zakresie dotyczącym przenoszenia sędziów w stan spoczynku, Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę na sprzeczność pomiędzy art. 73 § 2 i 3 p.u.s.p. a art. 44 ust. 2 w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o KRS. Pierwszy z przepisów przewiduje możliwość wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie przeniesienia sędziego w stan spoczynku, drugi stanowi natomiast, że w sprawach przeniesienia sędziego w stan spoczynku nie przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego. Rada zgłosiła postulat jednolitego uregulowania tego zagadnienia, celem usunięcia rozbieżności.

Zdaniem Rady projekt ustawy wymaga ponownej wnikliwej analizy także pod kątem zasad prawidłowej legislacji oraz licznych niedokładności i błędów pisarskich.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła również uwagę, że nie otrzymała wraz z projektem ustawy, projektów aktów wykonawczych, co uniemożliwia jej przedstawienie opinii w tym istotnym dla ostatecznego funkcjonowania rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy zakresie.

W pełnej wersji opinii zawarta została pełna argumentacja, uzasadniająca trafność zgłoszonych zastrzeżeń i uwag.

7.2.3. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 marca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (UD73) w wersji przekazanej przez Ministra Sprawiedliwości 22 lutego 2017 r. (nr DL-VI-440-4/16) oraz w wersji z 3 marca 2017 r., skierowanej pod obrady Rady Ministrów i udostępnionej 6 marca 2017 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, podtrzymała uwagi sformułowane w opinii z 30 stycznia 2017 r. i zaopiniowała go zdecydowanie negatywnie stwierdzając, że nie powinien być on przedmiotem dalszych prac legislacyjnych.

Rada stwierdziła, że w przedstawionym obecnie do zaopiniowania projekcie nie uwzględniono zasadniczych zastrzeżeń Rady co do niezgodności z Konstytucją i nieracjonalności proponowanych regulacji. Kolejna wersja projektu, odbiegająca w istotnym zakresie od propozycji przedstawianych w ciągu 10 ostatnich miesięcy, dowodzi braku spójnej koncepcji Ministra Sprawiedliwości. Rada podkreśliła, że aktualna wersja projektu ustawy w jeszcze większym stopniu narusza Konstytucję RP i z dezaprobatą odniosła się do pośpiechu, w jakim przygotowywane są kolejne warianty zmian przepisów regulujących funkcjonowanie konstytucyjnego organu państwa, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa. Rada zwróciła uwagę, że narzucone tempo prac legislacyjnych wpływa negatywnie na jakość projektu ustawy, co przejawia się również w powierzchowności jego uzasadnienia. Rada zauważyła, że po przesłaniu jej pierwszego projektu ustawy podlegał on istotnym zmianom, o których wprowadzeniu nie powiadomiono Rady.

Opiniowany projekt ustawy w wersji z 3 marca 2017 r. zawiera propozycje regulacji, które zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa naruszają Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, a zasadnicze zastrzeżenia budzą następujące regulacje.

- Powierzenie Sejmowi kompetencji wyboru członków Rady spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych, przez odebranie tym członkom Rady przymiotu reprezentantów samorządu sędziowskiego - narusza art. 10 ust. 1, art. 17 ust. 1 i art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji i prowadzi do upolitycznienia sędziów. Projektodawca podtrzymuje propozycję, aby członkowie Rady, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, byli reprezentantami Sejmu, wybieranymi przez polityków według nieznanych kryteriów, a nie reprezentantami sędziów, jak wynika z kontekstu systemowego regulacji konstytucyjnej. Proponowane rozwiązanie nie gwarantuje również reprezentacji różnych rodzajów sądownictwa (Sądu Najwyższego, sądownictwa powszechnego, administracyjnego i wojskowego) w składzie Rady. Na marginesie Rada zauważyła, że „Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym”, stworzona na wzór Krajowej Rady Sądownictwa, ma nadal w większości składać się z osób wybranych przez samych prokuratorów. Projektodawca zaproponował zatem, aby ten wewnętrzny organ prokuratury, podległy Ministrowi Sprawiedliwości, dysponował większą autonomią niż Krajowa Rada Sądownictwa, która - w odróżnieniu od Krajowej Rady Prokuratury przy Prokuratorze Generalnym - jest konstytucyjnym organem państwa stojącym na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.
- Konstytucja stanowi, że Krajowa Rada Sądownictwa jest organem jednolitym, i nie przewiduje jej wewnętrznego podziału. Dlatego też odebranie Radzie konstytucyjnej kompetencji do samodzielnego rozpatrywania i oceniania kandydatów na urząd sędziego i powierzenie tego zadania organom nieznanym Konstytucji: Pierwszemu i Drugiemu Zgromadzeniu Rady - narusza art. 179, art. 186 i art. 187 Konstytucji. W ten sposób projektodawca chce zmniejszyć znaczenie głosu sędziów na rzecz głosu polityków wchodzących w skład Rady. Zagrożenie upolitycznienia nominacji sędziowskich nie minimalizuje treść projektowanego art. 31b ust. 2 ustawy, który dla przełamania weta Pierwszego Zgromadzenia Rady (składającego się w 70% z polityków), wymaga obecności i jednogłośnego poparcia wszystkich 17 sędziów wchodzących w skład Krajowej Rady Sądownictwa, spośród których aż 15 zostanie wybranych przez polityków. Rozwiązanie to ma charakter iluzoryczny i przewiduje jedynie pozorną możliwość działania Rady w przypadku rozbieżności w stanowiskach poszczególnych Zgromadzeń Rady.

- Odebranie Krajowej Radzie Sądownictwa jako całości konstytucyjnej kompetencji do wyboru wiceprzewodniczących Rady i przekazanie jej organom nieznanym Konstytucji: Pierwszemu i Drugiemu Zgromadzeniu Rady - narusza art. 187 ust. 2 Konstytucji. Z przepisu tego wynika bowiem jednoznacznie, że wybór Wiceprzewodniczących Rady jest kompetencją Krajowej Rady Sądownictwa obradującej w pełnym składzie, a nie innych organów, nawet jeśli w ich skład wchodzi niektórzy członkowie Rady.
- Likwidacja równości materialnej głosów członków Rady, przez przyznanie głosom członków Pierwszego Zgromadzenia Rady (mającego się składać w 70% z polityków) większej wagi niż głosom członków Drugiego Zgromadzenia Rady (mającego się składać z sędziów wybieranych przez większość parlamentarną) - narusza art. 10 ust. 1 i art. 187 ust. 1 Konstytucji. Krajowa Rada Sądownictwa jest organem jednolitym, o precyzyjnie ukształtowanym składzie, a przyznanie większości mandatów w Radzie sędziom wynika nie tylko z regulacji konstytucyjnej, lecz także ze standardów europejskich. Utworzenie Zgromadzeń Rady stanowi obejście Konstytucji prowadząc do niezgodnego z Konstytucją wzmocnienia głosu polityków zasiadających w Radzie.
- Przerwanie kadencji obecnych członków Rady wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych na konstytucyjnie gwarantowaną czteroletnią kadencję - narusza art. 187 ust. 3 Konstytucji, przy jednoczesnym poszanowaniu trwania kadencji członków Rady wybranych przez parlament. Rada ze zdziwieniem odnotowała, że na poparcie tego rozwiązania projektodawca powołał wyrok TK z 18 lipca 2007 r. o sygn. akt K 25/07, w którym Trybunał stwierdził niekonstytucyjność skrócenia kadencji członków KRS. Można zatem podejrzewać, że przerwanie kadencji sędziów wchodzących w skład KRS jest decyzją wynikającą z niemerytorycznej i politycznej oceny działalności Rady przez Ministra Sprawiedliwości i innych polityków. Rada podkreśliła, że misją Rady jest ochrona niezależności sądów i niezawisłości sędziów, jak również odrębności sądownictwa od innych władz. Trzeba ponadto zauważyć, że skrócenie konstytucyjnie gwarantowanej kadencji członków KRS będzie stanowiło niebezpieczny precedens, który może mieć w przyszłości wpływ na ciągłość sprawowanego urzędu przez inne organy konstytucyjne.

- Ustalenie, że wybór nowych sędziów-członków KRS ma nastąpić w ciągu 30 dni od dnia wygaśnięcia mandatów dotychczasowych sędziów-członków KRS, co uniemożliwi funkcjonowanie Krajowej Rady Sądownictwa - narusza art. 186 i 187 Konstytucji oraz konstytucyjną zasadę ciągłości władzy państwowej. Rada jest jedynym organem państwa, który stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, natomiast proponowane rozwiązanie prowadzi do uniemożliwienia jej funkcjonowania przez miesiąc. Na ten czas będą zablokowane nie tylko nominacje sędziowskie (co wydłuży czas postępowań sądowych w sądach), rozpatrywanie skarg na działalność sądów i sędziów, zawieszenie postępowań legislacyjnych dotyczących projektów aktów normatywnych, których przyjęcie wymaga opinii Rady.
- Ujęcie w opiniowanym projekcie regulacji dotyczącej skrócenia kadencji rzeczników dyscyplinarnych, jako niezwiązanej tematycznie z proponowaną nowelizacją przepisów dotyczących funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa - narusza zasadę poprawnej legislacji, wynikającą z art. 2 Konstytucji. Rada zauważyła ponadto, że skrócenie kadencji rzeczników dyscyplinarnych uniemożliwi kontynuowanie toczących się postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów.
- W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, charakter rozwiązań naruszających Konstytucję RP zawartych w opiniowanym projekcie ustawy oznacza, że uchwalenie tego projektu w proponowanym kształcie będzie równoznaczne ze zmianą ustroju państwa. Z tych względów Rada stwierdziła, że zgłoszenie opiniowanego projektu w trybie przewidzianym dla ustaw „zwykłych” narusza art. 235 Konstytucji (tryb zmian w ustawie zasadniczej). Rada przypomniała, że Minister Sprawiedliwości ani Rada Ministrów nie są podmiotami, którym przysługuje prawo inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmian w Konstytucji.
- Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, że opiniowany projekt został przygotowany niezgodnie z zasadami techniki legislacyjnej. W jego uzasadnieniu brakuje motywów dotyczących zasadności wprowadzania niektórych regulacji. Projekt ustawy został przygotowany niestarannie, zawiera sformułowania o charakterze potocznym i „skrótowe myślowe”, które nie są kompatybilne z niezmienną częścią ustawy (np. „pozytywne uchwały”, „pozytywna ocena”). Część proponowanych regulacji nie uwzględnia specyfiki funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa, nawet w zakresie podstawowej kompetencji Rady do formułowania wniosków o powołanie sędziów - nie jest np. jasne,

czy „pozytywna ocena o kandydacie” (art. 31b ust. 1) jest równoznaczna z uchwałą KRS o przedstawieniu Prezydentowi RP kandydata z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, czy też Rada może przedstawić Prezydentowi RP wniosek o powołanie na stanowisko sędziowskie innego kandydata niż tego, wobec którego „wydała pozytywną ocenę”. Ponadto przebieg prac nad opiniowanym projektem nie spełnia standardów jawnego procesu legislacyjnego, gdyż nie opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji licznych negatywnych opinii zgłoszonych przez środowiska prawnicze do opiniowanego projektu ustawy.

7.2.4. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 4 kwietnia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1435)

Krajowa Rada Sądownictwa co do zasady pozytywnie zaopiniowała ten projekt. Zaproponowano w nim zmiany w trybie wyboru członków KRS, wskazanych w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP. Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę, że zgodnie z tym przepisem, Rada składa się (między innymi) z piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych i powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 18 lipca 2007 r. o sygn. akt K 25/07. W motywach tego orzeczenia Trybunał stwierdził, że „Konstytucja w art. 187 ust. 1 pkt 2 reguluje bezpośrednio zasadę wybieralności sędziów do KRS, decydując w ten sposób o strukturze osobowej Rady. Wyraźnie określa, że członkami KRS mogą być sędziowie, wybierani przez sędziów, nie wskazując żadnych dodatkowych cech, które warunkowałyby ich członkostwo w Radzie. Wybór jest dokonywany spośród czterech wymienionych w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji grup sędziów”.

Rada pozytywnie odniosła się do propozycji aby członków Krajowej Rady Sądownictwa, którzy są sędziami, wybierali sędziowie w wyborach bezpośrednich, w których czynne prawo wyborcze przysługuje wszystkim sędziom. Obecnie członkowie ci są wybierani przez organy samorządu sędziowskiego, które swój mandat czerpią również z woli sędziów. Proponowane rozwiązanie pozostawało w zgodzie z art. 187 Konstytucji, jak również z międzynarodowymi standardami ochrony niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Odnosząc się

do projektowanych przepisów rada zauważyła, że swoją aktualność zachowuje pogląd Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdził, że „procedura wyborcza, określona w ustawie o KRS, której zakres działania określa art. 187 ust. 4 Konstytucji, mieści się w ramach przewidzianych w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, realizując zasadę wyboru sędziów przez sędziów” (OTK ZU nr 7A/2007, poz. 80). Na konieczność wyboru przedstawicieli sędziów przez samych sędziów, zwróciła uwagę również Rada Konsultacyjna Sędziów Europejskich (organ doradczy Rady Europy). W Wielkiej Karcie Sędziów z 17 listopada 2010 r. uznała, że „dla zapewnienia niezawisłości sędziowskiej każde państwo powinno stworzyć Radę Sądownictwa lub inne specjalne ciało, niezależne od władzy ustawodawczej i wykonawczej, wyposażone w szerokie kompetencje w dziedzinie dotyczącej ich statutu, organizacji, działania i wizerunku”.

Europejska Sieć Rad Sądownictwa podkreśla, że mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród sędziów musi „wykluczać ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej, a wybór sędziów powinien być dokonywany jedynie przez innych sędziów na zasadzie szerokiej reprezentacji odpowiednich sektorów władzy sędziowskiej” (zob. Rekomendacje dla rad sądownictwa, European Network of Councils for the Judiciary, Rzym 2011). Także Europejska Komisja na rzecz Demokracji przez Prawo (Komisja Wenecka) przyjęła, że istotna część lub większość członków organów takich, jak Krajowa Rada Sądownictwa, powinna być wybierana przez samą władzę sędziowską (zob. Opinia na temat projektu zmian w Konstytucji Republiki Bułgarii dotyczących władzy sędziowskiej, Wenecja 2015). Podobne wnioski wynikają z opinii Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE/ODIHR) oraz z wystąpienia Komisarza Praw Człowieka Rady Europy do Marszałka Sejmu RP .

Projekt zakładał ponadto sztywną liczbę członków KRS wybieranych przez sędziów poszczególnych rodzajów sądów, co gwarantuje, że w grupie 15 sędziów znajdują się reprezentanci wszystkich rodzajów sądów. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa rozwiązanie to miało charakter optymalny i służyło lepszej realizacji zadań Rady. Inna jest bowiem specyfika poszczególnych rodzajów sądów, często dotyczą ją różne problemy nieobecne w innych segmentach sądownictwa.

Projektodawca przyznawał sędziom orzekającym w poszczególnych typach sądów prawo wyboru precyzyjnie określonej liczby członków Rady. Sędziowie Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, wojewódzkich sądów administracyjnych i sądów

wojskowych mogliby wybrać spośród siebie po 1 członku Rady. Pozostałych członków Rady wybieraliby spośród siebie sędziowie sądów powszechnych: sędziowie sądów apelacyjnych – 1 członka, sędziowie sądów okręgowych – 2 członków, a sędziowie sądów rejonowych – 8 członków Rady. Rozwiązanie to odzwierciedlało liczebność sędziów orzekających w poszczególnych rodzajach sądów. W ocenie Rady, należy rozważyć parytet reprezentacji poszczególnych grup sędziów sądów powszechnych w składzie Krajowej Rady Sądownictwa oraz podział mandatów obsadzanych w wyborach, tak, aby w sposób proporcjonalny odzwierciedlały one liczebność tych grup.

Krajowa Rada Sądownictwa szczególną uwagę zwróciła na przepis, który określał podmioty uprawnione do zgłoszenia kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa. Poza wskazaną liczebnie grupą sędziów, którym przysługiwać miało czynne prawo wyborcze, projekt przyznawał to prawo również Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych oraz Krajowej Radzie Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Projekt przyznawał również prawo zgłoszenia kandydata na członka KRS grupie co najmniej 2000 obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu. Umożliwienie obywatelom zgłoszenia kandydatów na członków Rady podkreśla uniwersalny charakter misji KRS, gdyż niezależność sądów i niezawisłość sędziów leży w interesie każdego obywatela, który korzysta z konstytucyjnego prawa do sądu. Rada pozytywnie oceniła również przyznanie prawa zgłoszenia kandydata na członka KRS środowisku naukowemu postulując, aby kompetencję tę mogła wykonywać rada jednostki organizacyjnej uczelni publicznej lub Polskiej Akademii Nauk, posiadająca uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk prawnych w zakresie prawa.

Rada wskazała, że istotne jest, że projekt zawiera przepisy o charakterze dostosowującym, których celem miało być sukcesywne zastępowanie członków KRS – po upływie ich kadencji – sędziami wybranymi na podstawie projektowanej ustawy. Propozycja ta nawiązywała do art. 187 ust. 3 Konstytucji RP, zgodnie z którym kadencja wybranych członków Krajowej Rady Sądownictwa trwa cztery lata i nie może zostać przerwana, nawet w przypadku zmiany przepisów o trybie wyboru tych członków Rady (zob. wyrok TK z 18 lipca 2007 r. o sygn. akt K 25/07, OTK ZU 7A/2007, poz. 80). Opiniowany projekt, zdaniem Rady, został przygotowany z poszanowaniem dla zasad o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania państwa prawnego, które wynikają

z Konstytucji RP, w tym zasady ochrony trwałości kadencji konstytucyjnych organów państwa.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa zmiany wymagał natomiast przepis przyznający Ministrowi Sprawiedliwości prawo do określenia w drodze rozporządzenia sposobu głosowania w wyborach członków KRS oraz wzorów dokumentów wykorzystywanych w procesie wyborczym. Krajowa Rada Sądownictwa zauważyła, że nie jest organem powiązany z działem administracji rządowej, na którego czele stoi Minister Sprawiedliwości. Ponadto wybory te mają być organizowane również wśród sędziów tych sądów, nad którymi Minister Sprawiedliwości nie sprawuje nadzoru administracyjnego. W związku z tym Rada zgłosiła postulat przyznania prawa do wydania rozporządzenia Prezydentowi RP, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Rada wskazała, że Prezydent RP obecnie posiada kompetencję do wydawania rozporządzeń w niektórych sprawach dotyczących sądownictwa, a przyznanie Radzie prawa do złożenia wniosku, zapewni udział w tej procedurze m.in. Ministrowi Sprawiedliwości, który z urzędu wchodzi w skład Rady.

Rada zgłosiła w opinii postulat, aby wybory do KRS zarządzał organ, który jest właściwy do ich przeprowadzenia. W ocenie Rady nie jest zasadna likwidacja ogólnopolskich organów samorządu sędziowskiego. Zebrania przedstawicieli zebrań sędziów sądów apelacyjnych i zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów - choć niebędące już organami wyborczymi - powinny w dalszym ciągu wspierać władzę sądowniczą swoimi inicjatywami i stanowiskami.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa przepisy dotyczące trybu wyboru członków Rady zaproponowane w opiniowanym projekcie ustawy, były jedyną propozycją zmian legislacyjnych w tym zakresie, które zachowywały zgodność z Konstytucją RP i nie naruszały międzynarodowych standardów ochrony niezależności i odrębności władzy sądowniczej od innych władz.

7.2.5. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 maja 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1491)

Krajowa Rada Sądownictwa zaopiniowała ten projekt, co do zasady, negatywnie. Rada krytycznie oceniła projektowane rozwiązania, ponieważ ich podstawowym celem jest dalsze, znaczące podporządkowanie sądów powszechnych Ministrowi Sprawiedliwości, który

jest organem władzy wykonawczej oraz zajmuje stanowisko Prokuratora Generalnego. Wzmocnienie pozycji Ministra Sprawiedliwości, pełniącego jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego, który otrzyma znaczne uprawnienia o charakterze arbitralnym wobec sądów i sędziów, pozostaje w rażącej sprzeczności z zasadą trójpodziału władzy wyrażoną w art. 10 i art. 173 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Rozwiązanie to narusza także zasadę niezawisłości sędziowskiej przewidzianą w art. 178 Konstytucji, której podstawowym celem jest ochrona obywateli oraz sformułowaną w art. 173 Konstytucji zasadę niezależności i odrębności sądów.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła szczególną uwagę na następujące rozwiązania przedstawione w opiniowanym projekcie ustawy.

Minister Sprawiedliwości uzyska kompetencję do arbitralnego powoływania i odwoływania prezesów sądów apelacyjnych, okręgowych i rejonowych, z jednoczesnym pełnym pozbawieniem samorządu sędziowskiego wpływu na te decyzje. Zmiana ta całkowicie eliminuje z procedury wyłaniania prezesów sądów udział środowiska sędziowskiego, które najlepiej potrafi ocenić, na podstawie dotychczasowych doświadczeń i współpracy z kandydatem przedstawionym przez Ministra Sprawiedliwości, czy posiada on odpowiednie kompetencje merytoryczne i predyspozycje do kierowania sądem. Udział środowiska sędziowskiego w procedurze powoływania prezesów sądów stanowił gwarancję ochrony niezawisłości sędziowskiej, ponieważ zabezpieczał prezesów a pośrednio także sędziów przed ewentualną próbą wywierania nacisków ze strony Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, który jest politykiem, realizuje zadania rządu oraz reprezentuje interesy prokuratury. Wewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością sądów sprawowany przez prezesów sądów, zgodnie z art. 9a § 1 w zw. z art. 8 pkt 2 p.u.s.p., polega na zapewnieniu właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu, bezpośrednio związanego ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, a więc sferą orzecniczą, w której sędziowie są niezawisli. Zgodnie z zasadami konstytucyjnymi separującymi władzę sądowniczą od innych władz, w tym władzy wykonawczej, Minister Sprawiedliwości nie powinien dysponować arbitralnie żadnymi kompetencjami, które mogą bezpośrednio lub pośrednio przekładać się na sprawowanie przez sądy wymiaru sprawiedliwości. Minimalną ochronę niezależności sędziowskiej stanowiły rozwiązania ustawowe nakładające na Ministra Sprawiedliwości obowiązek uzyskania o kandydacie na prezesa sądu opinii, odpowiednio zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji – przy powoływaniu prezesów sądów apelacyjnych

oraz zgromadzenia sędziów okręgu i prezesa przełożonego sądu apelacyjnego – przy powoływaniu prezesów sądów okręgowych. Negatywna opinia zgromadzenia nie wykluczała możliwości powołania przez Ministra Sprawiedliwości przedstawionego kandydata na prezesa sądu, o ile jego kandydaturę pozytywnie zaopiniowała Krajowa Rada Sądownictwa. W gestii Ministra Sprawiedliwości leżało zatem przekonanie w pierwszej kolejności środowiska sędziowskiego do wybranego kandydata do pełnienia funkcji prezesa, a jeżeli to okazałoby się nieskuteczne, Krajowej Rady Sądownictwa. System ten był o tyle optymalny, że z jednej strony chronił sądy przed wpływem władzy wykonawczej na działalność związaną z wymierzaniem sprawiedliwości, a z drugiej przyznawał Ministrowi Sprawiedliwości bardzo duży wpływ na obsadzanie stanowisk prezesów sądów, bowiem stanowisko to mogła objąć w sądach apelacyjnych i okręgowych wyłącznie osoba przedstawiona, a więc wybrana przez Ministra Sprawiedliwości.

Rozwiązanie zakładające pełną swobodę Ministra Sprawiedliwości w zakresie powoływania prezesów sądów, zdaniem Rady, narusza konstytucyjne standardy niezależności i odrębności sądownictwa od innych władz. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że choć Minister Sprawiedliwości powinien mieć udział w procesie powoływania prezesów sądów, to jego głos nie może być dominujący. Ponieważ nie da się - zwracał uwagę Trybunał – jednoznacznie oddzielić funkcji administracyjnej od orzeczniczej prezesów sądów, stąd celem zagwarantowania niezależności sądów konieczne jest zabezpieczenie w ustawie odpowiedniego udziału samorządu sędziowskiego (por. orzeczenie TK z dnia 9 listopada 1993 r. o sygn. akt K 11/93; OTK ZU 1993, poz. 37). Trybunał podtrzymał to stanowisko w wyroku z dnia 18 lutego 2004 r. o sygn. akt K 12/03, w którym uznał, że po wejściu w życie Konstytucji z 1997 r. udział przedstawicieli środowiska sędziowskiego w powoływaniu prezesów sądów może polegać również na przyznaniu odpowiednich kompetencji Krajowej Radzie Sądownictwa (OTK ZU 2A/2004, poz. 8). Trybunał nie miał jednak wątpliwości, że aby procedura powoływania prezesa sądu przez Ministra Sprawiedliwości była zgodna z Konstytucją, musi zakładać udział reprezentacji środowiska sędziowskiego. Pozbawienie organów samorządu sędziowskiego oraz Krajowej Rady Sądownictwa udziału w procedurze powoływania sędziów Rada oceniła jako niezgodne z art. 10 i art. 173 Konstytucji RP.

Rada jednocześnie stwierdziła, że zasadności tego zarzutu nie uchylają projektowane przepisy, zakładające przedstawienie „prezesa sądu” właściwemu zgromadzeniu ogólnemu

lub zebraniu sędziów, która to czynność ma być dokonywana po zakończeniu procedury powołania prezesa sądu. Zadanie samorządu sędziowskiego zostaje w tym zakresie ograniczone do roli publiczności, pozbawionej prawa do zajęcia jakiegokolwiek stanowiska w sprawie dokonanej nominacji prezesa sądu.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę, że podstawowym celem wprowadzanych zmian nie jest usprawnienie funkcjonowania sądów lecz „zwiększenie wpływu Ministra Sprawiedliwości na obsadę stanowisk związanych z zapewnieniem właściwych warunków administracyjnych sądom powszechnym”, co wynika z uzasadnienia projektu. Brak jest w nim jednak informacji, że nadzór administracyjny nad sądami Minister Sprawiedliwości sprawuje obecnie przede wszystkim przez dyrektorów sądów, a nie prezesów sądów, natomiast projekt nie odnosi się do dyrektorów sądów. Oznacza to, że jedynym celem wprowadzanych zmian jest nieuzasadnione zwiększenie swobody Ministra Sprawiedliwości przy powoływaniu prezesów sądów, celem obsadzania stanowisk osobami podporządkowanymi władzy wykonawczej.

Zgodnie z projektowanymi przepisami zachwiana zostanie hierarchia podległości między poszczególnymi szczeblami sądownictwa powszechnego, ponieważ prezesem sądu wyższej instancji będzie mógł zostać sędzia sądu niższego szczebla, np. prezesem sądu apelacyjnego - sędzia sądu okręgowego a prezesem sądu okręgowego – sędzia sądu rejonowego. Analogiczne rozwiązania przewiduje się wprowadzić w ramach sądownictwa wojskowego, ponieważ prezesem wojskowego sądu okręgowego i jego zastępcą będzie mógł zostać m.in. sędzia wojskowego sądu garnizonowego. Brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia do wprowadzenia takiego systemu obsadzania stanowisk prezesów sądów, co potwierdza sam projektodawca, albowiem nie przedstawił w tym zakresie jakiegokolwiek argumentacji w uzasadnieniu projektu. Projektodawca nie dostrzega zagrożeń związanych z wprowadzeniem takich rozwiązań, mimo że mogą przełożyć się one na wykonywanie funkcji orzeczniczych przez sędziów. Sądy apelacyjne rozpoznają środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe, natomiast sądy okręgowe od orzeczeń wydanych przez sądy rejonowe, co oznacza, że prezes sądu apelacyjnego lub okręgowego może kierować sądem, który będzie dokonywał instancyjnej kontroli orzeczeń wydanych z jego udziałem w sądzie rejonowym lub okręgowym. Uwzględniając przy tym posiadane przez niego, jako prezesa sądu, instrumenty w ramach sprawowanego nadzoru administracyjnego nad działalnością sądu związaną z wymierzaniem sprawiedliwości,

zagrożona może być niezawisłość sędziowska. Sędziowie rozpoznający środek odwoławczy od orzeczenia wydanego przez osobę pełniącą w tym czasie funkcję prezesa mogą obawiać się ewentualnych negatywnych sankcji w przypadku wydania orzeczenia uchylającego lub zmieniającego wyrok wydany przez sąd pierwszej instancji oraz odczuwać dyskomfort sytuacji, w której się znaleźli. Zaistnienie takiej sytuacji będzie stanowić podstawę do różnego rodzaju wypowiedzi dotyczących czynności podejmowanych przez skład orzekający w danej sprawie, a w szczególności wydanego w niej orzeczenia i może godzić w autorytet sądu. Dla zewnętrznego odbioru działań sądu, w tym także dla opinii publicznej, orzeczenie wydane przez niezawisły sąd będzie podważane i będzie stanowiło podstawę do formułowania nieuzasadnionych sądów i opinii. Niejednokrotnie rozstrzygnięcia podejmowane przez sądy oceniane są nie tylko bez jakiegokolwiek wiedzy o zebranych w sprawie dowodach, ale również bez uwzględnienia wiadomości o treści prawa obowiązującego w danej dziedzinie. Przyjęte w projekcie rozwiązania, z uwagi na wskazany wyżej stosunek zależności sędziów danego sądu od jego prezesa może w konsekwencji powodować konieczność wyłączenia sędziów z uwagi na ryzyko naruszenia ich niezawisłości.

Stworzenie ustroju sądownictwa mogącego rodzić zagrożenie dla niezawisłości sędziowskiej jest z założenia niezgodne z Konstytucją. Niezawisłość sędziowska może istnieć bowiem wyłącznie w warunkach niezależnych sądów - tych dwóch wartości nie sposób rozdzielić. Poza tym sędziowie sądu niższego rzędu, którzy nie wykonywali dotychczas czynności w sądzie, w którym mieliby objąć stanowisko prezesa, nie znają specyfiki jego funkcjonowania. Co do zasady nie zdobyli również odpowiedniego doświadczenia życiowego i zawodowego w porównaniu z sędziami sądu wyższej instancji, którzy swoją drogę zawodową przeszli kolejno przez co najmniej dwa szczeble sądownictwa. Projektodawca proponuje bowiem, aby prezesem sądu - przełożonym służbowym orzekających w nim sędziów, mogła zostać osoba, która nie posiada co najmniej takich samych kwalifikacji, jak sędziowie, których pracą ma kierować. Samo wydłużenie stażu zawodowego wymaganego do objęcia funkcji prezesa sądu, z pominięciem wymogu poznania przez kandydata specyfiki pracy sądów na poszczególnych szczeblach sądownictwa i zdobywanego w ten sposób różnorodnego doświadczenia zawodowego, może doprowadzić do obniżenia sprawności funkcjonowania sądów i utraty zaufania obywateli do sądów.

Projektowana ustawa w istotny sposób rozszerza kompetencje Ministra Sprawiedliwości (działającego w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej)

w odniesieniu do sądów wojskowych w zakresie odwoływania prezesów sądów, co również osłabia niezależność sądów od władzy wykonawczej oraz stanowi zagrożenie dla niezawisłości sędziowskiej.

W dotychczasowym stanie prawnym Minister Sprawiedliwości mógł odwołać prezesa lub wiceprezesa sądu w toku kadencji w przypadkach rażącego niewywiązywania się z obowiązków służbowych albo gdy dalsze pełnienie funkcji z innych powodów nie daje się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości, pod warunkiem, że Krajowa Rada Sądownictwa nie wyrazi negatywnej opinii w tym zakresie. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa, a więc organu stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, niezależnego zarówno od prezesa lub wiceprezesa sądu objętego wnioskiem, jak i Ministra Sprawiedliwości zainteresowanego ich odwołaniem, stanowi zabezpieczenie przed „pochopnym” i nieuzasadnionym pozbawianiem określonych osób pełnionych funkcji, w szczególności w sytuacji zmiany personalnej na stanowisku Ministra Sprawiedliwości. Ciągłość w sprawowaniu funkcji kierowniczych w sądach, z uwagi na rolę, jaką sądy pełnią w funkcjonowaniu demokratycznego państwa prawnego, powinna być celem nadrzędnym każdej władzy. Po wprowadzeniu projektowanej ustawy odwołanie prezesa lub wiceprezesa sądu będzie zależało od swobodnej, nie podlegającej kontroli, decyzji Ministra Sprawiedliwości, bez ujawniania przesłanek, którymi się kieruje, czy kryteriów ocen. Rozszerzone zostaną również przesłanki ustawowe pozwalające na odwołanie prezesa lub wiceprezesa sądu. Odwołanie będzie mogło nastąpić m.in. w przypadku uporczywego niewywiązywania się z obowiązków służbowych czy stwierdzenia szczególnie niskiej efektywności działań w zakresie pełnionego nadzoru administracyjnego lub organizacji pracy w sądzie lub sądach niższych. W ustawie nie zostały określone jakiegokolwiek wskazówki interpretacyjne pozwalające w sposób transparentny ocenić wystąpienie przesłanek umożliwiających odwołanie osób pełniących najwyższe funkcje w sądownictwie, co może podważać zaufanie do sądów oraz stanowić zagrożenie dla wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji i przysługującego każdemu obywatelowi prawa do niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu. Po wprowadzeniu projektowanych zmian obywatel w sporze sądowym z władzą publiczną może być bezsilny, z góry na przegranej pozycji.

Uwzględniając więc zakres nadzoru administracyjnego sprawowanego przez prezesa sądu, który dotyczy kwestii związanych ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, powstaje realne zagrożenie bezpośredniego ingerowania przez Ministra Sprawiedliwości

w działalność orzeczniczą sądów. Można zakładać, że w praktyce niewykonywanie poleceń Ministra lub upoważnionego sekretarza stanu lub podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości może wiązać się z odwołaniem „nieposłusznego” prezesa. Na takie zagrożenia wskazuje również dotychczasowa praktyka Ministra Sprawiedliwości, który często w mediach krytykuje sposób postępowania i orzekania przez sądy oraz treść rozstrzygnięć, domagając się wyciągnięcia konsekwencji wobec sędziów. Problem ten w jeszcze większym stopniu odnosi się do sytuacji asesorów sądowych, których droga zawodowa, w wyniku równocześnie wprowadzanych zmian w ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2016 r. poz. 146) zostanie w znacznym stopniu uzależniona od działań Ministra Sprawiedliwości. Szerokie uprawnienia Ministra między innymi w zakresie dotyczącym działalności i organizacji Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, naboru na aplikację sędziowską i jej przebiegu, udziału w procesie mianowania na stanowisko asesora sądowego, połączone z nadaniem mu znacznych kompetencji w zakresie powoływania prezesów sądów, mogą potencjalnie wywierać negatywny wpływ na ich pracę orzeczniczą. Wynika to w szczególności z tego, że Minister Sprawiedliwości jako Prokurator Generalny jest stroną toczących się postępowań sądowych a sytuacja taka niewątpliwie wywiera znaczną presję na osoby sprawujące wymiar sprawiedliwości. Tym samym asesorzy sądowi, jako osoby podlegające ocenie wizytatorów opiniowanych przez Ministra Sprawiedliwości są w szczególności narażone, na nawet niezamierzone, przyjmowanie postaw konformistycznych.

Rada odniosła się także do proponowanych w projekcie zmian wymogów stawianych kandydatom do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego. Na podstawie opiniowanych przepisów, sędzią orzekającym na najwyższym szczeblu sądownictwa powszechnego będzie mógł zostać sędzia sądu rejonowego, a nawet prokurator najniższego szczebla, o ile legitymuje się dziesięcioletnim stażem pracy. Rada wskazuje, że z uwagi na istotne kompetencje przyznane sądom apelacyjnym, należy stawiać jak najwyższe wymagania kandydatom na urząd sędziego sądu apelacyjnego. W tym kontekście zrównanie dziesięcioletniego doświadczenia sędziego oraz prokuratora wydaje się problematyczne, uwzględniając fakt, że prokurator sprawuje swoją funkcję w warunkach hierarchicznego podporządkowania, a na czele prokuratury stoi polityk.

Kolejnym instrumentem, w który zostanie wyposażony Minister Sprawiedliwości względem prezesów lub wiceprezesów sądów, są sankcje i gratyfikacje pieniężne. Minister

Sprawiedliwości, w razie stwierdzenia uchybienia w zakresie kierowania sądem, sprawowania wewnętrznego nadzoru administracyjnego albo wykonywania innych czynności administracyjnych przez prezesa lub wiceprezesa sądu apelacyjnego, będzie mógł zwrócić na nie uwagę na piśmie i żądać usunięcia jego skutków. Zwrócenie uwagi może być połączone z obniżeniem dodatku funkcyjnego w granicach od 15% do 50% jego wysokości na okres od jednego do sześciu miesięcy, przy niezmienionym zakresie obowiązków. Projektowana sankcja nosi cechy *quasi* kary dyscyplinarnej i może stanowić istotny element nacisku na prezesów sądów apelacyjnych, którzy nie będą postępowali zgodnie z wytycznymi Ministra, kierując się dobrem wymiaru sprawiedliwości. Już samo zwrócenie przez Ministra Sprawiedliwości uwagi na piśmie prezesowi sądu będzie miało negatywne skutki, bowiem odpis takiego pisma będzie dołączany do akt osobowych na okres co najmniej pięciu lat.

Rada krytycznie oceniła także proponowane w projekcie uprawnienie nadzorcze Ministra Sprawiedliwości względem prezesów sądów apelacyjnych, polegające na tym, że Minister Sprawiedliwości będzie w miejsce dotychczas stosowanego przyjęcia sprawozdania oceniał sporządzaną przez prezesów sądów apelacyjnych informację roczną o działalności sądów na obszarze apelacji. Minister będzie uprawniony do wystawiania ocen w czterostopniowej skali, przy czym z projektowanych przepisów nie wynika, na podstawie jakich kryteriów Minister Sprawiedliwości będzie dokonywał przedmiotowej oceny, to jest czy oceną objęta zostanie działalność administracyjna prezesa, czy też forma lub treść informacji (dokumentu), a także jakie kryteria będą decydowały o uzyskaniu oceny w czterostopniowej skali. Brak jest także jakichkolwiek ustawowych wytycznych dotyczących kategorii danych, które obligatoryjnie powinny znaleźć się w informacji rocznej. Proces oceny, o ile w ogóle zachodzi potrzeba jego wprowadzenia w tej postaci, powinien przebiegać transparentnie, według z góry określonych zasad. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa rozwiązanie to jest zbędne a jeśli ma pozostać, to zasadne jest co najmniej uzupełnienie projektowanych przepisów o wskazanie przesłanek i kryteriów oceny sprawozdania prezesa. Kwestia ta ma fundamentalne znaczenie, gdy uwzględni się, że z wystawieniem przez Ministra negatywnej oceny może wiązać się dla prezesa sankcja finansowa obniżenia dodatku funkcyjnego. Z drugiej strony, uzyskanie oceny pozytywnej z wyróżnieniem może być powiązane z podwyższeniem prezesowi takiego dodatku. Wprowadzany system pozwoli Ministrowi Sprawiedliwości „karać” i „nagradzać” prezesów sądów według arbitralnej oceny złożonej przez nich informacji rocznej, co może stanowić

środek nacisku nie tylko na prezesów, lecz również za pośrednictwem ich uprawnień nadzorczych na sędziów. Wprowadzenie takich instrumentów polityki finansowej jest równoznaczne z obejściem funkcjonującej od wielu lat a wynikającej z art. 91 § 1 p.u.s.p. zasady, że wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska, różnicuje tylko staż pracy lub pełnione funkcje. Ponadto możliwość nagradzania sędziów podporządkowanych Ministrowi stanowi powrót do rozwiązań obowiązujących w czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, kiedy był to wykorzystywany przez polityków instrument nacisku na sędziów i sądy, godzący w niezawisłość sędziowską i fundamentalną dziś zasadę trójpodziału władzy.

Rada negatywnie oceniła przyznaną Ministrowi Sprawiedliwości kompetencję do dokonywania merytorycznej oceny sędziów, których prezes sądu zamierza powołać do pełnienia funkcji wizytatora w sądzie, w szczególności, że negatywna ocena Ministra będzie dla prezesa wiążąca. Analizowana zmiana wskazuje na niekonsekwencję projektodawcy, który z jednej strony oczekuje od prezesów sądów zwiększonego nadzoru wewnętrznego nad działalnością sądów a z drugiej odbiera prezesom środki do sprawowania takiego nadzoru. Prezes sądu co do zasady nadzór administracyjny sprawuje przez wizytatorów, a skoro będzie przez Ministra Sprawiedliwości z tego nadzoru rozliczany, powinien mieć zapewnione adekwatne środki do tego. Nie jest możliwe należyte wywiązywanie się z obowiązków nadzorczych, jeżeli prezes sądu nie będzie dysponował odpowiednią liczbą wizytatorów, co do których kompetencji ma zaufanie. Dotychczas oceny kwalifikacji i predyspozycji kandydata na wizytatora dokonywało kolegium sądu, a negatywna opinia kolegium była dla prezesa wiążąca. Różnica tych dwóch systemów polega jednak na tym, że kolegium sądu składa się z sędziów, którzy posiadają odpowiednią wiedzę i doświadczenie zawodowe do oceny kandydata na wizytatora, a także znają potrzeby wizytacyjne w danej apelacji sądowej, natomiast Minister Sprawiedliwości jest politykiem, przedstawicielem władzy wykonawczej i zajmuje stanowisko Prokuratora Generalnego. Niedopuszczalne w świetle zasad konstytucyjnych jest to, żeby przedstawiciel władzy wykonawczej miał decydujący wpływ na ocenę merytoryczną sędziów, także przy obejmowaniu stanowisk funkcyjnych w sądach związanych bezpośrednio z oceną pracy sędziów i sądów w zakresie działalności orzeczniczej. W uzasadnieniu projektu ustawy jednoznacznie wskazano, że „opinia Ministra Sprawiedliwości ma dotyczyć nie tylko kompetencji danego kandydata do pełnienia funkcji sędziego wizytatora, ale również

względów organizacyjnych, w szczególności potrzeby powołania sędziego lub kolejnego sędziego wizytatora w danym sądzie. Opinia Ministra Sprawiedliwości ma mieć charakter wiążący dla prezesa sądu apelacyjnego”. Powyższe jest o tyle dyskusyjne, że kwalifikacje jakie musi posiadać Minister Sprawiedliwości pełniący funkcje Prokuratora Generalnego nie przekładają się na obligatoryjną wiedzę uprawniającą do merytorycznej oceny pracy sędziów, w tym pracy wizytatorów. Zatem skoro obowiązki wykonywane przez sędziów wizytatorów mają niewątpliwie charakter merytoryczny, kwalifikacje kandydatów do pełnienia tych funkcji powinny wynikać jednoznacznie z wyników ich dotychczasowej pracy orzeczniczej.

Negatywnie Rada oceniła także zmianę, zgodnie z którą sędziowie delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości, tworzący służbę nadzoru, otrzymają uprawnienie do przeprowadzania lustracji sądu lub wydziału sądu albo lustracji działalności nadzorczej prezesa sądu. Przeprowadzenie lustracji obejmuje kontrolę działalności sądu związaną z wymierzaniem sprawiedliwości, a więc zastrzeżoną dla wewnętrznego nadzoru administracyjnego sprawowanego przez prezesów sądów. Przeprowadzanie lustracji przez organy władzy wykonawczej czy też sędziów delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości może naruszać zasadę niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów od innych władz. W dotychczasowym stanie prawnym Minister Sprawiedliwości, w ramach sprawowanego zewnętrznego nadzoru administracyjnego, mógł zarządzić przeprowadzenie lustracji sądu lub wydziału albo działalności nadzorczej prezesa sądu, określić prezesowi sądu zakres i termin jej przeprowadzenia, a w uzasadnionych przypadkach zarządzić także przeprowadzenie czynności przez sędziów wizytatorów z obszaru innej apelacji. Przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości wyznaczony spośród sędziów delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości mógł brać udział w czynnościach lustracyjnych. W ocenie Rady istnieje istotna różnica między udziałem przedstawiciela Ministra Sprawiedliwości w czynnościach lustracyjnych a ich kompleksowym i samodzielnym przeprowadzaniem przez takiego przedstawiciela, bez udziału wizytatorów. Sędziowie delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości są urzędnikami, podobnie jak pozostali pracownicy Ministerstwa Sprawiedliwości i podlegają Ministrowi Sprawiedliwości, który może im wydawać wiążące polecenia służbowe. Podkreślić należy, że stają się oni w istocie urzędnikami podporządkowanymi Ministrowi i nie wykonują czynności orzeczniczych.

Rada odniosła się bardzo krytycznie do projektowanego przepisu, zgodnie z którym w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy Minister Sprawiedliwości będzie uprawniony do odwołania wszystkich prezesów sądów rejonowych, okręgowych i apelacyjnych oraz arbitralnego powołania w ich miejsce nowych osób, a następnie prezesi sądów pozostali po weryfikacji Ministra lub przez niego powołani będą uprawnieni do odwołania z funkcji przed upływem kadencji przewodniczących wydziałów, ich zastępców, kierowników sekcji oraz wizytatorów. Stanowi to nie tylko naruszenie lecz wręcz „pogwałcenie” konstytucyjnej zasady trójpodziału władzy oraz przeczy idei demokratycznego państwa prawnego. Niedopuszczalne jest, aby organ władzy wykonawczej dokonywał „przeгляdu” i weryfikacji sędziów pełniących w sądach najwyższe funkcje kierownicze, odwołując sędziów niezależnych i niezawisłych, którzy nie godzą się na wykonywanie poleceń Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego oraz powoływał w ich miejsce sędziów wykazujących przychylną i postawę podporządkowania organom władzy wykonawczej. Opiniowane rozwiązanie jest równoznaczne z przejęciem władzy nad sądami przez aktualnego Ministra Sprawiedliwości i będzie stanowiło precedens do podejmowania takich kroków przez każdą większość rządową. Poza tym jednoczesna wymiana osób pełniących funkcje kierownicze w sądownictwie, a więc osób posiadających co do zasady wieloletnie doświadczenie zawodowe, także w zakresie pełnionych funkcji, może doprowadzić do paraliżu sądownictwa. Nie jest możliwe, aby nowo wybrane osoby od chwili powołania sprawnie przejęły wykonywanie bieżących czynności, bez odpowiedniego przygotowania do pełnienia funkcji oraz bez wykorzystania doświadczeń swoich poprzedników. Sąd jako instytucja publiczna musi być tak zorganizowany, żeby zachowana została ciągłość jego funkcjonowania. Projektodawca nie uwzględnił okoliczności, że sześciomiesięczny paraliż sądownictwa może skutkować dalszym pogłębieniem zaległości orzeczniczych, których nie będzie można nadrobić przez kilka najbliższych lat, w szczególności, gdy uwzględni się rosnącą z roku na rok liczbę spraw kierowanych do sądów. Projektowane rozwiązanie, w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, jest szkodliwe dla sądów oraz obywateli, którzy będą dłużej oczekiwać na rozpoznanie spraw sądowych.

Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie oceniła projekt także w zakresie, w którym Minister Sprawiedliwości uzyska kompetencję do swobodnego decydowania o możliwości pełnienia służby przez sędziów, którzy osiągną określony wiek nabywają uprawnienie do przejścia w stan spoczynku, jednakże wykazują gotowość do dalszego pełnienia służby

a ich stan zdrowia nie stoi temu na przeszkodzie. W dotychczasowym stanie prawnym wystarczającym było złożenie Ministrowi Sprawiedliwości oświadczenia przez sędziego wyrażającego wolę dalszego pełnienia urzędu oraz przedstawienie zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego taką zdolność ze względu na stan zdrowia. Po zmianie pozostanie sędziego w stanie czynnym będzie uzależnione od arbitralnej decyzji organu władzy wykonawczej, co narusza trójpodział władz i nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia. Oznacza to, że Minister Sprawiedliwości w sposób arbitralny i niepodlegający kontroli będzie decydował o możliwości wykonywania władzy sądowniczej przez sędziego. Konsekwencją wprowadzanych zmian może być odejście w stan spoczynku znacznej liczby sędziów, którzy są zdolni ze względu na stan zdrowia i zainteresowani dalszym pełnieniem służby. Podkreślenia wymaga, że są to sędziowie posiadający wieloletnie doświadczenie orzecznicze i życiowe, co ma istotne znaczenie przy wymierzaniu sprawiedliwości. Od decyzji Ministra Sprawiedliwości odmawiającej sędziemu zgody na dalsze pełnienie służby nie przysługuje żaden środek zaskarżenia. Pozostawienie Ministrowi Sprawiedliwości dowolności w podejmowaniu decyzji w zakresie oceny czy sędzia może pełnić służbę po osiągnięciu wieku uprawniającego do przejścia w stan spoczynku, narusza zasadę trójpodziału władzy przez ingerencję organu władzy wykonawczej w materię zastrzeżoną dla władzy sądowniczej. Rada zauważyła, że w powszechnym systemie emerytalnym pracownik podejmuje samodzielnie decyzję, czy przechodzi na emeryturę z chwilą osiągnięcia określonego wieku lub stażu pracy. Opiniowany projekt pozbawia tego uprawnienia sędziego, a decyzję co do sprawowania przez niego dalszej czynnej służby oddaje w ręce Ministra Sprawiedliwości. Uwzględniając fakt, że podmiot ten ma charakter polityczny, jak również, że sprawując urząd Prokuratora Generalnego jest przełożonym stron postępowania sądowego, sytuacja ta w oczywisty sposób tworzy pole do nacisków na sędziego, który chciałby pełnić czynnie urząd po osiągnięciu wieku uprawniającego do przejścia w stan spoczynku.

Projektowane zmiany w ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38) przewidują, że sędzia - kobieta przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 60 roku życia, natomiast sędzia - mężczyzna z dniem ukończenia 65 roku życia. Proponowana regulacja zamiast otwierać możliwość przejścia przez kobietę w stan spoczynku, powoduje skutek przejścia, o ile nie uzyska ona zgody Ministra Sprawiedliwości na dalsze pełnienie funkcji czynnego sędziego. Proponowane rozwiązania, zakładające

zróżnicowanie sytuacji prawnej kobiet i mężczyzn sprawujących urząd sędziego, przybiera charakter dyskryminacji ze względu na płeć. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, w omawianym zakresie w pełni znajdują zastosowanie poglądy Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w wyroku z dnia 28 marca 2000 r. sygn. akt K 27/99 (OTK ZU 2/2000, poz. 62). W uzasadnieniu tego wyroku, Trybunał podtrzymał stanowisko wyrażone w orzeczeniu z 24 września 1991 r., Kw. 5/91 oceniając negatywne konsekwencje zróżnicowania wieku emerytalnego jakie ustawodawca zastosował wobec mianowanych nauczycieli akademickich. “Konstytucyjne gwarancje równouprawnienia kobiet i mężczyzn - to także równość zawodowa, w tym równość szans. Oznacza to, że w odniesieniu do niektórych grup zawodowych (np. sądownictwo, prokuratura, nauka etc.) obniżenie wieku emerytalnego kobiet należy traktować jako szczególne uprawnienie do wcześniejszego przejścia na emeryturę, natomiast wprowadzenie w ustawie postanowienia skutkującego wcześniejszym niż dla mężczyzn i przymusowym rozwiązaniem stosunku pracy – jako ograniczenie szans zawodowych kobiet (...) w warunkach, gdy biologiczne i społeczne różnice nie mają istotnego znaczenia dla skutecznego kontynuowania pracy zawodowej” (OTK w 1991 r., s. 103). Rada uznała, że projektowane zróżnicowanie pozostaje w kolizji z zasadą równości równouprawnienia kobiet i mężczyzn, a tym samym stanowi zakazaną konstytucyjnie dyskryminację ze względu na płeć.

Odnosząc się do proponowanych zmian w zakresie przenoszenia sędziów w stan spoczynku Rada pozytywnie oceniła zapisy mające na celu pełniejszą weryfikację aktualnego stanu zdrowia sędziów, wobec których nie została stwierdzona przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych trwała niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego. W ocenie Rady projektowane rozwiązania nie mogą jednak wpływać na status sędziów, którzy zostali przeniesieni w stan spoczynku na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów. Poza tym przypadkiem, pożądanym jest, żeby sędzia, którego stan zdrowia po przejściu w stan spoczynku uległ takiej poprawie, że umożliwi wykonywanie obowiązków sędziowskich, powrócił do orzekania. W aktualnym stanie prawnym sędzia przeniesiony w stan spoczynku może ubiegać się o powrót na poprzednio zajmowane stanowisko. Opiniowane rozwiązanie jest zgodne z interesem wymiaru sprawiedliwości, w szczególności, gdy uwzględni się doświadczenie zawodowe sędziów zdobyte przed przejściem w stan spoczynku.

Niezależnie od powyższego negatywnie należy ocenić tworzenie odrębnej listy orzeczników ZUS dla przeprowadzania okresowego stanu zdrowia sędziów w stanie spoczynku. Minister Sprawiedliwości nie ma żadnych kompetencji do oceny kwalifikacji lekarzy orzeczników, nie dysponuje również aparatem urzędniczym zdolnym do przeprowadzenia takiej selekcji orzeczników. W ocenie Rady, tworzenie odrębnej listy narusza zaufanie do pozostałych lekarzy orzeczników i może oznaczać, że osoby, które na takiej liście się znajdują, będą narażone na zarzut braku niezależności. Wskazane wydaje się stworzenie przejrzystych zasad wyznaczania lekarzy orzeczników, tak aby na wydawaną przez nich opinię nie miały wpływu kwestie pozamedyczne (np. chęć uzyskiwania większej liczby zleceń). Co więcej, w świetle proponowanych rozwiązań, właściwe byłoby wprowadzenie ogólnej zasady, że badanie przeprowadza lekarz orzecznik działający w jednostce organizacyjnej ZUS właściwej dla miejsca zamieszkania sędziego, co ma istotne znaczenie, gdy uwzględni się częstotliwość przeprowadzanych badań oraz okoliczność, że badaniu będą poddawane z założenia osoby cierpiące na różne schorzenia. W powszechnych przepisach dotyczących stanu zdrowia osób podlegających orzecznictwu ZUS okres ten wynosi co najmniej sześć miesięcy i jego skrócenie w opiniowanej ustawie nie ma uzasadnienia.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa zbyt dotkliwe są projektowane konsekwencje związane z niepoddaniem się przez sędziego w stanie spoczynku badaniu lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, polegające na obniżeniu wynagrodzenia sędziego do wysokości najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób całkowicie niezdolnych do pracy, o której mowa w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przede wszystkim w opiniowanym projekcie nie uregulowano w przejrzysty sposób zasad ani trybu kierowania sędziego w stanie spoczynku na badanie u lekarza orzecznika ZUS. Rada dostrzega generalną potrzebę sankcji za niestawiennictwo na takim badaniu, ale w jej ocenie proponowane rozwiązania są zbyt daleko idące. Rada zauważyła, że przyczyny niestawiennictwa na badaniu lekarskim mogą być różne i zależeć nie tylko od woli sędziego, ale od jego stanu psychofizycznego lub od okoliczności, na które nie ma on wpływu. Subtelność tę dostrzega powszechny system rentowy, w ramach którego niestawiennictwo skutkuje wstrzymaniem wypłaty świadczenia.

W tym zakresie należy również pamiętać o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego w stanie spoczynku. Wprawdzie sędzia będzie mógł uniknąć negatywnych

konsekwencji, jeżeli wykaże, że niepoddanie się badaniu nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych, jednak w ustawie nie przewidziano trybu w jakim usprawiedliwienie miałyby następować, w szczególności do kogo ma być kierowane, w jakim terminie może zostać złożone i rozpatrzone oraz jakie przesłanki będą decydowały o jego uwzględnieniu. Nie przewidziano również możliwości złożenia odwołania do sądu w przypadku nieuwzględnienia usprawiedliwienia, pomimo że skutki takiej decyzji będą niezwykle dotkliwe dla sędziego. W świetle powyższego niezbędne jest wprowadzenie instrumentu umożliwiającego racjonalne ograniczenie stosowania tak daleko idących sankcji, chociażby w postaci dodatkowego jednorazowego wezwania sędziego do stawienia się na badanie w określonym terminie u lekarza orzecznika ZUS oraz możliwość usprawiedliwienia nieobecności przed wyznaczonym terminem badania. Przy projektowaniu rozwiązań gwarantujących ochronę sędziów w przypadku usprawiedliwionych nieobecności można wprowadzić rozwiązania zbliżone do obowiązujących w przepisach prawa pracy. Projektując bowiem przepisy o takim charakterze należy wziąć pod uwagę różne okoliczności powodujące niemożność np. odebrania przez ciężko chorą osobę wezwania na badanie. Nie można zaś projektować przepisów, przyjmując a priori założenie, że zachowania adresatów tych norm (sędziów) nacechowane są złą wolą i brakiem uczciwości.

Powyższe uwagi pozostają aktualne także na gruncie zmian projektowanych w ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2016r., poz. 1254 ze zm.), które są co do zasady tożsame z omówionymi wyżej zmianami p.u.s.p. Odnotowania wymaga jedynie, że projektodawca regulując tryb przeniesienia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego, wobec których lekarz orzecznik ZUS stwierdził niezdolność do pełnienia obowiązków sędziego nie mającą charakteru trwałego, w sposób całkowicie bezrefleksyjny (mechaniczny) przyznaje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej analogiczne kompetencje do tych, które przysługują Ministrowi Sprawiedliwości względem sędziów sądów powszechnych. Oczywiście jest, że oba te organy pozostają w strukturach władzy wykonawczej, to jednak pozycja ustrojowa Prezydenta jako najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej jest nieporównywalna ze statusem Ministra Sprawiedliwości. W tym kontekście nakładanie na Prezydenta RP wskazanych wyżej obowiązków nie mieści się w katalogu zadań tego urzędu (art. 126 Konstytucji RP). Wobec tego, że kompetencje te sprowadzają się w większości do czynności o charakterze technicznym (udzielanie urlopu rehabilitacyjnego, wyznaczanie terminu poddania się przez sędziego badaniu lekarza

orzecznika, kierowanie na badanie, wskazywanie konkretnego lekarza orzecznika ZUS z listy, zgłaszanie Krajowej Radzie Sądownictwa potrzeby powrotu sędziego na poprzednio zajmowane stanowisko) nieporozumieniem jest propozycja aby tego rodzaju sprawami zajmował się Prezydent RP. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa nie ma żadnych przeszkód, aby czynności te wykonywał Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. W świetle art. 144 ust. 2 Konstytucji RP, realizacja każdej kompetencji przyznawanej Prezydentowi RP w drodze projektowanej ustawy - na przykład udzielenia urlopu rehabilitacyjnego lub wskazania lekarza orzecznika - będzie wymagała dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów. Projektodawca proponuje zatem praktyczne uzależnienie uprawnień sędziów Sądu Najwyższego od politycznej decyzji Prezesa Rady Ministrów.

Rada pozytywnie natomiast oceniła utworzenie na poziomie okręgu sądowego stanowiska koordynatora do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach cywilnych oraz koordynatora do spraw współpracy międzynarodowej i praw człowieka w sprawach karnych. Zgłosiła jednak wątpliwości co do możliwości powierzania tych funkcji asesorum sądowym oraz referendarzom sądowym, z uwagi na rangę i znaczenie roli koordynatorów oraz ich wpływu na kształtowanie praktyki postępowania i orzecznictwo sądów. W ocenie Rady funkcje koordynatorów powinni pełnić sędziowie posiadający duże doświadczenie zawodowe oraz kwalifikacje merytoryczne w tej materii.

Wątpliwości budzi redakcja art. 87 w zw. z art. 106zg § 1 p.u.s.p. Zgodnie z tymi przepisami do asesorum sądowych stosuje się odpowiednio przepisy regulujące obowiązek składania oświadczeń majątkowych przez sędziów, dyrektorów sądów i ich zastępców. Skoro pozycja ustrojowa asesora w okresie powierzenia mu czynności sędziowskich jest analogiczna do pozycji sędziego, niezrozumiałe jest pominięcie tej grupy zawodowej w art. 87 § 1 p.u.s.p., skoro zostali wymienieni dyrektorzy sądów i ich zastępcy. Odpowiednie stosowanie przepisów oznacza, że przepis może zostać zastosowany wprost, z pewnymi modyfikacjami lub jego stosowanie zostanie pominięte. Uwzględniając cel składania oświadczeń majątkowych przez sędziów i asesorum sądowych, stosowanie art. 87 p.u.s.p. wydaje się możliwe wyłącznie wprost, dlatego negatywnie należy ocenić pozostawienie skutku stosowania tych przepisów do wykładni podmiotów stosujących ustawę.

Projektodawca wprowadzając obowiązek zawiadamiania Ministra Sprawiedliwości przez prezesów sądów apelacyjnych o pobycie powyżej jednego dnia poza miejscowością będącą siedzibą sądu w związku z uczestnictwem lub korzystaniem ze szkoleń lub innych

form doskonalenia zawodowego, nie przedstawił w uzasadnieniu projektu żadnych argumentów przemawiających za takim rozwiązaniem, pomimo że wymóg ten ma charakter restrykcyjny wobec osoby piastującej stanowisko prezesa. Projektodawca pomija okoliczność, że kształcenie ustawiczne sędziów jest nie tylko prawem lecz także obowiązkiem każdego sędziego.

Projekt wprowadza nowe rozwiązanie prawne, zgodnie z którym sędziowie będą mogli być delegowani do Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych. Rozwiązanie to jest sprzeczne z głównym założeniem projektodawcy, gdyż zwiększy liczbę sędziów nie wykonujących czynności orzeczniczych, a jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy - należy dążyć do zmniejszenia liczby stanowisk funkcyjnych w sądach i skierować jak najwięcej sędziów do orzekania z pełnym obciążeniem. Sędziowie delegowani do Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych zostaną całkowicie wyłączeni od orzekania. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa nie ma potrzeby delegowania sędziów do wyżej wymienionych urzędów, bowiem rolę, którą mają tam pełnić można powierzyć odpowiednio wykwalifikowanym prawnikom i legislatorom, bez konieczności pozbawiania kolejnych sędziów możliwości wykonywania funkcji orzeczniczych. Ponadto zgodnie z 98 § 2 p.u.s.p. sędzia może zrzec się urzędu w związku z powołaniem do pełnienia funkcji w organach państwowych i następnie, po ustaniu tego zajęcia, w odpowiednim okresie czasu ma możliwość powrotu na poprzednio zajmowane stanowisko (art. 98 § 3 p.u.s.p.).

Jak wynika z proponowanego brzmienia art. 41 § 1 p.u.s.p. materia objęta regulaminem wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, który ma formę rozporządzenia wydawanego przez Ministra Sprawiedliwości ma obejmować między innymi szczegółowe zasady przydziału spraw sędziom, w tym sposób dokonywania losowania spraw oraz zasady ustalania składów wieloosobowych. Z uwagi na rangę oraz charakter powyższych kwestii, regulacje normujące tę problematykę powinny wynikać z ustawy a nie rozporządzenia organu władzy wykonawczej. Niewłaściwe obsadzenie sądu w świetle obowiązujących procedur cywilnej i karnej stanowi kwalifikowane naruszenie przepisów postępowania, skutkujące odpowiednio nieważnością postępowania lub wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Tymczasem w projektowanych przepisach ustawy nie

określono mechanizmu losowego przydziału spraw, a jedynie wskazano szereg kryteriów, które przy takim rozdziale spraw będą uwzględniane.

Zgodnie z założeniem projektodawcy sprawy będą równo przydzielane sędziom w ramach danej kategorii spraw. Z projektowanych przepisów nie wynika kto i w jakim trybie miałby kwalifikować sprawy do danej kategorii, co ma szczególne znaczenie w sprawach rozpoznawanych przez wieloosobowe składy orzekające, przede wszystkim w drugiej instancji. Rozwiązanie takie zasługiwałoby na aprobatę, gdyby nie fakt, że nie wyrówna to referatów sędziów orzekających w jednym wydziale. Równy przydział spraw będzie prowadził do zwiększania dysproporcji pomiędzy referatami sędziów przychodzących do wydziału czy też rozpoczynający drogę orzeczniczą asesorami sądowymi lub wracających po dłuższym okresie absencji a referatami pozostałych sędziów, bowiem według przydziału wszyscy będą równo obciążani, podczas gdy ci drudzy będą mieli w referatach również sprawy przydzielone przed wejściem w życie projektowanych przepisów (niekiedy kilkaset spraw).

W odniesieniu do kwestii ustalania składów wieloosobowych Rada wskazała, że problematyka ta z uwagi na jej rangę i znaczenie dla przebiegu postępowań sądowych w indywidualnych sprawach powinna być uregulowana nie tylko w akcie rangi ustawowej, ale wprost w Kodeksie postępowania karnego, Kodeksie postępowania cywilnego oraz w Prawie o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. To bowiem w tych aktach prawnych zostały szczegółowo uregulowane kwestie dotyczące właściwej obsady składów orzekających oraz konsekwencje związane z naruszeniem ustawy w tym zakresie.

Poważne wątpliwości interpretacyjne budzi, w ocenie Rady, proponowane brzmienie art. 47b p.u.s.p. Zgodnie z § 4 tego przepisu „zmiana miejsca służbowego sędziego lub delegowanie do innego sądu nie stanowią przeszkody do podejmowania czynności w sprawach przydzielonych w dotychczasowym miejscu służbowym, aż do ich zakończenia”. Z powyższego nie wynika zatem czy sędzia będzie każdorazowo zobligowany do dokończenia wszystkich spraw już rozpoczętych z jego udziałem w sądzie, w którym pełnił urząd dotychczas czy też będzie to uznaniowe i zależne od określonej sytuacji faktycznej. W § 5 tego przepisu przyznane zostaje kolegium sądu właściwego dla nowego miejsca służbowego sędziego lub miejsca jego delegowania uprawnienie do zwolnienia sędziego z „obowiązku rozpoznania części lub wszystkich spraw, w szczególności w razie znacznej odległości od tego sądu do nowego miejsca służbowego sędziego albo miejsca

delegowania” co jest jednoznaczne z nadaniem uprawnień do władczych rozstrzygnięć organowi, który nie posiada wiedzy o tych sprawach. Unormowania takie naruszają wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadę określoności przepisów prawa, co w konsekwencji może prowadzić do sporów kompetencyjnych na tym tle pomiędzy poszczególnymi sądami i ich organami, będzie też prowadziło do nieuzasadnionych różnic pomiędzy sędziami zmieniającymi miejsce służbowe.

Rada negatywnie oceniła projektowane przepisy art. 53c § 2 i 3 p.u.s.p. Zgodnie z § 2 tego przepisu Minister Sprawiedliwości może zażądać przedstawienia mu akt sprawy, w której sąd zwrócił się o udzielenie tekstu prawa obcego, wyjaśnienie obcej praktyki sądowej lub o informację co do istnienia wzajemności w stosunkach z państwem obcym”. Z brzmienia przepisu w żaden sposób nie wynika by niezbędnym warunkiem udzielenia przez Ministra wnioskowanych przez sąd informacji czy materiałów był dostęp do akt postępowania. Rolą Ministra Sprawiedliwości jest przekazanie żądanych przez sąd informacji a ocena celowości zwrócenia się o te informacje leży w gestii sądu. Zgodnie natomiast z § 3 wskazanego wyżej przepisu „Minister Sprawiedliwości może zażądać przedstawienia mu akt sprawy lub niezbędnych informacji w celu wykonywania zadań związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej przed sądami międzynarodowymi, komitetami traktatowymi, organizacjami międzynarodowymi, międzynarodowymi sądami arbitrażowymi”. Również w tym wypadku wskazano jedynie na ogólnikowe wykonywanie zadań związanych z reprezentowaniem Rzeczypospolitej Polskiej nie dookreślając dlaczego niezbędne jest umożliwienie Ministrowi dostępu do akt postępowań sądowych a nie jest wystarczające zwrócenie się do sądu o przedstawienie niezbędnych informacji. Rada wskazała, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 15 października 2015 r. w sprawie o sygn. Kp 1/15 stwierdził, że „przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do żądania akt spraw sądowych zakończonych prawomocnym orzeczeniem sądowym, jak i akt spraw sądowych będących w toku ingeruje w istotę władzy sędziowskiej oraz narusza zasadę niezawisłości sędziowskiej”. Konsekwencją wprowadzenia opiniowanego przepisu jest konieczność przetwarzania zawartych w aktach postępowań sądowych informacji zawierających dane osobowe, co narusza konstytucyjne prawo jednostki do prywatności.

Projektodawca proponuje, aby wykonywanie kompetencji Ministra Sprawiedliwości uregulowanych w p.u.s.p. mogło zostać powierzone sekretarzowi stanu lub podsekretarzowi stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. W ocenie projektodawcy, wprowadzenie tego

przepisu podważy skutki wykładni dokonanej uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2014 r. o sygn. akt BSA-4110-4/13. W judykacie tym Sąd Najwyższy stwierdził, że „w wydaniu decyzji o przeniesieniu sędziego na inne miejsce służbowe na podstawie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Minister Sprawiedliwości nie może być zastąpiony przez sekretarza ani podsekretarza stanu”. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, analiza uzasadnienia tej uchwały wskazuje, że została ona oparta przede wszystkim na analizie konstytucyjnego standardu niezależności i odrębności sądownictwa od innych władz oraz statusu Ministra Sprawiedliwości jako organu władzy wykonawczej. W szczególności, Sąd Najwyższy stwierdził, że to zasada podziału władz przesądza o ścisłej wykładni wszystkich kompetencji przysługujących Ministrowi Sprawiedliwości wobec sądów i sędziów. Sąd Najwyższy przypomniał, że Konstytucja nie przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości ani jakiegokolwiek innemu ministrowi żadnych władczych uprawnień w stosunku do władzy sądowniczej, toteż jego kompetencje w tym zakresie mogą mieć jedynie charakter wyjątkowy i nadzwyczajny. W uzasadnieniu przywołanej uchwały wyraźnie zaznaczono, że niektóre kompetencje Ministra Sprawiedliwości mają istotny wpływ na konstytucyjną pozycję sędziego (np. przez zmianę miejsca służbowego), wobec czego oczywistym jest, że mogą być wykonywane tylko przez konstytucyjny organ władzy publicznej. Sąd Najwyższy przypomniał również, że ograniczenie kompetencji organów władzy wykonawczej wobec sądownictwa należy do standardów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Dlatego też należy uznać, że - wbrew sugestiom projektodawcy – zakaz zastępowania Ministra Sprawiedliwości przez sekretarza lub podsekretarza stanu w wykonywaniu niektórych kompetencji przysługujących mu wobec sądów i sędziów nie wynika z braku odpowiedniej regulacji w p.u.s.p., ale z konstytucyjnych i międzynarodowych standardów niezależności i odrębności sądownictwa od innych władz. To zaś oznacza, że wprowadzenie do p.u.s.p. proponowanego art. 9aa nie uchyli aktualności wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy w uchwale z 28 stycznia 2014 r. o sygn. akt BSA-4110-4/13.

W omawianej opinii Krajowa Rada Sądownictwa odniosła się krytycznie do zawartej w projekcie propozycji przepisów zakładających możliwość podjęcia przez Ministra Sprawiedliwości jednostronnej decyzji o przyznaniu Skarbowi Państwa uprawnień wynikających z autorskich praw majątkowych do programu komputerowego obsługującego sądowe systemy informatyczne. W opinii stwierdzono, że taka decyzja będzie równoznaczna

z wyłączeniem właściciela majątkowych praw autorskich, a zatem proponowane przepisy powinny zostać uzasadnione przez pryzmat art. 21 ust. 2 Konstytucji. Przepisy w tej kwestii zostały sformułowane ogólnikowo, a przesłanki wydania decyzji wyłączeniowej określono w sposób nieostry i niekompatybilny z przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1993 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2016r. poz. 666, ze zm.), co może wywołać problemy interpretacyjne. Rada zauważyła też, że projektodawca przewiduje wydanie dwóch odrębnych decyzji: pierwszej - wyłączeniowej oraz drugiej o wynagrodzeniu należnym (dotychczasowemu) właścicielowi autorskich praw majątkowych. Decyzje te będą podlegały kontroli sądowej w odrębnych postępowaniach i w różnych procedurach. Decyzja wyłączeniowa będzie podlegać kontroli sądu administracyjnego, natomiast decyzja o wynagrodzeniu - kontroli sądu powszechnego. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, takie rozwiązanie jest nieefektywne z punktu widzenia sądowej ochrony praw majątkowych właściciela praw autorskich.

7.2.6. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 24 maja 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych

W opinii o tym projekcie Krajowa Rada Sądownictwa podtrzymała uwagi wyrażone w opinii z dnia 16 grudnia 2016 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich wydanych z naruszeniem prawa (druk sejmowy nr 1056).

Rada wskazała, że projektodawca zakłada dodanie do *Regulaminu urzędowania sądów powszechnych* przepisu o treści „Sądy współdziałają z Komisją do spraw usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa”. W uzasadnieniu projektu doprecyzowano, że komisja zawiadamia sąd o wszczęciu postępowania rozpoznawczego dotyczącego nieruchomości, zaś sąd zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. *o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich* (Dz. U. poz. 718; dalej: ustawa reprivatyzacyjna), zawiesza postępowanie dotyczące decyzji reprivatyzacyjnej, o zapłatę odszkodowania lub wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości, toczącym się na skutek wydania decyzji reprivatyzacyjnej .

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa proponowany przepis nie znajduje oparcia w ustawie reprivatyzacyjnej ani w przepisach p.u.s.p.. Nałożenie na sądy bliżej nieokreślonego obowiązku współdziałania z Komisją do spraw usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich godzi w zasadę niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy reprivatyzacyjnej obsługę administracyjno-biurową Komisji zapewnia urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości, a ustawa nie ustanawia żadnej formy współdziałania sądu powszechnego z tym organem. Proponowany w projekcie przepis Regulaminu urzędowania sądów powszechnych nakładał na sądy powszechne obowiązek do bliżej nieokreślonego działania. Krajowa Rada Sądownictwa zauważyła, że brak jest podstaw do ustanawiania zasad wykraczających poza określenie wewnętrznej organizacji i porządku funkcjonowania sądów. Zarówno sędziowie jak i urzędnicy sądów nie mogą podlegać normom rozporządzenia, które angażowałyby sądy we wspólne zadania wyznaczone innemu organowi, którego ustrój nie odpowiada wymogom art. 6 Konwencji o ochronie praw człowiek i podstawowych wolności. Projektowana norma godzi także w wizerunek sądów i rodzi obawy o możliwość jej wykonania w praktyce.

7.2.7. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1697)

Projekt, co do zasady, został zaopiniowany pozytywnie. Podkreślono, że proponowana regulacja umożliwi udział w Krajowej Radzie Sądownictwa reprezentantów wszystkich rodzajów sądów: Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych. Pozytywnie oceniono umożliwienie grupie co najmniej 2000 obywateli zgłoszenia kandydatów na członków Rady, jak również przyznanie prawa zgłoszenia kandydatów Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz środowisku naukowemu. Wątpliwości Rady wzbudziła natomiast, przewidziana w projekcie, możliwość zgłaszania kandydatów przez Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym.

Rada, podtrzymując wcześniejsze stanowisko, uznała, że zmiany wymaga treść proponowanego art. 12 ust. 14 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, przyznającego Ministrowi Sprawiedliwości prawo do określenia w drodze rozporządzenia sposobu głosowania w wyborach członków Rady oraz wzorów niektórych dokumentów

wykorzystywanych w procesie wyborczym. Rada wskazała również, że w opiniowanym projekcie nie określono podmiotu, który zarządza wybory członków Krajowej Rady Sądownictwa. Za niezasadną uznała likwidację ogólnopolskich organów samorządu sędziowskiego, wynikającą ze zmiany brzmienia art. 13 ustawy o KRS.

7.2.8. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 18 lipca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o Sądzie Najwyższym

Rada zaopiniowała projekt zdecydowanie negatywnie. Rada podkreśliła, że w zasadniczy sposób uderza on w zasadę demokratycznego państwa prawa, bowiem w oczywisty sposób narusza postanowienia Konstytucji RP, podporządkowując Sąd Najwyższy politycznemu organowi władzy wykonawczej. W projekcie tym nie uwzględniono, zdaniem Rady, żadnych rozwiązań, które mogłyby usprawnić działanie Sądu Najwyższego – wręcz przeciwnie, wejście w życie tego projektu doprowadzi do wydłużenia postępowań sądowych z uwagi na liczbę spraw oczekujących na rozpoznanie oraz planowane przez projektodawcę liczne zmiany kadrowe i organizacyjne. Opiniowany projekt oraz uchwalone już ustawy o zmianach w Krajowej Radzie Sądownictwa i ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych w równym stopniu prowadzą do podporządkowania władzy sądowniczej woli polityków i koncentracji ogromnej władzy w rękach Ministra Sprawiedliwości. Proponowane zmiany nie są uzasadnione żadnymi innymi celami.

Sąd Najwyższy jest sądem, sprawującym nadzór nad działalnością wszystkich sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania. Sąd ten ma zatem konstytucyjną legitymację do wpływania na treść nawet prawomocnych rozstrzygnięć wydawanych przez sądy. W zakresie nadzoru judykacyjnego, Sąd Najwyższy nie tylko rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych (jak np. skargi kasacyjne), ale przede wszystkim posiada kompetencję do podejmowania uchwał mających na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie, jak również uchwał zawierających rozstrzygnięcia zagadnień prawnych budzących poważne wątpliwości w konkretnej sprawie rozpoznawanej przez sąd. Co więcej, Konstytucja powierzyła Sądowi Najwyższemu kompetencje do rozpatrywania protestów wyborczych, stwierdzanie ważności wyboru Sejmu, Senatu i Prezydenta RP, jak również stwierdzanie ważności referendum ogólnokrajowego.

Na podobnej zasadzie przyznano Sądowi Najwyższemu kompetencję do rozpoznawania odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach dotyczących przedstawiania Prezydentowi RP wniosków o powołanie sędziów. Sąd Najwyższy czuwa zatem, aby powoływanie do sprawowania władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej odbywało się zgodnie z prawem. Sąd Najwyższy rozpoznaje ponadto środki prawne związane z funkcjonowaniem partii politycznych, przez co jego orzecznictwo ma wpływ na pluralistyczny charakter debaty publicznej. Nie bez znaczenia jest również fakt, że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego z urzędu jest w myśl Konstytucji RP Przewodniczącym Trybunału Stanu i jako jedyna osoba nie pochodząca z wyboru Sejmu może orzekać w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta RP, członków rządu i innych, najwyższych funkcjonariuszy publicznych. Sąd Najwyższy – zarówno pod rządami obecnie obowiązujących przepisów, jak i po wejściu w życie opiniowanej ustawy – sprawuje nadzór judykacyjny nad postępowaniem dyscyplinarnym prowadzonym wobec sędziów, prokuratorów i notariuszy oraz osób wykonujących takie zawody prawnicze, jak adwokat, komornik i radca prawny. Kontroluje ponadto legalność niektórych decyzji podejmowanych przez organy samorządu zawodowego. Oznacza to, że Sąd Najwyższy posiada kompetencje mające bezpośredni wpływ na status i uprawnienia osób, które są powołane do wymierzania sprawiedliwości, ścigania przestępstw, obrony obywateli przed nadużyciami przedstawicieli władzy i pomocy prawnej.

Z uwagi na to, że Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór administracyjny nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych, Sąd Najwyższy zawsze pozostawał poza sferą wpływów Ministra. Dotychczasowe przepisy przyznawały istotne uprawnienia Prezydentowi RP, który w drodze rozporządzenia regulował pewne istotne dla funkcjonowania Sądu Najwyższego kwestie. Opiniowany projekt, w ocenie Rady, marginalizuje rolę Prezydenta RP, a Minister Sprawiedliwości przejmuje dotychczasowe kompetencje Prezydenta RP, jak też liczne kompetencje przysługujące do tej pory Pierwszemu Prezesowi SN.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, opiniowany projekt ustawy jest przejawem rażącego naruszenia Konstytucji RP, podważa bowiem konstytucyjne gwarancje niezależności i odrębności Sądu Najwyższego oraz autorytet tego organu, który od czasu jego odnowienia w wolnej Polsce po 1990 r. jest budowany przez kolejne pokolenia najwybitniejszych polskich prawników.

Krajowa Rada Sądownictwa podniosła, że opiniowany projekt nie zmienia ustroju Sądu Najwyższego. Zmiana ustroju Sądu Najwyższego jest bowiem niemożliwa bez zmiany Konstytucji RP, z której wynikają zasadnicze uregulowania ustrojowe SN. Sąd Najwyższy nadal pozostanie organem sprawującym konstytucyjny nadzór w zakresie orzekania nad działalnością sądów powszechnych i sądów wojskowych. Nadal będzie też posiadał przyznane wyłącznie jemu konstytucyjne kompetencje do rozpoznawania protestów wyborczych i stwierdzania ważności wyborów i referendum ogólnokrajowych. Co więcej, Sąd ten nadal będzie rozpoznawał sprawy dyscyplinarne sędziów i osób wykonujących zawody prawnicze oraz inne sprawy powierzane mu w drodze ustaw „zwykłych”. Należy zdecydowanie stwierdzić, że zmiana liczby i nazw jednostek wewnętrznych Sądu Najwyższego nie może być utożsamiana ze zmianą ustroju tego Sądu. Czym innym jest bowiem „organizacja wewnętrzna” sądu (podział sądu na izby oraz izb na wydziały), a czym innym „ustrój sądów” (struktura i wzajemne powiązania sądów w ramach sądownictwa powszechnego, administracyjnego lub wojskowego). Ustrojodawca posługuje się w różnych miejscach oboma tymi sformułowaniami i nie bez powodu w art. 180 ust. 5 Konstytucji RP na uzasadnienie przeniesienia sędziego w stan spoczynku wybrał „zmianę ustroju sądów”, a nie zmianę „organizacji wewnętrznej” Sądu.

Za trafnością takiego stanowiska, zdaniem Rady, przemawia przede wszystkim charakter proponowanych zmian organizacyjnych wewnątrz Sądu Najwyższego. Dotychczas w Sądzie Najwyższym istniały izby odpowiadające strukturze wewnętrznej sądownictwa powszechnego i wojskowego: Izba Cywilna, Izba Karna, Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych oraz Izba Wojskowa. Rozwiązanie takie determinowało transparentny podział właściwości pomiędzy Izbami Sądu Najwyższego. Obecnie projektodawca proponuje, by w Sądzie Najwyższym funkcjonowały trzy izby: Izba Prawa Prywatnego, Izba Prawa Publicznego oraz Izba Dyscyplinarna. O ile projektodawca wyraźnie wskazuje właściwość ostatniej z nich, to w odniesieniu do pierwszych dwóch w uzasadnieniu projektu stwierdzono, że podział ten „stanowi nawiązanie do zakorzenionego w doktrynie dychotomicznego podziału na prawo publiczne i prawo prywatne, dokonywanego w oparciu o przedmiot regulacji, charakter podmiotów oraz metodę działania prawa – tj. kształtowania stosunków prawnych i sytuacji prawnych”. To sformułowanie nie ma jednak żadnego związku z konstytucyjną strukturą wymiaru sprawiedliwości. Sprawy z zakresu prawa publicznego i prawa prywatnego są rozpoznawane przez różne sądy (także sądy

administracyjne) i w różnych procedurach. W praktyce zatem, zmiana organizacji wewnętrznej SN sprowadza się do utworzenia Izby Dyscyplinarnej, której przyznaje się niektóre uprawnienia dotychczasowej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych. W pozostałym zakresie, przedstawione propozycje prowadzą do zmiany nazwy Izby Cywilnej na Izbę Prawa Prywatnego oraz Izby Karnej i Izby Wojskowej na Izbę Prawa Publicznego (i podziału między trzy izby dotychczasowej właściwości Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych). Nie jest to zatem nawet zaawansowana zmiana organizacyjna, skoro ogranicza się w praktyce do zmiany nazw jednostek organizacyjnych i przesunięcia niektórych kategorii spraw.

W ocenie Rady skoro projektowana ustawa nie zmieni ustroju Sądu Najwyższego, to nie znajduje żadnego uzasadnienia przeniesienie w stan spoczynku sędziów SN powołanych do pełnienia tego urzędu na podstawie przepisów dotychczasowych, jak też brak jest podstaw do przeniesienia sędziów SN na stanowiska sędziowskie w niższych szczeblach sądownictwa.

W art. 87 § 1 projektu przyznano ponadto Ministrowi Sprawiedliwości kompetencję do wskazania sędziów Sądu Najwyższego, którzy nie zostaną z mocy prawa przeniesieni w stan spoczynku. Projektodawca nie wskazał przy tym żadnych kryteriów, którymi Minister Sprawiedliwości powinien kierować się podejmując tę decyzję. Sędzia wskazany przez Ministra do pozostania w czynnej służbie sędziowskiej nie będzie mógł odwołać się od tej decyzji. Rozwiązanie to przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości nieznaną polskiemu systemowi konstytucyjnemu kompetencję do samodzielnego, dowolnego, dyskrecyjnego i niczym nieskrępowanego ustalania składu Sądu Najwyższego. Takie uprawnienie jest, w ocenie Rady, pogwałceniem konstytucyjnej zasady odrębności władzy sądowniczej od organów innych władz. Jedynie Prezydent RP działając na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa może wpływać na skład Sądu dokonując nominacji sędziowskich. W świetle Konstytucji RP, Minister Sprawiedliwości nie posiada żadnych kompetencji odnoszących się do powoływania sędziów SN poza uprawnieniami przysługującymi mu jako członkowi Rady. Pod rządami projektowanej ustawy, Minister Sprawiedliwości będzie mógł kształtować skład Sądu Najwyższego zupełnie dowolnie, co pozbawi wszystkich sędziów SN przymiotu niezawisłości i będzie stanowić rządową represję za dotychczasową działalność orzeczniczą. Rozwiązanie to w podobnym stopniu uwłacza tym sędziom SN, którzy przejdą w stan spoczynku, a dotychczas sprawują swój urząd z najwyższym poświęceniem, jak i tym,

których Minister pozostawi w czynnej służbie „wskazując” ich jako „wybranych”. Z tego powodu mogą oni utracić zaufanie społeczne i przymiot politycznej bezstronności.

Krajowa Rada Sądownictwa stanowczo stwierdziła, że w takich warunkach żaden organ państwa nie może w drodze ustawy uzyskać kompetencji do selekcji wszystkich sędziów Sądu Najwyższego na tych, którzy pozostaną w służbie czynnej i na tych, którzy mają przejść w stan spoczynku. Ze wskazanych wyżej przyczyn, kompetencji takiej nie można przyznać organom władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej ani nawet organom władzy sądowniczej.

Rada zauważyła również, że w opiniowanym projekcie proponuje się także przejściowe odebranie Prezydentowi RP jego konstytucyjnej kompetencji do powoływania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (art. 183 ust. 3). Projektodawca chce, aby w razie spodziewanego usunięcia ze składu SN obecnej Pierwszej Prezes SN, zadania i kompetencje Pierwszego Prezesa SN wykonywał sędzia SN wskazany przez Ministra Sprawiedliwości. Rada podkreśliła, że urząd Pierwszego Prezesa SN jest określany wyłącznie przez przyznane mu zadania i obowiązki. Jeżeli zatem jakimkolwiek funkcjonariuszowi powierza się „zadania i obowiązki” Pierwszego Prezesa SN, powierzenie to może nastąpić wyłącznie w trybie uregulowanym w art. 183 ust. 3 Konstytucji RP. Minister Sprawiedliwości nie może zatem przejmować konstytucyjnej kompetencji Zgromadzenia Ogólnego Sędziów SN do wskazania kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa SN ani tym bardziej konstytucyjnej kompetencji Prezydenta RP do powołania Pierwszego Prezesa SN, nawet na okres przejściowy. W ocenie Rady, projektodawca przyznał Ministrowi Sprawiedliwości większą władzę nad nominacją Pierwszego Prezesa SN, niż przysługującą Prezydentowi RP – Minister może powierzyć te czynności dowolnie wybranemu sędziemu SN, a Prezydent RP wyłącznie jednemu spośród kandydatów wskazanych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów SN. Równie istotny jest fakt, że nominat Ministra Sprawiedliwości może pełnić obowiązki Pierwszego Prezesa SN przez bliżej nieokreślony czas, skoro zgodnie z art. 93 § 3 projektu, wybór kandydatów na Pierwszego Prezesa SN może zostać przeprowadzony dopiero po objęciu ostatniego wolnego stanowiska sędziego Sądu Najwyższego. Dodatkowo Rada wskazała, że Konstytucja RP zalicza powołanie Pierwszego Prezesa SN do katalogu prezydenckich prerogatyw, co jednoznacznie zakłada brak udziału przedstawiciela rządu w tej procedurze.

Podporządkowanie stanowisk kierowniczych w Sądzie Najwyższym Ministrowi Sprawiedliwości dotyczy również stanowisk prezesów Sądu Najwyższego, kierujących pracami poszczególnych izb SN. To bowiem wyłącznie Minister Sprawiedliwości będzie decydował o tym, kogo Prezydent RP będzie mógł powołać po raz pierwszy na stanowiska prezesów SN na podstawie opiniowanego projektu ustawy. Kompetencję tę przyznano Ministrowi Sprawiedliwości, choć w tekście zasadniczym projektu (art. 14 § 2) to zgromadzenie sędziów danej izby posiada prawo wskazywania 3 kandydatów na stanowisko Prezesa SN. Tym samym, Minister Sprawiedliwości nie tylko eliminuje udział zgromadzenia sędziów izby w pierwszej nominacji prezesa SN, ale również ogranicza kompetencję Prezydenta RP, który będzie musiał niejako zatwierdzić ministerialnego kandydata. Również i w tym zakresie, rozwiązanie to stanowi naruszenie konstytucyjnego zakazu uzależniania nominacji Prezesa SN od zgody przedstawiciela rządu.

Na tym jednak, zdaniem Rady, nie kończą się szczególne uprawnienia Ministra Sprawiedliwości wobec Sądu Najwyższego i jego sędziów. W związku z niekonstytucyjnym przeniesieniem sędziów w stan spoczynku, projektodawca proponuje specjalną ścieżkę uzupełnienia składu SN o nowych sędziów. W naborze tym nie będą mogli wziąć udziału wszyscy zainteresowani, którzy spełniają ustawowe kryteria powołania na ten urząd, ale wyłącznie osoby, które zostaną „wskazane” przez Ministra Sprawiedliwości. Jedynie bowiem Minister Sprawiedliwości będzie mógł wskazać Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatów na stanowiska sędziów. Nie jest przy tym jasne, w jaki sposób Minister będzie dokonywał wyboru i selekcji tych kandydatów, co sprawia, że omawiane rozwiązanie nie tylko podważa niezawisłość przyszłych „ministerialnych” sędziów SN, ale ma również charakter korupcjogenny. Rozwiązanie to narusza, w ocenie Rady, również konstytucyjne prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych warunkach, m.in. przez zakaz samodzielnego zgłoszenia kandydata oraz wyłączenie możliwości złożenia przez kandydata odwołania do Sądu Najwyższego od uchwały KRS. Co równie istotne, projektodawca zobowiązuje Radę do rozpatrzenia tych kandydatur w ciągu 14 dni. W tym miejscu Rada podkreśliła, że kandydatury te prawdopodobnie mają być rozpatrywane przez dwa odrębne Zgromadzenia Rady (zgodnie z ustawą likwidującą niezależność KRS od parlamentu). Zgodnie z art. 92 § 4 tego projektu, bezskuteczny upływ tego terminu będzie równoznaczny z przedstawieniem Prezydentowi RP przez Krajową Radę Sądownictwa wniosku o powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego kandydata zgłoszonego przez Ministra. Niezwykle istotne jest

także to, że kandydaci na stanowiska sędziów SN nie zostaną poddani ocenie kwalifikacji. Minister nie został bowiem zobowiązany do przedstawienia wyników takiej oceny, a Krajowa Rada Sądownictwa w ciągu 14 dni nie będzie miała żadnej możliwości zgromadzenia materiałów pozwalających na jakąkolwiek ocenę dotychczasowego dorobku kandydatów do najwyższego sądu w państwie, a co dopiero na ich rzetelną analizę. Ponadto rozwiązanie zaproponowane w art. 92 § 4 projektu podważa konstytucyjną pozycję Krajowej Rady Sądownictwa, sprowadzając ją de facto do roli podmiotu opiniującego wniosek Ministra Sprawiedliwości o powołanie sędziego SN. Tymczasem, dopóki art. 179 Konstytucji RP nie zostanie zmieniony w trybie określonym w art. 235 Konstytucji RP, wyłącznie Krajowa Rada Sądownictwa może przedstawić Prezydentowi RP wniosek o powołanie sędziego SN i nie jest dopuszczalne wprowadzanie w drodze ustawy domniemań i fikcji prawnych, które w praktyce pozbawiają Radę możliwości wykonywania wyłącznie jej przyznanych konstytucyjnych kompetencji.

Niezależnie od krytycznego odniesienia się do podporządkowania stanowisk kierowniczych – w tym stanowisk prezesów SN – Ministrowi Sprawiedliwości, Rada podkreśliła, że po wejściu w życie opiniowanego projektu ustawy Minister Sprawiedliwości uzyska nadzwyczajne wręcz kompetencje. Odnosząc się do nowych rozwiązań dotyczących postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych i sędziów sądów wojskowych, Rada stwierdziła, że rola Ministra Sprawiedliwości zostanie w istotny sposób wzmocniona również dlatego, że jest nie tylko organem władzy wykonawczej, lecz zajmuje także stanowisko Prokuratora Generalnego i jest przełożonym wszystkich prokuratorów. Uzyska zatem kompetencję do powoływania *ad hoc* do każdej sprawy Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, który będzie wyznaczany spośród prokuratorów przedstawionych przez Prokuratora Krajowego i będzie uprawniony do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec sędziego na wniosek Ministra Sprawiedliwości.

Rada zdecydowanie negatywnie oceniła również m.in. projektowane przepisy w zakresie, w jakim dotyczą wyznaczania sędziów do orzekania w sprawach dyscyplinarnych dotyczących sędziów sądów powszechnych i sędziów sądów wojskowych w pierwszej instancji oraz powoływania rzeczników dyscyplinarnych w sądach powszechnych i wojskowych, a także propozycję publikowania wyroków dyscyplinarnych na stronie internetowej Sądu Najwyższego. Rada wyraziła zdecydowany sprzeciw wobec

projektowanego art. 104, na podstawie którego Minister Sprawiedliwości będzie mógł żądać wznowienia każdego postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem wydanym przez rzecznika dyscyplinarnego przed dniem wejścia w życie ustawy. Rada podkreśliła, że rzecznicy dyscyplinarni – w świetle obowiązujących przepisów prawa – są organami niezależnymi, działają na podstawie i w granicach prawa. Możliwość w zasadzie nieograniczonego wznowiania postępowań prawomocnie zakończonych podważa podstawowe zasady porządku prawnego, w szczególności pewność prawa i obrotu prawnego. Uprawnienie do wystąpienia przez Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o wznowienie zostało oparte na niesprecyzowanych i w istocie uznaniowych przesłankach, określonych jako „dobro wymiaru sprawiedliwości” lub ujawnienie „nowych faktów lub dowodów”. Rada zauważyła, że przede wszystkim pierwsza z wymienionych przesłanek jest niezwykle pojemna i może objąć w zasadzie każdy przypadek, w którym rzecznik dyscyplinarny prawomocnie zakończył sprawę. Rada podkreśliła również, że w obecnie obowiązującym stanie prawnym Minister Sprawiedliwości posiada prawo do wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania dyscyplinarnego (art. 125 p.u.s.p.), jednakże wznowienie postępowania na niekorzyść obwinionego może nastąpić, jeżeli umorzenie postępowania lub wydanie wyroku nastąpiło wskutek przestępstwa albo jeżeli w ciągu pięciu lat od umorzenia lub od wydania wyroku wyjdą na jaw nowe okoliczności lub dowody, które mogły uzasadniać skazanie lub wymierzenie kary surowszej (art. 126 § 1 p.u.s.p.). Rozwiązanie przedstawione w opiniowanym projekcie, zdaniem Rady, umożliwi nieograniczone wznowianie postępowań dyscyplinarnych, także postępowań zakończonych wiele lat temu, co – w świetle przepisów o przedawnieniu przewinień dyscyplinarnych – podważa racjonalność instytucji przedawnienia. Wprowadzenie tego rodzaju rozwiązań podważa również zaufanie obywateli do organów państwa i stanowionego przez nie prawa.

Rada stanowczo zaprotestowała przeciwko przyjętemu sposobowi rozpatrywania opiniowanego projektu. Został on wniesiony do Sejmu jako projekt poselski, choć, jak przyznają niektórzy posłowie, nie zapoznali się z jego treścią przed jego podpisaniem. Ponadto pierwsze czytanie tego projektu miało miejsce na posiedzeniu Sejmu w dniu 18 lipca 2017 r., tj. przed upływem tygodnia od jego wniesienia, co uniemożliwia wyczerpującą i wszechstronną analizę wszystkich projektowanych przepisów. Krajowa Rada Sądownictwa podniosła, że jako jedyny organ powołany do stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, otrzymała projekt do zaopiniowania na trzy dni robocze przed jego

pierwszym czytaniem. Taki sposób prowadzenia postępowania legislacyjnego pozbawia parlament należnego mu autorytetu i zaufania społecznego.

7.2.9. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 lipca 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa

Rada podtrzymała swoje stanowisko wyrażone w opiniach z 30 stycznia i 7 marca 2017 r. W ocenie Rady, członkowie Krajowej Rady Sądownictwa, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP, powinni być wybierani przez sędziów lub samorząd sędziowski, nie zaś przez parlament. Rada przypomniała, że w dniu 20 czerwca 2017 r. skład Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt K 5/17 nie podważył konstytucyjności wyboru sędziów w skład Rady przez organy samorządu sędziowskiego ani też nie stwierdził, aby ustrojodawca preferował przyznanie prawa wyboru sędziów w skład Krajowej Rady Sądownictwa parlamentowi. Rada zauważyła, że gdyby jednak ustawodawca chciał przyznać Sejmowi RP prawo wyboru sędziów w skład Krajowej Rady Sądownictwa, to niewątpliwie kompetencja ta powinna być realizowana kwalifikowaną większością głosów, aby zminimalizować ryzyko podporządkowania Rady partii dominującej w parlamencie.

7.2.10. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 31 października 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

Krajowa Rada Sądownictwa – dostrzegając, że niektóre rozwiązania zaproponowane przez projektodawcę mogą być przedmiotem dalszych prac legislacyjnych – negatywnie zaopiniowała przedstawiony projekt ustawy.

Z uwagi na pojawiające się publicznie zarzuty związane z podnoszeniem przez Radę wątpliwości dotyczących konstytucyjności projektów aktów normatywnych, Rada przypomniała, że kwestia ta jest istotnym elementem opinii o projekcie każdego aktu normatywnego. Zgodnie z art. 186 ust. 2 Konstytucji RP, Rada może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Formułowanie przez Radę wątpliwości co do konstytucyjności regulacji prawnych na etapie prac legislacyjnych może pozwolić na uniknięcie wprowadzenia do porządku prawnego

niekonstytucyjnych regulacji. Wydając opinię na ten temat, Rada nie wkracza zatem w kompetencje Trybunału Konstytucyjnego, który nie formułuje opinii, a wydaje orzeczenia posiadające moc powszechnie obowiązującą.

Rada zauważyła różnicę między opiniowanym projektem ustawy, a zawetowaną przez Prezydenta RP ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Dotyczy to w szczególności odstąpienia od propozycji: 1) podziału Rady na dwa Zgromadzenia oraz 2) wygaśnięcia z mocy prawa stosunku pracy pracowników Biura Krajowej Rady Sądownictwa, których ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. pozbawiała prawa do sądowej kontroli ustania zatrudnienia.

Zasadnicze zastrzeżenia Rady wzbudziły regulacje dotyczące m.in. powierzenia Sejmowi kompetencji wyboru członków Rady spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych, przez odebranie tym członkom Rady przymiotu reprezentantów samorządu sędziowskiego, co, w ocenie Rady, jest sprzeczne z art. 10 ust. 1, art. 173 oraz art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP i prowadzi do upolitycznienia sędziów. W ocenie Rady art. 173 w zw. z art. 187 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP jednoznacznie wykluczają możliwość przyznania kompetencji do wyboru sędziów w skład Rady organom nienależącym do władzy sądowniczej. Rozwiązanie to byłoby również sprzeczne z międzynarodowymi standardami dotyczącymi kształtowania składu rad sądownictwa, m.in. przyjętymi przez organy Rady Europy. Zdaniem Rady Konstytucja RP w precyzyjny sposób określa zadania Prezydenta RP i Parlamentu, związane z wyborem członków Krajowej Rady Sądownictwa: Prezydent RP powołuje jednego członka Rady i ma wpływ na obsadę stanowisk 3 członków Rady z urzędu, jako organ, który powołuje Pierwszego Prezesa SN i Prezesa NSA oraz Ministra Sprawiedliwości, a Parlament wybiera sześciu członków Rady spośród parlamentarzystów. Przyznanie Sejmowi RP kompetencji do wyboru członków Rady spośród sędziów byłoby zatem takim samym naruszeniem tych norm konstytucyjnych, jak w przypadku powierzenia tej kompetencji Prezydentowi RP. Rada podkreśliła, że stanowiska tego nie zmienia to, że art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP nie wskazuje wprost (z nazwy) podmiotu, któremu przyznaje kompetencję do wyboru członków Rady spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów powszechnych i sądów wojskowych. Nie zmienia tego także treść uzasadnienia w sprawie K 5/17 (OTK ZU A/2017, poz. 48). To, że w art. 187 ust. 4 Konstytucji RP wskazano, że tryb wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa określa ustawa, nie oznacza, że ustawodawca może powierzyć

tę kompetencję dowolnie wybranemu podmiotowi – musi w tym zakresie zachować zgodność ze wszystkimi pozostałymi normami konstytucyjnymi. Zgodnie z art. 173 Konstytucji RP sądy są władzą odrębną i niezależną od innych władz, czyli od władzy ustawodawczej (Sejmu i Senatu) oraz władzy wykonawczej (Prezydenta RP i Rady Ministrów). W zamyśle ustrojodawcy, Krajowa Rada Sądownictwa ma być przeciwwagą dla siły Parlamentu, który, jako organ uchwalający ustawy, ma decydujący wpływ na ustrój i orzecznictwo sądów. Rada nie będzie w stanie realizować zadania stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, jeśli to Parlament będzie decydował o jej składzie w 84% – jak chciałby tego projektodawca.

Rada zwróciła uwagę, że wprawdzie wprowadzenie zasady wyboru jej członków przez Sejm większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów teoretycznie zmniejsza ryzyko ukształtowania składu Rady przez kierownictwo jednej partii politycznej, jednak należy pamiętać, że wymóg większości kwalifikowanej w najmniejszym nawet stopniu nie podważa zarzutu upolitycznienia Krajowej Rady Sądownictwa. Przyznanie prawa zgłaszania kandydatów na członków Rady obywatelom, choć teoretycznie obniża ryzyko upolitycznienia Rady, niesie za sobą ryzyko naruszenia gwarancji niezawisłości sędziego, którego wybór do Rady może być uzależniony – choćby pośrednio – od uzyskania poparcia obywateli, w których sprawach orzeka lub może orzekać. Rozwiązanie takie, zdaniem Rady, może również narazić sędziego na zarzuty stronnictwa w sytuacji, w której już po uzyskaniu poparcia od obywatela, wyda orzeczenie na jego niekorzyść.

Z kolei o pozorności tej propozycji może świadczyć to, że w praktyce jedynie partie polityczne posiadają zaplecze organizacyjne umożliwiające zorganizowanie w krótkim czasie takiej „zbiórki podpisów”. Oznacza to, że przyznając formalnie prawo zgłaszania kandydatów na członków KRS obywatelom, projektodawca w ukryty sposób przekazuje to uprawnienie partiom politycznym. W omawianej propozycji kryje się również zagrożenie związane z rzeczywistą bezstronnością członka Rady.

Przyznanie prawa zgłaszania kandydatów na członków Rady grupie co najmniej 25 sędziów w procedurze, w której ostateczny wybór członków KRS należy do Sejmu, nie zmniejsza w znaczący sposób ryzyka upolitycznienia tak ukształtowanego składu Rady. Sędzia desygnowany przez grupę sędziów nadal będzie bowiem musiał ubiegać się o poparcie swojej kandydatury przez polityków, co w realiach polskiego parlamentaryzmu oznacza, że będzie musiał zabiegać o przychylność kierownictwa partii politycznych. Rozwiązanie

to nie tylko narazi go na zarzuty stronnictwa, lecz także podważy wiarygodność i zaufanie do takiego sędziego, nawet jeśli nie uzyska on poparcia konkretnej partii politycznej. To zaś pozwala Radzie sformułować pogląd, zgodnie z którym rozwiązanie przewidujące wybór sędziów w skład Krajowej Rady Sądownictwa przez Sejm może być uznane za działanie mające na celu nie tylko podważenie wiarygodności Rady wybranej w zaproponowanym trybie, lecz także jako odebranie sędziom przymiotu apolityczności.

Opiniując projekt, Rada podniosła także, że przygotowując zasadniczą i niekonstytucyjną zmianę trybu wyboru członków KRS spośród sędziów, projektodawca proponuje utrzymanie możliwości ponownego wyboru sędziego w skład Rady. W świetle proponowanych rozwiązań dotyczących wyboru członków Rady przez Sejm, rozwiązanie to stwarza pole do nadużyć – osoba mająca w perspektywie ponowne ubieganie się o sprawowany urząd może być szczególnie narażona na naciski ze strony podmiotu decydującego o reelekcji. Osoby wybrane w skład Rady przez Sejm i mające prawo reelekcji byłyby zatem szczególnie podatne na sugestie polityków i nie mogłyby rzetelnie i swobodnie sprawować swoich funkcji w Radzie. W ocenie Rady, niedopuszczalne jest stwarzanie sposobności do wywierania na sędziów tego rodzaju presji. W takim kontekście, prawo reelekcji członka Rady przez Parlament godzi w istotę pozycji ustrojowej Krajowej Rady Sądownictwa jako organu stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Dotychczasowe przepisy regulujące tryb wyboru członków Rady gwarantowały, że w grupie 15 wybranych sędziów – członków KRS – znajdują się przedstawiciele wymienionych w art. 187 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP: Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych.

W ocenie Rady, sposób sformułowania tego przepisu Konstytucji RP obliguje do takiego uregulowania procedury wyboru, aby zagwarantować, że w skład Krajowej Rady Sądownictwa zawsze wejdą przedstawiciele wszystkich rodzajów sądownictwa. Tymczasem opiniowany projekt tego nie gwarantuje. W projektowanym art. 9a ust. 2 wskazano jedynie, że, dokonując wyboru członków Rady, Sejm powinien „w miarę możliwości uwzględnić potrzebę reprezentacji w Radzie sędziów poszczególnych rodzajów i szczebli sądów”. Przepis ten nie wyklucza zatem sytuacji, w której w skład Rady wejdą wyłącznie sędziowie jednego rodzaju sądów, orzekający na jednym z jego szczebli.

Rada podkreśliła, że projektodawca proponując, aby w stosunku do kandydata zgłoszonego do Sejmu prezes właściwego sądu w ciągu 7 dni sporządził „informację

o dorobku orzeczniczym kandydata, obejmującą doniosłe społecznie lub precedensowe orzeczenia, a także istotne informacje dotyczące kultury urzędowania, przede wszystkim ujawnione podczas wizytacji i lustracji”, nie wyjaśnia, które orzeczenia należałoby uznać za „doniosłe społecznie” lub „precedensowe”. W ocenie Rady, dokument takiej treści nie będzie mógł być uznany za rzetelną ocenę kwalifikacji kandydata na członka Rady. Rada pozytywnie oceniła ideę sporządzenia takiej informacji, stwierdziła jednak, że jej treść powinna być skonstruowana w sposób zapewniający przedstawienie rzeczywistego obrazu działalności kandydującego sędziego. Przede wszystkim jednak, zdaniem Rady, należy wziąć pod uwagę, że sam fakt wydania przez sędziego „doniosłych społecznie” lub „precedensowych” orzeczeń nie czyni z niego odpowiedniego kandydata na członka Rady. Uwzględniając zadania i kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa, można oczekiwać, aby w jej skład wybierano sędziów cechujących się dużym doświadczeniem orzeczniczym, doświadczeniem w pełnieniu funkcji administracyjnych w sądach, osób o wysokim poziomie wiedzy na temat zasad funkcjonowania państwa i organizacji wymiaru sprawiedliwości.

Rada zwróciła ponadto uwagę, że wyznaczenie terminu 7 dni na przygotowanie takiej informacji na podstawie wieloletniej działalności orzeczniczej kandydata w praktyce uniemożliwia sporządzenie rzetelnej informacji w tym zakresie. Z kolei przekroczenie tego terminu będzie równoznaczne z przyznaniem samemu kandydatowi prawa do sporządzenia takiej informacji na swój temat, co w zasadzie zniweczy obiektywny charakter „informacji”. W ocenie Rady, ustawodawca może w tym zakresie ewentualnie skorzystać ze sprawdzonych wzorców, tj. z przepisów regulujących treść i zasady sporządzania ocen kwalifikacji kandydatów na stanowiska sędziowskie. To najprostszy sposób, aby zapewnić posłom rzetelny materiał, pozwalający na ocenę kandydata na członka Krajowej Rady Sądownictwa.

Zasadnicze zastrzeżenia Rady wzbudziła tzw. „awaryjna procedura” powoływania członków Rady spośród sędziów, uregulowana w projektowanym art. 11d ust. 1-3 ustawy. Zgodnie z art. 11d ust. 1, procedura ta znajduje zastosowanie tylko do tych mandatów, które nie zostały obsadzone w „procedurze zasadniczej” i w ramach niej można dokonać wyboru tylko spośród zgłoszonych wcześniej kandydatów. Nie jest zatem uregulowana możliwa do wyobrażenia sytuacja, w której na członków Rady zgłoszono mniejszą liczbę kandydatów niż 15. „Procedura awaryjna” ma być przeprowadzana w głosowaniu imiennym. Zgodnie z art. 188 ust. 2 pkt 2 Regulaminu Sejmu, głosowanie imienne odbywa się przez użycie kart do głosowania podpisanych imieniem i nazwiskiem posła. Jednak w myśl art. 188 ust. 4

Regulaminu Sejmu, o przeprowadzeniu głosowania imiennego decyduje Sejm większością głosów na wniosek Marszałka Sejmu lub na pisemny wniosek poparty przez co najmniej 30 posłów. Zachodzi zatem, zdaniem Rady, sprzeczność między projektowaną treścią ustawy (która głosowanie imienne przewiduje jako obligatoryjny tryb wykorzystywany w procedurze awaryjnej) a obowiązującymi przepisami Regulaminu Sejmu (który w granicach art. 112 Konstytucji RP przewiduje, że głosowanie imienne jest fakultatywne i zależy od wcześniejszej decyzji Sejmu w tym zakresie). Uzasadnienie projektu milczy jednak na temat relacji omawianego fragmentu projektu do Regulaminu Sejmu. Szczegółowe rozwiązania, dotyczące przebiegu „procedury awaryjnej” nie gwarantują, że Sejm dokona wyboru na wszystkie obsadzone mandaty w Krajowej Radzie Sądownictwa. Rada stwierdziła, że sposób sformułowania art. 11d ust. 2 i 3 projektu budzi istotne wątpliwości, dotyczące m.in.: 1) rodzaju i liczby głosów przysługujących posłowi, 2) wymaganego kworum dla podjęcia uchwały o wyborze, 3) minimalnej granicy poparcia w głosowaniu, której osiągnięcie jest równoznaczne z wyborem członka KRS. W ocenie Rady, cała regulacja „awaryjnego trybu” wyboru członków Rady przez Sejm wymagałaby zasadniczej przebudowy, przede wszystkim pod względem prawnym.

Opiniując projekt, Rada podkreśliła również, że przerwanie konstytucyjnie gwarantowanej czteroletniej kadencji członków Krajowej Rady Sądownictwa wiązać się będzie z oczywistym naruszeniem art. 187 ust. 3 Konstytucji RP i stworzy niebezpieczny precedens, który może prowadzić do nielegalnego opróżnienia innych organów państwa, których piastuni są wybierani na kadencje określone w Konstytucji RP.

7.2.11. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o Sądzie Najwyższym

Krajowa Rada Sądownictwa zaopiniowała ten projekt negatywnie i przedstawiła szereg uwag, zawartych poniżej.

Na wstępie Rada odniosła się do poglądu, wynikającego z uzasadnienia projektu, jakoby Prezydent RP był „tym organem władzy wykonawczej, który w konstytucyjnym trójpodziale władzy równoważy funkcjonowanie Sądu Najwyższego czy Naczelnego Sądu Administracyjnego. Tej kompetencji kwestionować ani jej Prezydentowi RP odbierać nie sposób”. Odnosząc się do tego twierdzenia, Rada zauważyła, że żaden przepis nie konstruuje „kompetencji równoważenia funkcjonowania” Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu

Administracyjnego, ani nie przypisuje takiej kompetencji nikomu, w tym Prezydentowi RP. Z Konstytucji RP wynika, że Prezydent RP - bez konieczności uzyskania zgody Prezesa Rady Ministrów - powołuje Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, a także prezesów Sądu Najwyższego i wiceprezesów Naczelnego Sądu Administracyjnego, jak również wszystkich sędziów do pełnienia urzędu na każdym szczeblu sądownictwa. Tylko takich kompetencji w odniesieniu do Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego „kwestionować ani ich Prezydentowi RP odbierać nie sposób” – żadne inne konstytucyjne kompetencje Prezydenta RP wobec tych sądów po prostu nie istnieją. Wymienione wyżej kompetencje są słusznie uznawane za równoważące władzę wykonawczą i władzę sądowniczą. Nie oznacza to jednak, że w drodze ustawy można Prezydentowi RP przyznawać nieznane Konstytucji, nowe kompetencje związane z funkcjonowaniem sądownictwa, w tym SN i NSA. Zaburzyłyby to bowiem system równowagi władz: wykonawczej i sądowniczej.

Przeciwno przyznawaniu Prezydentowi RP nowych kompetencji w tym zakresie przemawia przede wszystkim wpisany w polski system rządów wymóg uzyskania zgody Prezesa Rady Ministrów na wykonywanie licznych kompetencji przez Prezydenta RP (zasada kontrasygnaty aktów urzędowych). Projektodawca nie wspominał o tym na żadnej z 24 stron uzasadnienia, ale zgodnie z art. 144 ust. 2 Konstytucji RP, akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem. Oznacza to, że realizacja przez Prezydenta RP którejkolwiek kompetencji, której wprost nie wskazano w art. 144 ust. 3 Konstytucji, zależy od zgody Prezesa Rady Ministrów.

W uzasadnieniu opiniowanego projektu stwierdzono również, że Prezydent RP „ma ustrojową rolę arbitra w sprawach ustrojowych państwa, a do takich należy z pewnością sposób powoływania sędziów orz funkcjonowanie najwyższych organów władzy sądowniczej, które Konstytucja w relacji między władzą sądowniczą i władzą wykonawczą świadomie przeniosła z poziomu Rady Ministrów na Prezydenta RP.” Odnosząc się do tego stwierdzenia, Rada zwróciła uwagę na fakt, że prezydencka „rola arbitra” jest próbą interpretacji zadań Prezydenta RP, podejmowaną w środowisku konstytucjonalistów i politologów. Nawet gdyby zgodzić się, że Prezydent RP pełni w polskim systemie konstytucyjnym rolę „arbitra”, to należy pamiętać, że termin ten ma określone znaczenie w doktrynie prawa i nauk o polityce. Z „arbitrażu prezydenckiego” nie wynikają żadne

dotkające kompetencji Prezydenta RP, a określenie to wyznacza jedynie sposób w jaki Prezydent RP powinien wykonywać swoje konstytucyjne kompetencje. Jako „arbitr”, Prezydent RP powinien działać w celu ustabilizowania sytuacji politycznej w kraju, np. przez odpowiednie zaangażowanie w rozwiązywanie kryzysów politycznych. Okazją do realizacji „arbitrażu” jest np. sytuacja, w której stronnictwa polityczne nie mogą osiągnąć porozumienia koniecznego do utworzenia rządu - wówczas Prezydent RP może, korzystając ze swoich konstytucyjnych kompetencji, desygnować takiego Prezesa Rady Ministrów, który zjednoczy większość parlamentarną. Pozostawiając te rozważania na marginesie, Rada zwróciła uwagę, że o rzeczywistej pozycji ustrojowej Prezydenta RP przesądza – powołany w uzasadnieniu projektu – art. 126 Konstytucji RP, z którego wynika, że Prezydent RP: 1) jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej, 2) jest gwarantem ciągłości władzy państwowej, 3) czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, 4) stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium. Wyliczenie to uzupełnia art. 10 ust. 1 Konstytucji RP, który zalicza Prezydenta RP do organów władzy wykonawczej. Na tym kończą się zadania Prezydenta RP, które wyznaczają pozycję ustrojową tego organu – jego charakterystykę konstytucyjną. Wbrew sugestii autora projektu, Konstytucja RP nie przyznaje Prezydentowi RP żadnych zadań związanych z władzą sądowniczą, ponad te kompetencje, które ustrojodawca precyzyjnie wylicza w rozdziale VII Konstytucji RP.

Krajowa Rada Sądownictwa doceniła tradycję ustrojową, która przejawiała się w przedstawianiu przez Prezydenta RP projektów ustaw dotyczących funkcjonowania władzy sądowniczej. Podkreśliła jednak, że – do tej pory – ta tradycja polegała w istocie na tym, że Prezydent RP opracowywał projekt ustawy we współpracy z sędziami i służbą prawną sądów, a treść tego projektu podlegała wnikliwym i szerokim uzgodnieniom i konsultacjom. Projekty zgłoszone w takim trybie powstawały w celu usunięcia precyzyjnie zdiagnozowanych problemów sądownictwa. W przypadku opiniowanego projektu ustawy trudno zatem mówić o zachowaniu tej tradycji. Projekt ten powstał bowiem bez żadnego udziału przedstawicieli władzy sądowniczej, o czym z resztą świadczy jego treść, zbliżona do regulacji zawartych w zawetowanej ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Można odnieść wrażenie, że zmiany zaproponowane w opiniowanym projekcie nie zostały poprzedzone rzetelną analizą funkcjonowania Sądu Najwyższego i diagnozą problemów dotyczących ten Sąd, a jedynie analizą treści zawetowanej ustawy.

Odnosząc się do szczegółowych propozycji zawartych w opiniowanej ustawie, Krajowa Rada Sądownictwa zgłosiła między innymi następujące zastrzeżenia.

- Istotnym novum opiniowanego projektu była propozycja wprowadzenia do polskiego ustawodawstwa nowego środka prawnego, nazywanego „skargą nadzwyczajną”. Lektura uzasadnienia projektu ustawy prowadzi do mylnych wniosków, jakoby „skarga nadzwyczajna” była pierwszym w polskim systemie prawnym środkiem prawnym, prowadzącym do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądowego. Tak jednak nie jest, gdyż do nadzwyczajnych środków zaskarżenia należą już obecnie np.: skarga kasacyjna w postępowaniu cywilnym, kasacja w postępowaniu karnym, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, czy też skarga o wznowienie postępowania.
- Zasadnicze wątpliwości budzi ustawowo określony cel skargi nadzwyczajnej: „zapewnienie sprawiedliwości społecznej” (art. 1 § 1 pkt 2 projektu). Tymczasem pojęcie „sprawiedliwości społecznej” nie jest synonimem „sprawiedliwości”, ale programem działalności państwa – wszystkich jego organów. Nie jest zatem tak, że wyłącznie organy wymiaru sprawiedliwości są powołane do zapewnienia sprawiedliwości społecznej. Sprawiedliwość społeczna to cel funkcjonowania wszystkich organów państwa, a przede wszystkim myśl, która powinna przyświecać prawodawcy. Prawo tworzone bez poszanowania „zasady sprawiedliwości społecznej” nie stanie się „sprawiedliwe społecznie” nawet na skutek ingerencji Sądu Najwyższego.
- Głębokiej rozważki wymaga określenie zakresu przedmiotowego skargi nadzwyczajnej. Projektodawca proponuje, aby skarga ta przysługiwała od „każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie”. Sposób sformułowania tego przepisu sugeruje, że przedmiotem zaskarżenia taką skargą będą mogły być orzeczenia nie tylko sądów powszechnych i wojskowych (co mogłoby być systemowo uzasadnione), ale również sądów administracyjnych, a nawet Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu - nad którymi Sąd Najwyższy nie sprawuje nadzoru judykacyjnego. „Orzeczeniem” jest również decyzja administracyjna – projektodawca nie wyjaśnił jednak, czy prawomocne decyzje administracyjne również będą mogły być przedmiotem zaskarżenia tym środkiem. W praktyce bowiem może to prowadzić do sytuacji, w której strony – zamiast korzystać z przysługującego im prawa do odwołania i związanej z nią zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego, będą rezygnowały z zaskarżenia

apelacją (lub zażaleniem) już pierwszego orzeczenia w sprawie, a po jego uprawomocnieniu się – będą zabiegać o skierowanie na ich rzecz skarg nadzwyczajnych. Może to prowadzić do wypaczenia idei dwuinstancyjności i skuteczności postępowania sądowego.

- Projekt przewidywał, że skarga nadzwyczajna będzie mogła zostać wniesiona w terminie 5 lat od uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia. Projektodawca proponuje ponadto, aby w pierwszych 5 latach funkcjonowania tego środka zaskarżenia, skargę nadzwyczajną można było wnieść od orzeczeń, które uprawomocniły się w ciągu ostatnich dwudziestu lat. Propozycje te mogą doprowadzić w praktyce do otwarcia na nowo wszystkich postępowań sądowych z tego okresu, które dotychczas były uznawane za prawomocnie zakończone. Na podstawie orzeczeń, których wzruszenie dopuszcza projektodawca, zostały ukształtowane liczne prawa i stosunki prawne. Skutki prawomocnych orzeczeń są często nieodwracalne albo trudne do odwrócenia. Toteż wprowadzenie skargi nadzwyczajnej w takim kształcie będzie prowadziło do zniesienia obowiązywania zasady pewności obrotu prawnego.
- Z publicznie dostępnych danych statystycznych wynika, że w ciągu ostatnich 20 lat w samych tylko sądach powszechnych toczyło się ponad 180.000.000 spraw. W toku prac legislacyjnych należy zatem zwrócić szczególną uwagę na zagrożenie związane z możliwością wniesienia do Sądu Najwyższego takiej liczby tych skarg, która w praktyce sparaliżuje pracę nowo tworzonej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Co więcej, może to znacznie wydłużyć okres oczekiwania na rozpoznanie skargi nadzwyczajnej i narazić Skarb Państwa na odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu naruszenia prawa do rozpoznania sprawy przez sąd bez nieuzasadnionej zwłoki. W ocenie Rady, przyznanie prawa wnoszenia tych skarg wyłącznie podmiotom, o którym mowa w art. 86 § 2 projektu nie chroni wystarczająco przed tymi niebezpieczeństwami. Na marginesie należy zauważyć, że projektodawca nie wyjaśnił, dlaczego przedmiotem skargi nadzwyczajnej będą mogły być orzeczenia, które się uprawomocniły po wejściu w życie Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. Nie jest zatem wiadome, czy projektodawca ma wątpliwości co do zgodności z prawem orzeczeń wydanych w tym okresie, a nie wątpli w sprawiedliwość orzeczeń wydawanych np. w latach 1945-1989.
- W uzasadnieniu opiniowanego projektu stwierdzono, jakoby projekt ten upraszczał postępowanie nominacyjne związane z powoływaniem sędziów Sądu Najwyższego.

Krajowa Rada Sądownictwa nie zgodziła się z przedstawioną w projekcie tezą i przypomniała jak obecnie przedstawia się ten proces, jednocześnie wskazując na propozycje projektodawcy, które nie znajdują aprobaty.

- Projektodawca zaproponował liczne zmiany dotyczące statusu sędziów Sądu Najwyższego. Rada stwierdziła, że zgodnie z art. 49 ustawy z dnia z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1066), w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie, do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz do sędziów, urzędników i pracowników tego Sądu, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące Sądu Najwyższego. Należy odnotować, że zaproponowane zmiany dotyczące statusu sędziów SN (w tym dotyczące granicy wieku, po której sędziowie przechodzą w stan spoczynku) obejmą również sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.
- Projekt przewidywał, że osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie nie mogą być jednocześnie sędziami Sądu Najwyższego. Projektodawca nie uzasadnił tej propozycji żadnymi argumentami, które wskazywałyby na jej zgodność z Konstytucją RP – odwołał się jedynie do „analogicznej” regulacji dotyczącej urzędników państwowych. Sąd Najwyższy jest organem władzy publicznej, a sędziowie SN sprawują służbę publiczną – są podmiotami władzy, a nie urzędnikami państwowymi.
- Projektodawca zaproponował zmianę w zakresie określenia wieku uzasadniającego przejście sędziego SN w stan spoczynku: do tej pory granica wieku była określona na 70 lat, a w opiniowanym projekcie tę granicę proponuje się ustalić na 65 rok życia.
- Projektodawca przedstawił również ideę odejścia od zasady wyłączności profesjonalnych składów orzekających w Sądzie Najwyższym na rzecz rozpoznawania niektórych spraw w składach mieszanych, złożonych z sędziów SN i ławników SN. Sędzia SN i ławnik SN będą „równymi” członkami składu orzekającego – będą posiadali takie samo prawo głosu nad orzeczeniem Sądu Najwyższego. Rada pozytywnie oceniła propozycję, aby liczebność sędziów SN w składach mieszanych przeważała nad udziałem ławników SN, zgłosiła jednak zastrzeżenia dotyczące orzekania (przez ławników) we wszystkich przypadkach skarg nadzwyczajnych – nawet w takich sprawach, w których nie mogliby orzekać będąc ławnikami w sądach powszechnych. Należy pamiętać, że rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych z uwagi na charakterystykę tego nowego środka zaskarżenia, będzie wymagało zaawansowanej wiedzy prawniczej i doświadczenia orzeczniczego.

W ocenie Rady istniała zatem uzasadniona wątpliwość, czy udział ławników SN w rozpoznawaniu tych spraw umocni autorytet Sądu Najwyższego i zaufanie do trafności jego orzeczeń w sprawach skarg nadzwyczajnych.

- Projekt przewidywał zmiany w zakresie organizacji wewnętrznej Sądu Najwyższego, polegające przede wszystkim na utworzeniu dwóch nowych izb: Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Dyscyplinarnej, jak również na przekazaniu tej pierwszej części zadań realizowanych do tej pory przez Izbę Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych. Odnosząc się do tego zagadnienia należało zauważyć, że celem podziału Sądu Najwyższego na autonomiczne Izby było zapewnienie jak najwyższej specjalizacji sędziów SN, a zatem zagwarantowanie wysokiej merytorycznej jakości orzecznictwa SN. W tym celu, dotychczasowa struktura SN zakładała podział uwzględniający strukturę wewnętrzną sądów, nad którymi nadzór judykacyjny sprawuje Sąd Najwyższy. Sprawy dotyczące orzeczeń wydawanych w sądach powszechnych były zatem rozpoznawane w Izbie Cywilnej, Izbie Karnej oraz w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, natomiast sprawy dotyczące orzeczeń wydawanych przez sądy wojskowe – w Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego. Przez utworzenie nowej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych projektodawca proponuje w praktyce odejście od tego modelu. Izba ta będzie bowiem rozpoznawać sprawy wszczęte na skutek wniesienia skarg nadzwyczajnych dotyczących wszystkich kategorii spraw, w tym spraw cywilnych, karnych, spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. To może prowadzić do daleko idących rozbieżności w orzecznictwie różnych składów Sądu Najwyższego, a w konsekwencji uniemożliwić zapewnienie jednolitości w orzecznictwie sądów powszechnych i wojskowych. Projekt przewidywał ponadto, że do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych będą należały m.in. również sprawy niezwykle ważne dla funkcjonowania państwa, jak rozpoznawanie protestów wyborczych i protestów przeciwko ważności referendum oraz stwierdzanie ważności wyborów i referendum. Całościowa analiza opiniowanego projektu sugeruje, że Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zostanie utworzona w całości z sędziów, którzy zostaną powołani na stanowiska sędziów SN już po wejściu w życie opiniowanego projektu. Mając na uwadze fakt, że sędziów SN powołuje Prezydent RP, jak również aktualne propozycje, aby o pełnym składzie Krajowej Rady Sądownictwa decydowały

wyłącznie organy władzy wykonawczej i ustawodawczej (związane są z jedną opcją polityczną), można mieć uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów powoływanych w skład tej Izby. Z uwagi na wyłączność Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w zakresie rozpoznawania skarg nadzwyczajnych, należy uznać, że izba ta będzie w praktyce sądem przełożonym nad Sądem Najwyższym – skoro przedmiotem skargi nadzwyczajnej będzie mogło być również orzeczenie wydane przez Sąd Najwyższy. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, taka koncepcja wypaczyłaby konstytucyjny status Sądu Najwyższego, jako organu sprawującego nadzór nad działalnością sądów powszechnych i sądów wojskowych w zakresie orzekania.

- Projektodawca zaproponował również, aby w razie przejścia w stan spoczynku – w ciągu 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy - sędziów SN pełniących funkcję Pierwszego Prezesa SN lub Prezesa SN, "do czasu objęcia stanowiska przez wybranego sędziego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzy kierowanie Sądem Najwyższym lub jego izbą wskazanemu przez siebie sędziemu Sądu Najwyższego". Rada podkreśliła, że Konstytucja RP nie przewiduje takiej kompetencji, jak "powierzenie kierowania Sądem Najwyższym lub jego izbą wskazanemu przez siebie sędziemu Sądu Najwyższego" a tym bardziej nie przyznaje jej Prezydentowi RP. W świetle art. 144 Konstytucji RP oznacza to, że na dokonanie takich nominacji Prezydent RP będzie musiał uzyskać zgodę Prezesa Rady Ministrów. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, rozwiązanie to stanowi przekroczenie granic ingerencji organów władzy wykonawczej w funkcjonowanie Sądu Najwyższego i jego zastosowanie będzie równoznaczne z naruszeniem zasady równowagi władz. Osoba powołana w ten sposób do "kierowania" Sądem Najwyższym lub jego izbą, będzie mogła pełnić te (bliżej nieokreślone) zadania bez precyzyjnie określonej granicy czasowej. Zgodnie z projektem, wybór kandydatów na Pierwszego Prezesa SN nastąpić ma bowiem dopiero wtedy, gdy "do składu izb Sądu Najwyższego zostanie powołanych co najmniej 2/3 liczby sędziów z liczby stanowisk sędziów Sądu Najwyższego w poszczególnych izbach, określonej w regulaminie Sądu Najwyższego". Mając na uwadze fakt, że regulamin SN będzie wydawał Prezydent RP, który również powołuje wszystkich sędziów SN – od tego pozasądowego organu będzie zależało, kiedy dojdzie do wyboru i nominacji pełnoprawnego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. W praktyce zatem projekt prowadziłby do zawieszenia funkcjonowania konstytucyjnych organów władzy sądowniczej: Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i

Prezesa Sądu Najwyższego i uzależnienia bieżącej pracy Sądu Najwyższego od decyzji politycznej Prezydenta RP.

- W opiniowanym projekcie zawarto zmiany dotyczące postępowania dyscyplinarnego wobec sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i sądów wojskowych. Projekt zakładał podporządkowanie postępowań dyscyplinarnych w sądach powszechnych i sądach wojskowych Ministrowi Sprawiedliwości. To ten organ będzie powoływał sędziów sądów powszechnych i sądów wojskowych do orzekania w sądach dyscyplinarnych. Będzie również powoływał rzeczników dyscyplinarnych, którym przysługują uprawnienia oskarżyciela. Taki ustrój sądownictwa dyscyplinarnego – w którym zarówno oskarżyciel jak i sąd są mianowani przez ten sam podmiot – wprost nawiązuje do modelu inkwizycyjnego. Oznacza to, że sędzia obwiniony o delikt dyscyplinarny (polegający np. na tym, że sporządził uzasadnienie z przekroczeniem terminu), będzie w gorszej pozycji procesowej niż osoba oskarżona przez prokuratora o popełnienie zbrodni. Projektodawca nie wyjaśnił przy tym motywów takiej decyzji legislacyjnej.

W ocenie Rady, zaproponowane rozwiązania nie gwarantowały utrzymania niezależności tego sądu, jak również marginalizowały gwarancje niezawisłości sędziowskiej – nie tylko sędziów Sądu Najwyższego, ale również sędziów innych sądów. W ten sposób propozycje te prowadziły do ograniczenia – przysługującego każdej osobie – konstytucyjnego prawa do rozpoznania sprawy przez niezależny, niezawisły i bezstronny sąd.

7.2.12. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła uwagi dotyczące poprawek przyjętych przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP.

Rada oceniła jednoznacznie negatywnie przyznanie prokuratorom prawa zgłaszania kandydatów na członków Krajowej Rady Sądownictwa. Prokuratura jest strukturą zhierarchizowaną i podległą bezpośrednio Prokuratorowi Generalnemu, który jako Minister Sprawiedliwości pozostaje zaangażowany politycznie. Z uwagi na uprawnienia Prokuratura Generalnego praktycznie niemożliwa jest sytuacja, w której grupa prokuratorów zgłosi kandydata na członka Rady, który nie uzyskał wcześniej akceptacji ich zwierzchnika.

W ocenie Rady, powierzenie tego uprawnienia grupie prokuratorów prowadzi zatem w istocie do przyznania prawa zgłaszania kandydatów na członków Rady Prokuratorowi Generalnemu. Tymczasem Krajowa Rada Sądownictwa ma stać na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, którzy w postępowaniach karnych rozstrzygają o prawidłowości czynności podejmowanych przez prokuraturę. Przyznanie prokuratorom wpływu na skład Rady może doprowadzić do faktycznej podległości sędziów prokuraturze i wypaczyć obowiązującą w Polsce zasadę sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy.

Umożliwienie klubowi poselskiemu zgłoszenia kandydatów na członków Rady doprowadzi do podporządkowania Rady woli większości parlamentarnej. Rada podkreśliła, że w razie zgłoszenia kandydatów na członków Rady tylko przez jeden klub poselski lub w razie zgłoszenia mniejszej liczby kandydatów niż 15, pozostałych kandydatów ma zgłaszać Prezydium Sejmu. Organ ten składa się z Marszałka Sejmu i wicemarszałków Sejmu, którzy w większości reprezentują jeden klub poselski. W praktyce zatem możliwe jest, że wszyscy kandydaci na członków Rady, rozpatrywani przez Sejm, będą reprezentantami jednego klubu poselskiego. Zdecydowanie negatywnie Rada odniosła się do propozycji przyznania komisji sejmowej kompetencji do ustalania listy kandydatów na członków Rady.

W ocenie Rady wybór członków KRS powinien mieć charakter indywidualny, bo tylko taki sposób wyboru umożliwia rzetelną ocenę każdego z kandydatów. Z kolei listę kandydatów będzie w sposób wiążący ustalała komisja sejmowa, w której większość miejsc przysługuje największemu klubowi parlamentarnemu albo klubom parlamentarnym należącym do koalicji rządowej. To zaś oznacza, że o tym, kto zostanie członkiem Rady zdecyduje w praktyce komisja sejmowa, a nie Sejm na posiedzeniu plenarnym. Z treści opiniowanego projektu wynikało, że wybór członków Rady (a raczej zatwierdzenie listy członków Rady ustalonej przez komisję sejmową) miałby nastąpić większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Należy jednak zauważyć, że w razie nieosiągnięcia wymaganej większości, Marszałek Sejmu może niezwłocznie zarządzić kolejne głosowanie, w którym wymagana będzie już tylko bezwzględna większość głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, pierwsze głosowanie – w którym wymagana jest większość 3/5 głosów – zostanie sprowadzone do „formalności”, którą trzeba przejść przed przystąpieniem do rzeczywistego głosowania.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa nieuzasadnione było również zawężanie podstaw odwołania od uchwał Rady w sprawach dotyczących powołania sędziów Sądu Najwyższego wyłącznie do zarzutu „niewłaściwej oceny spełniania przez kandydatów kryteriów uwzględnianych przy podejmowaniu rozstrzygnięcia w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego”. Rozróżnienie to wprowadza nieuzasadnioną dyskryminację kandydatów na sędziów Sądu Najwyższego względem kandydatów na stanowiska sędziowskie w pozostałych sądach w zakresie sądowej ochrony prawa dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach. Krajowa Rada Sądownictwa wskazała ponadto, że powierzenie rozpoznawania powyższych odwołań Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu powinno uwzględniać fakt, że w postępowaniu przed tym sądem nie stosuje się ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, lecz ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, w tym zawarte w niej przepisy dotyczące trybu rozpoznawania skarg kasacyjnych. W pozostałym zakresie Krajowa Rada Sądownictwa podtrzymała uwagi sformułowane w opinii z dnia 31 października 2017 r.

7.2.13. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie organizacji sądów wojskowych oraz ustalenia regulaminu wewnętrznego urzędowania tych sądów

Krajowa Rada Sądownictwa zaopiniowała projekt co do zasady pozytywnie, zgłaszając jedną uwagę. Rada stwierdziła, że do wydania rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie organizacji sądów wojskowych oraz ustalenia regulaminu wewnętrznego urzędowania tych sądów nie znajduje zastosowania art. 41 § 1 p.u.s.p., a art. 18 § 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 358 ze zm. dalej: „u.s.w.”). Nowelizacja art. 41 § 1 p.u.s.p., który zawiera delegację do wydania rozporządzenia dotyczącego organizacji sądów powszechnych nie może stanowić podstawy do rozszerzenia delegacji ustawowej zawartej w art. 18 § 1 u.s.w., szczególnie, że zastosowanie art. 41 § 1 p.u.s.p. jest wyłączone przez ustawę, gdyż przepis ten nie został wymieniony w wyliczeniu zawartym w art. 70 § 1 u.s.w. Rada wskazała, że do rozszerzenia delegacji ustawowej dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia w sprawie organizacji sądów wojskowych oraz ustalenia regulaminu

wewnętrznego urzędowania tych sądów obejmującego swoim zakresem zasady losowania spraw wpływających do sądu potrzebna jest odpowiednia nowelizacja art. 18 § 1 u.s.w., którego brzmienie nie uległo zmianie od 9 stycznia 2012 r.

7.2.14. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych

Krajowa Rada Sądownictwa zaopiniowała projekt negatywnie. Rada podkreśliła, że przedstawiony projekt rozporządzenia nie stanowi należytego wykonania delegacji ustawowej z art. 41 § 1 p.u.s.p.

Projektodawca wskazał w uzasadnieniu przedstawionego projektu rozporządzenia, że głównym celem nowelizacji jest odpowiednie wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 41 § 1 p.u.s.p. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1452). W uzasadnieniu projektu w sposób obszerny opisano zamierzenia projektodawcy odnośnie użycia tzw. „Systemu Losowego Przydziału Spraw” do przydziału poszczególnym sędziom spraw wpływających do sądów powszechnych. Rada stwierdziła jednak, że rolą rozporządzenia jako aktu wykonawczego jest zawieranie odpowiednich norm instrukcyjnych, które umożliwiają właściwe wykonanie ustawy, a w tym przypadku właściwe przeprowadzenie losowania przydziału spraw sądowych. Tak ważna czynność jak wskazanie sędziów orzekających w konkretnych sprawach nie może być doprecyzowana w dokumentach niemieszczących się w hierarchii źródeł prawa. Sam fakt umieszczenia szerokiego opisu „Systemu Losowego Przydziału Spraw” w uzasadnieniu projektu, odbiegającego od treści samego rozporządzenia oraz zapowiedź wydania specjalnej instrukcji wskazuje, w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, że projektodawca zauważył możliwość wystąpienia problemów interpretacyjnych na kanwie przygotowanego projektu. Zaproponowane przepisy wykonawcze będą budziły wątpliwości przy ich stosowaniu i nie powinny być zastępowane niepodlegającą procesowi legislacyjnemu i ogłoszeniu w Monitorze Polskim instrukcją Systemu sporządzoną przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

7.3. Zestawienie wszystkich opinii Krajowej Rady Sądownictwa o projektach aktów normatywnych podjętych w 2017 r. (w kolejności chronologicznej):

1. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu uiszczania i wysokości opłaty za udzielenie informacji o rachunku bankowym dłużnika
2. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku rolnym oraz ustawy o podatkach i opłatach lokalnych
3. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi
4. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o rzecznikach patentowych
5. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia
6. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy – Prawo o ruchu drogowym
7. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy – Kodeks karny
8. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych
9. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
10. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie

w sprawie trybu zakładania i udostępniania konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe

11. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo restrukturyzacyjne
12. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zwalczaniu dopingu w sporcie
13. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o kosztach komorniczych
14. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 stycznia 2017 r. w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (druk senacki nr 371)
15. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o komornikach sądowych
16. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 stycznia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw
17. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lutego 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw
18. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zmianie rozporządzenia w sprawie przekazania rozpoznawania innym wojewódzkim sądom administracyjnym niektórych spraw z zakresu działania ministra właściwego do spraw finansów publicznych, Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
19. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw
20. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw

21. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykazu przedmiotów, które w razie orzeczenia ich przepadku przekazuje się bezpośrednio innym organom niż właściwy urząd skarbowy
22. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wzorów kart wpisu i wzorów kart zapytania o dane w Systemie Informacyjnym Schengen oraz sposobu ich wypełniania
23. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 lutego 2017 r. w przedmiocie autopoprawki do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji
24. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 lutego 2017 r. w przedmiocie autopoprawki do projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych
25. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej ram prawnych restrukturyzacji zapobiegawczej, drugiej szansy i środków zwiększających skuteczność postępowań restrukturyzacyjnych, upadłościowych i w zakresie umorzenia oraz zmieniającej dyrektywę 2012/30/UE
26. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 lutego 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych
27. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 lutego 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1231)
28. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw
29. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 lutego 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz ustawy o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej

30. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 lutego 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie sposobu dokumentowania kontroli operacyjnej prowadzonej przez Straż Graniczną
31. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 lutego 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz ustawy – Prawo spółdzielcze
32. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 marca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw
33. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 marca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze skróceniem okresu przechowywania akt pracowniczych oraz ich elektroniczną
34. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 marca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia oraz niektórych innych ustaw
35. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 marca 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego
36. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 marca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw
37. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 marca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody
38. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 4 kwietnia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1435)
39. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 kwietnia 2017 r. w przedmiocie autopoprawki do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji
40. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 kwietnia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego
41. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 kwietnia 2017 r. w przedmiocie rządowych projektów: 1) ustawy - Prawo Przedsiębiorców, 2) ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i Przedsiębiorców oraz Rzeczniku Przedsiębiorców, 3) ustawy

o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, 4) ustawy o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, 5) ustawy Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz niektóre inne ustawy z pakietu „Konstytucji Biznesu”

42. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 kwietnia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw
43. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 maja 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym, sposobu korzystania z systemu teleinformatycznego i podejmowania w nim czynności związanych z zawiązaniem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz innych czynności wykonywanych w systemie teleinformatycznym
44. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 11 maja 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach
45. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 maja 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1491)
46. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 24 maja 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie należności przysługujących sędziom delegowanym do pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami państwa
47. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 24 maja 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne, zasiłki przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w 2017 r.
48. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 24 maja 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych
49. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 24 maja 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz

- niektórych innych ustaw oraz senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (druk Senatu IX kadencji nr 450)
50. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 25 maja 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi
 51. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 25 maja 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu przed sądem administracyjnym oraz projektu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu administracyjnym
 52. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 25 maja 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu i miejsca ich udostępniania
 53. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 26 maja 2017 r. w przedmiocie przyjętej przez sejmową Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka poprawki do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1423)
 54. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 czerwca 2017 r. w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo spółdzielcze (druk senacki nr 465)
 55. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 czerwca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o Państwowej Służbie Ochrony
 56. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 czerwca 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach
 57. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 czerwca 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o lasach
 58. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 lipca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów wojskowych

59. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1697)
60. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw
61. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw
62. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym
63. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach
64. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu przenoszenia treści dotychczasowej księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym
65. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń
66. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz ustawy o kierujących pojazdami
67. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie sposobu sporządzania i przekazywania do Krajowego Rejestru Karnego kart rejestracyjnych i zawiadomień w postaci papierowej oraz szczegółowości umieszczanych w nich informacji
68. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie prowadzenia ksiąg notarialnych oraz przekazywania na przechowanie dokumentów sądom rejonowym

69. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw
70. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego
71. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektów rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości zmieniających rozporządzenia w sprawie: ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu; ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu; opłat za czynności adwokackie; - opłat za czynności radców prawnych.
72. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym
73. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 18 lipca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o Sądzie Najwyższym
74. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 26 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowości informacji umieszczanych w karcie rejestracyjnej i zawiadomieniu
75. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 26 lipca 2017 r. w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego
76. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 26 lipca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny
77. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o referendum lokalnym oraz ustawy o referendum ogólnokrajowym
78. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 lipca 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa

79. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo telekomunikacyjne
80. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 lipca 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego
81. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 28 lipca 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o prawach konsumenta
82. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 28 lipca 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece (druk senacki nr 559)
83. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 28 lipca 2017 r. w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (druk senacki nr 540)
84. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 września 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości
85. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 września 2017 r. w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks wykroczeń
86. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 września 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego i prokuratorskiego
87. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 września 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie przekazania niektórym sądom okręgowym i sądom rejonowym rozpoznawania spraw gospodarczych z obszarów właściwości innych sądów okręgowych i sądów rejonowych
88. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 września 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw

89. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 14 września 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej
90. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 14 września 2017 r. w przedmiocie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych
91. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi
92. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw
93. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych
94. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o europejskiej partii politycznej i europejskiej fundacji politycznej
95. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu o Krajowym Rejestrze Zadłużonych
96. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 3 października 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu i trybu opracowania rocznego harmonogramu działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury
97. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 4 października 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny
98. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 października 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o ochronie danych osobowych i ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o ochronie danych osobowych

99. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 października 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym
100. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 31 października 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw
101. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 listopada 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw
102. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych
103. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników oraz o zmianie ustawy o związkach zawodowych rolników indywidualnych
104. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń
105. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego
106. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wyboru stanowisk asesorskich w sądach powszechnych
107. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie komisyjnego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy spójności terminologicznej systemu prawnego (druk nr 1891)
108. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa
109. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadania statutu Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury

110. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości wynagrodzenia patronów koordynatorów oraz patronów praktyk
111. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o europejskiej partii politycznej i europejskiej fundacji politycznej
112. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 listopada 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o ograniczeniu wykonywania pracy w placówkach handlowych
113. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o Sądzie Najwyższym
114. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie stanowisk i szczegółowych zasad wynagradzania pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego
115. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionych w systemie teleinformatycznym
116. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków postępowania oraz wysokości opłaty sądowej od wniosku o wznowienie postępowania w sprawach o wykroczenia
117. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie funkcji oraz sposobu ustalania dodatków funkcyjnych przysługujących sędziom
118. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie stypendium aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury
119. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

120. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw
121. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie oświadczenia o stanie majątkowym sędziego, dyrektora sądu oraz zastępcy dyrektora sądu
122. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami
123. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie
124. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw
125. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa oraz niektórych innych ustaw
126. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego
127. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o jawności życia publicznego
128. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny
129. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 grudnia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz zmianie niektórych innych ustaw oraz w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o ochronie zwierząt oraz zmianie niektórych innych ustaw wraz z autopoprawką

130. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 7 grudnia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (druk nr 2001)
131. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie odbywania aplikacji sędziowskiej i aplikacji prokuratorskiej
132. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zrekompensowaniu niektórych krzywd wyrządzonych osobom fizycznym wskutek przejęcia nieruchomości lub zabytków ruchomych przez władze komunistyczne po 1944 r.
133. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie organizacji sądów wojskowych oraz ustalenia regulaminu wewnętrznego urzędowania tych sądów
134. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych
135. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych
136. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie rządowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia zwalczania chorób zakaźnych zwierząt
137. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru formularza europejskiego nakazu dochodzeniowego; w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru formularza potwierdzenia otrzymania europejskiego nakazu dochodzeniowego oraz w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru formularza powiadomienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej o kontroli i utrwalaniu

treści rozmów telefonicznych, które będą, są lub były prowadzone na jego terytorium bez pomocy technicznej z jego strony

138. Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu i miejsca ich udostępniania

VIII

Stanowiska w sprawach dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych

8.1. Wprowadzenie

Kompetencje Krajowej Rady w zakresie wyrażania stanowisk w sprawach dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych mają charakter ogólny i stwarzają Radzie podstawę do podjęcia działań związanych bezpośrednio z czuwaniem nad niezależnością sądów i niezawisłością sędziów, a przez to pozwalają na realne i skuteczne wypełnianie jej konstytucyjnych zadań¹². Przepis art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o KRS legitymuje Radę do prezentowania ocen i postulatów dotyczących aktualnej kondycji władzy sądowniczej oraz ewentualnych zagrożeń dla jej funkcji i refleksji nad stanem korpusu sędziowskiego¹³.

W 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa często apelowała do przedstawicieli władzy publicznej o poszanowanie Konstytucji i wynikających z niej praw obywateli.

8.2. Stanowiska Rady wydane w 2017 r.

8.2.1. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 stycznia 2017 r. w przedmiocie wniosku Prokuratora Generalnego z 11 stycznia 2017 r. o zbadanie zgodności uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 listopada 2010 roku w sprawie wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku ze wszczęciem przed Trybunałem Konstytucyjnym postępowania z wniosku Prokuratora Generalnego (sygn. akt U 1/17) w sprawie zgodności z Konstytucją uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 listopada 2010 r. w sprawie wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M.P. Nr 93, poz. 1067), Krajowa Rada Sądownictwa, działając na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976) stwierdziła, że wybór Stanisława Rymara, Piotra Tulei i Marka Zubika na stanowiska sędziów Trybunału Konstytucyjnego został dokonany zgodnie z art. 194 ust. 1 i art. 7 Konstytucji RP.

Rada przypomniała, że wybór sędziów Trybunału Konstytucyjnego 26 listopada 2010 r. został dokonany przez Sejm RP, do którego wyłącznej kompetencji należy wybór

¹² R. Pęk, Komentarz do art. 3 ustawy o KRS, [w:] M. Niezgódka-Medek, R. Pęk, *Krajowa Rada Sądownictwa. Komentarz*, LEX 2013.

¹³ P. Sarnecki, Krajowa Rada Sądownictwa (w:) *Trzecia władza. Sądy i trybunały w Polsce. Materiały jubileuszowego L. Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego*, Gdynia 24–26 kwietnia 2008 roku, pod red. A. Szymta, Gdańsk 2008, s. 192.

sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Rada uznała również, że na stanowiska sędziów wybrano wówczas osoby wyróżniające się wiedzą prawniczą.

Nie było również wątpliwości, że wybór tych osób do Trybunału Konstytucyjnego został dokonany zgodnie z przepisem określającym liczbę sędziów Trybunału. W szczególności, Sejm RP nie dokonał wyboru ww. osób na stanowiska wcześniej obsadzone. Osoby wybrane 26 listopada 2010 r. na stanowiska sędziów, dołączyły do składu Trybunału Konstytucyjnego dopiero 3 grudnia 2010 r., co wynikało nie tylko z treści § 2 zaskarżonej uchwały i z okoliczności złożenia w tym dniu ślubowania sędziowskiego, ale przede wszystkim z faktu, że z końcem 2 grudnia 2010 r. zwolnione zostały cztery stanowiska sędziów Trybunału, w związku z upływem dziewięcioletniej kadencji sędziów: Mariana Grzybowski, Marka Mazurkiewicza, Mirosława Wyrzykowskiego i Bohdana Zdziennickiego. Oznacza to, że od chwili rozpoczęcia kadencji sędziów, których wybór został stwierdzony zaskarżoną uchwałą, Trybunał Konstytucyjny składał się z 15 sędziów TK, stosownie do art. 194 ust. 1 Konstytucji RP.

Krajowa Rada Sądownictwa nie miała również wątpliwości, że w zakresie objętym wnioskiem Prokuratora Generalnego, Sejm RP działał na podstawie i w granicach prawa. Piotr Tuleja i Marek Zubik (jako doktorzy habilitowani nauk prawnych) oraz Stanisław Rymar (jako wieloletni adwokat) posiadali w dacie wyboru kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego lub Naczelnego Sądu Administracyjnego (art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym – Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.; dalej: ustawa o TK). Kandydatury tych osób zostały zgłoszone przez uprawnione podmioty, a Sejm RP dokonał ich wyboru bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów (art. 5 ust. 4 ustawy o TK). W toku procedury wyborczej, dochowano również rygorów wynikających z Regulaminu Sejmu, w szczególności w zakresie zgłaszania kandydatów, jak i ich opiniowania przez właściwą komisję sejmową.

Rada przypominała, że ani przepisy obowiązujące w 2010 r., ani przepisy ówczesnie regulujące tryb wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego nie określały elementów składowych uchwały Sejmu w sprawie wyboru sędziego Trybunału. Twierdzenie Prokuratora Generalnego, jakoby w uchwale w sprawie wyboru sędziego należało określić, na które stanowisko sędziowskie zostaje wybrany kandydat nie znajdowało potwierdzenia w treści norm konstytucyjnych, ustawowych i regulaminowych, ani też w praktyce stosowania art. 194

ust. 1 Konstytucji RP na przestrzeni blisko 20 lat obowiązywania ustawy zasadniczej. Także Prokurator Generalny nie wskazał we wniosku, w jaki sposób należałoby określać, na które stanowisko sędziowskie zostaje wybrany kandydat. W żadnym jednak wypadku treść zaskarżonej uchwały nie podważała indywidualnego – w rozumieniu art. 194 ust. 1 Konstytucji RP – wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego: Stanisława Rymara, Piotra Tulei i Marka Zubika. W ocenie Rady, norma wywiedziona z powołanego przepisu nie miała charakteru proceduralnego, lecz stanowiła gwarancję wyboru konkretnego sędziego na ściśle określoną kadencję. Art. 194 ust. 1 ustawy zasadniczej stanowi bowiem, że sędziowie Trybunału Konstytucyjnego są wybierani „indywidualnie przez Sejm na 9 lat”. Ta konstytucyjna norma ma zatem zapewnić indywidualizm w zakresie związku pomiędzy wyborem ściśle określonego sędziego i jego konkretną kadencją. Tak więc okoliczność, że wybór trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego został stwierdzony w uchwale sejmowej mającej formalną postać jednego dokumentu, nie mogło być traktowane jako wyraz naruszenia art. 194 ust. 1 w związku z art. 7 Konstytucji RP.

Niezasadny był również zarzut niekonstytucyjności § 2 zaskarżonej uchwały. Fakt rozpoczęcia kadencji sędziego Trybunału Konstytucyjnego przez każdą z trzech osób wybranych 26 listopada 2010 r. w tym samym dniu nie ma bowiem żadnego wpływu na indywidualny charakter ich kadencji. Jak już wyżej wspomniano, początek kadencji tych sędziów Trybunału Konstytucyjnego został prawidłowo ustalony na 3 grudnia 2010 r. z tej tylko przyczyny, że z dniem 2 grudnia 2010 r. upływały kadencje czterech sędziów Trybunału wybranych przez Sejm RP III kadencji na posiedzeniu 13 listopada 2001 r. Innymi słowy, fakt określenia w § 2 zaskarżonej uchwały, że „kadencja nowo wybranych sędziów Trybunału Konstytucyjnego rozpoczyna się 3 grudnia 2010 r.” oznaczał tyle, że we wskazanym dniu zbiegł się początek indywidualnych kadencji sędziów Trybunału wybranych przez Sejm RP 26 listopada 2010 r. Ustalając odrębne daty początkowe kadencji sędziów Trybunału, których dotyczyła zaskarżona uchwała, Sejm RP naruszyłby konstytucyjny standard ciągłości władzy państwowej.

Nadto, Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę, że w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wyrażano wątpliwości co do możliwości badania przez Trybunał Konstytucyjny zgodności z Konstytucją takich aktów, jak zaskarżona uchwała (zob. wyrok TK z dnia 22 września 2006 r. o sygn. akt U 4/06 oraz postanowienie TK z dnia 7 stycznia 2016 r. o sygn. akt U 8/15).

8.2.2. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 stycznia 2017 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1143).

Krajowa Rada Sądownictwa, wskazując na zakończenie procesu legislacyjnego, odstąpiła od wyrażenia opinii w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1143).

8.2.3. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 lutego 2017 r. w przedmiocie zagrożeń niezawisłości sędziowskiej związanych z działalnością prokuratury.

Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że ma obowiązek reagować na wszelkie działania, które stanowią zagrożenie dla niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a także godzą w wizerunek wymiaru sprawiedliwości. Źródłem praw i obowiązków Rady w tym zakresie jest art. 186 ust. 1 Konstytucji RP. Ochrona wyżej wymienionych wartości leży w interesie każdego obywatela, gdyż zapewnia mu dostęp do rzetelnego, bezstronnego i kompetentnego sądu. Nawiązując do działań jednostek prokuratury prowadzonych wobec sędziów Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie i Sądu Okręgowego w Rzeszowie, Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, że zaobserwowała nasilające się działania jednostek prokuratury, w oczywisty i nieuprawniony sposób wywierające wpływ na niezawisłość sędziowską.

W ocenie Rady, opisany przez Prokuraturę przedmiot śledztwa jednoznacznie wskazywał, że wszczynając je „w sprawie”, prokuratura w rzeczywistości prowadziła postępowanie przeciwko konkretnemu sędziemu, tym bardziej, że postanowienie, którego dotyczyło zostało wydane przez Sąd w składzie jednoosobowym. W ten sposób omijana była procedura uzyskania zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej (tzw. uchylenia immunitetu). Śledztwo dotyczyło wydania przez Sąd postanowienia przyznającego wynagrodzenie za sporządzenie pisemnej opinii uzupełniającej. Postępowanie sądowe w sprawie o sygn. XIV K 709/11/S nie było zakończone, a prokuratura brała w nim udział w charakterze strony.

Rada przypominała, że postanowienie o przyznaniu kosztów jest orzeczeniem sądu wydawanym w toku postępowania sądowego i podlega zaskarżeniu. W realiach powyższej

sprawy, na skutek zażalenia prokuratora, przedmiotowe postanowienie Sądu zostało uchylone przez Sąd Okręgowy w Krakowie. Prokurator skorzystał zatem z ustawowego uprawnienia do kontroli zgodności z prawem orzeczenia sądu rejonowego. Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że to Konstytucja gwarantuje zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego oraz prawo do zaskarżenia orzeczenia wydanego w pierwszej instancji. Te instytucje służą kontroli orzeczeń sądów.

Przede wszystkim jednak należało podkreślić, że działania prokuratury obejmujące prowadzenie śledztwa *de facto* wobec sędziego i mające za swój przedmiot konkretne czynności procesowe, jakie sędzia podejmuje w toku sprawy – przed jej prawomocnym zakończeniem, godzi w konstytucyjne gwarancje niezawisłości sędziego i jest formą szykany i niedozwolonego nacisku zarówno w stosunku do sędziów, jak i organów sądów. Wymiar sprawiedliwości nie może funkcjonować w warunkach zastraszania i wywierania wpływu na sędziów. Prokurator, jako strona postępowania karnego, może korzystać z prawa do instancyjnej weryfikacji orzeczeń sądów. Jest to działanie pożądane i – jak się okazało w przedmiotowej sprawie – skuteczne. W ocenie Rady, prowadzenie postępowania karnego w związku z wydaniem przez sędziego nieprawomocnego orzeczenia, które zostało uchylone w ramach kontroli instancyjnej, nie mogło zostać ocenione inaczej, jak próba wywarcia nieuprawnionego wpływu na władzę sądowniczą oraz działanie mające podważyć bezstronność składu orzekającego Sądu. Oceny tej dowodziła treść wniosku prokuratury o wyłączenie sędziego od orzekania w wymienionej sprawie, w którym sformułowano pod adresem sędziego również inne, całkowicie bezpodstawne insynuacje.

Podobnie Krajowa Rada Sądownictwa oceniła wypowiedź Prokuratora Generalnego, który poinformował, że zlecił właściwym jednostkom prokuratury ustalenie, czy skład orzekający Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie dopuścił się przestępstwa przez odmowę zastosowania tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego. Działanie takie było w istocie nielegalnym środkiem nacisku na sędziów, którzy rozpoznają wnioski prokuratorów o zastosowanie tymczasowego aresztowania w postępowaniu karnym. Powstało wrażenie, że każdy sędzia, który odmówi uwzględnienia wniosku prokuratora jako strony postępowania sądowego, naraża się na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Takie postępowanie Ministra Sprawiedliwości bezpośrednio godzi w niezawisłość sędziów i pozbawia obywateli prawa do niezależnego i bezstronnego sądu.

W ocenie Rady, poważne wątpliwości budziły również działania organów ścigania, polegające na przeszukaniu pomieszczeń mieszkalnych sędziego Sądu Okręgowego w Rzeszowie, choć przeszukanie to dotyczyło dokumentacji, która – jak wynika z pisma tego sędziego – zostałaby wydana właściwym organom na wezwanie. Zastosowanie w tej sprawie przeszukania, które jest instytucją procesową intensywnie ingerującą w prawa i wolności obywatelskie, mogło być uznane za próbę zastraszania i wywierania wpływu na osoby piastujące funkcje publiczne.

Krajowa Rada Sądownictwa podniosła, że opisane wyżej działania organów powołanych do ścigania przestępstw i ochrony prawnej, były wykorzystywane instrumentalnie, co niewątpliwie osłabia poczucie bezpieczeństwa obywateli i zaufanie do bezstronności organów państwa wymiaru sprawiedliwości. Działania prokuratury muszą pozostawać w zgodzie z podstawowymi zasadami funkcjonowania państwa prawa.

Mając powyższe na uwadze, Rada przypominała, że do podstawowych gwarancji niezależności i bezstronności sądownictwa należy immunitet sędziowski. Zgodnie z art. 181 Konstytucji RP, sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Rada przypominała, że immunitet sędziowski „jako uprawnienie o charakterze publicznym, polega na przyznaniu sędziom szczególnego, ściśle określonego uprawnienia zwalniającego ich z podlegania powszechnie wiążącym obowiązkom prawnym ze względu na konieczność zapewnienia wymiarowi sprawiedliwości oraz obywatelom wykonywania zadań jurysdykcyjnych w sposób wolny od jakichkolwiek wpływów i nacisków” (zob. wyrok SN z 4 kwietnia 2014 r. o sygn. akt II CSK 407/13, OSNC 2015, Nr 4, poz. 47). „Celem tej instytucji jest ochrona zaufania publicznego do wymiaru sprawiedliwości, a nie ochrona grupy funkcjonariuszy państwowych przed odpowiedzialnością karną za popełnione przestępstwa” (zob. uchwała SN z 16 grudnia 2005 r., SNO 44/05, OSNSD 2005, Nr 1, poz. 24). Istotą immunitetu sędziowskiego jest „niezależne, wolne od nacisków działanie wymiaru sprawiedliwości, ochrona niezależności sądów i rzetelności wymierzania sprawiedliwości przez sądy, a także ochrona niezawisłości poszczególnych sędziów i zapewnienie

im możliwości prawidłowego orzekania” (por. wyrok TK z 2 kwietnia 2015 r. o sygn. akt P 31/12, OTK-A 2015, Nr 4, poz. 44).

Rada przypominała ponadto, że pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wymaga uprzedniej zgody sądu dyscyplinarnego. Uzyskanie zgody sądu dyscyplinarnego jest zatem niezbędne dla przedstawienia sędziemu zarzutów. W ocenie Rady, zgoda sądu dyscyplinarnego jest niezbędna również dla prowadzenia postępowania przygotowawczego przed przedstawianiem zarzutów, gdy okoliczności sprawy wskazują, że postępowanie to w istocie dotyczy odpowiedzialności karnej skonkretyzowanej osoby, pełniącej urząd sędziego. Zgoda sądu dyscyplinarnego jest niezbędna również dla podjęcia przez organy ścigania czynności procesowych ingerujących bezpośrednio w prawa i wolności sędziego, identyfikowanych jako środki przymusu, jak np. przeszukanie czy zatrzymanie rzeczy. Działania takie zmierzają bowiem bezpośrednio do pociągnięcia sędziego do odpowiedzialności karnej. Przeprowadzenie takich czynności procesowych bez zgody sądu dyscyplinarnego oznaczałoby, że gwarancje związane z immunitetem sędziowskim mają charakter iluzoryczny. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany. Zakaz ten nie dotyczy ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa. Zatrzymanie sędziego jest dopuszczalne wyłącznie, jeżeli jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

8.2.4. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 lutego 2017 r. w przedmiocie oświadczeń o stanie majątkowym sędziów.

Krajowa Rada Sądownictwa nawiązała do zmiany przepisów regulujących obowiązek składania przez sędziów oświadczeń o stanie majątkowym, na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976) przyjęła, co następuje.

W dniu 6 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2103). Na mocy tej ustawy wprowadzono obowiązek publikowania oświadczeń o stanie majątkowym sędziów, jak również zasadę, zgodnie z którą oświadczenia te są składane pod

rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Rada zasygnalizowała, że zgodnie z art. 11 tej ustawy, do oświadczeń majątkowych złożonych przed dniem jej wejścia w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe. Ponadto w praktyce mogą się pojawić wątpliwości co do znaczenia sformułowania „złożenie oświadczenia majątkowego”. W ocenie Rady, stosując ogólne zasady wykładni, należało – przy odpowiednim zastosowaniu przepisów proceduralnych – uznać, że równoznaczne ze złożeniem oświadczenia majątkowego jest nadanie go w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła opinię, że zawartość oświadczenia o stanie majątkowym sędziego zdeterminowana jest przez treść formularza tego oświadczenia, ustalonego rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 4 lipca 2011 r. sprawie określenia wzorów formularzy oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej i o stanie majątkowym (Dz. U. Nr 150, poz. 890). Oznacza to, że każdy sędzia ma obowiązek rzetelnego wypełnienia wszystkich rubryk oświadczenia o stanie majątkowym, w oparciu o dane dotyczące majątku osobistego sędziego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową. Jeżeli składniki majątku należą do majątku wspólnego, należy to wyraźnie zaznaczyć. Nie ma natomiast podstaw, by w oświadczeniu ujawniać majątek osobisty małżonka sędziego.

Zgodnie z ustawą, oświadczenie majątkowe powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez sędziego albo jego małżonka od Skarbu Państwa albo innej państwowej lub samorządowej osoby prawnej mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Posłużenie się przez ustawodawcę takim sformułowaniem oznacza, że w odpowiednich rubrykach oświadczenia majątkowego, należało ujawnić odpowiednie składniki majątku według stanu na – zależnie od okoliczności – na dzień 31 grudnia roku, którego dotyczy oświadczenie lub na dzień przed objęciem stanowiska sędziego, ewentualnie zwolnienia stanowiska sędziego. W oświadczeniu o stanie majątkowym nie było wymagane wskazywanie źródeł kwot przychodów uzyskanych w ciągu roku, które są objęte zeznaniami podatkowymi (np. z tytułu wynagrodzenia za pracę, dochodów za prowadzenie zajęć dydaktycznych czy z tytułu praw autorskich). Oświadczenie

powinno obejmować zasoby pieniężne, według stanu na 31 grudnia roku poprzedniego (lub inny, odpowiedni dzień).

W ocenie Rady, nie było wymagane podawanie wartości należących do sędziego nieruchomości (w części I oświadczenia pod poz. 1-4) ani wartości ujawnianych składników mienia ruchomego (w części V oświadczenia). Istniał obowiązek wskazania wszystkich rzeczy ruchomych o wartości powyżej 10.000 zł, zaś o ich ujawnieniu powinna decydować wartość jednostkowa rzeczy ruchomej, o ile ruchomości te nie stanowią formalnie wyodrębnionego zbioru rzeczy. Podobnie, jak stan zasobów majątkowych, w oświadczeniu majątkowym (w części VI) powinien być ujęty stan zadłużenia z różnych tytułów (takich jak kredyty, pożyczki z kasy zapomogowo-pożyczkowej itd.) – również według stanu na dzień 31 grudnia poprzedniego roku (lub inną relewantną datę). Z kolei w części VII formularza należało podać „inne dodatkowe dane o stanie majątkowym”. Rubryka ta dotyczy wyłącznie takiego majątku, który nie został wskazany we wcześniejszych częściach oświadczenia majątkowego i dochodów, które nie są ujmowane w rocznym zeznaniu podatkowym (np. kwota wygranej w grze liczbowej, otrzymana darowizna lub majątek nabyty w drodze dziedziczenia).

8.2.5. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 lutego 2017 r. w przedmiocie trybu naboru na stanowiska asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych.

W związku ze stwierdzonymi rozbieżnościami w zakresie trybu postępowania w sprawach naboru na stanowiska asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych, Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że przepisy Prawa o ustroju sądów administracyjnych w wyraźny sposób różnicują zadania zgromadzenia ogólnego sędziów wojewódzkiego sądu administracyjnego w sprawach dotyczących powołania sędziów i asesorów sądowych. Zgromadzenie ogólne bowiem ma za zadanie przedstawić Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatów na stanowiska sędziów wojewódzkiego sądu administracyjnego (art. 24 § 4 pkt 2 p.u.s.a.). Kompetencję tę w zakresie naboru na stanowiska asesorów sądowych powierzono Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego. W sprawach naboru na stanowiska asesorów sądowych nie znajdują zastosowania zatem art. 58 § 1 i 2 p.u.s.p.

W związku z powyższym, Rada odstąpiła od poglądu wyrażonego w tym przedmiocie w stanowiskach z 29 lipca 2016 r. i 17 listopada 2016 r.

8.2.6. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 10 marca 2017 r. w przedmiocie zarzutów grupy posłów na Sejm RP sformułowanych we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego dotyczącym wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

W związku z treścią zarzutów grupy posłów na Sejm RP, zgłoszonych we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt K 3/17) w sprawie zgodności z Konstytucją przepisów o wyborze kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, że brak odrębnego dokumentu uchwały ani też brak w przywołanych przez wnioskodawcę przepisach ustawy i regulaminu określenia „uchwała” nie oznacza, że Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego nie wydało uchwały, rozumianej jako forma działania organu kolegialnego. Każde bowiem rozstrzygnięcie podejmowane przez organ kolegialny w wyniku głosowania jego członków jest uchwałą, nawet jeśli przepisy nadają temu rozstrzygnięciu inną nazwę lub w ogóle kwestię nazwy pomijają. To, jaki dokument urzędowy potwierdza fakt podjęcia uchwały i jej treść, ma znaczenie wtórne.

Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że Konstytucji RP nie narusza przepis, zgodnie z którym to Przewodniczący Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego przedstawia Prezydentowi RP wyniki wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – nie zaś Zgromadzenie Ogólne. Wskazała, że ten zarzut był wynikiem niedostrzeżenia roli Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego oraz celów zaskarżonego przepisu. Regulamin ma charakter wyłącznie technicznych ram postępowania wyborczego. Z przepisu § 8 Regulaminu wynikało jedynie, że czynności przekazania Prezydentowi RP listy kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dokonuje Przewodniczący Zgromadzenia. Dokonuje tego na podstawie decyzji Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Podczas głosowania nad kandydaturami na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, to sędziowie Sądu Najwyższego realizować mieli konstytucyjną i ustawową kompetencję Zgromadzenia Ogólnego Sędziów

Sądu Najwyższego do przedstawienia Prezydentowi RP kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Niezasadność zarzutów sformułowanych przez wnioskodawcę uniemożliwiła ponadto, w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, wydanie przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie z tego wniosku orzeczenia o charakterze aplikacyjnym. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego orzeczenia aplikacyjne są środkiem o charakterze *damage control* i mają na celu stworzenie reguł, które sprawią, że orzeczenie o niezgodności z Konstytucją nie będzie się wiązało z gorszymi skutkami dla porządku prawnego niż sama niekonstytucyjna norma (zob. wyrok TK z 24 października 2007 r. o sygn. akt SK 7/06, OTK ZU 2007, nr 9A, poz. 108 – w orzeczeniu tym TK stwierdzając niekonstytucyjność ówczesnych ram prawnych instytucji asesora sądowego przyjął, że „czynności asesorów sądowych (...) nie podlegają wzruszeniu na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji”, a aplikacja ta miała na celu zapewnienie stabilności obrotu prawnego). Żądanie wydania przez Trybunał orzeczenia aplikacyjnego o treści sugerowanej przez wnioskodawcę zostało natomiast sformułowane w dokładnie przeciwnym kierunku.

W żadnym miejscu w uzasadnieniu tego wniosku nie stwierdzono, by kandydaci na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego zostali wyłonieni przez inny podmiot niż Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego albo by Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego powołał inny organ niż Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. W ocenie Rady ani argumentacja przedstawiona przez wnioskodawcę, ani obiektywne okoliczności faktyczne, nie dawały żadnych podstaw do zgłaszania wątpliwości co do legalności powołania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa nie było najmniejszych wątpliwości, że zarzuty podniesione przez wnioskodawcę nie znajdowały uzasadnienia w treści norm konstytucyjnych. Świadczyła o tym również treść uzasadnienia wniosku grupy posłów, które nie zawierało argumentacji prawnej odpowiedniej do rangi podnoszonego problemu. Krajowa Rada Sądownictwa przypomniała, że zakwestionowane przepisy zostały uchwalone w 2002 r. Na podstawie tych przepisów, na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego: Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski powołał Lecha Gardockiego, a Prezydent RP Bronisław Komorowski powołał Stanisława Dąbrowskiego oraz Małgorzatę Gersdorf.

Spośród partii politycznych reprezentowanych w Sejmie RP, za uchwaleniem zaskarżonych przepisów ustawy głosowali wszyscy obecni wówczas na posiedzeniu posłowie

należący klubów parlamentarnych: Platformy Obywatelskiej, Prawa i Sprawiedliwości, Samoobrony oraz Sojuszu Lewicy Demokratycznej.

8.2.7. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 9 maja 2017 r. w sprawie Kongresu Prawników Polskich.

Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła poparcie dla inicjatywy Kongresu Prawników Polskich, zorganizowanego w Katowicach w dniu 20 maja 2017 r. przez Krajową Radę Radców Prawnych, Naczelną Radę Adwokacką i Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” i zachęciła przedstawicieli wszystkich zawodów prawniczych do wzięcia udziału w Kongresie.

8.2.8. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 26 maja 2017 r. w przedmiocie wniosku do Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego zgodności z Konstytucją przepisów regulujących tryb wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (sygn. akt K 3/17).

Krajowa Rada Sądownictwa w całości podzieliła stanowisko Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego, sformułowane w piśmie procesowym Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego z 31 marca 2017 r. (znak: I Prez. 308/17), przemawiające za uznaniem, że przepisy regulujące tryb wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego są zgodne Konstytucją RP.

Rada w pełni podtrzymała również swoje stanowisko z 10 marca 2017 r. (nr WO 401-6/17), w tym stwierdzenie, że wniosek grupy posłów w sprawie K 3/17 należy uznać za formę politycznego nacisku na władzę sądowniczą.

8.2.9. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z 26 maja 2017 r. w przedmiocie przyjętej przez sejmową Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka poprawki do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1423).

Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie oceniła poprawkę do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1423) przyjętą 23 maja 2017 r. przez sejmową Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Zgodnie z poprawką z mocy prawa rozwiązaniu miały ulec stosunki pracy pracowników Biura Krajowej Rady Sądownictwa, którym w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nie zostałyby zaproponowane nowe warunki pracy i płacy.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa zmiana projektu ustawy w zakresie w jakim odnosiła się do pracowników Biura Rady stanowiła nowe rozwiązanie wykraczające poza zakres projektu ustawy, co do którego 7 kwietnia 2017 r. odbyło się pierwsze czytanie w Sejmie. Przyjęty sposób procedowania nad projektem oraz wprowadzenie na etapie drugiego czytania poprawki, która w rzeczywistości stanowiła regulację niezwiązaną z materią objętą procedowanym projektem ustawy, naruszała zdaniem Rady art. 119 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, że Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.

Rada podkreśliła, że w demokratycznym państwie prawnym fundamentalną zasadą i wartością nadrzędną jest zachowanie ciągłości funkcjonowania organów państwa. Krajowa Rada Sądownictwa jako konstytucyjny organ stojący na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów pełni szczególną rolę dla wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o KRS, Rada wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Rady. Doświadczenie zdobyte przez pracowników Biura Rady ma istotne znaczenie oraz stanowi gwarancję prawidłowego funkcjonowania Rady jako organu państwa. Regulacja, która umożliwiałaby dowolne (niezależne od sposobu wykonywania pracy) rozwiązanie stosunku pracy z mocy prawa ze wszystkimi osobami zatrudnionymi w Biurze Rady nie znajduje żadnego uzasadnienia, narusza liczne przepisy prawa pracy oraz stwarza zagrożenie dla funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Propozycja poprawki normującej status pracowników Biura Rady w brzmieniu przyjętym przez sejmową Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka budziła także wątpliwość co do zgodności z konstytucyjną zasadą równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji. Zgodnie z tym przepisem wszyscy są wobec prawa równi oraz mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne, natomiast pracownicy Biura Rady zostaliby pozbawieni z mocy prawa nie tylko praw nabytych lecz ich sytuacja byłaby odmienna od sytuacji pracowników zatrudnianych przez innych pracodawców, co do których

pracodawca podjął decyzję o rozwiązaniu umowy o pracę i wobec, których zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu pracy.

Rada negatywnie oceniła także projektowany art. 24 ust. 4 ustawy o KRS, zgodnie z którym do pracowników Biura Rady zastosowanie znajdą przepisy ustawy z dnia 28 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2017 r., poz. 246). Krajowa Rada Sądownictwa jest organem odrębnym od władzy wykonawczej, ustawodawczej oraz organów wymiaru sprawiedliwości. Nie było więc uzasadnione stosowanie wymienionej ustawy do pracowników Biura Rady, których praca i zakres obowiązków jest odmienny od pracy osób zatrudnionych w sądach i prokuraturze. Także struktura organizacyjna Biura Rady jest odmienna od struktury organizacyjnej sądów i prokuratury, dlatego stosowanie wyżej wymienionej ustawy w praktyce mogłoby okazać się technicznie niemożliwe. Proponowane rozwiązanie zagrażało również odrębności Krajowej Rady Sądownictwa, ponieważ umożliwiłoby Ministrowi Sprawiedliwości – Prokuratorowi Generalnemu podejmowanie decyzji w sprawach organizacyjnych i finansowych Biura Rady, z pominięciem Przewodniczącego i Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa odpowiedzialnych za organizację i funkcjonowanie Rady i Biura Rady. Wpływ taki byłby możliwy, ponieważ zgodnie z art. 14 ustawy o pracownikach sądów i prokuratur Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw pracy, określa, w drodze rozporządzenia stanowiska w sądach powszechnych i wojskowych oraz powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, na których zatrudniani są urzędnicy i inni pracownicy, a także kwalifikacje wymagane do zajmowania tych stanowisk, szczegółowe zasady wynagradzania urzędników i innych pracowników sądów i powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, tabele wynagrodzenia zasadniczego urzędników i innych pracowników sądów i powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, wysokość dodatku przysługującego z tytułu zajmowanego stanowiska oraz pełnionej funkcji.

Rada podkreśliła ponadto, że naturalną konsekwencją ustrojowego wyodrębnienia Krajowej Rady Sądownictwa w ramach trójpodziału władzy było wydzielenie jej budżetu jako odrębnej części budżetu państwa.

Projekt uwzględniający poprawki wprowadzone przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka nie został przedstawiony Radzie do zaopiniowania, co naruszało zasady prawidłowej legislacji.

8.2.10. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie braku obwieszczeń Ministra Sprawiedliwości o wolnych stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych.

Krajowa Rada Sądownictwa, w trosce o prawidłowe funkcjonowanie sądownictwa, a przede wszystkim o realizację konstytucyjnego prawa obywateli do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, wyraziła głębokie zaniepokojenie tym, że Minister Sprawiedliwości w dalszym ciągu nie wywiązywał się ze swojego ustawowego obowiązku niezwłocznego obwieszczenia o wolnych stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, wynikającego z art. 20a § 4 p.u.s.p.

Rada przypomniała, że obwieszczenie o wolnym stanowisku sędziowskim jest równoznaczne ze wszczęciem procedury obsady tego stanowiska. Wobec bezczynności Ministra Sprawiedliwości pozostawało nieobsadzonych kilkaset stanowisk sędziowskich, z czego większość w sądach rejonowych, odnotowujących największy wpływ spraw. To niczym nieuzasadnione zaniechanie Ministra Sprawiedliwości miało bezpośredni wpływ na przedłużanie się postępowań w tych sądach, w których pozostawały wakujące stanowiska. Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że negatywne konsekwencje takich działań Ministra odczuwają przede wszystkim obywatele, którzy powierzają sądom rozpoznanie swoich spraw i z powodu bezczynności Ministra Sprawiedliwości nie mogą liczyć na szybkie ich rozstrzygnięcie.

Krajowa Rada Sądownictwa zaapelowała do Ministra Sprawiedliwości o niezwłoczne obwieszczenie w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski” wszystkich wolnych stanowisk sędziowskich w sądach powszechnych.

8.2.11. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 czerwca 2017 r. w przedmiocie wniosku Prokuratora Generalnego do Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego zgodności z Konstytucją niektórych przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (sygn. akt K 5/17).

Pismem z 11 kwietnia 2017 r. Prokurator Generalny wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności:

1) art. 11 ust. 3 i 4 w związku z art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976, ze zm.; dalej: ustawa o KRS) – z art. 178 ust. 1 oraz art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 11 ust. 2 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy o KRS – z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

2) art. 11 ust. 1, 2, 3, 4 i 5 w związku z art. 13 ust. 3 i 4 zdanie pierwsze ustawy o KRS, w zakresie, w jakim przepisy te pomijają regulację, zgodnie z którą kadencja wszystkich wybranych w trybie tych unormowań członków Rady winna rozpoczynać się w tym samym czasie – z art. 187 ust. 3 i 4 Konstytucji RP w związku z zasadą określoności 2 przepisów prawnych, wynikającą z art. 2, i zasadą legalizmu, określoną w art. 7 Konstytucji RP.

Krajowa Rada Sądownictwa uznała, że wniosek Prokuratora Generalnego, który – jako Minister Sprawiedliwości – wchodzi w skład Rady, jest w całości niezasadniony i przedstawiła następujące stanowisko w przedmiocie zarzutów sformułowanych przez Prokuratora Generalnego we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją niektórych przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 976, ze zm.):

1) art. 11 ust. 3 i 4 w związku z art. 13 ust. 1 i 2 oraz art. 11 ust. 2 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa nie są niezgodne z art. 178 ust. 1 oraz z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

2) art. 11 ust. 3 i 4 w związku z art. 13 ust. 3 i 4 zdanie pierwsze ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, w zakresie, w jakim przepisy te pomijają regulację, zgodnie z którą kadencja członków Rady wybranych spośród sędziów sądów powszechnych winna rozpoczynać się w tym samym czasie są zgodne z art. 187 ust. 3 i 4 Konstytucji RP w związku z zasadą określoności prawa, wynikającą z art. 2 i zasadą legalizmu, określoną w art. 7 Konstytucji RP.

3) W pozostałym zakresie postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072).

Krajowa Rada Sądownictwa odniosła się do wniosku Prokuratora Generalnego wskazując, że pierwsza grupa zarzutów wnioskodawcy dotyczy uregulowanego w ustawie o KRS trybu wyboru członków KRS, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP. Wnioskodawca uznał, że zaskarżone przez niego przepisy różnicują prawa wyborcze sędziów sądów powszechnych i innych sądów oraz różnicują prawa wyborcze sędziów

poszczególnych szczebli w ramach sądownictwa powszechnego. Zdaniem wnioskodawcy, zaskarżone przepisy ograniczyły „uprawnienia” sędziów sądów powszechnych, dyskryminowały sędziów okręgów względem sędziów sądów apelacyjnych oraz sędziów sądów rejonowych względem sędziów sądów okręgowych. W ocenie wnioskodawcy, zaskarżone przepisy naruszały zasadę równości, wynikającą z art. 32 Konstytucji RP, w kontekście zasady niezawisłości sędziowskiej i praw wyborczych do KRS.

Odnosząc się do tak skonstruowanych zarzutów, Rada podkreśliła, że Prokurator Generalny uznał, że udział sędziów w wyborze ich przedstawicieli w skład KRS „stanowi sprawowanie urzędu i jest objęte zasadą niezawisłości sędziowskiej”. Krajowa Rada Sądownictwa zgodziła się z tym stwierdzeniem wnioskodawcy. Istotnie bowiem, sędziowie w tym zakresie nie realizują przysługujących im praw podmiotowych (jak np. czynnego prawa wyborczego w wyborach do Sejmu i do Senatu), ale realizują uprawnienie przysługujące im jako podmiotom władzy państwowej. Udział sędziów w wyborze członków KRS należy do sfery *imperium* i jest ściśle związany ze statusem sędziego jako dzierżyciela władzy państwowej – władzy sądowniczej, czyli sędziego sprawującego swój urząd. Oznacza to, że sędzia uczestnicząc – zarówno biernie jak i czynnie – w wyborach do Krajowej Rady Sądownictwa, uczestniczy tym samym w sprawowaniu władzy publicznej. To zaś oznacza, że prawna możliwość kandydowania sędziego w skład Rady, jak i przewidziany prawem udział sędziów w wyborze członków KRS w drodze głosowania, nie jest „uprawnieniem” przysługującym sędziemu, jako jednostce, ale kompetencją sędziego jako dzierżyciela władzy publicznej.

Prokurator Generalny domagał się jednak, by do zasad wyboru przedstawicieli sędziów w skład KRS stosować zasadę równości, wynikającą z art. 32 Konstytucji RP. Pierwszy zarzut wnioskodawcy został w całości oparty na możliwości zastosowania zasady równości wynikającej z art. 32 Konstytucji RP do wykonywania urzędu sędziowskiego. Wnioskodawca postawił bowiem tezę o równości wszystkich sędziów w zakresie niezawisłości sędziowskiej, jak i o równości wszystkich sędziów w zakresie biernego prawa wyborczego do KRS i tezę tę oparł na odwołaniu się do konstytucyjnych podstaw praw i wolności człowieka i obywatela. Innymi słowy, wnioskodawca chciał, by norma z zakresu praw i wolności człowieka i obywatela znajdowała swoje zastosowanie nie tylko do relacji wertykalnej (jako roszczenie obywatela wobec państwa), ale również w relacji między podmiotami władzy państwowej. Przyjęcie, że wybór członków KRS spośród sędziów mieści

się w granicach urzędu sędziego i należy do sfery wykonywania władzy publicznej oznacza, że sędzia w zakresie sprawowanego urzędu nie jest podmiotem praw i wolności człowieka i obywatela, uregulowanych w rozdziale II Konstytucji RP. Prawa i wolności człowieka i obywatela mają bowiem charakter publicznych praw podmiotowych, czyli sprowadzają się do roszczenia jednostki względem państwa (działającego przez organy władzy publicznej). Mają bowiem na celu ochronę jednostki; określają relacje jednostki wobec państwa oraz innych podmiotów władzy publicznej.

W ocenie Rady, należy odróżnić sytuację prawną jednostki powołanej do pełnienia urzędu sędziego od statusu prawnego sędziego jako podmiotu władzy państwowej. Prawa człowieka, do których należy zasada równości, nie obejmują bowiem relacji horyzontalnych między poszczególnymi gałęziami władzy ani w ramach jednej (w tym przypadku sądowniczej) części władzy państwowej. Katalog konstytucyjnych praw i wolności człowieka i obywatela znajduje natomiast pełne zastosowanie w odniesieniu do obywateli polskich, którzy pełnią urząd sędziego – ale jedynie w zakresie nieobejmującym wykonywania kompetencji sędziowskich.

Rada stwierdziła ponadto, że z przepisów konstytucyjnych o Krajowej Radzie Sądownictwa nie sposób wyprowadzić konieczności zachowania proporcjonalnej reprezentacji sędziów poszczególnych segmentów sądownictwa w KRS. Ustrojodawca nie zdecydował bowiem również o wprowadzeniu proporcjonalnej reprezentacji posłów i senatorów w KRS. Zarówno poseł, jak i senator – bez względu na wielkość okręgu wyborczego, z którego pochodzi, jak i na liczbę głosów, które uzyskał w wyborach parlamentarnych – jest w równym stopniu przedstawicielem Narodu (art. 104 i 108 Konstytucji RP). Tymczasem w skład KRS wchodzi 2 senatorów (spośród ustawowej liczby 100 senatorów) i 4 posłów (spośród ustawowej liczby 460 posłów). Z Konstytucji RP wynika zatem, że posłowie i senatorowie wchodzący w skład KRS nie stanowią proporcjonalnej reprezentacji swoich izb (1 senator-członek KRS przypada na 50 senatorów, natomiast 1 poseł-członek KRS na 115 posłów), toteż nie można uznać konieczności zachowania proporcjonalnej reprezentacji od członków KRS wybranych spośród sędziów. Ustawodawca może co prawda wprowadzić takie rozwiązanie, ale nie jest do tego konstytucyjnie zobowiązany.

Pozostawiając na marginesie zgłoszoną przez wnioskodawcę propozycję stosowania katalogu praw i wolności człowieka i obywatela do zasad sprawowania władzy sędziowskiej,

Krajowa Rada Sądownictwa zauważyła, że odwoływanie się przez Prokuratora Generalnego do zasady równości nie znajduje również podstaw na gruncie „ogólnego prawa wyborczego”. Już bowiem wynik wykładni językowej, wyraźnie preferowanej przez wnioskodawcę, pozwalał na stwierdzenie, że „zasada równych wyborów” nie jest immanentną cechą każdego procesu wyborczego. Należy zauważyć, że ustrojodawca normuje zasady prawa wyborczego w przepisach szczególnych (art. 96 ust. 2, 97 ust. 2 i art. 127 ust. 1 Konstytucji RP). W odniesieniu do wyborów sędziów w skład KRS, ustrojodawca nie zdecydował się natomiast na wprowadzenie żadnej ze znanych polskiemu prawu wyborczemu zasad ogólnych: równości, bezpośredniości, powszechności, proporcjonalności ani zasady wyborów większościowych. Niemniej jednak w ramach obowiązującej ówczynie ustawy o KRS, żaden sędzia Sądu Najwyższego, sądu administracyjnego, sądu powszechnego ani sądu wojskowego nie został pozbawiony biernego ani czynnego prawa wyborczego w wyborach członków KRS, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji – zakaz ograniczania biernego prawa wyborczego w tym zakresie został potwierdzony w wyroku TK z 18 lipca 2007 r. w sprawie K 25/07. W tym samym wyroku, Trybunał Konstytucyjny wyraźnie uznał, że procedura wyborcza określona w poprzednio obowiązującej ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, mieściła się w ramach art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji. Trzeba podkreślić, że również pod rządami tamtej ustawy (art. 7 ust. 4), zebranie przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów wybierało członków KRS „spośród swego grona”, a nie spośród ogółu sędziów okręgów (sędziów sądów rejonowych i sędziów sądów okręgowych). Trybunał Konstytucyjny zaakceptował zatem konstytucyjność regulacji, która była kwestionowana przez Prokuratora Generalnego.

Krajowa Rada Sądownictwa zauważyła, że w dalszej części wniosku, Prokurator Generalny jako przedmiot zaskarżenia powołał „związkowo” art. 11 ust. 1, 2, 3, 4 i 5 w związku z art. 13 ust. 3 i 4 zdanie pierwsze ustawy o KRS. Oznaczało to, że wnioskodawca ze wskazanych przez niego jednostek redakcyjnych ustawy o KRS wywodził istnienie określonej normy prawnej. Tymczasem art. 13 ust. 3 i 4 ustawy o KRS odnoszą się wyłącznie do wyboru członków KRS spośród sędziów sądów powszechnych. Przepisy te regulują bowiem jedynie tryb wyboru przedstawicieli zebrań sędziów sądów apelacyjnych oraz przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów (sędziów sądów okręgowych i sędziów sądów rejonowych). Z uwagi na tak sformułowane petitum wniosku, należało stwierdzić, że art. 11 ust. 1, 2 i 5 ustawy o KRS leżały w istocie poza zakresem zaskarżenia.

Również bowiem w uzasadnieniu wniosku, Prokurator Generalny przedstawił argumentację zarzutu dotyczącego indywidualnych kadencji członków KRS w zasadzie jedynie spośród sędziów sądów powszechnych. Z tych względów wydanie orzeczenia w zakresie dotyczącym art. 11 ust. 1, 2 i 5 związku z art. 13 ust. 3 i 4 ustawy o KRS było niedopuszczalne. Trybunał Konstytucyjny był bowiem związany zakresem zaskarżenia (art. 67 ust. 1 ustawy o TK) i nie mógł zastępować wnioskodawcy w konstruowaniu argumentacji na poparcie jego gołosłownych twierdzeń. W tym zakresie postępowanie powinno zatem ulec umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK.

W ocenie Rady należało zatem odnieść się wyłącznie do zarzutu niezgodności art. 11 ust. 3 i 4 w związku z art. 13 ust. 3 i 4 zdanie pierwsze ustawy o KRS, w zakresie, w jakim przepisy te pomijały regulację, zgodnie z którą kadencja członków Rady wybranych spośród sędziów sądów powszechnych winna rozpoczynać się w tym samym czasie. W ocenie Rady, regulacja ta była zgodna z art. 187 ust. 3 i 4 Konstytucji RP w związku z zasadą określoności prawa, wynikającą z art. 2 i zasadą legalizmu, określoną w art. 7 Konstytucji RP.

Krajowa Rada Sądownictwa zauważyła, że zgodnie z art. 187 ust. 3 Konstytucji, kadencja wybranych członków KRS trwa cztery lata. Oznacza to, że członkowie KRS wybrani spośród sędziów, posłów i senatorów sprawują swoją funkcję w ramach konstytucyjnie zdeterminowanej kadencji. Rada poparła pogląd, z którego wynika, że ustawodawca określając tryb wyboru członków KRS (na mocy art. 187 ust. 4 Konstytucji), musi respektować zasadę czteroletniej kadencji członków KRS. W drodze ustawy nie można manipulować długością tej kadencji – ustawodawca nie może jej skrócić ani przerwać. Należy jednak wyraźnie stwierdzić, że z art. 187 ust. 3 Konstytucji nie wynika kadencyjny charakter Krajowej Rady Sądownictwa – jest to organ funkcjonujący permanentnie o mieszanym składzie, okresowo odnawialnym.

Podstawowym twierdzeniem wnioskodawcy była teza, zgodnie z którą kadencja wszystkich wybranych członków KRS powinna rozpoczynać się w tym samym czasie. Przedstawione przez wnioskodawcę rozumienie art. 187 ust. 3 Konstytucji sprowadzało się w zasadzie do odczytania tekstu tego przepisu, z pominięciem celu jego wprowadzenia i kontekstu interpretacyjnego. Rada zauważyła, że prawidłowa wykładnia Konstytucji nie może ograniczać się do rezultatu tzw. wykładni językowej i nie może być pozbawiona szerokiej i gruntownej analizy całokształtu norm konstytucyjnych.

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa, ówczesne brzmienie przepisów regulujących bieg kadencji poszczególnych członków KRS mieściło się w granicach Konstytucji. Indywidualny charakter kadencji członków KRS pochodzących z wyboru sprzyjał ponadto realizacji zasady pluralizmu w pracach KRS i w sposób optymalny korespondował z trybem wyboru członków KRS. To zaś oznacza, że art. 11 ust. 3 i 4 w związku z art. 13 ust. 3 i 4 zdanie pierwsze ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, w zakresie, w jakim przepisy te pomijały regulację, zgodnie z którą kadencja członków Rady wybranych spośród sędziów sądów powszechnych winna rozpoczynać się w tym samym czasie były zgodne z art. 187 ust. 3 i 4 Konstytucji RP w związku z zasadą określoności prawa, wynikającą z art. 2 i zasadą legalizmu, określoną w art. 7 Konstytucji RP.

Krajowa Rada Sądownictwa wskazała ponadto, że 12 lutego 2002 r. wydała uchwałę, w której zajęła stanowisko w przedmiocie wykładni art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP w zakresie sposobu liczenia kadencji członków KRS wybranych spośród sędziów. Uchwała ta wyrażała stanowisko członków KRS w tym zakresie.

Należy pamiętać, że w świetle obowiązujących na przestrzeni ostatnich piętnastu lat przepisów, to nie Krajowa Rada Sądownictwa, a Minister Sprawiedliwości organizował wybory członków KRS. To zaś oznacza, że Minister Sprawiedliwości oraz organy samorządu sędziowskiego (również w latach 2005-2007) podzielały ww. stanowisko Rady, do czego nie były zobowiązane.

8.2.12. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 28 lipca 2017 r. w przedmiocie ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Krajowa Rada Sądownictwa podtrzymała negatywną ocenę zmian wprowadzanych ustawą z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, wyrażoną w opinii Rady z dnia 12 maja 2017 r.

Krajowa Rada Sądownictwa wskazała na konieczność zmian w treści znowelizowanych przepisów w celu zapewnienia zgodności przepisów regulujących funkcjonowanie sądownictwa z Konstytucją RP. Zmiany te dotyczyły miały w szczególności przywrócenia organom samorządu sędziowskiego realnego udziału w procedurze powoływania i odwoływania prezesów sądów, również w okresie przejściowym. Ponadto, nie

do zaakceptowania jest w ocenie Rady uzależnienie pozostania w czynnej służbie przez sędziów, którzy osiągnęli wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku, od zgody Ministra Sprawiedliwości, a rozwiązanie polegające na obowiązku przejścia w stan spoczynku przez kobiety sprawujące urząd sędziego po osiągnięciu 60. roku życia, nosi znamiona dyskryminacji ze względu na płeć.

Krajowa Rada Sądownictwa zaapelowała do podmiotów posiadających prawo inicjatywy ustawodawczej o przedstawienie stosownych propozycji zmian legislacyjnych w powyższym zakresie.

8.2.13. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie działań prokuratury stwarzających istotne zagrożenia dla niezawisłości sędziowskiej.

Krajowa Rada Sądownictwa, w związku z informacją zawartą w komunikacie Prokuratury Krajowej z 23 sierpnia 2017 r., o podjęciu czynności w toczącym się śledztwie dotyczącym przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy publicznych – sędziów odpowiedzialnych za wyznaczenie składów sędziowskich w Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie i Sądzie Okręgowym w Szczecinie, stanowczo sprzeciwiła się działaniom wymierzonym w niezależność sądów, a tym samym w prawo obywateli do rozpatrzenia ich sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że działania prokuratury obejmujące prowadzenie śledztwa *de facto* wobec konkretnego sędziego i mające za swój przedmiot zindywidualizowane czynności procesowe, jakie sędzia podejmuje w toku sprawy, godzi w konstytucyjne gwarancje niezawisłości sędziego i jest formą szykany i niedozwolonego nacisku zarówno w stosunku do sędziów, jak i organów sądów. Wymiar sprawiedliwości nie może funkcjonować w warunkach zastraszania i wywierania wpływu na sędziów.

Rada wytłumaczyła, że Prokuratura, nie osiągnąwszy celu procesowego w postępowaniu dotyczącym środka zapobiegawczego nie może podejmować czynności procesowych w stosunku do sędziego, który wykonuje obowiązki administracyjne w wydziale. Stanowi to instrumentalne wykorzystanie uprawnień prokuratorskich, by osłabić zaufanie do bezstronności organów wymiaru sprawiedliwości. Rada ponownie przypomniała, że działania, które w istocie rzeczy mają na celu obejście przepisów dotyczących immunitetu

sędzię są działaniami godzącymi w porządek prawny w państwie. Podejmowane działania miały w ocenie Rady na celu wywarcie efektu „mrożącego” w stosunku do sędziów i pośrednio, w sposób niedopuszczalny, oddziałują na sposób rozpoznawania przez sądy wniosków składanych przez prokuraturę.

8.2.14. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie odwołania wiceprezesów Sądu Okręgowego w Warszawie.

Krajowa Rada Sądownictwa, podtrzymała wcześniej wyrażane stanowisko, że prawo Ministra Sprawiedliwości do arbitralnego odwoływania prezesów i wiceprezesów sądów narusza konstytucyjną zasadę niezależności sądów i może mieć wpływ na niezawisłość sędziów.

W dniu 12 września 2017 r. Minister Sprawiedliwości odwołał bez jakiegokolwiek uzasadnienia trzech wiceprezesów Sądu Okręgowego w Warszawie przed upływem ich kadencji. Kadencje dwóch odwołanych wiceprezesów upływały na początku października 2017 r., natomiast trzeciego w 2020 r. Minister działał w tym zakresie na podstawie „nowych przepisów”, negatywnie ocenionych między innymi przez Krajową Radę Sądownictwa, jako sprzeczne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Rada przypominała, że organy państwa zobowiązane są do działania nie tylko w granicach prawa, ale ich działanie musi być racjonalne, transparentne i uzasadnione poddającymi się weryfikacji przesłankami. Brak uzasadnienia decyzji Ministra Sprawiedliwości spowodował, że była ona niezrozumiała i nie poddawała się merytorycznej ocenie.

Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że odwołanie bez przyczyny trzech wiceprezesów przed upływem ich ustawowej kadencji wskazuje na nadużycie prawa.

8.2.15. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie zagrożeń niezawisłości sędziowskiej związanych z przekraczaniem granic nadzoru administracyjnego sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości.

Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła, w związku z czynnościami podejmowanymi przez Ministra Sprawiedliwości w indywidualnych sprawach sądowych w ramach nadzoru administracyjnego, że przepisy w tej kwestii powinny być interpretowane ściśle.

Przykładem wykładni rozszerzającej była korespondencja dotycząca jednej ze spraw rodzinnych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Opolu. Rada podkreśliła, że zwracanie się o „kalendarz czynności planowanych” przez sąd prowadzący sprawę może być odbierane jako ingerencja w jej prowadzenie i naruszenie sfery niezawisłości sędziego. Działania Ministra Sprawiedliwości nie mogą być też motywowane wykonywaniem przez posłów i senatorów ich mandatu, opartym m.in. o art. 20 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2016 r. poz. 1510), którego zakres także nie zezwala na podejmowanie tego rodzaju działań.

Rada przypominała, że granice zewnętrznego nadzoru administracyjnego nie umożliwiają tak dalekiego wkraczania w tok konkretnej sprawy. W związku z tym Rada zaapelowała, w szczególności do sędziów delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości, o ściśle przestrzeganie przepisów dotyczących nadzoru administracyjnego nad sądami powszechnymi. Zewnętrzny nadzór administracyjny nad sądami ma być stosowany jedynie „w przypadku stwierdzenia istotnych uchybień” w działalności administracyjnej sądu lub niewykonania przez prezesa sądu apelacyjnego zarządzeń, o których mowa w art. 37 g § 1 pkt 3. Podstawą czynności Ministra Sprawiedliwości mogłyby być wskazane w tym przepisie okoliczności tj. stwierdzone istotne uchybienia dotyczące administracyjnej działalności sądu lub związane z niewykonaniem przez prezesa sądu apelacyjnego zarządzeń związanych z wykonywanym przez niego wewnętrznym nadzorem administracyjnym nad podległymi sądami.

Żadna z form nadzoru administracyjnego nie może bezpośrednio ingerować w sferę zastrzeżoną dla niezależnych sądów – inna treść przepisów bądź ich interpretacja stałaby w oczywistej i rażącej sprzeczności z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

8.2.16. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 14 września 2017 r. dotyczące prowadzenia kampanii medialnej przez Polską Fundację Narodową na temat zmian w sądownictwie.

Krajowa Rada Sądownictwa stanowczo zaprotestowała przeciwko sposobowi prowadzenia kampanii medialnej, mającej uzasadnić zmiany w sądownictwie, którą zorganizowała Polska Fundacja Narodowa, finansowana ze środków spółek Skarbu Państwa. W ocenie Rady, kampania ta, dyskredytująca sądy w oczach obywateli, nie powinna być finansowana – choćby pośrednio – ze środków publicznych. Zestawienie nieprawdziwych lub tendencyjnie przedstawionych informacji nie służy budowaniu autorytetu państwa i wizerunku Polski.

Rada zaapelowała, aby w najlepiej pojmowanym interesie Rzeczypospolitej w ramach polityki informacyjnej, debata o reformie wymiaru sprawiedliwości opierała się na rzetelnym przedstawieniu problemów, które dotyczą sądownictwa, nie zaś na zmanipulowanym bądź wprost kłamliwym przekazie.

8.2.17. Stanowisko Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 18 października 2017 r. dotyczące asesorów sądowych.

Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa stwierdziło, że w dniu 13 października 2017 r. Minister Sprawiedliwości przesłał Krajowej Radzie Sądownictwa wyłącznie imienną listę mianowanych asesorów sądowych.

Powyższe pismo Ministra Sprawiedliwości nie spełniało wymogów określonych w art. 106i § 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Z przepisu tego wynika, że Minister Sprawiedliwości był zobowiązany przedstawić Krajowej Radzie Sądownictwa następujące dokumenty:

- wykaz mianowanych asesorów sądowych,
- informację z Krajowego Rejestru Karnego oraz informację od właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu aplikanta komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji – dotyczące każdego z mianowanych asesorów sądowych oraz
- wniosek o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego.

Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa wyjaśniło, że z tych względów nie rozpoczął się bieg terminu do wyrażenia ewentualnego sprzeciwu, o którym mowa w art. 106i § 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

8.2.18. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie odwoływania prezesów i wiceprezesów sądów.

Krajowa Rada Sądownictwa, w związku z odwołaniem prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych i wojskowych w trybie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1452), zapoznała się z komunikatami Ministerstwa Sprawiedliwości oraz wysłuchała niektórych sędziów odwołanych z pełnionych funkcji.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, choć Minister Sprawiedliwości dysponował możliwością odwołania prezesa sądu bez zasięgnięcia opinii Rady, to jednak decyzje Ministra w tym zakresie nie powinny być arbitralne. W demokratycznym państwie prawnym każde rozstrzygnięcie podejmowane przez organ władzy publicznej należy odpowiednio uzasadnić, aby jego prawidłowość mogła być przedmiotem weryfikacji dokonywanej przez obywateli. Podejmując decyzję o odwołaniu prezesa sądu, Minister Sprawiedliwości powinien kierować się zatem rzeczywistymi i merytorycznymi przesłankami, przedstawianymi w uzasadnieniu swojego stanowiska.

Podstawowym argumentem mającym przemawiać za odwołaniem prezesów była negatywna ocena sprawności postępowań w podlegających im sądach. Rada podkreśla, że zasadniczą przyczyną zaległości pojawiających się w sądach jest postawa Ministra Sprawiedliwości, który wbrew swojemu ustawowemu obowiązkowi, nie obwieszczał o wolnych stanowiskach sędziowskich. W ten sposób Minister Sprawiedliwości uniemożliwiał obsadzanie stanowisk sędziowskich, zwalnających się w sądach w związku z przejściem sędziów w stan spoczynku, śmiercią lub zrzeczeniem się urzędu. W 2017 r. Minister Sprawiedliwości nie wydał żadnego obwieszczenia o wolnym stanowisku sędziowskim, a ostatnie takie obwieszczenie pochodzi z 11 października 2016 r. Skoro zatem Minister Sprawiedliwości nie organizował naboru na stanowiska sędziowskie, to biorąc pod uwagę utrzymujący się poziom wpływu nowych spraw do sądów i zwalnianie się stanowisk sędziowskich, to wzrost zaległości w rozpatrywaniu spraw przez sądy – w ocenie Rady – nie powinien obciążać prezesa sądu, lecz Ministra Sprawiedliwości. Okoliczność ta wpływa również na odpowiedzialność Skarbu Państwa związaną z wypłatą odszkodowań za przewlekłe prowadzenie spraw sądowych. Nie bez znaczenia jest również rosnąca liczba

sędziów odsuwanych od pracy orzeczniczej w celu pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła ponadto uwagę na wątpliwości związane z trybem odwołania prezesów i wiceprezesów sądów, dotyczące zwłaszcza wydawania decyzji w tym zakresie nie przez Ministra Sprawiedliwości, ale przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. W ocenie Rady, art. 9aa ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie znajduje bowiem zastosowania do czynności podejmowanych na podstawie innych ustaw, w tym ww. ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. Odwoływanie prezesów sądów ze skutkiem natychmiastowym oraz jednoczesne odwoływanie prezesa i wiceprezesa tego samego sądu uniemożliwia sprawne przekazanie obowiązków ich następcom i zagraża sprawnemu funkcjonowaniu sądów. Ponadto, wbrew podstawowym zasadom funkcjonowania urzędów państwowych, informacje o odwołaniu prezesów i wiceprezesów sądów były przekazywane faksem, a odwoływani sędziowie nie otrzymali oryginałów decyzji o odwołaniu. Co więcej, niejednokrotnie odwołanie następowało jeszcze przed doręczeniem odwoływanemu sędziemu jakiegokolwiek informacji w tym zakresie, co zagraża stabilności pracy sądu.

Rada wskazała, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie miało podstaw prawnych do obciążania prezesa sądu odpowiedzialnością za ewentualne błędy, których mógł się dopuścić dyrektor sądu. Dyrektor sądu nie jest sędzią, a ponadto zgodnie z art. 21a § 2 p.u.s.p. jego zwierzchnikiem służbowym jest Minister Sprawiedliwości, który powołuje i odwołuje dyrektora sądu (art. 32 § 1 p.u.s.p.). Także przed zmianą przepisów regulujących pozycję dyrektora sądu, w zakresie dotyczącym spraw budżetowych podlegał on Ministrowi Sprawiedliwości (art. 177 § 4 p.u.s.p.).

Zdaniem Rady, przyczyny odwołania wskazywane przez Ministerstwo Sprawiedliwości nie uwzględniały specyfiki pracy sądów, w tym zwłaszcza liczby i rodzaju spraw rozpoznawanych przez wydziały wskazywane w komunikacie prasowym. Ministerstwo Sprawiedliwości nie ujawniło ponadto źródeł podanych danych statystycznych, które nie znajdowały potwierdzenia w publicznie dostępnych informacjach o działalności sądów.

8.2.19. Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w związku z wypowiedziami Prezesa Rady Ministrów na temat sądownictwa.

Krajowa Rada Sądownictwa stanowczo zaprotestowała przeciwko niepopartym żadnymi dowodami oskarżeniom wobec sądów i sędziów, formułowanym przez Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego w artykule dla *Washington Examiner* z 13 grudnia 2017 r. Rada podkreśliła, że wymiar sprawiedliwości jest elementem polskiej państwowości, a tezy zawarte w powyższym tekście znieważają i działają na szkodę Rzeczypospolitej Polskiej.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, w powyższym artykule zawarto informacje wprowadzające w błąd opinię publiczną. Wbrew tezom Prezesa Rady Ministrów, władza sądownicza w Polsce należy do systemu wzajemnej kontroli i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Twierdzenia zawarte w powyższym artykule sugerują, że jego autor nie zna zasad funkcjonowania systemu trójpodziału władzy w Polsce. Rada wskazała, że nie jest prawdą, że polski wymiar sprawiedliwości tworzą „postkomunistyczni sędziowie”. Większość obecnie orzekających sędziów otrzymała nominację już po 1989 r., a sędziowie powoływani wcześniej przy nominacjach na kolejne stanowiska uzyskiwali pozytywną ocenę ze strony prezydentów RP wybranych w wyborach powszechnych.

Prezes Rady Ministrów przedstawił ponadto nieprawdziwe informacje na temat zasad przydziału spraw sędziom. Uprzednio obowiązujący system również polegał na zasadzie losowego przydziału spraw, przy czym według innych kryteriów niż wprowadzany. Przydział spraw odbywał się bowiem na podstawie listy alfabetycznej sędziów orzekających w wydziale lub według przyporządkowanych numerów spraw. System ten nie został stworzony przez sędziów, ale wynikał z przepisów uchwalonych przez parlament i opracowanych przez Ministra Sprawiedliwości. Rada podkreśliła oczekiwania, że system losowego przydziału spraw będzie również obowiązywał w Sądzie Najwyższym i Trybunale Konstytucyjnym, choć większość parlamentarna reprezentowana przez Prezesa Rady Ministrów nie przyjęła takich rozwiązań.

Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła ponadto, że nie jest zdominowana przez sędziów „szczebla apelacyjnego i wyższego”. Wręcz przeciwnie, większość sędziów wybieranych w skład Rady to sędziowie sądów okręgowych i rejonowych (8 członków Rady). Wbrew przekłamaniam zawartym w tym artykule, wszyscy sędziowie wchodzący w skład Rady są „sędziami liniowymi” – łączą działalność w Radzie z pracą orzeczniczą w swoich sądach. W procesie nominacji sędziów uczestniczą „przedstawiciele władz

pochodzący z wyboru”: osoba powołana przez Prezydenta RP, 4 posłów i 2 senatorów. Co więcej, podlegający Prezesowi Rady Ministrów Minister Sprawiedliwości świadomie i dobrowolnie rezygnował z wykonywania swojego konstytucyjnego obowiązku udziału w pracach Rady. Jeżeli zaś Prezes Rady Ministrów posiadał informacje na temat nepotyzmu lub korupcji związanej z procedurą nominacji sędziów, Rada oczekuje przedstawienia dowodów na poparcie tych tez. Ponadto, planowane zmiany ustawowe nie przewidywały innych zmian w tym zakresie, niż zmiany personalne.

Rada przypominała, że Prezes Rady Ministrów, który w związku ze swą działalnością dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Na każdym obywatelu spoczywa natomiast społeczny obowiązek zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu (art. 304 k.p.k.). Dlatego Rada wezwała Prezesa Rady Ministrów do przekazania informacji na temat prokuratury, do której złożył zawiadomienie o popełnieniu czynów, o których napisał w powyższym artykule. Niezależnie od powyższego, Rada zwróciła się do Prezesa Rady Ministrów o wskazanie sądów, w których miały mieć miejsce opisane przez niego czyny i zadeklarowała, że zarządzi przeprowadzenie lustracji pracy tych sądów.

IX

Planowanie dochodów i wydatków sądów powszechnych i sądów wojskowych

Działając na podstawie art. 178 § 3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Krajowa Rada Sądownictwa w uchwale nr 218/2017 z 7 lipca 2017 r. w sprawie wniosku do Ministra Sprawiedliwości o opracowanie projektu planu dochodów i wydatków sądów powszechnych przedstawiła Ministrowi Sprawiedliwości wniosek o opracowanie projektu planu dochodów i wydatków sądów powszechnych na 2018 r.

Rada co do zasady pozytywnie zaopiniowała projekty planów finansowych sądów powszechnych na 2018 r., uznając, że w dużej części odzwierciedlają rzeczywiste potrzeby sądów. Podkreśliła przy tym, że wieloletni, prawidłowy poziom nakładów finansowych przeznaczanych na potrzeby sądownictwa powszechnego w poprzednich latach pozwolił na widoczną poprawę warunków pracy sądów oraz usprawnienie i ustabilizowanie możliwości prawidłowego realizowania zadań konstytucyjnych przez wymiar sprawiedliwości.

Rada zaznaczyła jednocześnie, że przy planowaniu budżetu na 2018 r. istotna pozostaje kwestia wzmocnienia etatowego kadry urzędniczej, referendarskiej i asystenckiej, wobec poszerzenia uprawnień orzeczniczych referendarzy sądowych, zwiększenia zadań administracyjnych pracowników w oddziałach finansowych, administracyjnych i informatycznych, a także zwiększonego zakresu obowiązków dyrektorów sądów okręgowych wykonujących zadania w stosunku do tzw. sądów funkcjonalnych. Szczególny nacisk położyła na zindywidualizowane potrzeby sądów położonych w obszarach przygranicznych oraz na brak dostosowywania aktualnego stanu kadry sądów do zmian ustaw, których wejście w życie zaplanowano na lata 2017 i 2018. Wyraziła także przekonanie o konieczności uwzględnienia w planach finansowych środków na istotne podwyższenie wynagrodzeń urzędników i asystentów sędziów (niekonkurencyjność sądów jako miejsca zatrudnienia dla wysoko wykwalifikowanych urzędników, zwłaszcza informatyków; odejścia wysoko wykwalifikowanych pracowników do innych pracodawców a przez to utrata kadry wcześniej wyszkolonej z budżetów sądów, może w rezultacie doprowadzić do paraliżu pracy w przynajmniej części sądów). Rada podkreśliła poza tym, że aktualny pozostaje problem braku pełnego zagwarantowania w planach budżetowych sądów środków na płace w grupie referendarzy i kuratorów sądowych z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z wnioskami o awans na wyższe stanowiska i uzależniania awansów od możliwości finansowych danego sądu. W ocenie Rady zaplanowane budżety sądów nie pozwalają na prowadzenie właściwej polityki kadrowej i systemu nagród stymulujących osiągnięcia jak

najlepszych wyników jakościowych i ilościowych. Rada wyraziła przy tym zaniepokojenie odwołaniami dyrektorów sądów dokonywanymi bez merytorycznego uzasadnienia, co może negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie sądów i wykonanie budżetu.

W uchwale z 14 września 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa, na podstawie art. 4 § 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 358 ze zm.), przedstawiła Ministrowi Obrony Narodowej wniosek o opracowanie projektu planu dochodów i wydatków sądów wojskowych na 2018 rok i nie zgłosiła do niego żadnych uwag.

X

Wnioski do Trybunału Konstytucyjnego

Konstytucja w art. 186 ust. 2 przyznaje Radzie kompetencję do występowania do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Kompetencja ta ma charakter kontrolny, stanowiąc instrument, za pomocą którego Rada może doprowadzić do wyeliminowania z systemu prawa aktów normatywnych godzących w niezależność sądów i niezawisłość sędziów na poziomie stanowienia prawa.

W 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa nie zdecydowała o skorzystaniu z przysługującego jej w tym zakresie uprawnienia.

W dniu 8 marca 2017 r. Rada postanowiła wycofać cztery wnioski, które w 2016 r. skierowała do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją:

- I. ustawy – Prawo o prokuraturze (uchwała nr 73/2017 z 8 marca 2017 r. w sprawie wycofania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego wniesionego uchwałą nr 365/2016 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 maja 2016 r.). Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie o sygn. akt K 29/16 postanowieniem z 20 kwietnia 2017 r.
- II. ustawy – Kodeks postępowania karnego w brzmieniu nadanym ustawą z 11 marca 2016 r. (uchwała nr 72/2017 z 8 marca 2017 r. w przedmiocie wycofania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego wniesionego uchwałą nr 363/2016 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 maja 2016 r.). Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie o sygn. akt K 27/16 postanowieniem z 21 września 2017 r.
- III. ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz Prawo o ustroju sądów wojskowych w zakresie przepisów dotyczących nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad sądami (uchwała nr 71/2017 z 8 marca 2017 r. w przedmiocie wycofania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego wniesionego uchwałą nr 412/2016 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 31 maja 2016 r.); Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie o sygn. akt K 32/16 postanowieniem z 1 czerwca 2017 r.
- IV. a także rozporządzenia – Regulamin Urzędowania Sądów Powszechnych (uchwała nr 74/2017 z 8 marca 2017 r. w przedmiocie wycofania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego wniesionego uchwałami Krajowej Rady Sądownictwa nr 642/2016 z dnia 16 września 2016 r. oraz nr 726/2016 z dnia 14 października 2016 r.); Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie o sygn. akt U 7/16 postanowieniem z 20 kwietnia 2017 r.

XI

U honorowania

11.1. Wprowadzenie

Krajowa Rada Sądownictwa, począwszy od 2008 r., przyznaje uhonorowania osobom zasłużonym dla wymiaru sprawiedliwości.

Uchwałą nr 184/2007 z dnia 8 listopada 2007 r. Krajowa Rada Sądownictwa postanowiła wyrażać podziękowania sędziom przechodzącym w stan spoczynku. Następnie zasady uhonorowania sędziów w stanie spoczynku określała uchwała nr 692/2010 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 16 kwietnia 2010 r.

W 2014 r. Krajowa Rada Sądownictwa ustanowiła medal „*Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae*” w celu uhonorowania sędziów w uznaniu ich postawy i działalności za dochowanie wierności zasadzie niezawisłości sędziowskiej w latach 1945-1989. Zasady przyznawania tego medalu określał regulamin stanowiący załącznik do uchwały nr 35/2014 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 12 stycznia 2014 r. Uchwałą nr 348/2014 z dnia 4 września 2014 r. Krajowa Rada Sądownictwa postanowiła przyznawać medal „*Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae*” również innym sędziom w stanie spoczynku. Z kolei uchwałą nr 381/2014 z dnia 16 października 2014 r. Rada zdecydowała, aby medal ten mógł być przyznawany wszystkim osobom, które w ocenie Rady są zasłużone dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności sędziom, sędziom w stanie spoczynku i byłym sędziom.

11.2. Uhonorowania w 2017 r.

W siedzibie Rady w dniach 21 kwietnia, 26 lipca oraz 20 grudnia 2017 r. odbyły się uroczystości wręczania medali „*Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae*” sędziom w stanie spoczynku, szczególnie zasłużonym dla dobra wymiaru sprawiedliwości. W tym trybie Krajowa Rada Sądownictwa – na wniosek prezesów właściwych sądów – uhonorowała 69 sędziów.

Ponadto, Krajowa Rada Sądownictwa uhonorowała medalem „*Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae*” następujące osoby:

- Pana dr. Jürgena Pansegraua – sędziego Wyższego Sądu Krajowego w Brunszwiku (uchwałą nr 69/2017 z dnia 8 marca 2017 r. na wniosek Prezesa Sądu Okręgowego we Wrocławiu),
- Pana Keesa Sterka – Wiceprzewodniczącego Rady Sądownictwa Holandii w uznaniu zasług na rzecz rozwoju i umacniania współpracy między organami władzy sądowniczej

Holandii i Polski oraz utrwalania pozytywnego wizerunku sędziów i sądów (uchwałą nr 70/2017 z dnia 8 marca 2017 r. na wniosek Przewodniczącego Rady),

- biskupa prof. Tadeusza Pieronka, w uznaniu zasług na rzecz urzeczywistnienia zasady trójpodziału władzy stanowiącej fundament demokratycznego państwa prawa oraz zasług w utrwalaniu ładu konstytucyjnego (uchwałą nr 288/2017 z dnia 15 września 2017 r. na wniosek Przewodniczącego Rady),
- Panią Ireny Kamińskiej – sędzi Naczelnego Sądu Administracyjnego i Prezesa Stowarzyszenia Sędziów THEMIS za osobiste wieloletnie zaangażowanie w obronę niezależności sądów i niezawisłości sędziów oraz wzorową postawę sędziowską (uchwałą nr 283/2017 z dnia 15 września 2017 r.)

Podczas obchodów 100-lecia odrodzonego sądownictwa w Polsce w siedzibie Rady 28 września 2017 r. medalem „*Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae*” uhonorowano następujące osoby:

- Pana Macieja Bobrowicza – Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych,
- Panią Nurię Díaz Abad – Przewodniczącą Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ),
- Pana Nilsa Engstada – Przewodniczącego Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE),
- Pana Thomasa Guddata – Prezesa Niemiecko-Polskiego Stowarzyszenia Sędziów i Wiceprzewodniczącego Stowarzyszenia „Europejscy Sędziowie i Prokuratorzy na Rzecz Demokracji i Wolności” (MEDEL),
- Pana Krystiana Markiewicza – Prezesa Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA,
- Panią Danutę Przywarę – Prezesa Zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,
- Pana Jacka Trełę – Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej.

XII

Konferencje, zebrania przedstawicieli, spotkania i seminaria

12.1. Wydarzenia organizowane przez Radę

Zebrania Przedstawicieli – 30 stycznia i 20 marca 2017 r.

Przewodniczący KRS na podstawie art. 13 ust. 4 zdanie drugie ustawy o KRS zarządził w dniu 14 grudnia 2016 r. zwołanie na dzień 30 stycznia 2017 r. Zebrania Przedstawicieli Zebrań Sędziów Sądów Apelacyjnych oraz Zebrania Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów. O zwołanie Zebrań wnioskowano również w uchwale nr 1 Nadzwyczajnego Kongresu Sędziów Polskich, który odbył się 3 września 2016 r.

Natomiast 16 lutego 2017 r. Przewodniczący KRS na podstawie art. 13 ust. 4 zdanie drugie ustawy o KRS, zarządził zwołanie na dzień 20 marca 2017 r. Zebrania Przedstawicieli Zebrań Sędziów Sądów Apelacyjnych oraz Zebrania Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów. O zwołanie Zebrań wnioskowano w uchwałach Zebrania Przedstawicieli Zebrań Sędziów Sądów Apelacyjnych oraz Zebrania Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów w dniu 30 stycznia 2017 r.

Konferencja „Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości” – 25 maja 2017 r.

Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości jest zapisany w art. 182 Konstytucji RP i ściśle związany z art. 4 ust. 1 Konstytucji. Korzyścią wynikającą z udziału czynnika społecznego w wymierzaniu sprawiedliwości jest możliwość poznania społecznego punktu widzenia przy rozstrzyganiu spraw. Jest to także sposób na ściślejszy kontakt sądów i sędziów z opinią publiczną, ale także na lepsze informowanie i edukowanie społeczeństwa. Ze względu na znaczenie udziału ławników w rozstrzyganiu spraw, Krajowa Rada Sądownictwa we współpracy ze Stowarzyszeniem Krajowa Rada Sędziów Społecznych w dniu 25 maja 2017 r. zorganizowała konferencję.

W pierwszej części konferencji swoje referaty wygłosili: dr hab. Marcin Wiącek, (Katedra Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Warszawskiego) na temat „Udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w ujęciu konstytucyjnym” oraz Maciej Czajka – sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie na temat „Współpracy merytorycznej i organizacyjnej sędziego zawodowego z ławnikami”.

Druga część konferencji miała charakter dyskusji, którą poprowadzili sędzia Andrzej Struzik ze Stowarzyszenia Sędziów THEMIS oraz sędzia Olimpia Barańska-Małoszek reprezentująca Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA. W dyskusji głos zabrali m.in.

- dr Adriana Bartnik, Politechnika Warszawska
- dr Stanisław Burdziej, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
- dr hab. Piotr Juchacz, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
- prof. zw. dr hab. Jacek Kurczewski, Uniwersytet Warszawski
- Bartosz Pilitowski, Prezes Zarządu Fundacji Court Watch Polska
- dr Paweł Skuczyński, Uniwersytet Warszawski

W konferencji wzięli udział członkowie Krajowej Rady Sądownictwa, a także m.in. prezesi sądów okręgowych, przedstawiciele stowarzyszeń sędziowskich, przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich i Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, a także przedstawiciele klubów parlamentarnych oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Spotkanie Forum Współpracy Sędziów – 10 czerwca 2017 r.

W odpowiedzi na uchwałę numer 1 Zebrania Przedstawicieli Zebrań Sędziów Sądów Apelacyjnych z dnia 20 marca 2017 roku i uchwałę numer 1 Zebrania Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów z dnia 20 marca 2017 roku, 10 czerwca 2017 r. w siedzibie Krajowej Rady Sądownictwa odbyło się pierwsze spotkanie Forum Współpracy Sędziów (FWS), zrzeszającego kilkuset sędziów wybranych przez zebrania sędziów w sądach powszechnych w całej Polsce. Forum ma być stałą konferencją umożliwiającą debatę nad zmianami wymiaru sprawiedliwości. Podstawą funkcjonowania Forum Współpracy Sędziów jest przyjęta deklaracja uczestników forum.

Obchody 100-lecia odrodzonego sądownictwa w Polsce – 28 września 2017 r.

W siedzibie Krajowej Rady Sądownictwa odbyła się uroczystość z okazji rozpoczęcia obchodów 100-lecia odrodzonego sądownictwa polskiego.

Podczas spotkania prof. dr hab. Arkadiusz Bereza przedstawił kalendarium wydarzeń sprzed 100 lat w wystąpieniu *"Początki odrodzonego sądownictwa polskiego"*, a sędzia Sądu Najwyższego Jacek Gudowski podzielił się faktami i refleksjami związanymi z *„Reformami sądownictwa w II Rzeczypospolitej”*.

Podczas uroczystości medal „*Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae*” otrzymali:

- Maciej Bobrowicz, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych
- Nuria Díaz Abad, Przewodnicząca Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ)
- Nils Engstad, Przewodniczący Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE)
- Thomas Guddat, Prezes Niemiecko-Polskiego Stowarzyszenia Sędziów i Wiceprzewodniczący Stowarzyszenia „Europejscy Sędziowie i Prokuratorzy na Rzecz Demokracji i Wolności” (MEDEL)
- Krystian Markiewicz, Prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA
- Danuta Przywara, Prezes Zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka
- Jacek Trela, Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej

Przyznanie medalu osobom, które nie są sędziami w stanie spoczynku to podziękowanie za ich zaangażowanie w budowę demokratycznego państwa prawa i ochronę zasady trójpodziału władz.

Konferencja „Wyzwania dla polskiego sądownictwa w 100-lecie jego odrodzenia”

– 14 listopada 2017 r.

W dniu 14 listopada 2017 r. w siedzibie Rady odbyła się konferencja, której tematem były „Wyzwania dla polskiego sądownictwa w 100-lecie jego odrodzenia”. Zebrani rozmawiali o problemach, z jakimi borykają się obywatele i przedstawiciele zawodów prawniczych w relacjach z wymiarem sprawiedliwości.

Konferencję otworzyli: sędzia SN Dariusz Zawistowski, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa i prof. dr hab. Adam Strzembosz, były Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa i były Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Moderatorem pierwszego panelu: „*Bariery dostępu do wymiaru sprawiedliwości z punktu widzenia obywateli*” był sędzia Waldemar Żurek, a uczestnikami:

- dr Adam Bodnar – Rzecznik Praw Obywatelskich,
- Jerzy Jachnik – poseł na Sejm RP,
- Janusz Sanocki – poseł na Sejm RP,
- dr hab. Izabela Lewandowska-Malec z Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- dr Barbara Grabowska-Moroz z Helsińskiej Fundacja Praw Człowieka,
- Bartosz Pilitowski z Fundacji *Court Watch* Polska,

- Łukasz Bojarski z Fundacji Instytut Prawa i Społeczeństwa – INPRIS.
- Paweł Nogal ze Stowarzyszenia „Stop Bankowemu Bezprawiu”,
- Mariusz Kotlarczyk ze Stowarzyszenia „Dzieciakom.org”,

Moderatorem II Panelu: „*Bariery dostępu do wymiaru sprawiedliwości z punktu widzenia zawodów prawniczych*” był sędzia dr hab. Krystian Markiewicz, Prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich „IUSTITIA”. Głos zabierali:

- sędzia NSA Irena Kamińska – prezes Stowarzyszenia Sędziów THEMIS
- adwokat Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska – wicedziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie
- Zbigniew Tur – wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych

Konferencję podsumował sędzia Sławomir Pałka, członek Krajowej Rady Sądownictwa.

12.2. Inne wydarzenia z udziałem członków Krajowej Rady Sądownictwa

- 2 marca 2017 r. sympozjum w Białymstoku poświęcone twórczości naukowej i działalności publicznej dra Bohdana Zdziennickiego, byłego Prezesa Trybunału Konstytucyjnego;
- 25-26 marca 2017 r. Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Sędziów THEMIS w Spale;
- 31 marca 2017 r. konferencja naukowa w Warszawie pt. „Kształtowanie przyszłości alternatywnego rozwiązywania sporów i lepszego dostępu do wymiaru sprawiedliwości”;
- 1 kwietnia 2017 r. Zebranie Delegatów Stowarzyszenia Sędziów Polskich IUSTITIA w Mszczonowie;
- 20 kwietnia 2017 r. gala rozdania nagród „Bona Lex” i „Złote Paragrafy” w Warszawie;
- 25 kwietnia 2017 r. spotkanie z prof. Markiem Chmajem i mec. Jackiem Dubois w Warszawie pt. "Demontaż Państwa Prawa";
- 3 maja 2017 r. w Warszawie uroczystość z okazji Święta Narodowego Trzeciego Maja w 226. rocznicę ustanowienia Konstytucji 3 Maja;
- 8 maja 2017 r. w Warszawie doroczne posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 25 maja 2017 r. w Warszawie konferencja pt. "Konstytucja 1997. Dwadzieścia lat i co dalej”;

- 30 maja 2017 r. w Warszawie konferencja pt. "Reprezentacja Rzeczypospolitej Polskiej przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka – ponad dwie dekady";
- 20 czerwca 2017 r. w Warszawie spotkanie w siedzibie Krajowej Rady Sądownictwa z grupą sędziów i prokuratorów, uczestnikami stażu zorganizowanego w ramach programu Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości;
- 20 czerwca 2017 r. debata prof. Henryka Domańskiego i prof. Marka Chmaja z cyklu „Wyzwania Demokracji” na temat trójpodziału władzy;
- 31 lipca – 1 sierpnia 2017 r. uroczystości związane z obchodami 73. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy w Warszawie;
- 15 sierpnia 2017 r. uroczystość przy Skwerze Jerzego Giedroycia w Warszawie oraz spotkanie w Belwederze z okazji Święta Wojska Polskiego;
- 4 września 2017 r. w Warszawie konferencja pt. „Wymiar sprawiedliwości. Ewolucja czy rewolucja?”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Sędziów THEMIS oraz Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 4 września 2017 r. w Warszawie seminarium eksperckie pt. "Dostęp osób z niepełnosprawnościami do wymiaru sprawiedliwości. Wspólne wyzwanie";
- 10-14 września 2017 r. w Zakopanem IV Kongres sędziów rodzinnych pod hasłem "Wyzwania dla prawa polskiego oraz europejskiego wobec problemów współczesnej rodziny", zorganizowany przez Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych Pro Familia;
- 17-21 września 2017 r. w Zakopanem XIX Kongres pt.: "Sąd rodzinny a zmiany w życiu społecznym", zorganizowany przez Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych;
- 23 września 2017 r. w Warszawie na Zamku Królewskim uroczystość jubileuszu 35-lecia Samorządu Radców Prawnych;
- 26 września 2017 r. w Warszawie konferencja pt. „Zaufanie budowane przez komunikację. Trzy kroki do bycia zrozumiałym sędzią";
- 5 października 2017 r. w Siedlcach uroczyste otwarcie nowej siedziby Sądu Rejonowego w Siedlcach;
- 7 października 2017 r. w Krakowie Pierwsze Krakowskie Sympozjum Konstytucyjne;
- 9-11 października 2017 r. w Bydgoszczy konferencja zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego przy sądach apelacyjnych i okręgowych;

- 18 października 2017 r. w Warszawie debata na temat reformy sądownictwa, zorganizowana przez Fundację Państwo Prawa;
- 20 października 2017 r. w Warszawie odbyło się przyjęcie z okazji Święta Narodowego Węgier;
- 11 listopada 2017 r. w Warszawie – Uroczysta Odprawa Wart dla uczczenia Narodowego Święta Niepodległości na Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego;
- 4 grudnia 2017 r. w Warszawie w Naczelnym Sądzie Administracyjnym konferencja z okazji 95. rocznicy utworzenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego;
- 8 grudnia 2017 r. w Krakowie konferencja naukowa pt. „Zarządzanie sądami a dostęp do wymiaru sprawiedliwości”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Europejskich Sędziów i Prokuratorów na Rzecz Wolności i Demokracji MEDEL.

XIII

Współpraca międzynarodowa Rady

13.1. Działalność Rady na arenie międzynarodowej

Krajowa Rada Sądownictwa w 2017 r. prowadziła aktywną działalność na polu współpracy międzynarodowej:

- utrzymywała bieżące kontakty z innymi organizacjami międzynarodowymi reprezentującymi sądownictwo i związanymi z wymiarem sprawiedliwości, z Radą Europy i działającymi pod jej egidą organizacjami, przede wszystkim z Radą Konsultacyjną Sędziów Europejskich (CCJE);
- w ramach członkostwa w Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ), przedstawiciele Rady uczestniczyli w Zgromadzeniu Ogólnym ENCJ oraz w licznych spotkaniach związanych z uczestnictwem w posiedzeniach grup roboczych oraz grup projektów Sieci ENCJ;
- współpracowała z Europejską Siecią Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości EJTN;
- odbyła szereg spotkań bilateralnych z Radami Sądownictwa innych państw, zarówno z Unii Europejskiej, jak i spoza niej;
- uczestniczyła w seminariach, szkoleniach i konferencjach krajowych oraz międzynarodowych.

Udział w pracach Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE)

Sędzia SN Katarzyna Gonera – członek Krajowej Rady Sądownictwa i przedstawicielka Polski w działającej przy Radzie Europy Radzie Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE), uczestniczyła w pracach nad przygotowaniem Opinii CCJE nr 20 (2017) dla Komitetu Ministrów Rady Europy na temat: „Rola sądów w odniesieniu do jednolitego stosowania prawa”. Ostateczna wersja Opinii została zatwierdzona na posiedzeniu plenarnym CCJE w Strasburgu w dniach 8-10 listopada 2017 r. W posiedzeniu tym wziął udział także sędzia Grzegorz Borkowski – Szef Biura Krajowej Rady Sądownictwa. W przeddzień posiedzenia plenarnego, także z udziałem sędziego Borkowskiego, odbyła się w Strasburgu organizowana przez CCJE konferencja poświęcona walce z korupcją w wymiarze sprawiedliwości, w której uczestniczyli m.in. przedstawiciele działającej przy Radzie Europy Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO), także z udziałem Szefa Biura KRS.

Udział w pracach Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ)

W ramach członkostwa Krajowej Rady Sądownictwa w Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ) przedstawiciele Rady uczestniczyli w spotkaniach związanych z posiedzeniami Zgromadzenia Ogólnego ENCJ, grup roboczych oraz grup do spraw projektów tej organizacji:

- 14 lutego 2017 r. w Brukseli oraz 16-17 marca 2017 r. w Wiedniu w spotkaniach grupy projektu „Niezależność i odpowiedzialność wymiaru sprawiedliwości”;
- 13-14 marca 2017 r. w Lublanie w spotkaniu grupy projektu „Alternatywne sposoby rozstrzygania sporów a wymiar sprawiedliwości”;
- 30-31 marca 2017 r. w Amsterdamie w seminarium „Cyfrowy wymiar sprawiedliwości”;
- 7-9 czerwca 2017 r. w Paryżu w posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa;
- 5-6 października 2017 r. w Wilnie w spotkaniu inauguracyjnym kolejnego roku pracy;
- 4 grudnia 2017 r. w Hadze oraz 15 grudnia 2017 r. w Brukseli w spotkaniach grupy projektu „Niezależność i odpowiedzialność wymiaru sprawiedliwości – kontynuacja prac”;

Program Wymiany Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości

W 2017 r. w siedzibie Rady odbyły się cztery spotkania przedstawicieli Krajowej Rady Sądownictwa z delegacjami sędziów i prokuratorów przebywających w Polsce na stażu w ramach Programu Wymiany Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN) współorganizowanego przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.

Współpraca dwustronna z radami sądownictwa

W 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa odbyła szereg spotkań bilateralnych z przedstawicielami Rad Sądownictwa: Rady Sądownictwa Królestwa Niderlandów, Wyższej Rady Sądownictwa Ukrainy, Rady Sądownictwa Republiki Słowacji, Rady Sądownictwa Armenii.

Przedstawiciele Rady brali udział ponadto w następujących wydarzeniach:

- 11 maja 2017 r. w Bratysławie w międzynarodowej konferencji w 15-lecie Rady Sądownictwa Republiki Słowackiej,
- 12 maja 2017 r. w Wilnie w międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej „Odwołanie: istota, cel i problemy związane z czasem trwania postępowania”,
- 5-6 października 2017 r. w Naumburgu w zjeździe Niemiecko-Polskiego Stowarzyszenia Prawników.

28 września 2017 r. w konferencji, odbywającej się w siedzibie Krajowej Rady Sądownictwa w ramach organizowanych przez Radę obchodów 100-lecia odrodzonego sądownictwa polskiego, wzięli udział zagraniczni goście: Nuria Diaz Abad – Przewodnicząca Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ), Thomas Guddat – Wiceprzewodniczący Stowarzyszenia Sędziów Europejskich na rzecz demokracji i wolności (MEDEL), będący jednocześnie Prezesem Niemiecko-Polskiego Stowarzyszenia Sędziów, Nils Engstad – Przewodniczący Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE) oraz Priit Pikamäe – Prezes Sieci Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej.

W 2017 r. w ramach bieżącej współpracy z radami sądownictwa państw Unii Europejskiej, polegającej na wymianie zapytań dotyczących w szczególności opisanie obowiązującego w innym państwie stanu prawnego lub stosowanych dobrych praktyk, do Krajowej Rady Sądownictwa wpłynęły 22 zapytania (w tym m.in. z Rumunii, Bułgarii, Estonii, Włoch, Mongolii, Chorwacji, Wielkiej Brytanii, Czech, Portugalii, Słowenii, Francji, Holandii, czy Litwy). Na zapytania te udzielone zostały wyczerpujące odpowiedzi. Krajowa Rada Sądownictwa wystąpiła zaś z trzema takimi zapytaniami.

Inne wydarzenia międzynarodowe z udziałem członków Krajowej Rady Sądownictwa

Ponadto w 2017 r. członkowie Krajowej Rady Sądownictwa odbyli także następujące spotkania:

- 5 marca 2017 r. spotkanie w siedzibie Rady z sędzią Haraldem Doeringiem – zastępcą Przewodniczącego Pierwszego Senatu w Federalnym Sądzie Administracyjnym w Lipsku;
- 9 marca 2017 r. w Brukseli odbyło się spotkanie w Komisji Europejskiej z udziałem Przewodniczącej Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa Nurii Diaz Abad;

- 30 marca 2017 r. w siedzibie Rady odbyło się spotkanie z udziałem Pełnomocnika Ukrainy do spraw postępowań przed ETPCz, przedstawicieli administracji Ministerstwa Spraw Zagranicznych Ukrainy, Parlamentu oraz sekretariatu Rady Ministrów Ukrainy;
- 30 marca 2017 r. w siedzibie MSZ w Warszawie odbyło się posiedzenie międzyresortowego Zespołu do spraw Wykonywania Orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, działającego przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych i koordynującego działania instytucji krajowych w zakresie orzecznictwa ETPCz;
- 4 kwietnia 2017 r. w Warszawie miała miejsce wizyta przedstawicieli Komisji Monitoringu Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy do spraw funkcjonowania instytucji demokratycznych w Polsce. Komisja odbyła szereg spotkań, zarówno z przedstawicielami władzy wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej, jak również z organizacjami społecznymi i instytucjami zajmującymi się prawami człowieka;
- 23-26 kwietnia 2017 r. w Brukseli i Luksemburgu odbyły się wizyty konsultacyjno-informacyjne (w siedzibach Komisji Europejskiej, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Parlamentu Europejskiego) dla przedstawicieli polskiego sądownictwa;
- 21 czerwca 2017 r. w Warszawie miało miejsce spotkanie międzyresortowego Zespołu do spraw Wykonywania Orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych;
- 28 czerwca 2017 r. w siedzibie Rady odbyło się spotkanie z Adrianą Andonie – sędzią Sądu Apelacyjnego w Târgu Mureș (Rumunia);
- 13 września 2017 r. w siedzibie Rady odbyło się spotkanie z Adamem Bodnarem – Rzecznikiem Praw Obywatelskich oraz Reinierem van Zutphen – Rzecznikiem Praw Obywatelskich Holandii;
- 18 października 2017 r. spotkanie z przedstawicielami Amnesty International dotyczące raportu AI „Polska: Demonstracje w obronie praw człowieka”;
- 25 października 2017 r. w siedzibie KRS odbyło się spotkanie z przedstawicielami Komisji Weneckiej, przebywającej w Polsce na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, mające na celu przygotowanie opinii na temat projektu nowelizacji ustawy – Prawo o prokuraturze; podczas spotkania przedyskutowano pokrótce również założenia projektów ustawy o Sądzie Najwyższym oraz ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa;

- 26 października 2017 r. w siedzibie Rady gościł Diego Garcia Sayan – specjalny Wysłannik ONZ do spraw niezależności sędziów i prawników.

W 2017 r. członkowie Krajowej Rady Sądownictwa uczestniczyli w spotkaniach z przedstawicielami dyplomatycznymi następujących państw: Szwecji – z zastępcą Ambasadora Szwecji, Niemiec – Ambasadorem, Belgii – Ambasadorem, Holandii – Ambasadorem oraz I sekretarzem Ambasady.

W 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa była reprezentowana na seminariach organizowanych przez Europejską Akademię Prawa (ERA):

- kongres „Autorytet prawa Unii Europejskiej – czy wciąż w nie wierzymy” z okazji 25-lecia ERA w dniach 19-20 października 2017 r. w Trewirze;
- konferencja „Aktualne orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w kwestii dostępu do sądu” w Strasburgu 30 listopada – 1 grudnia 2017 r.

XIV

**Skargi, wnioski i petycje.
Wizytacje i lustracje.**

14.1. Rozpatrywanie korespondencji skargowej

W 2017 r. wpłynęło do Krajowej Rady Sądownictwa 6062 pism od osób fizycznych i innych podmiotów, w tym 53 anonimy. Drogą elektroniczną wpłynęło dodatkowo 1863 pism, które pozostawiono bez rozpoznania w związku z tym, że ich autorzy, pomimo rozpoznania ich spraw i udzielenia szczegółowych odpowiedzi (często wielokrotnie), przysyłali kolejne pisma dotyczące tych samych spraw. Łącznie w 2017 r. w ramach skarg i wniosków do Rady wpłynęło 7925 pisma. W 2016 r. wpłynęło 5724 takie pisma.

Korespondencja skargowa podlega wstępnej analizie, w wyniku której znaczna część korespondencji kierowana jest do właściwych komisji, powoływanych przez Radę na podstawie art. 19 ustawy o KRS: Komisji ds. Skarg, Wniosków i Petycji, Komisji ds. Odpowiedzialności Dyscyplinarnej Sędziów i Asesorów Sądowych, Komisji ds. Wizytacji i Lustracji, a także Komisji ds. Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych.

Pisma wpływające do Krajowej Rady Sądownictwa są dekretowane przez Przewodniczącego Rady do rozpoznania przez komisję odpowiednią do załatwienia sprawy (ze względu na treść danego pisma). Pismo jest przedstawiane właściwej komisji podczas najbliższego posiedzenia plenarnego Rady. O sposobie załatwienia skargi (wniosku) skarżącego (wnioskodawcę) zawiadamia się na piśmie. W przypadku gdy skarga, w wyniku jej rozpatrzenia, zostaje uznana za bezzasadną i jej bezzasadność wykazana jest w odpowiedzi na skargę, a skarżący ponawia skargę bez wskazania nowych okoliczności, Rada podtrzymuje swoje stanowisko, o czym zawiadamia skarżącego na piśmie. Jeżeli skarga, w niezmienionej postaci, jest nadal ponawiana – sprawę pozostawia się bez dalszego rozpoznania z odpowiednią adnotacją w aktach sprawy, już bez zawiadamiania skarżącego (art. 239 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego).

Pisma, których rozpoznanie nie należy do właściwości Krajowej Rady Sądownictwa, są niezwłocznie przekazywane organowi właściwemu do ich rozpoznania (art. 231 k.p.a.). Bez rozpatrzenia pozostawiane są natomiast skargi lub wnioski zawierające treści znieważające lub słowa powszechnie uznawane za obelżywe (art. 41a § 4 p.u.s.p.). W ramach postępowań skargowych prowadzonych przed Krajową Radę Sądownictwa w 2017 r.:

- Komisja ds. Skarg, Wniosków i Petycji rozpatrzyła 626 spraw;
- Komisja ds. Odpowiedzialności Dyscyplinarnej Sędziów i Asesorów Sądowych rozpatrzyła 427 spraw;

- Komisja ds. Wizytacji i Lustracji rozpatrzyła 146 spraw;
- Komisja ds. Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych rozpatrzyła 114 spraw;

14.2. Komisja do spraw skarg, wniosków i petycji

Komisja ds. Skarg, Wniosków i Petycji rozpoznaje skargi na działalność prezesów sądów apelacyjnych (art. 41b § 3 p.u.s.p.) oraz skargi dotyczące działalności: Krajowej Rady Sądownictwa, Przewodniczącego lub Wiceprzewodniczących Rady, a także Szefa Biura Rady (Stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 4 września 2012 r. dotyczące załatwiania skarg – nie publ.).

W ramach postępowań skargowych prowadzonych przed Krajową Radę Sądownictwa w 2017 r. Komisja ds. Skarg, Wniosków i Petycji rozpatrzyła 626 spraw. Z treści skarg wynikało przede wszystkim, że ich autorzy oczekiwali dokonania przez Radę ingerencji lub oceny przebiegu postępowań sądowych czy realiów spraw zakończonych prawomocnym wyrokiem i spowodowania zmiany, niekorzystnych dla nich, orzeczeń sądowych. Przedmiotem nadsyłanej korespondencji były również skargi na przebieg postępowania sądowego, w tym jego przewlekłość, żądania wyłączenia sędziów od rozpoznania poszczególnych spraw, a także prośby o objęcie toczącego się postępowania nadzorem przez Krajową Radę Sądownictwa. Pisma niejednokrotnie zawierały zarzuty wobec sędziów oraz zarzuty dotyczące wydanych przez sądy orzeczeń.

Jeżeli było to konieczne do rozpoznania skargi, komisja zbierała w sprawie dodatkowy materiał, w szczególności poprzez zwrócenie się do prezesów sądów albo sędziów o wyjaśnienie zagadnień poruszanych przez skarżących. Autorzy skarg byli pisemnie informowani o przebiegu rozpoznawania ich skargi, o tym, czy zebrany w sprawie materiał potwierdził stawiane zarzuty, ewentualnie o przyczynach odmowy rozpatrzenia skargi, a poza merytorycznym ustosunkowaniem się do treści skargi, skarżących informowano również o kompetencjach Rady i podstawach prawnych jej działania.

14.3. Komisja do spraw wizytacji i lustracji

Skargi rozpoznane w 2017 r. przez Komisję do spraw Wizytacji i Lustracji zawierały zarzuty dotyczące głównie przewlekłości postępowań, naruszania przez sądy orzekające

przepisów prawa materialnego i procesowego, uchybień w postępowaniu dowodowym, niewłaściwego traktowania przez sądy stron i uczestników postępowania oraz braku bezstronności w orzekaniu.

Wszystkie sprawy były analizowane i wszechstronnie wyjaśniane. W przypadku skarg, które nie zawierały informacji niezbędnych do podjęcia przez Komisję do spraw Wizytacji i Lustracji odpowiednich czynności, zwracano się do skarżących o ich doprecyzowanie.

W większości spraw Komisja zwracała się do prezesów właściwych sądów o odniesienie się do stawianych zarzutów i wskazanie, czy podejmowane były czynności nadzorcze. Przedłożone przez prezesów wyczerpujące wyjaśnienia nie pozwalały na uznanie, że istnieją podstawy do wszczęcia i przeprowadzenia przez Krajową Radę Sądownictwa czynności nadzorczo-wizytacyjnych. Niektóre skargi, z uwagi na ich treść, zostały przekazane Komisji do spraw Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych, Komisji Dyscyplinarnej do spraw Odpowiedzialności Dyscyplinarnej Sędziów i Asesorów Sądowych, bądź właściwemu zastępcy rzecznika dyscyplinarnego.

O podjętych w sprawach czynnościach skarżący byli każdorazowo informowani.

XV

Sprawy z zakresu etyki zawodowej i odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów

15.1. Komisja do spraw Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych

Skargi rozpoznane w 2017 r. przez Komisję do spraw Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych pochodziły w zdecydowanej większości od osób niezadowolonych z zapadłych rozstrzygnięć sądowych i zawierały zarzuty m.in. dopuszczenia się przez sąd orzekający różnego rodzaju naruszeń prawa, np. niezbadania całości materiału dowodowego, nieprawidłowej oceny dowodów, czy też pomijania, przy ocenie materiału dowodowego, treści przeprowadzonych dowodów lub niedopuszczania dowodów zgłaszanych przez strony postępowania.

Skarżący oczekiwali od Krajowej Rady Sądownictwa działań polegających m.in. na wyłączeniu wskazywanych przez nich sędziów od prowadzenia konkretnych postępowań sądowych, stawiając pod ich adresem zarzuty nieobiektywnego podejmowania czynności sądowych. Szereg skarg dotyczyło niewłaściwych, w ocenie skarżących, zachowań sędziów w czasie rozpraw. Skarżący zarzucali sędziom nieetyczne zachowania, przejawiające się m.in. w przerywaniu wypowiedzi stronom, podnoszeniu głosu, nierównym traktowaniu stron postępowania, odnoszeniu się do uczestników postępowań w sposób niewłaściwy.

Wiele skarg dotyczyło bezpośrednio podejmowanych przez sędziów czynności sądowych w postaci wydawania incydentalnych postanowień, jak również orzeczeń kończących postępowanie sądowe. Zdarzały się skargi, których autorzy, kwestionując treść konkretnych orzeczeń sądowych, zwracali się do Krajowej Rady Sądownictwa o ocenę ich prawidłowości, a nawet o ich zmianę, także w odniesieniu do orzeczeń, które stały się już prawomocne.

W odniesieniu do skarg, które były nieprecyzyjne i nie zawierały informacji niezbędnych do podjęcia przez Komisję do spraw Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych działań wyjaśniających, zwracano się do skarżących o ich doprecyzowanie bądź uzupełnienie we wskazanym kierunku.

W ramach czynności wyjaśniających Komisja w szeregu sprawach zwracała się do właściwych prezesów sądów o przekazanie nagrań audiowizualnych z przebiegu rozpraw, lub też o przekazanie kopii protokołów rozpraw, których przebieg nie był rejestrowany, które następnie poddawane były wszechstronnej analizie. W kilkunastu sprawach Komisja występowała również do właściwych prezesów sądów o odebranie od sędziów, których dotyczyły skargi, pisemnych oświadczeń, odnoszących się do podnoszonych wobec nich

zarzutów. W wypadkach, kiedy było to niezbędne do wyjaśnienia stawianych sędziom zarzutów, zespoły członków Komisji do spraw Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych przeprowadzały rozmowy z tymi sędziami, bezpośrednio w siedzibie Rady bądź w trybie wideokonferencji.

Wszystkie skargi były dogłębnie analizowane i wszechstronnie wyjaśniane. Odpowiedzi udzielane skarżącym były wyczerpujące i zawierały szczegółowe odniesienie do podnoszonych w nich kwestii. Komisja do spraw Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych przeważającą część rozpatrywanych skarg oceniła jako niezasadne. Autorów skarg, które zawierały zarzuty dotyczące materii uchylającej się spod ocen w kategoriach etyki zawodowej sędziów, w szczególności odnoszące się bezpośrednio do czynności sądowych i sfery orzeczniczej, informowano o braku kompetencji do ich rozpoznania w tym zakresie. W odniesieniu do skarg, zawierających prośby o interpretację przepisów, np. dotyczących instytucji wyłączenia sędziego, udzielano wyczerpujących odpowiedzi.

W związku z rozpoznaniem niektórych skarg, Komisja zainicjowała, a Krajowa Rada Sądownictwa dwukrotnie zwróciła się do Prezesów Naczelnej Rady Adwokackiej oraz Krajowej Rady Radców Prawnych z pismami, w których zasygnalizowała problem konfliktu interesów w sprawach, w których adwokat (bądź radca prawny) reprezentuje stronę przed sądem, w którym orzekają najbliżsi członkowie jego rodziny, oraz problem konfliktu interesów w sprawach, w których adwokat (bądź radca prawny), który jest byłym sędzią, reprezentuje stronę przed sądem, w którym wcześniej pełnił obowiązki sędziego.

Zespół członków Komisji do spraw Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych odbył w dniu 11 stycznia 2017 r. posiedzenie w zakresie przygotowania stanowiska w przedmiocie rozpatrzenia na posiedzeniu Krajowej Rady Sądownictwa sprawy rekomendacji IV rundy ewaluacyjnej GRECO (Grupy Państw Przeciwko Korupcji – organizacji powołanej przez Radę Europy celem sprawdzania, czy działania państw członkowskich są zgodne z antykorupcyjnymi standardami wyznaczonymi przez Radę) dotyczącej uzupełnienia Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów przez wprowadzenie właściwych wytycznych w odniesieniu do konfliktu interesów oraz związanych z tym kwestii.

Podczas posiedzenia plenarnego 11 stycznia 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa podjęła dwie uchwały o zmianie treści Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów.

Uchwałą Nr 14/17 dodano po § 3 Zbioru § 3a w brzmieniu: „Sędzia powinien unikać wszelkiego rodzaju kontaktów osobistych i związków ekonomicznych z osobami fizycznymi,

prawnymi i innymi podmiotami, a także unikać podejmowania działań w sferze prywatnej, zawodowej i publicznej, które mogłyby rodzić konflikt interesów i przez to negatywnie wpływać na postrzeganie sędziego jako osoby bezstronnej oraz podważać zaufanie do urzędu sędziego”, a Uchwałą Nr 15/17 dodano po § 22 Zbioru § 23 w brzmieniu: „Sędzia powinien powściągliwie korzystać z mediów społecznościowych”.

Podczas posiedzenia plenarnego 13 stycznia 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa podjęła Uchwałę Nr 25/2017 w sprawie ogłoszenia ujednoliconego tekstu Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych, który stanowi załącznik do tej uchwały.

15.2. Komisja do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych

Stosownie do brzmienia art. 19 ust. 1 pkt 1 ustawy o KRS zadaniem Komisji do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych jest analizowanie wyroków sądów dyscyplinarnych, składanie Radzie wniosków w przedmiocie żądania podjęcia czynności dyscyplinarnych, zaskarżania orzeczeń sądów dyscyplinarnych i rzeczników dyscyplinarnych oraz żądania wznowienia postępowania dyscyplinarnego, co stanowi nawiązanie do przewidzianych w Prawie o ustroju sądów powszechnych zadań i czynności Krajowej Rady Sądownictwa w postępowaniu dyscyplinarnym. Komisja działa w związku z tym dwutorowo:

- rozpoznaje skargi, w których skarżący wnoszą do Krajowej Rady Sądownictwa o pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności dyscyplinarnej, wobec przysługującej Radzie kompetencji do żądania podjęcia przez rzecznika dyscyplinarnego czynności dyscyplinarnych, złożenia zażalenia do sądu dyscyplinarnego na wydane przez rzecznika dyscyplinarnego postanowienie odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub postanowienie umorzeniu takiego postępowania (por. art. 114 § 1 p.u.s.p. w zw. z art. 114 § 5 i 6 p.u.s.p.);
- może brać udział w postępowaniach dyscyplinarnych wnosząc odwołania do Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego od wyroków sądów apelacyjnych – sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji (art. 121 § 1 p.u.s.p.) i może skorzystać z prawa żądania wznowienia postępowania dyscyplinarnego (art. 125 p.u.s.p.).

15.2.1. Rozpoznawanie skarg, które zawierają wniosek o pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności dyscyplinarnej (art. 114 § 1 p.u.s.p.)

W 2017 r. Komisja ds. odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i asesorów sądowych rozpatrzyła 427 spraw. Z treści skarg wynikało przede wszystkim, że ich autorzy oczekiwali podjęcia przez Radę czynności dyscyplinarnych wobec sędziów orzekających w ich sprawach. Działając na wniosek komisji, Rada wielokrotnie zwracała się do Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych o nadesłanie kopii odpowiedzi udzielonej skarżącemu (przez samego Rzecznika lub jego zastępców). Autorzy skarg byli pisemnie informowani o przebiegu rozpoznawania skarg, w szczególności o decyzji Rady w zakresie skorzystania z kompetencji do wszczęcia wobec sędziego postępowania dyscyplinarnego, bądź też odmowy takiej decyzji. W sytuacji, gdy, po rozpoznaniu skargi, Krajowa Rada Sądownictwa zdecydowała o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, skarga była każdorazowo przekazywana Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Powszechnych lub jego zastępcy – a to z uwagi na kompetencję tych organów do podjęcia czynności dyscyplinarnych z własnej inicjatywy (art. 114 § 1 p.u.s.p.).

15.2.2. Wnoszenie odwołań od wyroków sądów dyscyplinarnych (art. 121 § 1 p.u.s.p.)

Krajowa Rada Sądownictwa, zgodnie z ustawową kompetencją do wnoszenia odwołań od wyroków sądów apelacyjnych – sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji (art. 121 § 1 p.u.s.p.), oceniała wyroki tych sądów pod kątem potrzeby i celowości ich zaskarżenia oraz podejmowała stosowne decyzje po rozpatrzeniu propozycji przedstawionych przez Komisję ds. Odpowiedzialności Dyscyplinarnej Sędziów i Asesorów Sądowych.

Rada, podejmując decyzje o wniesieniu odwołania, bierze pod uwagę rodzaj popełnionego deliktu dyscyplinarnego oraz jego szkodliwość dla wymiaru sprawiedliwości i wizerunku służby sędziowskiej. Treść wyroków wydanych w pierwszej instancji analizuje w sposób niezwykle odpowiedzialny, rozważny i wnikliwy. W pierwszej kolejności z treścią nieprawomocnego wyroku, jego pisemnym uzasadnieniem, a także aktami postępowania dyscyplinarnego zapoznaje się trzyosobowy zespół wyłoniony z członków Komisji ds. Odpowiedzialności Dyscyplinarnej Sędziów i Asesorów Sądowych, który podczas posiedzenia, dokonuje wstępnej oceny wyroku sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.

Po dyskusji i przedstawieniu przez każdego członka zespołu własnego punktu widzenia dochodzi do głosowania i przyjęcia stanowiska zespołu, które następnie jest rekomendowane Radzie na posiedzeniu plenarnym. W trakcie posiedzenia plenarnego Rady Przewodniczący Komisji prezentuje wyrok sądu dyscyplinarnego, jego uzasadnienie oraz stanowisko zespołu. Następnie podczas dyskusji członkowie Rady wypowiadają swoje uwagi, wnioski i wątpliwości. Przejawia się w nich troska o to, żeby w sposób jak najbardziej obiektywny i sprawiedliwy ocenić okoliczności – zarówno przedmiotowe, jak i podmiotowe – konkretnego deliktu dyscyplinarnego.

Członkowie Rady zwracają uwagę na warunki pracy obwinionego sędziego, jego obciążenie orzecznicze, sytuację osobistą, rodzinną i zdrowotną. Dopiero po wszechstronnej analizie sprawy podejmowana jest – wielokrotnie niejednomyślna – uchwała w przedmiocie ewentualnego wniesienia odwołania od wyroku sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji. Ta dyskusja świadczy przede wszystkim o tym, że nie ma w omawianych sprawach żadnego automatyzmu, schematyzmu, powierzchowności, lecz głęboka troska o dobro wymiaru sprawiedliwości.

W 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa rozpoznała na posiedzeniach plenarnych 59 nieprawomocnych wyroków sądów apelacyjnych – sądów dyscyplinarnych, przy czym uchwały podjęła w odniesieniu do 49 spośród nich. W przypadku pozostałych 10 wyroków upłynął czternastodniowy termin do wniesienia odwołania, przed terminem posiedzenia Rady, na którym sprawa miała być analizowana.

Spośród 49 przeanalizowanych spraw Rada wniosła odwołanie do Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego w 3 sprawach – w tym w jednej na korzyść obwinionego sędziego a w dwóch na niekorzyść obwinionych sędziów.

XVI

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa jest urzędem obsługującym Krajową Radę Sądownictwa i wspomagającym ten organ w wykonywaniu przysługujących mu kompetencji, a ponadto zapewnia warunki działania i obsługę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych.

Organizację i tryb działania Biura określa Regulamin Biura Krajowej Rady Sądownictwa, stanowiący załącznik do uchwały nr 382/2014 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 16 października 2014 r. Bieżąca działalność Biura uwzględnia również zarządzenia i decyzje Przewodniczącego Rady.

Biurem kieruje Szef Biura, który odpowiada za jego sprawne funkcjonowanie i prawidłowe wykonywanie przez nie zadań, w szczególności: planuje działania Biura i zapewnia warunki umożliwiające realizację zadań, organizuje pracę i kontroluje wykonanie zadań oraz zatwierdza plany działania komórek organizacyjnych. W 2017 r. funkcję Szefa Biura pełnił Pan dr Grzegorz Borkowski – sędzia Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim.

W skład Biura wchodzi następujące komórki organizacyjne i stanowiska pracy:

- 1) Wydział Finansowy;
- 2) Wydział Organizacyjny:
 - Sekretariat Przewodniczącego Rady;
 - Sekretariat Wiceprzewodniczących Rady;
 - Sekretariat Szefa Biura;
 - Kancelaria Główna;
 - Archiwum Zakładowe;
 - Biblioteka Fachowa KRS;
 - Zespół Spraw Osobowych Sędziów;
- 3) Wydział Prawny:
 - Zespół asystentów członków KRS;
 - Zespół odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów;
 - Stanowisko do spraw obsługi Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Powszechnych i Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych.
- 4) Wydział Współpracy Międzynarodowej;
- 5) Wydział Administracyjny:
 - Stanowisko ds. zamówień publicznych;
 - Zespół Informatyki i Techniki;

- Zespół Logistyki.
 - Zespół Kadr i Szkoleń;
- 6) Audytor wewnętrzny;
 - 7) Pion Ochrony Informacji Niejawnych (Kancelaria Tajna);
 - 8) Służba Bezpieczeństwa i Higieny Pracy;
 - 9) Zespół do spraw medialnych i wydawniczych;
 - 10) Radca prawny;
 - 11) Administrator Bezpieczeństwa Informacji.

Każdym wydziałem kieruje dyrektor wydziału, który odpowiada za prawidłowe i terminowe wykonywanie zadań kierowanej przez niego komórki organizacyjnej, w szczególności: planuje działania, organizuje pracę, kontroluje wykonanie zadań i składa sprawozdania z działalności wydziału oraz przedstawia wnioski dotyczące organizacji pracy wydziału. Wydziałem Finansowym kieruje Główny Księgowy sprawujący funkcję dyrektora wydziału, któremu powierzono prowadzenie rachunkowości jednostki, wykonywanie dyspozycji środkami pieniężnymi, dokonywanie wstępnej kontroli: zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym oraz kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych.

Poszczególne komórki organizacyjne, wchodzące w skład Biura, wykonują zadania w powierzonym im zakresie i są zobowiązane do ścisłej współpracy przy wykonywaniu zadań wspólnych, w szczególności przez udostępnianie materiałów i informacji, dokonywanie uzgodnień oraz przedstawianie opinii.

Do zadań komórek organizacyjnych Biura w sprawach z zakresu ich kompetencji należy wykonywanie czynności organizacyjnych, finansowych i administracyjnych związanych z obsługą działalności Rady i realizacją jej ustawowych zadań, a także m.in. monitorowanie zmian w prawie, mających wpływ na wykonywanie zadań i formułowanie wniosków organizacyjnych, wykonywanie zadań z zakresu kontroli zarządczej oraz wprowadzanie danych do systemów i programów informatycznych.

Do zakresu zadań **Wydziału Finansowego** należy w szczególności: projektowanie i wykonanie budżetu i planów finansowych Rady, sporządzanie sprawozdawczości budżetowej, finansowej, statystycznej, w tym sprawozdań z wykonania wydatków w układzie zadaniowym, a także prowadzenie rachunkowości oraz spraw finansowych i księgowych.

Wydział Organizacyjny zapewnia m.in. obsługę kancelaryjno-biurową i protokolarną posiedzeń plenarnych Rady, zajmuje się prowadzeniem spraw dotyczących uhonorowania sędziów w stanie spoczynku, prowadzi kartoteki sędziów, zajmuje się obsługą skrzynki elektronicznej platformy usług administracji publicznej (e-PUAP) w zakresie spraw należących do zakresu jego zadań oraz prowadzeniem rejestru oświadczeń lustracyjnych sędziów i kandydatów na stanowiska sędziowskie.

Do zadań **Wydziału Prawnego** należy w szczególności: analiza i opracowywanie projektów opinii o projektach aktów normatywnych wpływających do Rady, przygotowanie projektów stanowisk w sprawach zleczanych przez Radę i uchwał Rady m.in. w sprawach: rozpatrywania i oceny kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, administracyjnych i wojskowych oraz przedstawianie Prezydentowi RP wniosków o powołanie sędziów, opracowywanie projektów uchwał i wniosków w sprawach wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją RP aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów, opracowywanie projektów uchwał w sprawach przeniesienia sędziów w stan spoczynku i wystąpień o powrót na stanowisko sędziowskie, prowadzenie obsługi komisji stałych i problemowych Rady w sprawach z zakresu zadań Wydziału oraz opracowywanie spraw, w których złożone zostały odwołania do Sądu Najwyższego od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa wydawanych w sprawach indywidualnych.

Wydział Współpracy Międzynarodowej zapewnia w szczególności obsługę organizacyjną i protokolarną współpracy zagranicznej Rady oraz jej kontaktów zagranicznych, organizuje wyjazdy zagraniczne członków Rady oraz wizyty delegacji zagranicznych w Radzie oraz utrzymuje współpracę w ramach Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa.

Do zakresu zadań **Wydziału Administracyjnego** należy m.in.: zabezpieczenie odpowiednich warunków eksploatacyjnych siedziby Rady, prowadzenie spraw i postępowań o udzielenie zamówień publicznych, gospodarowanie składnikami rzeczowymi majątku, prowadzenie ewidencji rzeczowych składników majątkowych oraz zapewnienie obsługi logistycznej i prowadzenie spraw związanych z informatyzacją i eksploatacją systemów.

Do zadań **Zespołu Kadr i Szkoleń** należy m.in.: prowadzenie spraw kadrowych pracowników Biura oraz kontrolowanie przestrzegania regulaminu pracy, jak również koordynowanie i aktualizowanie opisów stanowisk pracy.

Audytor wewnętrzny wykonuje zadania określone w ustawie o finansach publicznych i przepisach wydanych na jej podstawie, w szczególności na podstawie rocznego planu audytu przeprowadza audyt wewnętrzny w Krajowej Radzie Sądownictwa i składa sprawozdanie Przewodniczącemu Rady z wykonania planu audytu za rok poprzedni.

Pion Ochrony Informacji Niejawnych zajmuje się m.in. opracowywaniem planu ochrony informacji niejawnych i nadzorowaniem jego realizacji, ochroną systemów teleinformatycznych, w których są przetwarzane informacje niejawne oraz kontrolowaniem przestrzegania przepisów o ochronie informacji niejawnych i szkoleniem pracowników w zakresie ochrony informacji niejawnych.

Służba Bezpieczeństwa i Higieny Pracy wykonuje zadania z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, określone w Kodeksie pracy i przepisach wydanych na jego podstawie.

Do zadań **Zespołu do spraw medialnych i wydawniczych** należy w szczególności: zapewnienie obsługi biurowej Rzecznika Prasowego Rady, przygotowywanie i koordynowanie konferencji prasowych oraz działań związanych z funkcjonowaniem strony internetowej i Biuletynu Informacji Publicznej Rady.

Do zadań **radcy prawnego** należy w szczególności: udzielanie porad prawnych i konsultacji, sporządzanie opinii prawnych oraz występowanie przed sądami i urzędami.